

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız

2020 yılında uygulanacak yeniden değerlendirme oranı henüz belirlenmediği için Aralık sayımızda İdari Para cezalarına ilişkin makalelerimizi hazırlayamadık.

Ocak sayımızda yer alacak olan para cezalarına ilişkin makaleler, huzur hakları, limitler ve diğer parasal oranlar Ocak 2020’de yayımlanacaktır. O zamana kadar hazırlanan makaleleri ve pratik bilgilerde yer alan bilgileri sizlere dergimizin www.mahallidarelerdergisi.com.tr adresinden sunmaya çalışacağız. Dergimizin sitesi abone olan belediyelerimize ücretsiz hizmet vermektedir.

Ülkemizden ve Dünyadan bazı haberler sunmak istiyoruz.

Beştepe Millet Kültür ve Kongre Merkezi’nde, “3. Türkiye Tarım Orman Şurası” kapanış programında katılımcılara hitap eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, **Gıda güvenliğinin milli güvenlik meselesi haline geldiğini ve Temel tarım ürünlerinde dışa bağımlı olmak, en az savunma sanayisinde dışa bağımlılık kadar tehlikeli olduğunu belirtti.** Tarımda Avrupa’nın bir numarası olduğumuzu belirten Erdoğan, **“Ata Tohumu Projesi ile ülkemiz gen kaynaklarını oluşturan bitki çeşitlerinin koruma altına alınmasını sağlıyoruz.** Dünyanın 3. Büyük tohum gen bankasını 250 bin örnek kapasiteye Ankara’da hizmete açık” dedi.

3 Kasım Dünya Engelliler Günü olarak kutlandı. Engelliler günü dolayısıyla engelli sporcu, sanatçı, zanaatkar ve aileleriyle bir araya gelerek sohbet eden Cumhurbaşkanı Erdoğan **“Engellerin bu kardeşlerimizin zihinlerinde ve uzuvlarında değil, onları eksik gören kalplerde olduğuna inanıyorum.”** dedi. Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Fatma Betül Sayan Kaya ise, **kamu ve özel sektörde çalışan engelli sayısının 390 bin 613 olduğunu** bildirdi. Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi’nden Uzm. Dr. Cem Koray Fırat, DSÖ verilerine göre Türkiye nüfusunun yüzde 12’nin engelli olduğunun tahmin edildiğini, bunun da ülkemize 3 milyon engelli ya da özel gereksinim olan çocuk olduğu anlamına geldiğini söyledi. Büyükşehir Belediyeleri başta olmak üzere, belediye ve valilikler Dünya Engelliler Günü dolayısıyla engelli vatandaşlarımıza yönelik çeşitli programlar gerçekleştirildi. Yerel yönetimlerin engelli vatandaşlarımızın toplumun içinde gündelik hayatlarında daha rahat hareket edebilmeleri için mevzuat çerçevesinde görev ve sorumluluklarını bir kez daha hatırladık.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan NATO liderler Zirvesine katıldı. İttifakın 70’inci yılını kutlamak için Londra’da bir aya geldiler. 28 müttefik ülke liderlerine ittifakın ilkelerini anlatan Başkan Erdoğan, NATO’nun sınır güvenliğinin Türkiye’nin güneyinden başladığını ifade ederek terörle mücadele dersi verdi. Yayımlanan ortak Deklarasyonda, **“Terörizm bütün türleri ve tezahürleriyle hepimiz için tehdit olmaya devam ediyor”** denildi.

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı’na (Vakıfbank) bankanın yüzde 58,51 hissesi Hazine’ye devredildi. Vakıfbank’dan yapılan açıklamada, “Dolayısıyla ortaklık yapısında meydana gelen değişiklik, söz konusu husus dışında başkaca bir amaç taşımamaktadır.” ifadesi kullanıldı. Banka 11 Ocak 1954 yılında Rahmetli Başbakan Adnan Menderes’in emriyle 610 vakfın mal varlıkları aktarılarak kurulmuştur.

Türkiye’nin Libya ile Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat yaptı. İstanbul’da 27 Kısım’da imzalanan Türkiye ile Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtrası onaylanarak Resmi Gazete’de yayımlandı. Buna göre; Türkiye ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti, Akdeniz’de uluslar arası hukuk kurallarından kaynaklanan tüm egemenlik haklarını ve/veya yetkilerini kullandığı deniz alanlarının bütün ilgili faktörler göz önünde bulundurularak adil ve hakça sınırlandırılmasının yapılması kararlaştırıldı.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle sağlıklı ve mutlu kalın.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
KİTAP KRİTİK: CUMHURBAŞKANLIĞI POLİTİKA KURULLARI Kamu Politikasının Yeni Aktör ve Süreçleri	Doç. Dr. Mustafa LAMBA	3
2020 Yılı Genel Beyan Dönemi Mal Bildirimi İşlemleri	Akın ŞİMŞEK	5
Son Yapılan Düzenlemelere Göre Tescil Harici Alanların Parselasyon İşlemlerinde Durumu	Suat ŞİMŞEK	17
Yapım İşlerinde Alt Yüklenici (Taşeron) Çalıştırılması	Gürkan GÜVEN	24
Belediye Otopark Gelirlerinin Takib ve Tahsilinde Yaşanan Sorunlar	Bülent GEÇGEL	30
Belediyelerin Toplu Taşıma Hizmetlerinin Gör(Dür)Ülmesi Yöntemleri	Mustafa DÖNMEZ	36
Kamu İhalelerinde İsteklinin Faaliyet Alanı Tartışması	Av. Necati TORUN	50
Belediye Şirketlerince Yapılacak Taşıt Kiralama İşlemlerinin 2006/10193 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Tabi Olmaması	Mustafa YAVUZ	54
Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı	M.Lamih ÇELİK	60
Kıyı ve Mera Alanları Özelinde Kamu Mallarının Tasarrufunun Mekânsal Planlamada Etkileri	Özgür ÇELİK & Cavit KUŞGÖZ	67
Kooperatiflerde Tasfiyeden Dönülmesi ve Ek Tasfiye Süreci	Salih ÇALAL	88
Demokrasi ve Belediye Başkanlığı	Ramazan SODAN	94
Türkiye'de Gıda Tarım ve Hayvancılık Reformu ve Büyükşehir Belediyeleri	Avukat Necmi ÖZEN	98
Mevzuat Fihristi		116
Yargı Kararları		123
Genelge, Görüşler ve Tebliğler		140
Soru - Cevap		141

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	146
DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR	147
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	147
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	148
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	148
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	149
CELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİF	149
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	150
2019 YILI ASGARİ GECİM İNDİRİMİ	10
5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	151
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	153
4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR	154
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	157
KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ	158
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	159
YURTİÇİ HARCIRAHLAR	160
BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	162
DEĞERLİ KAĞITLAR	163
AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR	163
GAYRİMENKUL SERMAYE İRAATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	164
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MUSTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	164

BASIT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	164
ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	164
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	164
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	165
ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	165
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	165
MEMUR ÖDEMELERİNİN YAPILAN KESİNTİLER	166
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	167
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	168
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DİŞİNDEN VEKALETTE ÜCRET	168
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	169
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	170
DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	173
5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU	175
7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU	175
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	176
SULAR HAKKINDA KANUN	178
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULACAKLARI PARA LİMİTİ	178
CEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	179
KİK ESİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	180
6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI İLİŞİLİ BİLGİLER	182
4857 SAYILI İŞ KANUNU NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	186
4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU	188
1593 SAYILI UMUMİ HİFZISSİHHA KANUNU	188
YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KATSAYILARI	189
PARASAL SINIRLAR	190

KİTAP KRİTİK:

CUMHURBAŞKANLIĞI POLİTİKA KURULLARI *Kamu Politikasının Yeni Aktör ve Süreçleri*

Doç. Dr. Mustafa LAMBA

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü*

Woodrow Wilson'la başlatılan ancak Avrupa geçmişi daha öncelere dayanan siyaset ve yönetim dikotomisi günümüzde de canlılığını korumaktadır. Politikayı belirleyen, kararları alan ve sonuçlarını kontrol edenler ile bu politikaları yürütenlerin birbirinden ayrılması konusu üzerindeki tartışmalar bir aşırı aşkın süredir tartışılmaktadır. 2017 yılındaki Anayasa değişikliği ile yeni bir hükümet sistemine geçilmiş ve yeni sistem 2018 yılı 24 Haziran seçimlerinden itibaren uygulanmaktadır. Yeni hükümet sisteminin getirdiği en önemli yeniliklerden biri Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarıdır. Devletin temel politikalarının belirlenmesi ve takibinin yapılması amacıyla

oluşturulan bu kurullar yönetim siyaset dikotomisi bakımından da önemli bir gelişmedir. Her bakanlığın görev alanını ilgilendiren konularda bakanlıklar üstü konuma sahip 9 politika kurulu oluşturulmuştur. Böylece daha önce bakanlar kurulu ve bakanlıklar bünyesinde yürütülen politika ve strateji belirleme faaliyetleri politika kurullarına devredilmiştir. Bakanlıkların yeni sistemdeki rolü daha çok politikaların uygulanmasına yöneliktir.

Kamu politikasının yeni aktörleri olan politika kurullarına yönelik derinlemesine ve ayrıntılı bilgi edinilebilecek kaynaklar incelendiğinde bu alanda yazılmış en önemli eser kendisi de Yerel

Yönetim Politikaları Kurulu Başkanvekili olan Prof. Dr. Şükrü Karatepe ve Doç. Dr. Hatice Altunok'un kaleme aldıkları "**Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları: Kamu Politikasının Yeni Aktörleri ve Süreçleri**" adlı 2019 yılı basımı kitap karşımıza çıkmaktadır. Kitap incelendiğinde, Türkiye'de kamu politikası yapım süreçlerinin aktörlerinin ve araçlarının eski ve yeni hükümet sistemlerine göre karşılaştırmalı bir yöntemle analiz edildiği görülmektedir. Kitapta özellikle parlamenter sistemin politika yapım süreçlerinde ortaya çıkardığı sorunlar ve eksikliklerin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde politika kurulları vasıtası ile hızlı bir şekilde nasıl aşılabileceğinin

ortaya konulmuş olması konuyu daha da anlaşılır kılmaktadır. Ayrıca politika kurullarının amacı, görevleri ve yetkileri, çalışma usulleri gibi konularda ayrıntılı ve karşılaştırmalı bilgiler verilmiştir. Bu özellikler itibarıyla, kamu yöneticilerine, kamu yönetimi alanında çalışan akademisyenlere ve öğrencilere rehberlik edecek bir kitap olduğu düşünülmektedir.

Kurullar henüz yeni oluşumlar olduğu için uygulamaya yönelik bilgilere kitapta yer verilmemiştir. Akademisyenler ve öğrenciler olarak beklentimiz kitabın bir sonraki baskısında kamu politikasının yeni aktörlerinin faaliyet bilgilerine de yer verilmesidir.

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör*

2020 YILI GENEL BEYAN DÖNEMİ MAL BİLDİRİMİ İŞLEMLERİ

1. GİRİŞ

2020 yılı mal bildirimini kapsamındaki kişiler için yeni bir genel beyan dönemini kapsamaktadır. Mal bildirimini zorunluluğu olanlar 2020 yılı Şubat ayı sonuna kadar mal bildirimlerini yenilemek zorundalar. Mal bildirimini verilmesi, ilave mal bildirimini yapılması ve sonu (0) ve (5) ile biten yıllarda genel mal bildirimlerinin yenilenmesi gerek Anayasa gerekse kanunlar kapsamında zorunludur ve uyulmaması halinde ağır cezalar öngörülmektedir.

Bu makalede 2020 yılının genel mal beyanı yenileme dönemi olması kapsamında ilgili mevzuat ve Devlet Personel Başkanlığı 2015 yılı Mal Bildirimi Kılavuzu çerçevesinde mal bildirimini işlemlerine ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. MAL BİLDİRİMİNE İLİŞKİN MEVZUAT

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Mal bildirimini” başlıklı 71 inci maddesinde kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma sürelerinin kanunla düzenleneceği ve yasama ve yürütme organlarında görev alanların bundan istisna edilemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ile de rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele için Kanunda sayılanların mal bildiriminde bulunmalarını, bildirimlerinin yenilenmesini, mal edilmelerin denetimiyle, haksız mal edinme veya gerçeğe aykırı bildirimde bulunma halinde uygulanacak hükümler düzenlenmiştir. Ayrıca 3628 sayılı Kanunda belirlenen

suçlarla bazı suçlardan dolayı kamu görevlileri ve suç ortakları hakkında takip ve muhakeme usulü de düzenlenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik ile de 3628 sayılı Kanun gereğince verilecek olan mal bildirimini şekli, düzenleniş biçimi, sayısı, neleri kapsayacağı, yetkili merciine nasıl ulaştırılacağı ve 3628 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer esas ve usuller düzenlenmiştir.

Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Mal bildirimi” başlıklı 14 üncü maddesi ile de devlet memurlarının, kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimi verecekleri hükme bağlanmıştır. Ayrıca 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinde “Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak” fiili kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller içinde sayılmıştır. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ise fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır.

3. HAKSIZ MAL EDİNME KAVRAMI

Mal bildirimi uygulamasında “Haksız mal edinme” mevzuata veya genel ahlaka uygun olarak sağlandığı ispat edilemeyen mallar veya ilgilinin sosyal yaşantısı bakımından geliriyle uygun olduğu kabul edilemeyecek harcamalar şeklinde ortaya çıkan artışlar sayılmaktadır. Haksız mal edinme kavramı çeşitli yargı kararları ile ayrıntılı olarak açıklığa da kavuşturulmaktadır. “...Öte yandan; 657 Sayılı

Devlet Memurları Kanunu'nun 125/D-j maddesinde düzenlenen cezanın konuluş amacı göz önünde bulundurulduğunda, davacının satın aldığı aracın tescilini yaptırmış olması, aracın taşıt kredisi ile alınmış olması, haksız ve geliri ile mütenasip olmayan mal edindiğine ve edindiği malı gizleme maksadı taşıdığına yönelik iddia ve tespitin bulunmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde, davacının suç işleme kastıyla hareket etmediği sonucuna ulaşıldığından, davaya konu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddi yolunda verilen idare mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.

Kaldı ki, Asliye Ceza Mahkemesi'nin 10.5.2012 tarihli E:2012/498, K:2012/498 Sayılı kararında; 5.10.2011 tarihli bilirkişi raporuna atıfta bulunularak; 3628 Sayılı Kanunun 4. maddesi kapsamında eşi ile davacının maaşı toplandığında eyleminin haksız mal edinme kapsamında sayılmayacağından beraatine karar verilmiştir¹.”

“Haksız mal edinilip edinilmediği hususu kişinin ilgili dönemde kendisinin, eşinin, velayeti altındaki çocuklarının sahip oldukları taşınır ve taşınmaz malları edinmek maksadıyla yaptığı harcama miktarı ile bu dönemde kendisinin ve eşinin elde ettiği gelirlerinden yaptığı tasarruf miktarının mukayese edilmesi suretiyle belirlenmelidir.

İlgili dönemde kira ödeyip ödemediği araştırılarak, kira ödemediğinin tespiti halinde, ücret gelirleri toplamının %60'lık bölümünü ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla harcadığı, %40'lık bölümünü ise taşınır ve taşınmaz mal edinmek maksadıyla tasarruf ettiği kabul edilmelidir.

¹ Danıştay, 12. Daire, 02.05.2014, Esas No: 2010/4144, Karar No: 2014/3203

Haksız mal edinip edinmediği hususunun tespit edilmesine yönelik tasarruf miktarı toplamı ile harcama miktarı toplamının mukayese edilmesi işleminin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için; gelir miktarı, gelirin elde edildiği yıl; harcama miktarı ise harcamanın yapıldığı yıl ile mukayese işleminin yapıldığı yıl arasındaki dönem için geçerli Yeniden Değerleme Oranı (YDO) ile çarpılarak gelir ve harcama miktarı, mukayese işleminin yapıldığı yıl fiyatlarına dönüştürülmelidir²....”

4. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNACAKLAR

Her tür seçimle iş başına gelen kamu görevlileri ile Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlar (Muhtarlar ve ihtiyar heyeti üyeleri hariç) genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri (İktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları) ile bunlara bağlı müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında aylık, ücret ve ödenek almak suretiyle kamu hizmeti gören memurları, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri mal bildiriminde bulunmak zorundadırlar.

657 sayılı Kanunda belirtilen istihdam türlerinden işçiler hariç olmak üzere memur ve sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin özlük işleri ile ilgili

² Yargıtay, 19. Ceza Dairesi, 06.04.2017, Esas: 2016/11151, Karar: 2017/3163

birime belirlenen zamanlarda mal bildirimlerini vermeleri gerekmektedir. Ayrıca;

- Noterler,
- Türk Hava Kurumunun genel yönetim ve merkez denetleme kurulu üyeleri ile genel merkez teşkilatında ve Türk Kuşu Genel Müdürlüğünde, Türkiye Kızılay Derneğinin merkez kurullarında ve Genel Müdürlük teşkilatında görev alanlar ve bunların şube başkanları,
- Siyasi parti genel başkanları, vakıfların idare organlarında görev alanlar, kooperatiflerin ve birliklerinin başkanları, yönetim kurulun üyeleri ve genel müdürleri, yeminli mali müşavirler, **kamu yararına sayılan dernek yöneticisi ve deneticileri**,
- Gazete sahibi gerçek kişiler ile, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarları,

Mal bildiriminde bulunmak zorundadırlar. Özel Kanunlarına göre mal bildiriminde bulunmak zorunda olanlar da 3628 sayılı Kanun hükümlerine tabidir. (konfederasyon, sendika ve sendika şubesi başkan ve yöneticileri dahil).

5. MAL BİLDİRİMLERİN VERİLECEĞİ MERCİLER

Mal bildirimlerinin verileceği merciler aşağıda belirtilmiştir.

- Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personel için özlük işleri-

le ilgili sicil ve belge raporlarının bulunduğu makam veya merci,

- Kurum, teşebbüs, teşekkül ve kuruluşların Genel Müdürleri, yönetim ve denetim kurulu için ilgili Bakanlık,
- Kooperatifler ve birliklerin başkanları, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürleri için kooperatiflerin ve birliklerin denetimlerinin yapıldığı kuruluşlar,
- **İl Genel Meclisi Üyeleri için Valiler,**
- **Belediye Meclis Üyeleri için Belediye Başkanları,**
- **Belediye Başkanları için İçişleri Bakanlığı,**
- Vakıfların idare organlarında görev alanlar için Vakıflar Genel Müdürlüğü,
- Görevlerinden ayrılanlar için bu görevlerinde iken bildirimlerinin vermeleri gereken makam veya mercii,
- Diğer kurum ve kuruluşların memur ve hizmetlileri için atamaya yetkili makam veya mercii,
- Mal bildirimi verecek son merciler için, kendi kuruluşlarının özlük işleri ile ilgili makam veya mercii,
- Yeminli mali müşavirler için Hazine ve Maliye Bakanlığı,
- Gazete sahibi gerçek kişiler ile, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri, so-

rumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarları buldukları yer en büyük mülki amirliği,

Görevleri sebebiyle birden fazla mal bildiriminde bulunması gerekenler asli görevlerinden dolayı bir tek mal bildiriminde bulunurlar.

6. MAL BİLDİRİMİNİN KONUSU

3628 sayılı Kanun kapsamına giren görevlilerin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan taşınmaz malları ile görevliye yapılan aylık net ödemenin, ödeme yapılmayan görevlilerin ise, 1 inci derece Devlet Memurlarına yapılan aylık net ödemenin beş katından fazla tutarındaki her biri için ayrı olmak üzere, para, hisse senetleri ve tahviller ile altın, mücevher ve diğer taşınır malları, hakları, alacakları ve gelirleriyle bunların kaynakları, borçları ve sebepleri mal bildiriminin konusunu teşkil etmektedir.

Bildirimlerde, malların bildirim tarihindeki değerleri esas alınır.

Genel İdare Hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık miktarı, aylıklara uygulanan katsayının belirlenmesini müteakip Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilmektedir. Bu tutar 01 Temmuz 2019 itibarıyla 5.984,12-TL olarak belirlenmiştir³. Bu tutar 01 Ocak 2020 tarihinden geçerli olmak üzere belirlenen memur maaş katsayılarına göre değişecek ve yine Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilecektir.

³ Hazine ve Maliye Bakanlığının Mali ve Sosyal Haklara ilişkin 04/07/2019 tarih ve 205248 sayılı Genelgesi(Tel Emri)

Mal bildiriminde bulunacakların kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan;

a) Taşınmaz malları (arsa ve yapı kooperatif hisseleri dahil, değerine bakılmaksızın),

b) Kendilerine aylık ödenenler, «net aylık tutarının beş katından»; aylık ödenmeyenler ise Genel İdare Hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen net aylığın beş katından fazla değer ve tutarındaki;

1) Para ve para hükmündeki kıymetli kağıtları,

2) Hisse senedi ve tahvilleri,

3) Altın ve mücevheratı,

4) Her türlü kara, deniz ve hava taşıt araçları, traktör, biçer-döver, harman makinası ve diğer ziraat makinaları, inşaat ve iş makinaları, hayvanlar, koleksiyon ve ev eşyaları ile diğer taşınır malları,

5) Hakları,

6) Alacakları,

7) Borçları,

8) Gelirleri,

mal bildirimine konu teşkil eder. Taşınmaz mallar haricindeki yukarıda belirtilen mal, hak, alacak, borç ve gelirlerin ayrı ayrı toplam değerleri tek kalem halinde gösterilir.

Yönetmelik hükmünde belirtilen «mahiyet ve miktardaki malın iktisabı» ifadesinden ek mal bildirimini verilmesinde malın mahiyetinin ve miktarının birlikte aranması gerektiği anlaşılmak-

tadır. Bu hükümden hareketle, taşınmaz veya taşınır mal fark etmeksizin net aylık tutarının beş katından az tutardaki mal edinimlerinin beyan zorunluluğu bulunmamaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus taşınmazlar için genel beyan döneminde değerine bakılmaksızın beyan zorunluluğu varken ek mal beyanında bu zorunluluğun bulunmadığıdır.

Veraset yoluyla edinilen mallar içinde ek mal bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

Örnek 1- Aylık net maaşı 4.500 TL olan bir memur, $4.500 \times 5 = 22.500$ TL den fazla değerde mal elde edinmesi ya da borçlanması halinde ek mal bildiriminde ve genel beyan döneminde ise genel mal beyanında bulunmak zorundadır.

Örnek 2- Kendilerine aylık ödeme yapılmayanlar için ise, genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutar 2019 yılı için 5.984,12 TL olduğundan $5.984,12 \times 5 = 29.920,60$ TL den fazla mal elde edinmesi ya da borçlanması halinde ek mal bildiriminde ve genel beyan döneminde ise genel mal beyanında bulunmak zorundadır.

Örnek 3- Her iki örnekteki kişilerden birisi beldelerinde 20.000,00 TL ye bir hobi bahçesi yapmak için arsa almışsa bedeli rakamsal hadlerin altında kaldığından ek mal bildirimini vermelerine gerek olmayıp taşınmaz edindiklerinden rakamsal tutara bakılmaksızın sadece genel beyan döneminde genel mal beyanında bulunmak zorundadır.

Bu tutarlar 01 Ocak 2020 tarihinden geçerli olmak üzere belirlenen memur maaş katsayılarına göre değişecek ve yine Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilecektir.

Aylık net maaşı 5.000 TL olan bir memurun 30/12/2019 tarihinde 50.000 TL tutarında bir taşınmaz edindiği, bu taşınmazı edinmek için 10.000 TL tutarında kredi çektiği ve 40.000 TL tutarındaki arabasını satması halinde;

- 50.000-TL bedelli taşınmazın değeri ve 40.000 TL bedelli araba satış tutarı memurun net maaşının 5 katını ($5.000 \times 5 = 25.000$ TL) aştığı için hem taşınmaz hem de araba satışı için 30/01/2020 tarihine kadar ek mal bildiriminde ve 29/02/2020 tarihine kadar da (Cumartesiye denk geldiğinden takip eden ilk iş günü olan 02/03/2020 Pazartesiye kadar) genel mal bildiriminde bulunması gerekmektedir. Ayrıca, 10.000 TL kredinin memurun net maaşının 5 katını ($5.000 \times 5 = 25.000$ TL) aşmamasına rağmen aynı zaman dilimi ve aynı iş için kullanıldığı dikkate alındığında buna ilişkin bildirimde bulunulması gerektiğinden bu kredi tutarının da aynı ek mal bildiriyle birleştirilerek diğer mallar ile bildirilmesi gerekmektedir.
- Aynı kişinin her ay maaşından arttırarak biriktirdiği ve net maaşının 5 katını aşacak şekilde 30.000 TL tutarında bir meblağ için de ek mal bildiriminde bulunmasına gerek bulunmamakta-

dır. Çünkü bu meblağ ani bir artış olmadığı için kişinin mal varlığında önemli bir değişiklik sayılmamaktadır.

- Aynı kişinin veraset yoluyla edindiği taşınmaz veya herhangi bir mal, alacak, borç bulunması halinde, veraset yoluyla edinilen mallar mal varlığında önemli bir artışı ifade edeceğinden bu mallar için de edinilen tarihten itibaren 1 ay içinde ek mal bildiriminde ve sonu (0) ve (5) ile biten izleyen genel mal beyanı döneminde de genel mal bildiriminde bulunması gerekmektedir.

7. BİR DEN FAZLA MAL BİLDİRİMİ VERMEYİ GEREKTİRİR GÖREVLERDE BULUNANLAR

Kamu görevlilerinden asli görevleri uhdelerinde kalmak kaydıyla ikinci bir görevi yürütenler (yönetim kurulu veya danışma kurulu üyeliği gibi) ya da vekaleten tedvir edenler, sadece asli görevlerinden dolayı tek mal bildiriminde bulunurlar. Kamu görevlisi olmayıp da 3628 sayılı Kanuna göre birden fazla mal bildiriminde bulunması gerekenler, bu mercilerden yalnız birine mal bildiriminde bulunurlar. Ancak, mal bildiriminde bulunulan mercii, diğer kuruma da bilgi vermekle yükümlüdür.

8. GÖREVLERİ DEĞİŞENLERİN MAL BİLDİRİMİ

3628 sayılı Kanunda ve ilgili Yönetmelikte kamu görevlilerinin, görevlerinin veya kurumlarının değişmesi (kurum içinden veya kurum dışından üst göreve atanma veya naklen atanma gibi haller-

de) hallerinde mal bildiriminde bulunacaklarına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde mal bildirimini verilmesi gereken zamanlar düzenlenmiş olmakla birlikte, söz konusu maddede üst görevlere atanma veya naklen atanma hallerinde bildirim verilmesi gerektiğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Her ne kadar söz konusu maddenin (e) bendinde; görevi sona erenlerin ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunmalarının gerektiği belirtilmiş olsa da, görev veya kurum değişikliği hallerini “görevin sona ermesi hali” olarak değerlendirmek doğru olmayacağından, bu hükmün üst göreve atanma veya naklen atanma gibi hallerde uygulanmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, kamu görevlilerinin, görevlerinin veya kurumlarının değişmesi hallerinde mal bildiriminde bulunmalarına gerek bulunmamaktadır⁴.

Ancak özellikle yeni görevi ile ilgili mal bildiriminde bulunulacağına ilişkin özel düzenleme olanların yeni görevleri dolayısıyla mal bildiriminde bulunmaları gerekmektedir.

9. AYLIKSIZ İZİNDE OLANLAR İLE SEÇİMLER İÇİN İSTİFA EDENLERİN MAL BİLDİRİMİ

Aylıksız izin süresi içerisinde memurluk statüsü devam etmekte olduğundan, mal varlığında meydana gelen önemli değişikliklerin aylıksız izin dönüşünden itibaren bir ay içerisinde beyan edilmesi gerekmektedir. Seçimler nedeniyle görevinden istifa eden memurların, istifa nedeniyle memurluk statüsü ile ilişkisi ke-

sildiğinden, Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (e) bendi gereğince görevinden istifa ettiği tarihten itibaren 1 ay içerisinde mal bildiriminde bulunması, yine seçimler nedeniyle istifa eden memurun seçilememesi durumunda görevine dönmesi halinde de aynı maddenin (a) bendi gereğince göreve başlangıç belgeleri ile birlikte mal bildiriminde bulunması gerekmektedir.

10. İZİNDE OLANLARIN MAL BİLDİRİMİ

İzinde olanların mal bildirimine konu mallarını izin bitiminden itibaren bir ay içinde mal bildirim beyan formu ile bildirmesi gerekmektedir. “... gerek kamu personel mevzuatında gerekse mal bildiriminde bulunulmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen mevzuatta ücretli ya da ücretsiz izinde olan personelin ek mal bildiriminde bulunacağı süreye ilişkin ayrı bir düzenleme yapılmamış olması sebebiyle, takdir ve uygulama Genel Müdürlüğünüzde olmak üzere, ek mal bildirimlerinin verilmesine ilişkin sürenin izin bitimini müteakip göreve dönüş tarihinden itibaren başlatılabileceği düşünülmektedir⁵.”

11. EŞLERİN VE ÇOCUKLARIN MAL BİLDİRİMİ

Eşlerin her ikisinin de mal bildiriminde bulunması gereken kişiler olmaları halinde, her eş ayrı ayrı mal bildiriminde bulunulması gerekmektedir. **Örnek** – Her ikisi de mal bildirimi vermek zorunda olan eşlerden kendi üzerine olarak aldığı arsayı bir ay içinde kurumuna ilave bildirimle bildiren eş ile birlikte diğer eş de yine bir ay içinde kendi kurumuna

4 Devlet Personel Başkanlığı, 2015 yılı Mal Bildirimi Kılavuzu

5 Devlet Personel Başkanlığının 30.03.2006 tarih ve 4020 sayılı görüşü

ilave mal bildirimini vermek zorundadır. Dolayısıyla eşlerin her biri ayrı ayrı mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Bu takdirde, eşlerin her biri ayrı ayrı eşi ile velayeti altındaki çocuklarının da mallarını bildirmek zorundadırlar.

Mal bildiriminde eşleri ile velayeti altındaki ergin olmayan yani onsekiz yaşını doldurmayan çocuklarının taşınmaz malları ile net aylık tutarının beş katını geçen taşınır mallar, hak, gelir, alacak ve borçları bildirilir. Memurla birlikte yaşayan ve velayet hakkı sona eren çocukların mal varlıklarının bildirilmesine gerek yoktur.

12. VERASET YOLUYLA İNTİKAL EDEN MALLAR İLE KISA SÜRELİ EDİNİLEN MALLARIN BİLDİRİMİ

Veraset yoluyla miras kalan malların da genel usul ve esaslar kapsamında mal bildirimini ile beyanı gerekmektedir. Veraset yoluyla miras kalan taşınmazların intikali yapılmamış olsa dahi de ortada tescilsiz iktisap söz konusu olduğundan taşınmazın sahibi olarak kişinin mal bildiriminde bulunması gerekir. Kişinin eşi de mal bildirimini vermek zorunda olan kişilerden ise o da eşine miras kalan malların bildirimini yapmak zorundadır. Bir aydan kısa süreli de olsa araba, arsa alım satımı yapılırsa da malın alımı için de satımı için de mal bildiriminde bulunmak gerekmektedir. Kısa süreli alım satımların bildirilmeyeceğine dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

13. MAL BİLDİRİMİNİN VERİLME ZAMANI

Mal Bildirimlerinin;

a) 3628 sayılı Kanun kapsamındaki

göreve atanmada, göreve giriş için gerekli belgelerle,

b) Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanmalarda, atamayı izleyen bir ay içinde,

c) Belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği gibi seçimle gelinen görevlerde seçimin kesinleşmesi tarihini izleyen iki ay içinde,

d) Mal varlığında önemli bir değişiklik olduğunda bir ay içinde,

e) Yönetim ve denetim kurulu üyelikleri ile komisyon üyeliklerine seçim ve atamalarda göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde,

f) Görevin sona ermesi halinde, ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde,

g) Gazete sahibi gerçek kişiler ile, gazete sahibi şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri faaliyete geçme tarihini, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarları bu işe veya görevlerine başlama tarihini izleyen bir ay içinde,

Verilmesi zorunludur. Mal bildirimini verilmesi zorunlu görevlere atanmada mal bildirimini verilmedikçe göreve atama yapılamaz.

14. MAL BİLDİRİMİNİN VERİLMESİ VE EK MAL BİLDİRİMİ

Mal bildiriminde Yönetmeliğe ekli "Mal Bildirimi Formu" tek nüsha olarak doldurulur ve tarih belirtilmek suretiyle bildirim sahibince imzalanır. Mal bildirimini verilmesini gerektirir görevlerde bulunanlar, eşleri velayeti altındaki çocukları ve kendilerinin şahsi mal varlıklarında önemli bir değişiklik olduğunda,

değişikliği izleyen bir ay içinde yeni edindikleri mal, hak, gelir, alacak ve borçlara münhasır olmak üzere ek mal bildirimini vermek zorundadırlar.

3628 sayılı Kanun ve Yönetmelikte gösterilen mahiyet ve miktardaki malın iktisabı ile hak, alacak veya gelir sağlanması veya borçlanması, mal varlığında önemli değişiklik sayılmaktadır.

15. GENEL MAL BEYANI

Sonu (0) ve (5) ile biten beş yılda bir yapılan bildirim tekrarına genel beyan denir. Mal bildirimleri yenilenirken, önceki genel beyanda bildirilenler ile ek beyanda bildirilenlerin tamamı tek bildirimde birleştirilerek beyan yapılır.

Mal bildirimini yenilenirken bir önceki bildirimde yer verilenler ile varsa ek bildirimde yer verilenlerin tamamı birleştirilerek son durum ve son değerler esas alınarak yeni mal bildirimini hazırlanır.

2020 yılında mal bildirimlerinin yenilenmesi yani yetkili birimlere ibrazı için son tarih 29 Şubat 2020 olmakla birlikte 29 Şubat 2019 memurlar için tatil günü olan Cumartesi gününe rastladığından genel hükümlere göre 2020 yılı için yenileme bildirimlerinin ilk takip eden iş günü olan 2 Mart 2020 Pazartesi günü mesai bitimine kadar verilebileceği düşünülmektedir.

16. MAL BİLDİRİMLERİNDE KARŞILAŞTIRMA

Kişiler tarafından verilen yeni ve ek bildirimler, mal bildiriminin verilmesi gereken yetkili merciler tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılır. Ancak;

- Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personel için, özlük işleri ile ilgili birimlerde,
- Kurum, teşebbüs, teşekkül ve kuruluşların genel müdürleri ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri için ilgili bakanlıklarda,

toplanan mal bildirimlerinde yer alan bilgiler kamu kurumları bilgisayarlarında mevcut bilgilerle bilgisayar ortamında ve gizliliği sağlanacak şekilde karşılaştırılır.

Karşılaştırma bir tutanağa bağlanır.

Yapılan karşılaştırma sonucunda gerçeğe aykırı bildirimde buldukları veya haksız mal edindikleri, kaçırdıkları veya gizledikleri anlaşılabilir hakkında yetkili mercilerce Cumhuriyet başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulur.

17. MAL BİLDİRİMLERİNİN GİZLİLİĞİ VE İSTİSNALAR

Mal bildirimleri, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla bildirimde bulunanın özel dosyasında saklanır. Bildirimlerin içeriği hakkında, 3628 sayılı Kanununun 20 nci maddesi hükmü⁶ dışında hiçbir şekilde açıklama yapılamaz ve bilgi verilemez. Ayrıca mal bildirimlerindeki bilgiler ve kayıtlar esas alınarak içeriği hakkında yayında bulunulamaz.

Ancak, Kamu Görevlileri Etik Kurulu mal bildirimlerini gerektiğinde inceleme yetkisine sahiptir. Mal bildirimlerindeki

⁶ 3628 s.K. Bilgi verme zorunluluğu

Madde 20 - (Değişik: 12/12/2003-5020/14 md.) Özel kanunlarında aksine bir hüküm bulunsa bile ilgili gerçek veya tüzel kişiler veya kamu kurum ve kuruluşları; bu Kanuna göre takip, soruşturma ve kovuşturmayaya yetkili kişi, Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü veya temsilcisi ve bu Kanundaki diğer mercilerce istenen bilgileri gecikmeksizin makul sürede eksiksiz vermek zorundadır.

bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar (bankalar ve özel finans kurumları dahil) talep edilen bilgileri en geç otuz gün içinde Kamu Görevlileri Etik Kuruluna vermekle yükümlüdürler.

Ayrıca mal bildirimini ile ilgili kişisel bilgileri paylaşılanlar 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca da cezalara maruz kalabilirler.

18. HEDİYE VE HİBELER

Mal bildiriminde bulunacak kamu görevlileri, milletlerarası protokol, mücamele (karşılıklı iyi niyet) veya nezaket kuralları uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden, Türk uyruğunda olmayan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi veya kuruluştan, aldıkları tarihteki değeri on aylık net asgari ücret toplamını aşan her hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı, aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde kendi kurumlarına teslim etmek zorundadırlar.

Ancak, yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri bu kapsamda değildir.

Mal bildiriminde bulunacak kamu görevlileri ve bunların eşlerine kapsamdaki kişi ve kuruluşlardan hediye veya hibe edilen eşyayı alan ilgilisi, bu eşya değerinin on aylık net asgari ücret toplamını aşan değerde olduğunu belirlemesi halinde, yurtiçinde aldıkları tarihten, yurtdışında yurda dönüşleri tarihinden itibaren on gün içinde buldukları il

deftardarlığına (takdir komisyonu başkanlığına) değer takdiri için kurumları vasıtasıyla gönderir.

Hediye veya hibe niteliğindeki bu eşyanın (yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri hariç) gerçek değerinin takdiri ile net asgari ücretin on aylık toplamını aşıp aşmadığı, takdir komisyonunca en geç on gün içinde tespit edilerek ilgiliye ve bağlı bulunduğu kuruma bildirilir.

Kıymet takdirini müteakip, takdir komisyonu tarafından ilgisine geri verilen hediye veya hibe niteliğindeki eşyadan değeri net asgari ücretin on aylık toplamını aşanlar, ilgilisi tarafından en geç on gün içinde kendi kurumlarına verilir.

Bu eşyalar, kurumca sergilenmek veya başka bir şekilde muhafaza edilmek suretiyle değerlendirilir veya ilgisi sebebiyle diğer bir kuruma tevdi edilebilir.

19. SÜRESİNDE MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAMA VE CEZALAR

Kanunda ve Yönetmelikte belirtilen süreler içinde mal bildiriminde bulunmayanlara, bildirim verileceği mercilerce yazılı olarak ihtarda bulunulur. Bu ihtar, ilgisine Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. İhtarın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde bildirimde bulunmayanlar hakkında gerekli işlem yapılmak üzere yetkili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Müfettiş ve muhakkikler de, soruşturma ile ilgili olarak verdikleri süre zarfında mal bildiriminde bulunmayan hakkında yetkili Cumhuriyet başsavcısına suç duyurusunda bulunurlar.

Mal bildirimini yükümlülüğünü yerine getirmeyen kamu görevlisine ilk olarak mal beyanında bulunması için ihtarda bulunulması gerekmektedir. Verilen ihtar rağmen 30 gün içinde mazeretsiz olarak bildirimde bulunulmaması ve diğer şartların varlığı halinde disiplin cezasının uygulanması gerekmektedir.

“.... Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, mal bildiriminde bulunulmadığının idarece tespiti halinde bu hususun davacıya ihtar edilmesi gerekliliğinin bir idari usul olarak düzenlenmiş bulunduğu görülmektedir. Bu usul, aynı zamanda davacının suç işleme kastıyla hareket edip etmediğinin açığa kavuşturulması bakımından da önem arz etmektedir. Dolayısıyla, mal bildiriminde bulunmadığı belirlenen davacıya ilk olarak ihtar da bulunulması, ihtar rağmen otuz gün içinde mazeretsiz olarak bildirimde bulunmadığı takdirde şartları varsa disiplin cezası tesis edilmesi yoluna gidilmelidir.

Bu durumda, davacının, hakkında yürütülen soruşturma kapsamında soruşturmayı yürüten müfettiş tarafından mal beyanında bulunmasının istenilmesi üzerine ek mal beyanı ile ...plakalı aracı beyan etmesi sebebiyle edindiği malı gizleme maksadı taşıdığı söylenemeyeceğinden, anılan cezanın konuluş amacı göz önünde bulundurularak suç işleme kastıyla hareket etmediği sonucuna ulaşılan davacının oniki ay uzun süreli durdurma cezasıyla cezalandırılmasına dair davaya konu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir⁷”

7 Danıştay, 5. Daire, 09.05.2017, Esas No: 2016/17722, Karar

20. BİLGİ VERME ZORUNLULUĞU VE YAPTIRIMI

Özel kanunlarında aksine bir hüküm bulunsa bile ilgili gerçek veya tüzel kişiler veya kamu kurum ve kuruluşları 3628 sayılı Kanuna göre takip, soruşturma ve kovuşturmaya yetkili kişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü veya temsilcisi ve Kanundaki diğer mercilerce istenen bilgileri gecikmeksizin makul sürede eksiksiz vermek zorundadır. Aksine davranan kişiler hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Bu ceza, para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilemez ve ertelenemez.

21. MAL BİLDİRİMİ KAPSAMINDA CEZALAR

Yasal sürelerde mal bildiriminde bulunmayana bildirimlerin verileceği mercilerce ihtar da bulunulur. İhtarın kendisine tebliğinden itibaren otuz gün içinde mazeretsiz olarak bildirimde bulunmayana üç aya kadar hapis cezası verilir. Soruşturma ile ilgili olarak verilen süre zarfında mal bildiriminde bulunmayana üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Mal bildiriminin muhtevası hakkında bildirimlerin gizliliğine aykırı davranan üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiilin basın yoluyla işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

21.1. Gerçeğe aykırı bildirimde bulunma

Kanunen daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde gerçeğe aykırı bildiri-

No: 2017/12426

rimde bulunana altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

Haksız mal edinme, mal kaçırma veya gizleme

Kanunen daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde haksız mal edinene üç yıldan beş yıla kadar hapis ve ayrıca ağır para cezası verilir.

Haksız edinilen malı kaçıran veya gizleyene de aynı ceza verilir.

21.2. Zoralm

Haksız edinilmiş olan malların zoralmına hükmolunur. Bu malların elde edilememesi veya bir malın tümünün haksız mal edinme konusu teşkil etmemesi sebepleri ile zoralmın mümkün olmadığı hallerde haksız edinilen değere eşit bedelinin hazineye ödenmesine karar verilir. Bu bedel, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine göre tahsil olunur.

21.3. Kamu hizmetlerinden yasaklanma

Kanunun gerçeğe aykırı açıklama ve Gerçeğe aykırı bildirimde bulunma nedeni ile cezalandırılanlara ceza süresi kadar, haksız mal edinme, mal kaçırma veya gizleme nedeni ile cezalandırılanlara müebbeten kamu hizmetlerinden yasaklanma cezası hükmolunur.

21.4. Tecil, paraya çevirme ve ön ödeme yasağı

Bu cezalardan ihtarın kendisine tebliğinden itibaren otuz gün içinde mazeretsiz olarak bildirimde bulunmayana uygulanan ceza hariç diğerleri tecil edilemez, şahsi hürriyeti bağlayıcı olanlar para veya tedbire çevrilemez.

22. SONUÇ

Mal bildirimini verilmesi gereken merciler, mal bildirimlerinin süresi içinde verilmesini sağlamakla sorumludurlar. Bu merciler mal bildirimlerinin verilmesini izlemek için birim veya personel görevlendirirler. Ayrıca bakanlık üst yöneticileri merkez teşkilatları ile varsa bağlı ve ilgili kuruluşlarında görevli her düzeydeki kamu personelinin mal bildirimlerinin verilmesi, verilen mal bildirimlerine ilişkin gerekli inceleme ve karşılaştırmaların yapılmasını sağlamak ve bu çerçevede yapılacak çalışmalar sonucunda, gerekli görülen hallerde personelin mal bildirimleri hakkında ilgili denetim birimlerine inceleme yapılması için girişimde bulunmak veya konuyu Cumhuriyet başsavcılıklarına bildirmekle görevli ve sorumludur.

İdarelerin bu kapsamda teşkilatı personeline gerek basılı yöntemle bir genelge veya duyuru yayımlamak suretiyle gerekse elektronik ortamda e-posta veya iç internet sistemi ile 2020 yılı genel mal bildirim döneminin ve bu konudaki açıklamaları duyurmaları gerekmektedir.

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü*

SON YAPILAN DÜZENLEMELERE GÖRE TESCİL HARİCİ ALANLARIN PARSELASYON İŞLEMLERİNDE DURUMU

1. GİRİŞ

Medeni Kanununun 715'inci maddesi anlamında tarıma elverişli olmayan tescil harici arazi, üzerinde düzenli bir tarımsal faaliyet yapılmayan, bir tarımsal yararlanma sağlanamayan arazidir. Bu yerler, kural olarak özel mülkiyete konu olabilecek durumda olmakla beraber henüz hiç kimsenin mülkiyetinde olmayan sahihsiz yerlerdir. Bazı yerlerinde yabancı bir şekilde yetişmiş meyvelerin, mantarların ve çiçeklerin varlığı, bir araziye tarıma elverişli arazi niteliğini kazandırmaz.

Tarıma elverişli olmayan tescil harici alanların, arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması konusunda yaşanan en önemli sıkıntı, bu alanların kimin adına tescil edileceğidir. Bu konuda uygulama birliği bulunmamaktadır.

Çalışmamızda son yapılan düzenlemelere göre tescil harici alanların imar uygulamasında nasıl değerlendirilmesi gerektiğini irdelemeye çalışacağız.

2. TARIMA ELVERİŞLİ OLMAYAN TESCİL HARİCİ ALANLARIN TESCİLİNDE FARKLI UYGULAMALAR

Tescil harici alanların parselasyon işlemlerindeki durumu konusunda farklı uygulamalar vardır. Şimdi, öncelikle bunları açıklayalım.

a) Tescil Harici Alanların Belediye Adına Tescil Edilmesi

Bazı belediyeler, tescil harici alanları AAD uygulamalarında kendi adlarına tescil ettirmektedirler. Bu uygulamaya dayanak olarak da (mülga) 1580 sayılı Belediye Kanununun 159'uncu maddesi-

ni göstermektedirler. Söz konusu madde hükmüne göre “*belediye sınırları içinde sahipsiz arazi mahiyetindeki seyranğah, harman yeri, koruluk ve bataklıkların ve belediye marifetiyle deniz, nehir ve gölden doldurulmuş olan yerlerin ve yıkılmış kale ve kulelerin metruk arsaları ve enkazının tasarruf, idare ve nezareti kaffei hukuk ve vecaibi ve varidatı ile beraber belediyelere devrolunur.*”

Belediye adına tescilin olabileceğini öne süren görüşlerin dayanağı (mülga) 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 159’uncu maddesidir. Bu belediyeler, bu nitelikteki yerlerin kendi adlarına tescillerini, (mülga) 1580 sayılı Belediye Kanununun 159’uncu maddesine dayanmaktadır. TKGM’nin 1477 sayılı Genelgesi de aynı gerekçeyi kullanmaktadır: “*Büyük Millet Meclisinin 17/Mayıs/1934 tarih 808 sayılı tefsir kararında da belediyelere devrolunan hususun yalnız idare ve nezaret hakkı olmayıp, tasarruf hakkında kapsadığı belirtilmiştir.*”

Ancak 159 uncu madde, belediyelere Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri resen kendi adlarına tescil yetkisi vermemektedir. Pek çok Yargıtay ve Danıştay kararında belirtildiği üzere **159 uncu madde belediyelere sadece tasarruf hakkı tanımaktadır.** Bu tasarruf hakkı ise mülkiyet ile değil, sadece taşınmazın kullanım şekli ile ilgilidir.

b) Tescil Harici Alanların DOP Hesabından Düşülmesi

Bazı belediyelerin ise düzenleme alanındaki Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bu taşınmazları DOP hesabın-

da değerlendirdikleri, yani bu alanları DOP’tan düştikleri görülmektedir. Bu uygulamaya örnek vermek gerekir ise, düzenleme alanında umumi hizmetler için gereken miktarın (a), Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alan miktarının ise (b) olması durumunda belediyeler, (a)’dan (b) miktarını çıkararak DOP ihtiyacını belirlemektedirler.

c) Tescil Harici Alanların Kısmen Belediye Adına İhdas Edilmesi ve Kısmen DOP Hesabından Düşülmesi

Bazı belediyeler, bu alanlardan imar planına göre umumi hizmetlere denk gelenleri tescil etmemekte ve bunları DOP hesabından düşmekte; buna karşılık imar planına göre özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayanları ise kendi adları veya Hazine adına ihdas etmektedirler.

d) Tescil Harici Alanların Hazine Adına İhdas Edilmesi

Bazı uygulamalarda ise bu alanların tamamı Hazine adına ihdas edilmektedir. Böyle bir durumda bu taşınmazlar Hazine taşınmazı gibi uygulama görmekte, bunlardan DOP kesintisi ve diğer kesintiler yapıldıktan sonra kalanı imar parsellerine tahsis edilmektedir.

3. TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UYGULAMASI

TKGM’nin konuya ilişkin görüşleri, 1477 ve 1498 sayılı Genelgelerinde açıklanmıştır. 1477 sayılı Genelge bu alanların belediye ya da Hazine adına tescilini öngörmektedir.

1477 sayılı Genelgeye göre; imar planı sınırları içinde kadastral yollar, meydanlar ile Medeni Kanunu’nun 641’inci mad-

1 Şimşek, S. ve Hazar, İ. (2019) “Açıklamalı - İctihatl ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, s: 579

desi kapsamında olup, 766 sayılı Tapu Kanununun 35'inci maddesi gereğince sadece sınırlandırılması yapılan mer'a, yaylak, kışlak ve harman yerleri ile tespit harici bırakılan yerler hazırlanan imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar.1580 sayılı Belediye Kanununun 159'uncu maddesi ile belediye sınırları içerisindeki sahipsiz arazi mahiyetindeki seyrangah, harman yeri, çayır ve mer'alar belediyelere devrolunmuştur. Büyük Millet Meclisinin 17/Mayıs/1934 tarih 808 sayılı tefsir kararında da belediyelere devrolunan hususun yalnız idare ve nezaret hakkı olmayıp, tasarruf hakkında kapsadığı belirtilmiştir.Bu nedenle; imar planları içerisinde kalan mer'a, yallak, kışlak, harman yeri, seyrangah ve çayırlar ile tescil harici bırakılmış yerlerin tescili için Medeni Kanunun 912'nci maddesindeki tescili muktazi aynı hak doğmuş olacağından belediye sınırları içerisindeki bu gibi yerlerin imar parselasyon planının uygulanması sırasında, arsa vasfı ile planda gösterilen kullanım ve kamu hizmetine tahsis amacına göre belediye veya hazine adına tescil edilecek ve belediye adına yapılan tescillerden hazineyi temsilen maliye kuruluşuna bilgi verilecektir.

Fakat 1498 sayılı Genelge, imar planına göre tescil harici alanlarda (örneğin yol ya da park gibi) kalan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların tescil edilmeyeceğini (bir başka ifadeyle planla getirilen kullanım amacına tabi olacağını), bunların dışındaki alanların ise Hazine adına tescil edileceğini öngörmüştür. 1498 sayılı Genelgede "3194 sa-

yılı İmar Yasasının 11'inci maddesinin son fıkrası uyarınca imar planı kapsamında kalan mera, yaylak, kışlak ve harman yeri gibi tescil harici yerler ile, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki sahipsiz yerlerden olması nedeniyle tespit harici bırakılmış yerler, imar planlarının kesinleşmesi ile bu vasıflarını yitirerek imar planındaki kullanım amacına konu ve tabi olacağından, imar parselasyon planlarının tecili sırasında, imar planında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerler dışında kalan ve konut, sanayi ve ticaret alanı gibi özel mülkiyete konu olan kısımlar arsa vasfı ile Maliye hazinesi adına tescil edilecektir." görüşüne yer verilmiştir.

Aynı Genel Müdürlüğün 1993/05 sayılı Genelgesine göre; kesinleşen imar parselasyon planlarının tescilleri sırasında, imar planında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tescile tabi olmayan yerlere isabet eden mera, yaylak, kışlak ve harman yeri gibi tescil harici yerler ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup da tespit harici bırakılan alanların, öncelikle imar planındaki kullanım amacı kapsamında tasarrufa konu edilmeden Maliye Hazinesi adına tescil edilmesi, daha sonra sildiden terkin edilmesi ve terkin nedeniyle kapatılan kaydın kütük sayfasının beyanlar hanesine *bu taşınmaz malın, onaylı imar planında, ... ayrılması nedeniyle, 3194 sayılı İmar Yasasının 11'inci maddesi uyarınca kamunu ortak kullanımına açık olmak üzere (Belediyesine / İl Tüzel Kişiliğine) bedelsiz terki yapıldığından, satılamaz ve başka bir maksat için kulla-*

nilamaz. İlerde, imar planı değiştirilerek kullanım şekli özel mülkiyete konu edilecek hale getirildiği takdirde, tekrar aynı şartlarla Hazine adına tescil edilir' şeklinde belirtme yapılması gerekir.

Bu Genelgede ayrıca "tescile tabi olmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanların tescili sadece imar planlarıyla yapılacak değişikliklerde taşınmazların hukuki durumunun izlenmesi amacıyla yönelik olduğundan, bu taşınmazların imar planı gereği sicilden terkinlerinde Maliye Bakanlığı onayının aranmasına gerek bulunmadığı" ifade edilmiştir².

Ancak 1498 sayılı Genelge ile 1993/05 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle konu hakkındaki TKGM görüşünün 1477 sayılı Genelge esas alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mevcut durumda 1477 sayılı Genelgeye göre, düzenleme alanında kalan tescil harici taşınmazların belediye ya da Hazine adına tescil edilmesi gerektiğine göre bu alanların umumi hizmetler hesabında (DOP hesabında) değerlendirilmesi mümkün değildir. Bir başka ifadeyle DOP'tan karşılanması gereken alanların, tescil harici Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlardan karşılanması mümkün değildir.

1477 sayılı Genelgeye göre bu alanlar parselasyon esnasında mutlaka (belediye ya da Hazine) ihdas edilecektir.

Ayrıca 1477 sayılı Genelgede "tespit harici bırakılan yerler hazırlanan imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek onaylanmış imar pla-

nı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar." ifadelerine yer verilmiştir. Oysaki mevzuatımızda tescil harici Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların imar planıyla getirilen kullanım amacına tabi olacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesinin son fıkrası sadece kapanan kadastral yollar ile meydanları kapsamaktadır. Madde metnine göre hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar. Görüldüğü üzere madde metninde Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle 1477 sayılı Genelgedeki bu görüşe katılmak imkanı bulunmamaktadır.

4. DANIŞTAY KARARLARI

Danıştay kararlarına göre, tescil harici kalmış devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar, düzenleme ortaklık payı olarak düşülemez. **Danıştay kararlarına göre tescil harici Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların DOP'tan düşülerek DOP ihtiyacının buna göre belirlenmesi mümkün değildir³.**

Örneğin Danıştay 6. Dairesinin 09.11.1992 tarihli ve E:1991/3280, K:1992/4042 sayılı kararına göre "İdare mahkemesince, yasa hükümlerine aykırı olarak, tescil harici kalmış devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazların düzenlemenin yapıldığı özel kişilere ait

2 Şimşek, S. (2010) İmar Hukuku, s: 625

3 Şimşek, S. ve Hazar, İ. (2019) "Açıklamalı - İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, s: 581

taşınmazların alanına dahil edilerek birlikte düzenlemeye tabi tutulduğu ve bunların tamamının düzenleme ortaklık payı olarak düşüldüğü, böylece özel kişiler ve dağıtımda bazı parsellerin sahibi kılınan belediye adına haksız kazanımların yaratıldığı, düzenleme sırasında tescil harici kalmış yerlerin taşlık ve çalılık olarak vasıflandırılarak öncelikle 1580 sayılı Yasanın 159. maddesi uyarınca belediye adına tesciline karar verilmiş, sonra 18. madde uygulamasına geçilmiş ise de 159. maddenin re'sen tescil yetkisini içermemesi nedeniyle işlemde bu yönden de hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu düzenleme işleminin iptaline karar verilmiş ve bu karar davalı idare tarafından temyiz edilmiştir. Dava konusu işlemin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptali yolundaki temyize konu İzmir 3. İdare Mahkemesinin (...) kararında, (...) bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, (...) mahkeme kararının onanmasına, (...) 9.11.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.”

Danıştay 6. Dairesinin 09.11.1992 tarihli ve E:1991/3280, K:1992/4042 sayılı kararında da tescil harici kalmış devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar, düzenleme ortaklık payı olarak düşülemeyeceği vurgulanmıştır: “Dava, 6 pafta, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 parsellerle 5 pafta, 89 parselin tamamının ve 5 pafta, 84 ve 97 parsellerin bir kısmının 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi uyarınca düzenlemeye tabi tutulmasına ilişkin işlemin, taşlık-çalılık olarak gösterilen kısımların 1580 sayılı Yasanın 159. maddesine göre ihdasen belediye adına tescil edilerek düzenleme yapılması nedeniyle iptali istemiyle açılmış, İdare mahkemesince, yasa hükümlerine aykırı olarak, tescil harici

kalmış devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazların düzenlemenin yapıldığı özel kişilere ait taşınmazların alanına dahil edilerek birlikte düzenlemeye tabi tutulduğu ve bunların tamamının düzenleme ortaklık payı olarak düşüldüğü, böylece özel kişiler ve dağıtımda bazı parsellerin sahibi kılınan belediye adına haksız kazanımların yaratıldığı, düzenleme sırasında tescil harici kalmış yerlerin taşlık ve çalılık olarak vasıflandırılarak öncelikle 1580 sayılı Yasanın 159. maddesi uyarınca belediye adına tesciline karar verilmiş, sonra 18. madde uygulamasına geçilmiş ise de 159. maddenin re'sen tescil yetkisini içermemesi nedeniyle işlemde bu yönden de hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu düzenleme işleminin iptaline karar verilmiş ve bu karar davalı idare tarafından temyiz edilmiştir. Dava konusu işlemin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptali yolundaki temyize konu İzmir 3. İdare Mahkemesinin (...) kararında, (...) bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, (...) mahkeme kararının onanmasına, 9.11.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.”

5. 7181 SAYILI KANUNLA YAPILAN DEĞİŞİKLİK

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin 5'inci fıkrası, 04.7.2019 tarihli ve 7181 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un⁴ 9'uncu maddesiyle değiştirilerek, düzenleme ortaklık payı için maliklerden yapılan kesintinin yeterli olmaması durumunda tescil harici alanların düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmesi esası benimsenmiştir.

⁴ 10.07.2019 tarihli ve 30827 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Fıkranın son hali şu şekildedir: “Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, üçüncü fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde, eksik kalan miktar, tescil harici alanlardan veya muvafakat alınmak kaydıyla; kamuya ait taşınmazlardan ya da Hazine mülkiyetindeki alanlardan karşılanır. Bu yöntemlerle karşılanamaması hâlinde belediye veya valilikçe kamulaştırma yoluyla tamamlanır.”

Bu düzenleme henüz 18. Madde Uygulama Yönetmeliğine yansıtılmamıştır. Ancak Kanun’da yer alan düzenlemeye göre tescil harici alanların parselasyon işlemlerindeki durumu açısından ilkeleri şu şekilde izah edebiliriz:

- **Düzenleme ortaklık payı için maliklerden alınabilecek tutarın, üçüncü fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olması durumunda tescil harici alanlar düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilir.**

Dolayısıyla düzenleme ortaklık payının, Hazine ve belediye taşınmazları da dahil olmak üzere tüm parsel maliklerinden maksimum oranında (Kanunen % 40) alınmış olması, buna rağmen umumi hizmetler için yeniden ayrılması gereken yerlerin alanlarının karşılanamamış olması gerekir. % 40 düzenleme ortaklık payı kesilebilecekken, (örneğin) %30 oranında düzenleme ortaklık payı alınması ve geriye kalan alanların tescil harici alanlardan karşılanması mümkün değildir.

- **Tescil harici alanların, düzenleme ortaklık payında değerlendirilmesi için Hazine’nin (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) iznine veya muvafakatine gerek yoktur.**

Kanun, kamuya ait ya da Hazine mülkiyetindeki taşınmazların ancak maliklerinden muvafakat alınmak kaydıyla, düzenleme ortaklık payında değerlendirilebileceğini hüküm altına almışken tescil harici alanlar için bu şekilde bir şart koşmamıştır.

- **Tescil harici alanların, düzenleme ortaklık payında değerlendirilmeyen kısımlarının Hazine adına tescil edilmesi gerekir.**

Mevcut durumda 1477 sayılı Genelgeye göre, düzenleme alanında kalan tescil harici taşınmazların belediye ya da Hazine adına tescil edilmesi gerekir. 1477 sayılı Genelgeye göre bu alanlar parselasyon esnasında mutlaka (belediye ya da Hazine) ihdas edilecektir.

Aslında, 1477 sayılı Genelgede “tespit harici bırakılan yerler hazırlanan imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar.” ifadelerine yer verilmiştir. Oysaki, mevzuatımızda tescil harici Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların imar planıyla getirilen kullanım amacına tabi olacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 11 inci maddesinin son fıkrası sadece kapanan kadastral yollar ile meydanları kapsamaktadır. Madde metnine göre hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını

kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar. Görüldüğü üzere madde metninde Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle 1477 sayılı Genelgedeki bu görüşe katılmak imkanı bulunmamaktadır.

Daha önceden de vurguladığımız üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bu alanların, kuru mülkiyeti Hazine'ye aittir. Bu taşınmazların uygulama esnasında Kadastro Kanununun 18 inci maddesi gereğince Hazine adına tescil edilmesi ve Hazine taşınmazı olarak uygulamaya tabi tutulması gerekir. Kadastro Kanununun 18 inci maddesine göre ekonomik yarar sağlaması muhtemel Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin Hazine adına tescil edilmesi gerekir.

Bundan dolayı imar planında yol, park, yeşil alan gibi alanlara rastlayanlarda dâhil ve düzenleme ortaklık payında değerlendirilen kısmı hariç olmak üzere tüm Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin parselasyon işlemleri esnasında Hazine adına tescil edilmesi gerektiği açıktır.

Bu nedenle, düzenleme alanında, düzenleme ortaklık payında değerlendirilmeyen Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer var ise bunlara uygulama öncesinde geçici olarak bir parsel numarası verilmesi, bu alanların Hazine taşınmazı olarak uygulamaya tabi tutulması, uygulama neticesinde Hazine adına tescil edilmesi gerekir.

6. SONUÇ

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin 5'inci fıkrasında, 04.7.2019 tarihli ve 7181 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle yapılan değişiklikten sonra;

a) Düzenleme ortaklık payı için mülklerden alınabilecek tutarın, umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olması durumunda tescil harici alanlar düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilir.

b) Tescil harici alanların, düzenleme ortaklık payında değerlendirilmesi için Hazine'nin (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) iznine veya muvafakatine gerek yoktur.

c) İmar planında yol, park, yeşil alan gibi alanlara rastlayanlarda dâhil ve düzenleme ortaklık payında değerlendirilen kısmı hariç olmak üzere tüm Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici yerlerin parselasyon işlemleri esnasında Hazine adına tescil edilmesi gerekir.

KAYNAKÇA

Şimşek, S. (2010) İmar Hukuku, Milli Emlak Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara, 2010

Şimşek, S. ve Hazar, İ. (2019) "Açıklamalı - İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, 2. Baskı, Ankara, 2019

Gürkan GÜVEN

Mühendis

YAPIM İŞLERİNDE ALT YÜKLENİCİ (TAŞERON) ÇALIŞTIRILMASI

1. GİRİŞ

Yapım işi ülkemiz ekonomisinin en önemli itici güçlerinden hatta genel deyimiyile lokomotifidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun da yapım işleri "Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerin" olarak tanımlanmakta olup yıllık 100 milyar TL'lik bir yapım işleri alımları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Yapım işi ihalelerinde yaygın bir şekilde uygulama alanı bulan alt yüklenicilere ilişkin sorulara cevaplar makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. ALT YÜKLENİCİ KAVRAMI VE KANUNİ DAYANAKLARI

Konunun ayrıntılarına girmeden önce bu kavramın Kanuni temelleri ve temel bilinmesi gerekli olan hususlar ile ilgili olarak sorulara cevap verilmeye çalışılacaktır;

2.1. Kanunlardaki Düzenlemeler

Sözleşme konusu işin nev'i itibariyle bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiye alt yüklenici denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "Alt yükleniciler" başlıklı 15'inci maddesin-

de; “İhale konusu işin özelliği nedeniyle ihtiyaç görülmesi halinde, ihale aşamasında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmeleri, sözleşme imzalamadan önce de alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunmaları istenebilir. Ancak bu durumda, alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.” hükmü yer almaktadır.

Yapım işlerinde alt yüklenici çalıştırılmasının dayanağı 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 15’inci maddesi olmakla birlikte, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 7’nci maddesinde sözleşmede yer alması zorunlu hususlar arasında alt yüklenicilere ilişkin bilgiler ve sorumluluklar sayılmış olup, aynı Kanununun 30’uncu maddesinde alt yüklenicilerin sorumluluğu hususu düzenlenmiştir. Yine yapım işlerine ilişkin ikincil mevzuatta alt yüklenicilere ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

2.2. Alt Yüklenici Olarak Çalıştırılmayacaklar

Kimlerin alt yüklenici olarak çalıştırılmayacağı Yapım İşleri ve Genel Şartnamesinin 20 nci ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 53’üncü maddesinde sayılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10’uncu maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca ihale dışı bırakılacak olanlar, 11’inci maddesi uyarınca ihaleye katılmayacak olanlar, 58’inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanlar ve 53’üncü maddesinin (b) bendinin 8’inci alt bendi gereğince alınacak Cumhurbaşkanlığı Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 4735 sayılı Kamu

İhale Sözleşmeleri Kanununun 26’ncı maddesi uyarınca yasaklı olanlar alt yüklenici olamazlar. Ayrıca ön yeterlik/yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunanlar ile işin ihalesine teklif veren istekliler bu işte alt yüklenici olamazlar. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ortak girişimin ortakları da alt yüklenici olarak çalıştırılmazlar.

3. ALT YÜKLENİCİ UYGULAMASI İLE İLGİLİ OLARAK İHALE SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Alt yüklenici uygulaması ile ilgili olarak ihale sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

3.1. İhale dokümanında alt yüklenicilerle ilgili düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

İdareler ihale dokümanını hazırlarken Açık İhale Usulü İle İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Tip İdari Şartnamesinin 18’inci maddesinin dipnotunda yapılan açıklamalar çerçevesinde hareket etmeleri gerekmektedir. Bu çevrede idarenin iki seçeneği mevcuttur.

Birinci seçenek, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmesi durumudur. Bu durumda idari şartnamede aşağıdaki metne yer verilecektir:

“İhale konusu işte idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir. Ancak işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamaz. İstekliler, ihale konusu yapım işinde alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait listeyi teklif ekinde vereceklerdir. İhalenin bu şekilde teklif veren istekli üzerinde kalması durumunda isteklinin işe ait sözleş-

me imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesini İdarenin onayına sunması gerekir. Bu durumda alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İkinci seçenek, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmemesi durumudur. Bu durumda ise aşağıdaki metne yer verilecektir:

“İhale konusu işte idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir. Ancak işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamaz. Alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.”

3.2. İhale dokümanı ile alt yüklenici çalıştırma yasağı getirilebilir mi?

Bir üst başlık altında açıklandığı üzere iki seçeneğe uygun olarak ihale dokümanın düzenlenmesi gerekmektedir. Bu iki durum dışında alt yüklenici çalıştırılmayacağına ilişkin ihale dokümanında düzenleme yapılması mümkün değildir.

3.3 İsteklilerden Alt Yüklenicilere Yaptırmayı Düşündükleri İşleri Belirtmelerinin İstenmesi Durumunda Sunulması Gereken Belgeler Nelerdir?

İstekliler ihale konusu yapım işinde alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait listeyi teklif ekinde vereceklerdir. Alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen herhangi bir iş olmaması durumunda anılan listenin sunulmasına gerek yoktur.

3.4. Alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin listesini sunmayan istekli değerlendirme dışı bırakılmalı mıdır?

İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmesi durumunda söz konusu listeyi sunmayan istekli değerlendirme dışı bırakılmamalıdır. Bu durum isteklinin bu aşamada alt yüklenici çalıştırmayı düşünmediğini gösterir.

3.5. Bu aşamada alt yüklenicilerin listesinin sunulması gerekli midir?

İhale sürecinde isteklilerin alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmeleri yeterli olup, ayrıca alt yüklenicilerin listesinin sunulmasına gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca aşamada alt yüklenicilerle yapılan sözleşmenin sunulmasına da gerek bulunmamaktadır.

4. ALT YÜKLENİCİ İLE İLGİLİ OLARAK SÖZLEŞME SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Alt yüklenici uygulaması ile ilgili olarak sözleşme sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar bu bölümde açıklanmıştır;

4.1. Alt yüklenicilere yaptırmayı düşünülen işler listesindeki işlerin mutlaka alt yüklenicilere yaptırılması gerekli midir?

Hayır. Alt yüklenicilere yaptırmayı düşünülen işlere ait listedeki işlerin kesinlikle alt yüklenicilere yaptırılacağı anlamına gelmez.

4.2. İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmesi durumunda alt yüklenicilerin onaylanma prosedürü nasıldır?

Bu durumda alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlere ait liste teklif ekinde verilmiş olduğundan, alt yükleniciler ve alt yüklenicilerin yapacağı işleri gösterir listenin idarenin onayına sunulması gerekmektedir. İdarenin de onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını, on beş gün içinde yükleniciye bildirmesi gerekmektedir.

İdarenin, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını bildirmesi gerekli olan on beş günlük süre düzenleyici mahiyette bir süre olup, bu süre geçtikten sonra yapılan onaylar da geçerlidir kanaatindeyiz.

4.3. Onaya sunulan listede alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlere ait listede bulunmayan işlere yer verilebilir mi?

Onay aşamasında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlere ait listede bulunmayan işlere yer verilebilir. İdarenin onay vermesi durumunda söz konusu işler de alt yüklenicilere yaptırılabilir.

4.4. İhale aşamasında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlere ilişkin liste vermeyen istekliler daha sonra alt yüklenici çalıştırma talebinde bulunabilirler mi?

İhale dokümanında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin belirtilmesi istenmekle birlikte yüklenici teklifi kapsamında liste vermese dahi işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir.

4.5. İsteklilerden Alt Yüklenicilere Yaptırmayı Düşündükleri İşleri Belirtmelerinin İstenmemesi Durumun-

da Alt Yüklenicilerin Onaylanma Prosedürü Nasıldır?

Bu durumda da alt yükleniciler ve alt yüklenicilerin yapacağı işleri gösterir listenin idarenin onayına sunulması gerekmektedir. İdarenin de onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını yükleniciye bildirmesi gerekmektedir. Ayrıca yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekir.

Söz konusu durumda sözleşmenin imzalanmasından önce alt yüklenici çalıştırma talebinde mümkün olduğu gibi, sözleşmenin uygulanması esnasında da alt yüklenici çalıştırma talebinde bulunulabilir.

4.6. İdareye onaylatılmasının alt yüklenici çalıştırılması mümkün müdür?

İdarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalıştırılmaz.

4.7. Firmanın kendi ortaklık payı olduğu başka bir firmayı alt yüklenici olarak göstermesi mümkün müdür?

Firmanın kendi ortaklık payı olduğu başka bir firmayı alt yüklenici olarak sunması ve idarece uygun görülmesi durumunda bu alt yüklenicinin kullanılmasını engelleyen bir husus bulunmamaktadır.

4.8. Sözleşmenin uygulanması esnasında alt yükleniciler değiştirilebilir mi?

İdarece onaylanmış alt yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin

devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine tabidir.

4.9. Aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında fiyat teklifi alınan kişiler alt yüklenici olarak değerlendirilebilir mi?

Bir gerçek veya tüzel kişinin alt yüklenici olabilmesi için sözleşme konusu işin bir kısmının gerçekleştirilmesine yönelik yüklenici ile alt yüklenici arasında bir sözleşmenin olması da gerekmektedir. Bu kapsamda aşırı düşük teklif açıklamasına ilişkin olarak teklifin bir bölümünü oluşturan iş kısımlarına ilişkin olarak piyasada o alanda faaliyet gösteren kişilerden alınan fiyat tekliflerinin sunulması halinde, istekli ile fiyat teklifi veren arasında, fiyat teklifi verilen işin yapılması ile ilgili olarak herhangi bir sözleşme yapılmadığı için fiyat teklifi verenleri alt yüklenici olarak değerlendirme imkanı bulunmamaktadır. Fiyat teklifi veren gerçek veya tüzel kişi o iş kalemini yapmak için değil, sadece iş kaleminin ne kadar fiyata yapılabileceğine yönelik fiyat vermektedir.

4.10. Alt yüklenicilerin idareye karşı sorumluluğu nedir?

Kural olarak alt yüklenicilerin idareye karşı bir sorumluluğu yoktur. Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenici sorumludur.

Ancak 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 30 uncu maddesinde; "Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı

için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 27 nci madde hükümleri uygulanır." hükmü yer almakta olup, bu çerçevede "işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması", "hileli malzeme kullanılması" "ve benzeri nedenlerle" **ortaya çıkan zarar ve ziyandan yüklenici ve alt yükleniciler müteselsilen sorumludur.**

Bu sorumluluk işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar, ayrıca kesin kabul onay tarihinden itibaren de **on beş yıl süreyi kapsamaktadır.**

Alt yüklenicinin buradaki sorumluluğu yaptığı iş kısımlarıyla sınırlıdır.

Söz konusu zarar ve ziyan nedeniyle ayrıca yüklenici ve alt yükleniciler haklarında 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 27 nci maddesi hükümleri uygulanır.

4.11. Alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanması yüklenicinin sorumluluğunu kaldırır mı?

Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenici sorumludur. Alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanması da bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmez.

4.12. İşin devamı esnasında alt yüklenicilerin değiştirilmesi istenebilir mi?

İdare, alt yüklenici tarafından yapılan işlerin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olmadığını tespit ederse, alt

yüklenicinin değiştirilmesini veya alt yükleniciler tarafından yapılmasını istemediği herhangi bir iş bölümünün bizzat yüklenici tarafından yapılmasını her zaman isteyebilir.

4.13. İşin tamamının alt yükleniciye yaptırılması mümkün müdür?

Yapım işleri Genel Şartnamesinin 20 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında; “İşin tamamı hiçbir suretle alt yükleniciler marifetiyle yaptırılmaz.” düzenlemesi yer almaktadır. Bu çerçevede işlerin tamamının alt yükleniciye devri imkânı bulunmamaktadır.

Şartnamede yer verilen söz konusu hükmün işin tamamının bir veya birden fazla alt yükleniciye devrinin mümkün olmadığı şeklinde yorumlanması gerekmektedir. Buna göre işin % 100 ünün bir alt yükleniciye devri mümkün olmadığı gibi, işin % 50 sinin bir alt yükleniciye, kalan % 50 sinin bir başka alt yükleniciye yaptırılması da mümkün değildir.

İşin tamamı alt yüklenicilere yaptırılmayacağı gibi işin niteliğinden kaynaklanan sebeplerle veya teknik zorunluluklar nedeniyle ihale dokümanında farklı oranlar belirlenmesi durumu hariç, tek bir alt yükleniciye yaptırılacak iş bölümlerinin toplam bedeli sözleşme bedelinin %30'unu; alt yüklenicilere yaptırılacak işlerin toplam bedeli ise sözleşme bedelinin %50'sini geçemez. İhale dokümanında düzenlenmesi kaydıyla doğrudan alt yüklenicilere ödeme yapılabilir.

5. SONUÇ

Yapım işi gerek özel gerekse kamu sektörü açısından önem arz etmektedir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen yapım işi ihalelerinde sözleşme aşamasında uyulacak kurallar özellikle Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri çerçevesinde belirtilmiştir.

Sözleşme konusu işin nev'i itibariyle bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiye alt yüklenici denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Alt yükleniciler” başlıklı 15'inci maddesinde; “İhale konusu işin özelliği nedeniyle ihtiyaç görülmesi halinde, ihale aşamasında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmeleri, sözleşme imzalamadan önce de alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunmaları istenebilir. Ancak bu durumda, alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğundan ortadan kaldırmaz.” hükmü yer almaktadır. Alt yüklenicilik düzenlemesi hususunun ayrıntıları makalemizde yer verilmiş olup kamu idarelerinin ve yüklenicilerin dikkat edilmesi gereken hususlar makalemizde yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

Yapım İşleri Genel Şartnamesi, www.kik.gov.tr

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.kik.gov.tr

Bülent GEÇGEL

Sayıştay Uzman Denetçisi
(Kıdemli Raportör)

BELEDİYE OTOPARK GELİRLERİNİN TAKİB VE TAHSİLİNDE YAŞANAN SORUNLAR

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, “*Taşıtların trafik bakımından uygun olan ve belli bir süre bırakıldıkları açık veya kapalı yer*” şeklinde tanımlanan otopark şehirlerde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Otomobil sahipliğinin yüksek olduğu şehirlerde bu konu özellikle önem taşımakta, iş yerleri için ayrılan alan yanında taşıtlar için de önemli bir park alanına gereksinim duyulduğu görülmektedir. Otomobil sahipliğinin düşük olduğu şehirlerde de gerek ulaşım ağının yetersizliği, gerekse de iş ve ticaret merkezlerinin küçük bir alanda yoğunlaşması, park sorunlarının yaşanmasına neden olmaktadır.

Bu durumu öngören kamu otoritesi şehir yönetiminde yetki sahibi olan belediyelere bu sorunu çözmeleri için 3194

sayılı İmar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Otopark Yönetmeliği ile çeşitli görev ve yetkiler vermiştir. Bu kapsamda bu sorunun çözümü için kaynak yaratma ve bu kaynağın kullanılma koşullarını belirlemiştir.

Biz de makalemizde bu kaynaklardan olan otopark gelirlerinin takip ve tahsilinde uygulamada yaşanan sorunlara değinmeyi hedeflemekteyiz.

2. OTOPARK HESABINDA TOPLANAN BEDELLERİN AMACI DIŞINDA KULLANILMASI

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 22.02.2018 tarihli ve 30340 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 15.09.2018 tarihinde yürürlüğe giren Otopark Yönetmeliği’nin 11’inci maddesinde,

“1) Yapı kullanma izni alındıktan sonra otopark yerleri plan ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka amaçlara tahsis edilemez.

(2) İdareler, bina otoparklarının kullanımını engelleyici her türlü ihlalleri önlemekle yetkili ve görevlidirler. Aksi uygulamalarda 3194 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(3) İlgili idareler, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra yapı kullanma izin belgesi düzenlenen yapılarıdaki otoparkların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını, yapı kullanma izin belgesi tarihinden itibaren beş yıl içerisinde denetlemekle, büyükşehir belediyeleri de, 5216 sayılı Kanunun 11 inci maddesi uyarınca bu denetimin yapıp yapılmadığını takip ile yükümlüdür. Valilikler, bu denetimlerin belediyeler veya büyükşehir belediyelerince yapılmadığının tespiti halinde, gerekli denetimleri yapmaya ve görevini ihmal eden idareler hakkında İçişleri Bakanlığına bildirimde bulunmaya yetkilidir.

Denilerek otopark bedellerinin belediye sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak otoparklar için kullanılması gerektiği belirtilerek, bu meblağın otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Ancak uygulamada bazı belediyelerde otoparklar hesabında toplanan paraların başka amaçlarla kullanıldığı görülmektedir.

3. OTOPARK ÜCRETLERİNİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNCE İLÇE BELEDİYELERİ ADINA AÇTIRILAN

OTOPARK HESABINDA İZLENMEMESİ VE MEVZUATA UYGUN OLARAK NEMALANDIRILMAMASI

Otopark Yönetmeliği'nin “Otopark bedelinin tespit, tahakkuk ve tahsili” başlıklı 12'nci maddesinde;

“..

(3) Otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esasları bu Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak ilgili idareler tarafından belirlenir.

(4) Otopark bedelleri kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılır. Bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranı uygulanır.

(5) 5216 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde, büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına otopark hesabı açtırılır.

(6) İlçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağı, büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge veya genel otoparkları için kullanılır.”

denilmektedir.

08.03.2019 tarihli ve 30708 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında aynen;

“Genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idareleri, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür:

a) TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.

b) Gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve/veya vadesiz mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.

c) İhale, doğrudan satış, ihale öncesi rekabetçi olmayan teklif ya da ikincil piyasadan doğrudan ya da ters repo yoluyla temin etmek suretiyle 4749 sayılı Kanun kapsamında Bakanlıkça ihraç edilen borçlanma senetleri ve/veya kira sertifikaları.

ç) Organize para piyasalarında TL cinsi borç verme işlemleri.

d) Kamu sermayeli bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları ile 7/6/2013 tarihli ve 28670 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kira Sertifikaları Tebliği (III-61.1) uyarınca kamu sermayeli katılım bankalarının kaynak kuruluş/fon kullanıcı olarak yer aldığı kira sertifikaları ihracı ve katılım bankacılığı prensiplerine uygun piyasalarda emtia alım satımına dayalı katılım bankacılığı prensiplerine uygun finansman yöntemleri.”

denilmektedir.

Anılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 5216 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde, otopark ücretlerinin büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına kamu bankalarında birinde açtırılan otopark hesabında izlenmesi ve mevzuata uygun olarak nemalandırılması gerekir. Ancak uygulamada bazı büyükşehir belediyelerinde bu mevzuat hükümlerine uyulmadığı görülmektedir.

4. OTOPARK YÖNETMELİĞİ UYARINCA İLÇE BELEDİYELERİNCE NAKDEN TAHSİL EDİLEN OTOPARK ÜCRETLERİNİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE AKTARILMAMASI

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinde; büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek sayılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun 37’nci ve 44’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

“f) Otopark ihtiyacının, bu fıkranın (e) bendinde yer alan hükümler doğrultusunda bir kısmı veya tamamının parselinde karşılanamadığı binalarda karşılanamayan otopark miktarı;

1) Mümkünse komşu parsellerle ortak otopark uygulaması ya da ada içi otopark uygulamaları şeklinde karşılanır.

2) Otopark ihtiyacı, (1) numaralı alt bende göre karşılanamaması durumunda; süresiz irtifak kurulmak ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde belirtmek kaydıyla idaresince belirlenecek yürüme mesafesi içinde kamulaştırmaya konu olmayan başka parsel veya binada zorunlu olarak ayrılması gerekenler haricindeki otopark alanlarından karşılanır.

3) Otopark ihtiyacı, (1) ve (2) numaralı alt bentlere göre karşılanamayan par-

sellerde, tevhit yolu ile de çözüm sağlanamaması halinde, ilgili idarelerce, 12 nci maddede yer alan esaslar dâhilinde bedel alınmak suretiyle otopark yeri tahsis edilerek karşılanır.

...”

denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 12’nci maddesinde;

“(1) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendinin (3) numaralı alt bendi uyarınca alınacak otopark bedelinin tespiti, tahakkuku ve tahsilinde bu maddede belirtilen esaslara uyulur.

...

(5) 5216 sayılı Kanun kapsamında kalan belediyelerde, büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına otopark hesabı açtırılır.

(6) İlçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağı, büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge veya genel otoparkları için kullanılır.

(7) Otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının ilgili idarece genel veya bölge otoparklarında karşılanması zorunludur. Büyükşehirlerde otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının büyükşehir belediyesince karşılanması zorunludur.

...”

hükümlerine yer verilmiştir.

Buna göre büyükşehir sınırları içerisinde bulunan ilçe belediyelerince otopark ihtiyacı karşılanamayan par-

sellerden tahsil edilen otopark bedelleri büyükşehir belediyesinin ilçe belediyesi adına açılan otopark hesabına aktarılmalı ve sadece söz konusu parsellerin otopark ihtiyaçlarının karşılanması için kullanılmalıdır.

Ancak uygulamada bazı ilçe belediyelerince tahsil edilen otopark ücretlerinin ilgili büyükşehir belediyesinin ilçe belediyesi için açmış olduğu hesaba aktarılmadığını görmekteyiz.

5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELE- RİNCE İLÇE VE İLK KADEME BELEDİYELERİNE NÜFUSLARINA GÖRE AKTARILMASI GEREKEN OTOPARK GELİRLERİNİN AKTARILMAMASI, İLÇE VE İLKE KADEME BELEDİYE- LERİNCE DE SÖZ KONUSU GELİRLERİN TAKİP VE TAHSİLİNİN YAPILMAMASI

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, büyükşehir ulaşım ana plânını yapma veya yaptıрма ve uygulama; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlama ve koordinasyonu sağlama; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirleme; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etme ve işletme, işletirme veya kiraya verme; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütme büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında sayıldıktan sonra 23’üncü maddesinin birinci fıkrası

sının (f) bendinde, söz konusu bende göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'sinin büyükşehir belediyesinin gelirleri olduğu hükme bağlamıştır.

Yine aynı Kanun'un 23'üncü maddesinin son fıkrasında da *"Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe belediyeleri; tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malî yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde, ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. (Değişik ikinci cümle: 21/4/2005-5335/28 md.) Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden, ilgili ilçe belediye başkanı ve sayman şahsen sorumludur. Bu fıkra hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır."* denilmektedir.

Anılan mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyesi, karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerinin işletilmesinden elde ettiği gelirin %50'sini nüfusları oranında ilçe ve ilk kademe belediyelerine göndermek zorundadır.

Ancak uygulamada bazı büyükşehir belediyelerince, ilçe ve ilk kademe belediyelerine nüfuslarına göre aktarması ge-

reken otopark gelirlerinin aktarılmadığı söz konusu belediyelerin de bu alacaklarının takip ve tahsilini yapmadığı görülmektedir.

6. SONUÇ

3194 sayılı İmar Kanunu'na dayanılarak yürürlüğe konulan Otopark Yönetmeliği'nde; otopark ihtiyacının parselinde karşılanmasının esas olduğu, parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan durumlarda bu Yönetmelik hükümlerine göre belirlenecek otopark bedelinin alınacağı, bu bedellerin ayrı bir banka hesabında tutulacağı, bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranının uygulanacağı ve bu meblağın sadece otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge veya genel otoparklar için kullanılacağı, otopark hesabında toplanan meblağın otopark tesisi yapımı dışında başka bir amaçla kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'te ayrıca, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan belediyelerde, büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleri adına otopark hesabı açtırılacağı ve ilçe belediyeleri tarafından otopark hesabında toplanan meblağın büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak veya yaptırılacak bölge otoparkları veya genel otoparklar için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Öte yandan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin (f) bendinde, karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettir-

mek veya kiraya vermek büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. (k) bendinde de yukarıda belirtilen hükme göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayılmıştır.

Sayıştay Denetim Raporlarını incelediğimizde bazı belediyelerde,

- *Otopark hesabında toplanan bedellerin amacı dışında kullanıldığı,*
- *Otopark gelirlerinin toplandığı banka hesabının mevzuatın öngördüğü şekilde vadeli olarak değerlendirilmediği,*

- *İlçe belediyeleri tarafından tahsil edilmesi gereken otopark bedellerinin tahsil edilmediği, tahsil edilen bedellerin büyükşehir belediyesi otopark hesabına gönderilmediği, büyükşehir belediyeleri tarafından da takibinin yapılmadığı,*
- *Büyükşehir belediyesince ilçe ve ilk kademe belediyelerine nüfuslarına göre aktarılması gereken otopark gelirlerinin aktarılmadığı ve ilçe belediyelerince söz konusu gelirlerin takip ve tahsilinin yapılmadığı,*

görülmektedir.

Mustafa DÖNMEZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Md.*

BELEDİYELERİN TOPLU TAŞIMA HİZMETLERİNİN GÖR(DÜR)ÜLMESİ YÖNTEMLERİ

1. GENEL OLARAK

Belediyelerin görevleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş, aynı Yasa'nın 15 inci maddesinde ise kamu tüzel kişisi olarak belediyelerin sahip olduğu yetkiler ve imtiyazlar sayılmıştır.

Belediyelerin kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmek için yasayla düzenlenmiş yetkilerle donatılması ve belli imtiyazlara sahip olması gerekir. Yasa'nın 14 üncü maddesinde sayılan görevler, belediyelerin yetkilerindedir.

Yetki, kanundan veya akitten doğan hukuki bir iktidar olup, bu iktidarı ihraz eden kimse başkasına ait hakları tamamen veya kısmen kullanabilmesidir.¹ İmtiyaz ise, belirli mal veya hizmetlerin üretim ve/veya dağıtımında geçici tekel hakkı verilmesidir.

¹ Türk Hukuk Lügati, "Yetki" bahsi, 4. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1998, s.291

Belediyelerin çok sayıda yetki ve imtiyazları arasında içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması, toplu taşıma ve katı atık hizmetlerinin gör(dür)ülmesi önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu hizmetler, belediyeler tarafından doğrudan görülebileceği gibi, çeşitli yöntemlerle üçüncü şahıslara da görürülmesi mümkündür.

Bu yazımızda, belediyelerin kendilerine yasa ile verilen toplu taşıma hizmetlerinin gör(dür)ülmesi yöntemleri ele alınıp değerlendirilecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ TEMEL HÜKÜMLER

Belediyenin yetkileri ve imtiyazları

Madde 15 -Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

.....

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı

sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettir-mek.

15 inci maddenin beşinci fıkrası :

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.²

Meclisin görev ve yetkileri

Madde 18 - Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

.....

j) Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına.... karar vermek.

3. KAMU HİZMETLERİNİN GÖR-DÜRÜLMESİ YÖNTEMLERİ

Kamu hizmetleri ya tekel biçiminde yürütülür ya da kamu hizmeti haline getirilmiş bulunan faaliyet birey ve topluluklarına yasaklanmamış ise, birey ve topluluklar tarafından da yürütülebilir.

Kamu hizmetlerinin kurulmasında ve kaldırılmasında asli yetki yasama organına aittir. Ancak değişkenlik ilkesi uyarınca, bir kamu hizmetinin kaldırılmasından öte, yeni koşullara uyarlanmasını görürüz.

2 3.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "İçişleri" ibaresi,29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23 üncü maddesiyle "Çevre ve Şehircilik" şeklinde değiştirilmiştir. (RG :10.12.2018 - 30621)

Kamu hizmetinin kamu kuruluşunca veya onun denetim veya gözetiminde yapılmasına karar veren organ ise siyasal iktidar, yani idaredir. Bir başka deyişle bir hizmetin kamu hizmeti olduğunu belirleme işi idarenin takdirine kalmıştır. Kamu hizmetinden söz edebilmek için toplumda genel ve ortak bir ihtiyacın belirmesinin zorunlu olduğu görülür.³ Bu ihtiyaç, aynı zamanda sürekli duyulan bir ihtiyaç olmalıdır. Süreklilik denilen bu unsur, düzenlilik, kesintisizlik olarak da ifade edilir. Bazı yazarlar kamu hizmetinin bedelsizliği gibi bir başka unsuru olduğunu da ileri sürseler de bu görüşün zamanımızda yeterli olmadığı kanısındayız. Ancak yararlanma koşulları yerine getirilince kamu hizmetinin herkese eşit olarak sunulması şarttır. Yararlanma koşulları da düzenleyici tasarruflarda olduğu gibi genellik kuralına uygun olmalıdır.

Verilen tanımda da belirtildiği üzere, kamu hizmeti doğrudan kamu kurumlarınca yapılabileceği gibi onun denetim ve gözetimi altında da yapılabilir.

Bir hizmetin, kamu hizmeti olarak kamu kuruluşlarınca üstlenilmesi, bir faaliyetin özel kesime gördürülmesi ya da tekel olarak kamu hizmeti haline getirilmesi kanunla olur. Ancak kanunun kamu hizmetlerini ayrıntılı olarak düzenlemesi yerine, sadece ilgili kamu kuruluşunu görevlendirmesi yeterlidir. Ayrıntılı düzenlemenin yönetimce yapılması, yönetime bu alanda bir hareket serbestliğinin (takdir yetkisi) verilmesi gereklidir. Yani, hizmeti yürütmekle görevlendirilen yönetimin, hizmetin yürütülme biçimini kararlaştırma konusunda takdir yetkisi olmalıdır. Ancak, yönetim kamu hizmetlerini yürütürken, bireylerin hak ve hürriyetlerini etkileyen düzenlemelere gidemez. Bunu ancak kanunla vereceği yetkiye dayalı olarak yapabilir.

3 Burcu Şener, "Kamu Hizmetinin Görülme Usullerinden Biri Olarak İmtiyaz", **Hukuk Dergisi**, Noterler Birliği yayını, s.55

arak yapabilir. Kural olarak, kamu hizmetlerinin teşkilatlandırılması, işleyişi, izlenecek yöntemler, hizmetten yararlanma biçimi ve şartları, yasal sınırlar içerisinde yönetimde düzenlenir. Kamu hizmetleri, kural olarak devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri asli ve sürekli görevlerdir. İdarî sözleşmelerle bazı kamu hizmetlerinin yürütülmesi, özel kişilere bırakılabilir. Bu yola imtiyaz yolu denir. Bu yolla kamu hizmetleri, özel kişilerce ilgili kamu kuruluşunun sıkı denetimi ve gözetimi altında yürütülür. Bu hizmetler, devletin yürütmesi gerekli olan hizmetler olduğundan sıkı bir gözetim ve denetim şart olmaktadır.⁴

Kamu hizmetlerinin doğrudan ilgili yönetim tarafından yürütülmesi çok başvurulan bir yöntemdir. Ancak, “yeni gelişmeler yavaş yavaş mahalli idarelerin doğrudan yönetim biçimini terkettiği doğrultusundadır.”⁵ İdarenin doğrudan hizmet sunma anlayışını terk ettiği bu yöntemlerde, idare hizmeti bizzat yerine getirmez. Ancak, denetim hakkına sahiptir.

Kamu hizmetinin özel hukuk kişilerince gördürülmesi bağlamında toplu ulaşım hizmetlerinin noktasında; Ruhsat Usulü, İmtiyaz Usulü karşımıza çıkmaktadır.

3.1. Ruhsat Usulü

Ruhsat usulü, kamu hizmeti olarak kabul edilen bir faaliyetin, idare lehine tekel konusu yapılmamış olması koşuluyla, idarenin vereceği bir izin ile özel kişilere gördürülmesidir. Bu yönetime, izin usulü de denilmektedir.

Bu yolla gerçekleştirilen hizmetler genellikle yasa ile idarenin tekeline bırakılmayan işlerdendir Hatta aynı hizmetin hem kamusal kuruluşlarca hem de aynı zaman ve yerde özel hukuk kişilerince görülmesi mümkün-

dür. Ülkemizde bu yönetime en çok rastlanan alanlar; toplu taşımacılık, özel eğitim kurumları ve özel hastaneler olarak sayılabilir. Tüm bu alanlarda hem kamu kuruluşunun kendisinin “emanet” yöntemi ile hizmeti vermesi, hem bazı kuruluşlara “imtiyaz” tanınması, hem de özel hukuk gerçek veya tüzel kişilerine “izin” vermek suretiyle hizmetin yürütülmesini sağlaması mümkündür.⁶

3.5. İmtiyaz Usulü

İmtiyaz, idarenin kişilere birtakım vacibe ve külfetlere tabi olmaları koşuluyla, devlete, belediyeye veya bireylere ait alanlarda bazı hak ve menfaatler verilmesidir. Bu hak ve menfaatler, çoğunlukla idari, mali birtakım muafiyet ve izinleri tazammun eyleyir.⁷

Genel kavram olarak imtiyaz, “İdarenin belli bir özel kişi ile yaptığı sözleşme uyarınca belli bir kamu hizmetinin kâr ve masrafları, kâr ve zararı özel kişiye ait olmak üzere, belli bir kişice kurulması ve/veya işletilmesi usulüdür.” şeklinde tanımlanabilir.

İmtiyazın en önemli özelliği, özel kişi imtiyazcının kamu hizmetini, kendi sermayesiyle, kâr ve zararı yine kendi sermayesi üzerinde doğacak şekilde yerine getirmesini ifade eder.

Bu yöntemle, kamu hizmeti, ilgili idare ile aralarında imzalanmış bulunan bir sözleşmeye dayalı olarak özel hukuk tüzel kişisine bırakılmaktadır. Böylece, asıl kamu hizmetinin kendisinde bulunan “imtiyaz” yani “ayrıcalık” bir sözleşmeyle ona sahip kılınan özel hukuk tüzel kişisi şirkete geçmektedir.

İmtiyaz, imtiyaz sözleşmeleri ile özel kişilere verilir. Halen yürürlükte bulunan 1326 tarihli “Menafi Umumiyyeye Müteallik İmtiyazat Hakkında Kanun” uyarınca ancak Türk tabiiyetinde bulunan bir anonim şirketine

4 A.ŞerefGözübüyük, Yönetim Hukuku, 9. Basım, Turhan Kitabevi, Ankara 1996, s.245

5 Nuri Tortop, “Yerel Kamu Hizmetlerinin Yönetim Biçimleri”, Amme İdaresi Dergisi, C: 26, S: 2 (Haziran 1993), s. 66

6 Şener, a.g.e., s.57

7 Türk Hukuk Lügati, “İmtiyaz” bahsi, 4. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1998, s.160

imtiyaz imkanı sağlanabilecektir.⁸ Bu nedenle, bir yabancı şirket veya anonim şirket statüsünde olmayan bir Türk şirket imtiyaz sözleşmesinin tarafı olamayacaktır.

İmtiyaz sözleşmeleri ise, *“Konusu bir kamu hizmetinin yürütülmesi olan bir kamu hizmetinin bir özel kişi tarafından kurulması ve belli bir süre işletilmesini veya kurulmuş bulunan bir kamu hizmetinin belli bir süre işletilmesini öngören idari sözleşmelerdir.”*⁹

İmtiyaz sözleşmeleri, kamu hizmetinin özel kişilerce gördürülmesi usullerinden biri olarak uygulama alanı bulmuştur.

İmtiyaz sözleşmesi, idarelerin kanunla kendisine verilmiş kamu hizmetlerini yapma görevini idari bir sözleşme ile özel kişi veya kuruluşlara devretmesi demek olup, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi veya şartlaşması olarak da adlandırılır.

Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri ise, kamu hizmetinin, kâr ve zararı kendisinde kalmak üzere, hizmetten yararlananlardan bir bedel alarak bir özel kişi tarafından gördürülmesini hedefleyen sözleşmelerdir.¹⁰

Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinde imtiyaz veren kamu idaresine “imtiyaz veren”, imtiyaza sahip olan özel kişiye de “imtiyazcı” denir. İmtiyazcı tarafından işletilen ve/veya kurulan kamu hizmeti, imtiyaz sözleşmesindeki süre sonunda tamamen ve bedelsiz olarak idareye geçmektedir.

İmtiyaz sahibi, sözleşme ile üstlendiği kamu hizmetini belli bir kâr ve kazanç elde etmek için yapar. Ancak, üstlendiği hizmeti yerine getirirken, kamu hizmetine egemen olan ilkelere ve sözleşme hükümlerine uymak zorundadır.

İmtiyaz, idarenin tek taraflı işlemiyle değil, iki taraflı bir sözleşmeyle verilebilir. İmtiyaz usulü, ancak imtiyaz sözleşmesi ile kurulabilir. İmtiyaz sözleşmeleri, idari sözleşme niteliğinde olup, bu durum Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarında da ifade edilmiştir.

Konu hakkında Anayasa Mahkemesi, *“Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri, gerek konusunun bir kamu hizmetinin kurulması ve/veya işletilmesi, gerekse hizmetin yürütülmesini sağlamak için hizmeti yapanlara kamu gücüne dayanan yetkiler tanınması, gerekse idarenin, hizmetin düzenli ve gözetim yetkisine sahip olması yönünden idari sözleşmenin tüm niteliklerini taşırlar”* şeklinde görüş bildirmiştir.¹¹ Danıştay ise bu konuda, *“Öncelikle, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi bir idari sözleşmedir ve bu sözleşme bir kamu hizmetinin kurulmasını ve işletilmesini amaç edinir”*¹² diye belirterek, imtiyaz sözleşmelerinin idari sözleşmelerinin tipik örneğini oluşturduğunu söylemiştir.¹³

İmtiyaz sözleşmeleri, önceden idare tarafından hazırlanmış şartnamelere dayanırlar. Bu maddelerde geçen “imtiyaz sözleşmeleri” terimi, teknik anlamda İdare Hukukunda, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarında geniş bir şekilde işlenmiş bulunan “imtiyaz” usulünü ve imtiyazla ilgili işlemleri belirtmektedir. İmtiyaz sözleşmesi ile ilgili olarak, Danıştay 5. D. 19.11.2007 günlü, E.2006/203, K.2006/719 sayılı Kararında; *“...kamu hizmeti imtiyazı; bir kamu hukuku kişinin bir gerçek veya tüzel özel hukuk kişisi konumundaki ve genel olarak Özel kesim sermaye şirketi olan tüzel kişiyle yaptığı sözleşmeyle bir kamu hizmetinin belirli ve uzun bir süre içinde kurulması ve işletilmesinin, hizmetten yararlananlardan ücret ya da bedel*

8 Metin Günday, İdare Hukuku, İmaj Yayıncılık, 7. Bastı, 2003, s.298

9 Günday, a.g.e., s.172

10 Günday, a.g.e., s.172

11 Anayasa Mahk. 28.6.1995 gün ve E.1994/71, K.1994/23

12 Danıştay 1. D. 24.9.1992 gün ve E.1992/232, K.1992/294

13 Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu, 13.5.1977 gün ve E.1976/456, K.1977/254

alınmak ve giderleriyle kar ve zararı özel girişimciye ait olmak üzere, idarenin kendi buyruğu ve sorumluluğu altında gerçekleştirilmesini sağlayan bir yönetim biçimidir. “İltizam” ve “Müşterek Emanet” usullerinde de idarenin bir kamu hizmetini özel kişiye gördürmesi için belirli süreli bir sözleşme yapması söz konusudur.

Ancak imtiyaz usulünün en belirgin özelliği, kamu hizmetinin imtiyaz sahibi tarafından kurulması ve bu hizmetin görülmesinde gerekli olan sermaye, personel, yatırım malları, araç-gereç ve her türlü diğer donanımın imtiyaz sahibi tarafından sağlanmasıdır. Hizmet için gerekli tesislerin, idare tarafından kurulmuş ya da sağlanmış olması halinde imtiyaz usulünden ayrı bir yöntem uygulamaya konulmuş olur. Bu yöntem sözleşme hükümlerinin değerlendirilmesine göre emanet, iltizam ya da müşterek emanet olarak nitelendirilebilir.

Ayrıca İmtiyaz usulünde, imtiyaz sahibinin kamu hizmetinin görülmesini aksatması halinde, idarenin geçici olarak imtiyaz sahibinin yerine geçerek, hizmeti risk ve zararı imtiyaz sahibine ait olmak üzere sürdürmesi sözleşme hükümlerine dayalı olarak söz konusu olabilmekte, imtiyaz sonunda imtiyaz sahibi tarafından kamu hizmetine özgülenmiş malların sözleşmede öngörülen biçimde idareye geçmesi ya da paylaşılması da gerekmektedir.” denilmiştir

İdare adına imtiyaz tanıma yetkisi, 1326 tarihli Kanun’a göre Bakanlar Kurulu (Cumhurbaşkanı)’na aittir. **Ancak, 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre belediye idarelerinin de su, toplu taşıma ve katı atık tesisi kurmak ve işletmek konusunda imtiyaz verebilecekleri öngörülmüştür.**

Belediye adına imtiyaz verilmesi, dolayısıyla bu kapsamda düzenlenecek sözleşmelerin geçerli olabilmesi için belediye meclisinin kararı yanında, Danıştay’ın görüşüne

de ihtiyaç bulunmaktadır. Anayasa’nın 155 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 23 üncü maddesi uyarınca, kamu hizmetleriyle ilgili **imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri** hakkında Danıştay’ın görüşünün alınması gerekir.

Ayrıca, imtiyaz verilmesi ile ilgili hususlar belediye meclisinde karara bağlanmakla birlikte, alınan kararı müteakiben yapılan işlemler, konusuna göre 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yerine getirilecektir.

İmtiyaz sözleşmeleri, yazılı şekle tabidir. Söz konusu sözleşmeler, anlaşma ve şartname bölümlerinden oluşur. Anlaşma, imtiyaz veren ile imtiyazcının iradelerin uyduğunu gösteren bir metindir. Şartnamede ise, imtiyazın konusu, süresi, imtiyaz verenin karşılıklı hakları ve borçları, imtiyazcı ile imtiyaz veren arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümler bulunur.¹⁴

İki bölümden oluşan imtiyaz sözleşmesi, hem akdi, hem de düzenleyici nitelikte karma hükümler içerir. Bu kapsamda imtiyazcı ile imtiyaz verenin irade uygunluğu ile oluşan sözleşmenin süresi, imtiyazcının ücretlendirilmesi, imtiyazcının mali dengesine ilişkin bütün hükümler akdi niteliktedir. Dolayısıyla, bu hükümler idarenin tek taraflı irade beyanıyla değiştirilemezler ve iptal davasına konu olamazlar. Kamu hizmetinin organizasyonuna ve çalışmasına ilişkin hükümler ise düzenleyici niteliktedir. İdare tek taraflı olarak bu hükümleri hazırlar, özel kişi ise kabul eder. Bunun sonucu olarak, imtiyazcının kabulüne ihtiyaç olmaksızın tek taraflı olarak değiştirilebilir ve iptal davasına konu olabilirler.¹⁵ İmtiyaz sözleşmelerinin karma işlem niteliğinin devamında imtiyazcı ve imtiyaz verenin hak ve yükümlülükleri ve son olarak, imtiyaz sözleşmesinin sona ermesi açıklanmalıdır.

14 Gözler, a.g.e., s.379

15 Gözler, a.g.e., s.380

İmtiyaz sözleşmesinin niteliği gereği, özel kişi imtiyazcının üstlendiği kamu hizmetini şahsen ifa yükümlülüğü, sağladığı kamu hizmetinin devamlılığını sağlama yükümlülüğü, söz konusu hizmeti değişen koşullara uydurma yükümlülüğü ve idarenin denetimine katlanma yükümlülüğü bulunmaktadır.

İdare, hizmetin sürekli ve düzenli işleyip işlemediğini, şartnamede öngörülen koşulların yerine getirilip getirilmediğini denetleme hakkına ve yetkisine sahiptir. İdarenin denetim yetkisi, aynı zamanda idarenin bir yükümlülüğüdür.¹⁶

İdarenin yaptırım yetkisi ise parasal müeyyide koyma, geçici el koyma ve sözleşmeyi feshetme yani imtiyazı düşürme durumlarında kendini gösterir. İdare, öngörülen sürede, işi bitiremeyen imtiyazcıdan belirli bir miktar parayı, doğrudan imtiyazcının teminatından alabilir. Geçici el koyma, “imtiyaz veren idarenin, imtiyazcı özel kişi yerine geçici olarak geçerek belirli bir süre kar zararı imtiyazcıya ait olmak üzere kamu hizmetini onun adına ve yerine işletmesidir.”¹⁷ İmtiyazın düşürülmesi ise, imtiyazcının ağır kusuru halinde, idarenin herhangi bir tazminat ödemeksizin sözleşmeyi feshetmesidir.¹⁸

İmtiyazcının imtiyaz sözleşmesinden doğan hakları ise mali dengesinin korunmasını isteme hakkı, kendisine sağlanan avantajlara saygı gösterilmesini isteme hakkı, ücret alma hakkı ve yargısal başvuru hakkıdır.¹⁹

İmtiyaz sözleşmesi, sözleşmede belirtilen sürenin dolması, imtiyazın düşürülmesi (imtiyazcının ağır kusuru halinde), kamu yararına sözleşmenin feshedilmesi, akdi geri satın alma yolu ve karşılıklı anlaşmayla sözleşmenin feshedilmesi hallerinde sona erebilmektedir.²⁰

16 Gözler, a.g.e., s.389

17 Gözler, a.g.e., s.391

18 Gözler, a.g.e., s.299

19 Gözler, a.g.e., s.386

20 Merve Uysal, Türk Hukuk Sitesi (<http://www.turkhukuk sitesi.com>)

Özetle, belediyelerin imtiyaz verebilmesi için öncelikle **imtiyaz ihalesine** çıkması ve bu ihalede yapacağı **taslak sözleşmeyi** görüş alınmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) göndermesi gerekir. Bakanlık, Danıştay'dan görüş alınmasını müteakip imtiyazen devir izni vermektedir.

İmtiyaz usulünde, fiyat düzenlenmesi genellikle kamu idaresi tarafından yapılır. Hizmetten yararlananlar idareye değil, hizmeti sağlayana ödemede bulunurlar. İmtiyazın verilmesinde rekabeti sağlayıcı yöntemler uygulanmakla birlikte, imtiyaz elde eden firmanın tekel olarak aldığı hizmeti görürken haksız kazanç edinmesini önleyici önlemlerin alınması gerekir. Ayrıca düşük gelirli grupların hizmetten diğerleri gibi aynı kalite ve miktarda yararlanması gerekir.

İmtiyazı alan firmanın zamanla sözleşmede öngörülmemen nedenlerden dolayı iş göremezlik haline düşüp, yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda, bu durum iş görenin iradesi dışındaki nedenlerden kaynaklanıyorsa, idarenin bunu bazen tazmin ederek gidermesi, bazen de katkıda bulunarak iş görenin yükünü hafifletmesi sağlanabilir.

4. KONUNUN İNCELENMESİ

4.1. Toplu Taşıma Hizmetleri Yapmak

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun birinci fıkrasının (f) bendinde; “*Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek.*” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Yasa'nın 15/f bendi hükmü; belediye sınırları içinde toplu taşıma yapmayı ve bu amaçla her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmeyi, belediyelere hak olarak vermektedir.

Günümüzde belediyelerin sorumlu olduğu en önemli hizmetlerden biri de, şehiriçi toplu taşıma hizmetleridir. Söz konusu bent hükmü ile, belediyelerin toplu taşıma hizmeti konusundaki yetkileri de genişletilmiştir.

Şehiriçi toplu taşıma hizmeti belediyeler için yalnızca bir görev değil, aynı zamanda kanunla tanınmış bir haktır. Bu hizmetin en iyi şekilde yürütülmesi, gelişen teknolojiye uygun, hızlı ve konforlu araçlarla halka sunulması, seçimle iş başına gelen yöneticiler için çok önemlidir. Toplu taşıma hizmetlerinde meydana gelebilecek aksaklıkların toplumun tümünü ilgilendirmesi ve günlük yaşamda önemli sorunlara neden olması itibarıyla yalnız belediyelerin değil, aynı zamanda merkezi yönetimin de ilgisini çekmektedir.

Toplu taşıma hizmetlerinin özel kişi ve şirketler eliyle yaptırılmaya başlanması ve oluşan ekonomik rantlar bu hizmetlere olan ilgiyi arttırmıştır. Dünyada ve ülkemizdeki kamu hizmetlerini özelleştirme girişimleri, bu hizmetlerin yürütülmesinde yeni uygulama ve arayışları gündeme getirmiştir. Toplu taşıma hizmetleri belediyelerin doğrudan doğruya kurdukları işletmeler eliyle ya da belediyelerin kurduğu veya ortak olduğu şirketler eliyle veya kiralama yoluyla imtiyaz vermek suretiyle veyahut da ruhsat vermek suretiyle yürütülmektedir.

Toplu taşıma hizmetleri çeşitli şekillerde yapılabilir²¹:

a) Belediye İşletmesi Kurmak Suretiyle Toplu Taşıma Hizmetlerinin Yürütülmesi

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 71 inci maddesi ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muha-sebe Yönetmeliği'nin 21 inci maddesine göre; toplu taşıma hizmetlerini yürütmek amacıyla

21 İbrahim Halıcı "5272 Sayılı Belediye Kanununa Göre Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları", İdari ve Mali Mevzuat Dergisi, C.5, Ocak 2005, Sayı 4, s. 15

belediyeler, özel gelir ve gideri bulunan bu hizmetlerini belediye meclisi kararı ve **Çevre ve Şehircilik** Bakanlığı'ndan izin almak suretiyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilirler.²²

5393 sayılı Kanun'a göre toplu taşımaya ilişkin haklar, belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Toplu taşımaya ilişkin hakların, koltuk artışı suretiyle ortaya çıkan değer artışıda dahil ihaleye yapılmaksızın gördürülmesi hiçbir şekilde mümkün değildir.²³

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Yasa'ya göre; toplu taşıma yapmak adına kara, deniz, su ve demir yolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçlarının sayılarını belirleme yetkisi ve imtiyazı belediyelere aittir. Nitekim, Danıştay 8.D.19.11.2007 gün ve E.2007/4194, K.2007/6111 sayılı Kararında; "... İli, ... İlçesinde faaliyet gösteren mevcut umum servis araçlarına 100 adet aracın ilave edilmesine, servis hatlarının 10 yıl süreyle kiraya verilmesine, plaka tahdit kararı ile satın alınan plakaların devredilmesi halinde sayıya dahil edilmesine, trafik komisyonunda plaka satın alanların plaka haklarının 10 yıl sonra kiralama istemine dahil edilerek, çalışma izni verilmesine ilişkin 7.4.2006 gün ve 74 sayılı İnegöl Belediyesi Meclis kararının iptali istemiyle açılan davada; 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasanın 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hü-

22 Toplu taşıma amacıyla kurulacak işletmeler için ayrı bütçe düzenlenmeyip, belediye bütçesi içerisinde ana hizmet birimi gibi kodlanacaktır.

23 Danıştay 8. Dairesinin E.2011/7152, K.2011/5330 sayılı kararında; 14+1'den 18+1'e dönüştürülen araçlardaki "4 koltuk artışı suretiyle değer artışı" konusunda; ortaya çıkan değer artışının ihale edilmeksizin tesis edilmesinin hukuka aykırı olduğu belirtilmiştir.

kümlelerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 9. maddesinde, bu Kanun ile Büyükşehir Belediyesine verilen trafik hizmetlerini planlama, koordinasyon ve güzergah belirlenmesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkilerinin UKOME tarafından kullanılacağı düzenlenmişken, 5393 sayılı Kanunda bu konuda benzer bir organın kurulması öngörülmemiş olmasına rağmen, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçlarının sayılarını belirlemek yetki ve imtiyazının belediyelerde olduğunun düzenlendiği, ayrıca; tahditli plakaların sayısı, trafik akış düzeni, belde belediyesi ve il belediyesi arasında güzergah tespiti, araç sayısının belirlenmesi v.b. hususlarda oluşan tereddütler nedeniyle görüş istenen İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 28.10.2005 tarihli Genelgesinde; 5393 sayılı kanunda düzenlenen hususlarda 2918 sayılı Kanunun uygulanamayacağı belirtildikten sonra ilçe ve il trafik komisyonlarının yetkili olduğu, belirtilen hususlar arasında tahditli plakaların sayısının belirlenmesi yetkisi yer almadığından 5393 Sayılı Kanunda açıkça belediyelere verildiği anlaşılan söz konusu yetki ve imtiyaz uyarınca hareket edilerek alındığı anlaşılan dava konusu kararda hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı, nitekim; Bursa İl Trafik Komisyonu'nun 8.12.2005 günlü ve 2005/33 sayılı kararında da yukarıda anılan Genelge uyarınca, belediyelere verilecek olan tahditli ticari plakalar ile ilgili olarak bu konudaki usul ve esasları düzenleyen 86/10533 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5393 sayılı Kanuna aykırı hükümlerin uygulanmasına imkan kalmadığı belirtilerek,

sayı artışı yapılamayan servis araçlarındaki artışların uygun görülmesi halinde belediye başkanlıklarınca yapılmasına karar verilmiş bulunduğu gerekçesiyle davayı reddeden Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27.3.2007 gün ve E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararının; kazanılmış hakların ihlal edildiği ileri sürülerek, 2577 sayılı Yasanın 49. ve 52. maddeleri uyarınca temyizden incelenerek bozulması ve yürütülmesinin durdurulması istemidir.

....

İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ve yargılama giderlerinin temyiz isteminde bulunan üzerinde bırakılmasına, 19.11.2007 gününde oybirliği ile karar verildi." denilmiştir.

Ayrıca, 13. Dairenin E:2014/384, K:2014/1950 sayılı Kararında, "Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettirilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işletirmenin ise imtiyaz sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması halinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup, söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması halinde geçerli olacağı kabulü gerekmektedir." denilmiştir.

Yine, 13. Dairenin E:2011/1134, K: 2012/2226 Kararında, “Belediye Meclisime alınan karara dayanılarak Encümençe toplu taşıma hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesinin hukuka uygun olduğu”na hükmedilmiştir.

Aynı Daire'nin E:2014/1735, K:2014/2859 sayılı Kararında, “İdare Mahkemesi'nce; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinde ulaşım gibi kentsel alt yapı ve şehir içi trafik hizmetlerini yapmanın veya yaptırmanın belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığı, yine toptu taşıma yapmanın, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemleri kurmanın, kurdurmanın işletmenin ve işletirmenin, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ve ücret tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemenin, kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmenin, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında olduğu, dava konusu minibüs hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesine ilişkin 08.01.2013 günlü 3 sayılı belediye encümen kararı ile bu karara dayanılarak 04.02.2013 tarihinde ihaleye çıkarılmasına ilişkin işlem 5393 sayılı Yasanın 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinin belediyelere verdiği yetki ve imtiyaz hakkı sınırları içinde kararlar olduğu ve bu yönüyle hukuka uygun olduğu, davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddi yolundaki temyize konu Eskişehir 1. İdare Mahkemesinin 28.11.2013 tarih ve E.2013/86, K:2013/1019 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmeyerek anılan Mahkeme kararının ONANMASINA “denilmiştir.

Söz konusu kararlardan da anlaşılacağı üzere, toplu taşıma hizmetlerinin belediye-deki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir.

Öte yandan, belediyelerin belediye sınırı dışında, ancak aynı il sınırları içerisinde yapılacak yolcu taşımaları ile 100 km'ye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları, il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklerce düzenlenecektir. Belediyeler aynı il sınırları içerisinde yolcu taşıyacaklar ise, valilikten izin alacaklardır. İl sınırları dışına yapılacak yolcu taşıma işleminde ise, söz konusu Yönetmelik hükümlerine göre Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'ndan yetki belgesi alma zorunluluğu vardır.

Büyükşehirlerde ise, toplu taşıma hizmetleri, diğer belediyelerden farklı Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kararları çerçevesinde yürütülmektedir.

b)Hatları Kiraya Verme Yöntemiyle Toplu Taşıma Hizmetlerinin Yürütülmesi

Belediyeler, son zamanlarda toplu taşıma hizmetlerini kiraya vermek suretiyle yaptırmaya yönelmişlerdir. Bu nedenle geniş bir uygulama alanı oluşmuştur. Kiralama işlemleri belediyelerce farklı farklı uygulanmakta, kiralama süreleri konusunda tereddüt yaşanmakta, kira sözleşmelerindeki süre karıştırılmakta ve konu hakkında belediyeler Çevre

ve Şehircilik Bakanlığı'ndan zaman zaman görüş istenmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin (e) bendinde; *"Taşınmaz mal alımına, satımına,...; üç yıldan fazla kiralınmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek"* belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu nedenle, 3 yıldan fazla kiralamalarda toplu taşıma hakkının üçüncü şahıslara kiralınmasını öngören sözleşmelerin belediye meclisinde görüşülerek, karara bağlanması yasal bir zorunluluktur.

Toplu ulaşım ve taşıma hizmetlerini 5393 sayılı Kanun'un 67 nci maddesine göre; belediyede *belediye meclisinin*, belediyeye bağlı kuruluşlarda *yetkili organın kararı* ile süresi ilk mahallî idareler genel seçimlerini izleyen altıncı ayın sonunu geçmemek üzere ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürebilir.

Burada akla şöyle bir soru gelebilir: **Toplu taşıma hizmeti hat kiralama ihalesi, 4734 sayılı Yasa'ya göre mi, 2886 sayılı Yasa'ya göre mi yapılır?** İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin 26.06.2012 tarihli ve B.05.0.HUK.0.02.00.00-045-9303 sayılı görüşünde; *"... belediyelerce toplu taşıma hizmetinin hat kiralamak suretiyle yaptırılması işinin ihale süresi 3 yıla kadar ise encümen-den, 3 yıldan 10 yıla kadar ise meclisten karar almak suretiyle 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir."* görüşüne yer verilerek, toplu taşıma hizmeti hat kiralama ihalesinin 2886 sayılı Yasa hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir.

Öte yandan, uygulamada tereddüt edilen konulardan biri de, **yolcu taşıma hatlarının kiraya verilmesi için belediye meclisi kararını müteakip, il trafik komisyonu kararı gerekip gerekmediğidir.** İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 8.9.2005 tarihli ve B.05.0.

MAH.0650002/8804-82313 sayılı mütalada; *"... şehir içi toplu taşıma hizmetlerinin, hatların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu dahilinde kiraya verilerek yürütülmesi mümkün olup, bu hizmetler belediye sınırlarını kapsadığı için il trafik komisyonu kararı gerekmediği"* görüşüne yer verilmiştir.²⁴

c) Toplu Taşıma Hizmetlerinin İmtiyazın Devri Yöntemiyle Yaptırılması

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; *"Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşımasistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmektir."* hükmü, altıncı fıkrasında ise *"Toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmaya-cakşekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi..."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu madde hükümlerine göre; toplu taşıma hizmetlerini yürütmek belediyelere tanınmış bir haktır. Bu kapsamda, belediyeler, toplu taşıma hizmetlerini Danıştay'ın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kararıyla süresi 49 yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilirler.

Bilindiği üzere imtiyaz, özel kişinin idareyle yaptığı sözleşme uyarınca, bir kamu

24 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "İl ve İlçe Trafik Komisyonları" başlıklı 12/b-3 maddesinde; *"... trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek"* görev ve yetkisi İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

Bu Yasa'ya dayanılarak hazırlanan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'da; ticari plakaların süresi belirtilmek koşuluyla il trafik komisyonunca ihale edileceği belirtilmiştir.

Ancak, 5393 sayılı Yasa'nın 84 üncü maddesinde; Belediye Kanunu ile,belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Yasa'nın uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan Yasa'nı yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihinden itibaren bu madde ile birlikte belediye sınırları içerisinde il trafik komisyonun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır. Bu nedenle, bu tarihten sonra alınan il trafik komisyon kararları yetki yönünden geçersizdir.

hizmetini; masrafları, kâr ve zararı kendisine olmak üzere kurması ve/veya işletmesidir. Bu usulde idareye imtiyaz veren; hizmeti gören kişiye ise imtiyazcı ya da imtiyaz sahibi denmektedir. Bu tanım çerçevesinde idareyle yapılan sözleşme uyarınca özel kişinin bir kamu hizmetini kurması ve işletmesi ya da daha önce kurulmuş bir kamu hizmetini işletmesi söz konusudur.²⁵

Danıştay ve AYM'ne göre kamu hizmetlerinin özel kişiye gördürülmesinin tek usulü imtiyazdır. (T.C. Any. m.155/2).

Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nce verilen bir kararda imtiyaz; *"Kamu hizmetinin sermaye, kâr, hasar ve zararı özel hukuk kişisine ait olarak, idarenin gözetimi ve denetimi altında genellikle çok uzun süreli bir (idari sözleşme) uyarınca özel kişilerce yönetilmesi-dir."* şeklinde tanımlanmıştır.²⁶

İmtiyaz sözleşmesi; bir kamu hizmetinin sermayesi, her türlü gideri ve kazancı, zararı ve ziyanı kendisine ait olmak üzere idarenin koyacağı şartlara göre ve sağlayacağı yetkiler ve menfaatler karşılığında özel hukuk tüzel kişileri tarafından görülmesi veya yürütülmesi için yapılan sözleşmedir.

İmtiyaz sözleşmeleri yoluyla toplu taşıma hizmetlerinin yaptırılması çok yaygın kullanılan bir yöntem değildir. Çünkü, imtiyaz sözleşmelerinin 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrası gereği Danıştay tarafından incelenerek karara bağlanması, küçük belediyelerde imtiyaz usulünün bilinmemesi, imtiyaz sözleşmeleri yoluyla devredilen hakların bedelini ödeyerek geri almanın sıkı kurallara bağlanması ve imtiyaz yoluyla kamu hizmetlerinin yaptırılmasına karşı toplumda bulunan kaygılar,

25 www.hukukitavsiyeler.com › 2015/07/21 › imtiyaz-usulu-nerdir

26 Anayasa Mahkemesi'nin 9.12.1994 tarihli ve E.1994/43, K.1994/42-2 sayılı kararı

bu usulün belediyelerce kullanılmasına engel teşkil etmektedir.²⁷

Eğer belediyeler bu hizmeti kiraya vermek ya da imtiyazın devri yoluna gitmek suretiyle yaptırmak isterlerse, bunun için 5393 sayılı Kanun'un 15 inci maddesinin (f) bendi uyarınca Danıştay'ın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan izin almak zorundadırlar. Nitekim, Danıştay 8. D. 18.04.2008 gün ve E.2007/1861, K.2008/2875 sayılı Kararında; *"....Uyuşmazlık; Malatya şehiriçi ulaşımını sağlamak amacıyla toplam 14 hatta 20 adet otobüsün "özel halk otobüsü" olarak 49 yıl süreyle imtiyaz yoluyla kiraya verilmesine ilişkin Malatya Belediye Meclisi kararının iptali istemine ilişkindir.*

...

Dava dosyasının incelenmesinden, çevre illerden sürekli alınan yoğun göç, üniversiteye bağlı yeni fakültelerin açılmasından kaynaklı öğrenci sayısındaki artışların şehrin nüfusunun artmasına bütün bunların sonucunda da, belediye araçları ile taşınan yolcu sayısında artışa yol açtığı gerçeğinden hareketle mevcut 70 adet otobüsün eski ve arızalı olup şehrin artan ulaşım ihtiyacını karşılamak ve taşınanın daha kaliteli olmasını sağlamaya yetecek düzeyde olmadığı, güzergâhları ve sayıları belirlenen 14 hat için 20 adet otobüsün "Özel Halk Otobüsü" olarak imtiyaz yoluyla 49 yıllığına kiraya verilmesi için Malatya Belediye Meclisinde karar alındığı, bu karar alınırken Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığı kararının alınmadığı, söz konusu kararın iptali istemiyle açılan davanın, İdare Mahkemesince reddedildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda belediye meclisinin, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz yoluyla kiraya verebilmesi için Danıştayın uygun görüşü ve İçişleri Bakanlığı kararı alınmadığından tesis edilen dava konusu işlemde ve Mahkeme ka-

27 Halıcı, a.g.m., s.15

rarında hukuki isabet bulunmamaktadır...” denilmiştir.

Keza, Danıştay 8. D. 18.4.2008 gün ve E.2007/3470, K.2008/4728 sayılı Kararında; “Belediye meclisinin, taşıma hizmetlerini imtiyaz yoluyla kiraya verebilmesi için, 5393 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştay’ın uygun görüşü ve İçişleri Bakanlığı kararı alınması gerektiği”ne hükmedilmiştir.

Belediyelerce araç ve yolcu toplu taşımacılığına ilişkin imtiyaz sözleşmesi taslakları hakkında Danıştay’dan görüş isteminde, taslağın konusu ve içeriği itibariyle imtiyaz usulünün koşullarını taşıması gerekir. Aksi halde, **Danıştay 1.D. 06.07.2006 gün ve E.2006/719, K.2006/203 sayılı Kararında**²⁸ belirtildiği üzere; “..., dosyadaki olaya ve Dairemizden istenilen hususa gelince, İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İzmir Deniz İşletmeciliği Nakliye, Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi arasında akdedildiği belirtilerek “İzmir Körfezinde Araç ve Yolcu Toplu Taşımacılığına İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi Taslağı” hakkında İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığının görüş isteminde bulunduğu görülmektedir.

... Bu durumda, İzmir Körfezinde araç ve yolcu taşımacılığı işini yapacak olan Şirketin sermayesinin tamamının belediyeye ait olduğu, Özelleştirme İdaresinden 4046 sayılı Yasa uyarınca alınan deniz ulaşım vasıtalarının bedeli ödenerek, iskelelerin kullanım haklarıyla birlikte belediyenin malı haline geldiği, Türkiye Denizcilik İşletmelerinden özelleştirme nedeniyle devralınan ve bu hizmette kullanılan personelin de kamu personeli statüsünde oldukları, dolayısıyla sözü edilen kamu hizmetinin esasen belediye tarafından kurulmuş bir şekilde, kamu mallarının, kamu personelinin kullanılması suretiyle yine kamu

sermayesiyle kurulmuş bir şirkete sadece işletmesinin verilmesi şeklindeki bir yöntemin “imtiyaz” yöntemi olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığı gibi, bir sözleşmenin adının imtiyaz sözleşmesi olarak belirlenmiş olması da sözleşmeye bu niteliği kazandırmaz.

Açıklanan nedenlerle “İzmir Körfezinde Araç ve Yolcu Toplu Taşımacılığına İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi Taslağı”nın konusu ve içeriği itibariyle imtiyaz usulünün koşullarını taşıması karşısında, imtiyaz sözleşmesi olarak kabulü mümkün görülmediğinden Dairemizce incelenerek görüş bildirilmesine olanak bulunmadığına” hükmedilerek, belediyelerce toplu taşımacılıkla görüş isteminde sözleşme taslağının konusu ve içeriği itibariyle imtiyaz usulünün koşullarını taşıması gerektiği belirtilmiştir.

Belediyeler toplu taşıma hizmetlerinin yürütülmesi için izin talebinde bulunurken; alacakları meclis kararında isteklerini açıkça belirtmek için taleplerine şu belgeleri ekleyeceklerdir.

1. Gerekçe Raporu

Bu raporda isteğin niteliğine göre niçin buna ihtiyaç duyulduğu açıklanacak, yeni hat ihdası ve yeni güzergah tespitlerinin sebepleri, bölgenin nüfusu ve yol durumu gibi bilgilere yer verilecektir.

2. İl Trafik Komisyonunun Görüşü

Belediyenin talebi hususunda il trafik komisyonunun da görüşü dosyaya eklenecektir.

3. İhale Yöntemi

Bilindiği gibi belediyeler, kiralama ile ilgili ihale iş ve işlemlerini 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yürütmek zorundadırlar. Bunun için talep dosyalarında işin hangi ihale yöntemiyle yapılacağı da belirtilecektir.

²⁸ Birinci Dairece verilen 06.07.2006 tarihli ve E:2006/203, K:2006/719 Sayılı Karar; İdari İşler Kurulu’nun 15.11.2006 tarihli ve E:2006/14, K:2006/14 sayılı kararı ile onanmıştır.

d) Ruhsat Vermek Suretiyle Toplu Taşıma Hizmetlerinin Özel Kişilere Yaptırılması

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre; belediyeler, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebilir.

Ruhsat usulü, kamu hizmeti olarak kabul edilen bir faaliyetin, idare lehine tekel konusu yapılmamış olması koşuluyla, idarenin özel kişilere gördürmesidir. Bu yönetime, izin usulü de denilmektedir.

Belediyeler, imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde şehir içi toplu taşıma hizmetlerini işletme ruhsatı verdikleri kişiler yoluyla da yaptırabilir. Ruhsat vermek suretiyle yaptırılacak toplu taşıma hizmetleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın onayına gerek yoktur.

Bu yolla gerçekleştirilen hizmetler genellikle yasa ile idarenin tekeline bırakılmayan işlerdendir Hatta aynı hizmetin hem kamusal kuruluşlarca hem de aynı zaman ve yerde özel hukuk kişilerince görülmesi mümkündür. Ülkemizde bu yönetime en çok rastlanan alanlar; toplu taşımacılık, özel eğitim kurumları ve özel hastaneler olarak sayılabilir. Tüm bu alanlarda hem kamu kuruluşunun kendisinin "emanet" yöntemi ile hizmeti vermesi, hem bazı kuruluşlara "imtiyaz" tanınması, hem de gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine "izin" vermek suretiyle hizmetin yürütülmesini sağlaması mümkündür.²⁹

Ruhsat usulünde, kamu hizmetlerinin özel hukuk kişilerince yürütülmesi, bir sözleşmeye dayanır. Ruhsat vermek yoluyla yaptırılacak toplu taşıma hizmetlerinin usul ve esasları, ruhsat süresi, başvuru şekli, çalışma şekilleri, iş sözleşmesi, taşıtların özellikleri ve benzeri hususlar belediye meclislerince

çıkartılacak bir yönetmelikte düzenlenir. Başka bir deyişle, hizmetin yürütülme koşulları idarece belirlenir. Bu şekilde ruhsat alan özel kişilerin hizmeti aksatmaları durumunda, idare harekete geçerek gerekli önlemleri alır ve gerekirse ruhsatları iptal eder.

Ruhsat usulünde, imtiyaz ya da yap-işlet-devret usullerinde olduğu gibi, idare ile ihale üzerinde kalan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi arasında bir sözleşme yapılır. Ruhsat usulü ile gördürülen kamu hizmetinin asli sahibi ve sorumlusu İdare olduğundan, İdarenin hizmeti gören özel kişi üzerinde geniş bir denetim ve gözetim yetkisi vardır. Örneğin; belediyelerin toplu taşıma da özel halk otobüsleri üzerindeki denetleme ve ceza verme yetkileri gibi.

Danıştay 13. Dairesinin E:2015/985, K:2015/3164 sayılı Kararında; "... belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir.

29 Şener, a.g.e., s.57

Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği”ne hükmedilmiştir.

Kamu hizmetlerinin bedelsizliği ilkesi, ruhsat usulü ile gördürülen kamu hizmetlerini de etkiler. Ruhsat usulü ile bir kamu hizmetini gören özel kişinin belli bir kâr elde etmek amacıyla hareket etmesi doğal ise de, bedelsizlik ilkesinin bir uzantısı olarak hizmeti gören kişinin hizmetten yararlananlardan alacağı ücret İdare tarafından belirlenir. Aynı şekilde, kamu hizmetlerinin değişkenliği ilkesi de bu usulle gördürülen kamu hizmetlerini etkiler. Şöyle ki; idare kamu hizmetinin asli sahibi ve sorumlusu olarak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili olup, hizmeti gören kişinin bu değişikliklere katlanması zorunludur.³⁰

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Toplu taşıma hizmetlerinin gör(dür)ülmesi, belediyelere verilmiş en önemli yetki ve imtiyazlar arasında yer almaktadır.5393 sayılı Yasaile; belediye sınırları içinde toplu taşımaya ilişkin haklar, belediye idarelerine verilmiştir.

Belediyeye ait olan bu hakkın kanun hükümleri çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu yetki, belediye adına belediye meclisine aittir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale iş-

lemleri Belediye Encümenince yürütülecektir. Şu halde, belediyelerin ihale yapmadan, rekabetsiz ve mevzuata uygun olmayan bir şekilde toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesine izin vermesi mümkün değildir.

Belediye Kanunu'nun 15 inci maddenin beşinci fıkrası hükmüne görebelediyelere;

- Toplu taşıma hizmetlerini **imtiyaz** veya **tekel oluşturmayacak** şekilde ruhsat vermek suretiyle ya da,
- Toplu taşıma hatlarını; **kiraya verme** veya 67 nci maddedeki esaslara göre **hizmet satın alma**,

yoluyla yerine getirebilme olanağı verilmiştir.

Belediyelerin Toplu Taşıma Hizmetlerinin imtiyaz yoluyla yaptırabilmesi için;

- 5393 sayılı Kanun'daki düzenlemeye göre, imtiyaz verilmesinin belediye meclisinin kararı, Danıştay'ın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararına tabi olduğu,
- İmtiyaz hukuku kapsamında idarenin kusursuzluğu esas olduğu için, sözleşmeye bu konuda hüküm konulmasına gerek olmadığı,
- İmtiyaz sözleşmesinde değişiklik yapılacaksa, bunun için belediye meclisinin kararı, Danıştay'ın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararına bağlı olduğunun sözleşmeye yazılması,

gerekir.

Bu kurallara uyulmaksızın toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesi mümkün değildir.

³⁰ Kamu hizmetlerinin gördürülme usulleri, <https://www.uni-bilgi.net/maliye/kamu-hizmetlerinin-gordurulme-usulleri/>

Avukat Necati TORUN

KAMU İHALELERİNDE İSTEKLİNİN FAALİYET ALANI TARTIŞMASI

1. GİRİŞ

Kamu İhale Kurumu'nun 2018 yılı istatistiklerine göre geçtiğimiz yıl içerisinde 20 milyar TL'lik kamu alımı gerçekleşmiştir. Ekonomimiz açısından önemli büyüklüğe ulaşan kamu alımları piyasanın düzenlendiği mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'dur. İdarelerimiz bu kanun uyarınca ihtiyaçlarını tedarik için ihaleye çıkmakta ve isteklilerimizde bu Kanun düzenlemeleri doğrultusunda tekliflerini hazırlamakta ve ihale komisyonlarınınca değerlendirilmektedirler.

Kamu ihalelerine nitelikli firmaların katılması ve tedarik sürecinde problem yaşanmaması amacıyla Kanun koyucu Kamu İhale Kanunu'nun çeşitli maddelerine ihaleye katılabilmek amacıyla yeterlilik kriterleri getirmiştir. Ancak, bu düzenlemelerden bazıları yeni sorulara yeni tartışma alanları yaratabilmekte ve oluşan bu hukuki uyumsuzluklarda bazen Kamu İhale Kurulu bazen de mahkemeler tarafından yeni içtihatlarla bu uyumsuzluk alanlarına hukuki çözümler üretmektedir.

İhalelere katılan tüzel kişi şirketlerin teklif verdikleri ihaleye ilişkin faaliyet alanında işgal etme zorunluluklarının olup olmadığı makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. TÜRK TİCARET KANUNU VE KAMU İHALE KANUNU ÇERÇEVESİNDE FAALİYET ALANI

Ultra vires, kısaca yetki aşımı demektir. Türk Ticaret Kanunu bağlamında, şirketin, sözleşmesinde yazılı işletme konularıyla bağlı olması, işletme konuları dışında yaptığı işlemlerin şirketi bağlamaması anlamına gelir.

29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Hükmi şahısların ehliyeti" başlıklı 137'nci maddesinde; "Ticaret şirketleri hükmi şahsiyeti haiz olup şirket mukavelesinde yazılı işletme mevzuunun çevresi içinde kalmak şartıyla bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler." hükmü bulunmakta iken, anılan Kanun 13.01.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 01.07.2012 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olup, yeni Kanun'un "Tüzel kişilik ve ehliyet" başlıklı 125'inci maddesinin

ikinci fıkrasında önceki Kanun'un aksine "Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanununun 48'inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler." hükmü getirilmiştir. Dolayısıyla ticaret şirketlerinin, ana sözleşmelerinde yer almayan faaliyet konuları dışında da bütün haklardan yararlanıp, borçları üstlenebilmeleri bakımından Türk Ticaret Kanunu açısından herhangi bir engelin kalmadığı anlaşılmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'na göre özel kanun niteliğini taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde istekli olabilecek "ihale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişim" olarak tanımlanmıştır.

Anılan mevzuat hükmü gereğince, istekli olabilecek sıfatını kazanmak için dahi ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi gerektiği hususu dikkate alındığında, ihaleye teklif vererek istekli sıfatını kazanan kişi ya da kuruluşların öncelikle bu şartı sağlamaları gerektiği tartışabilmektedir.

3. KAMU İHALE KURULU'NUN BAKIŞ AÇISI

16.03.2016 tarihli ve 2016/UH.II-801 sayılı Kamu İhale Kurulu kararında, "Bakım elemanı hizmet alım" işi ihalesi üzerinde bırakılan M. T.' in faaliyet konusunun inşaat işleri yapmak olduğu, faaliyet konuları arasında ihale konusu iş bulunmayan gerçek veya tüzel kişilerin ihaleye katılmasının Türk Ticaret Kanunu ve ihale mevzuatına aykırı olduğu, bu nedenle işteğal konuları arasında ihale konusu hizmet bulunmayan ihale üzerinde bırakılan istekliye ait teklifin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği iddiaları tartışılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'na göre özel kanun niteliğini taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde istekli olabilecek "ihale konusu alan-

da faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişim" olarak tanımlanmıştır. **Anılan mevzuat hükmü gereğince, istekli olabilecek sıfatını kazanmak için dahi ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi gerektiği hususu dikkate alındığında, ihaleye teklif vererek istekli sıfatını kazanan kişi ya da kuruluşların öncelikle bu şartı sağlamaları gerekmektedir.** Dolayısıyla başvuruya konu uyumsuzluğun kamunun ihaleyle hizmet alımı sürecinde ortaya çıkması nedeniyle, Türk Ticaret Kanunu'ndaki genel düzenleme yerine özel kanun niteliği taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki düzenlemenin esas alınması ve istekli olabilecekler için geçerli olan ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi şartının isteklilerce de öncelikle sağlanması gerekmektedir.

İhale üzerinde bırakılan Mahsum Tekin tarafından teklif dosyası kapsamında İdari Şartname'nin 7.1.a.1'inci maddesi gereği sunulan, Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası Sicil Kayıt Belgesi'nde şirketin işteğal konusu bölümünde "İnşaat Mühendislik İthalat İhracat Dahili Ticaret" ibaresine yer verildiği tespit edilmiştir.

Türk Ticaret Sicil Gazetesi internet sitesinde yapılan inceleme neticesinde, anılan isteklinin gerçek kişi tacir olarak tesciline ilişkin 10 Ağustos 2015 tarih ve 8880 sayılı Gazete nüshasından şirketin faaliyet konusunun "Şirketin amaç ve konusu başlıca şunlardır;

İkamet amaçlı olmayan binaların inşaatı, (Fabrika, atölye, vb. sanayi üretimi amaçlayan binalar ile hastane, okul, otel, işyeri, mağaza, alışveriş merkezi, lokanta, kapalı spor tesisi, cami, kapalı, otopark, tuvalet, vb. inşaatı)

Resmi ve özel kamu kurum ve kuruluşlarının inşaat işleri, tüneller, limanlar, fabrikalar, yollar, köprüler, bentler, barajlar, lojmanlar, idare binaları gibi yapılar, resmi kurum ve

hizmet binaları, beton, asfalt, karayolu, liman binaları, iş hanları, ticari yapılar, atölyeler, imalathaneler ile her türlü toplu konut, kooperatif meskenleri, kara ve demir yolları, hava meydanları, istasyonlar, otoparklar, otoparklar, garajlar, çarşı mağaza, pazar işyeri, otel, motel, villa, pansiyon, hastane, cami, dispanser, sağlık merkezleri, ilkyardım tesisleri ve benzeri devlet yapıları gibi bayındırlık tesisleri, tatil köyleri, okul inşaatı, eğitim merkezleri, öğrenci yurtları, gölet ve iskele, turistik konaklama, uçuş pistleri, sportif ve tamamlayıcı tesisler, ve petrol, doğalgaz boru hatları, kanal içme suyu, su kanalları, drenaj tesisleri, sulama ve kanalizasyon işlerinin inşasını yapmak” şeklinde düzenlendiği görülmüştür.

İhale konusu için “2016 yılı 1 ay 15 günlük (15 şubat 2016-31 mart 2016)12 bakım elemanı hizmet alımı işi” olduğu dikkate alındığında, ihale üzerinde bırakılan Mahsum Tekin’in (Tekin İnşaat Mühendislik İthalat İhracat Dahili Ticaret) 02.02.2016 tarih ve 2016-385 sayılı Nusaybin Ticaret ve Sanayi Odası Sicil Kayıt belgesinde ve 10 Ağustos 2015 tarih ve 8880 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yer alan işteğal konuları arasında, ihale konusu iş olan “2016 yılı 1 ay 15 günlük (15 şubat 2016-31 mart 2016)12 bakım elemanı hizmet alımı işi” ne ilişkin işlerin yer almadığının ve ihale konusu alanda faaliyet göstermediğinin anlaşıldığı, her ne kadar idarece ihale üzerinde bırakılan istekliye dair itiraz konusu hakkında, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde herhangi bir engel olmadığı belirtilmiş ise de, öncelikle istekli olabilecek sıfatını ve dolayısıyla bunu takiben de ihaleye teklif verilerek istekli sıfatını haiz olunabilmesi için 4734 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinde ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi şartının getirildiği, bu itibarla, ihale konusu alanda faaliyet göstermediği, istekli olabilecek sıfatını ve dolayısıyla da istekli sıfatını haiz olamayacağı tespit edilen söz konusu

istekliye ait teklifin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Özetle uyumsuzluğun kamunun ihaleyle hizmet alımı sürecinde ortaya çıkması nedeniyle, Türk Ticaret Kanunu’ndaki genel düzenleme yerine özel kanun niteliği taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’ndaki düzenlemenin esas alınması ve istekli olabilecekler için geçerli olan **ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi şartının isteklilerde öncelikle sağlanması gerektiği Kamu İhale Kurulu’nun bakış açısıdır.**

4. DANIŞTAY’IN KONUYA İLİŞKİN BAKIŞ AÇISI

Danıştay 13’üncü Dairesinin 07.10.2016 tarihli kararında aşağıdaki şekilde karar vermiştir;

6102 sayılı Kanunla ultra vires (yetki aşımı) ilkesi kaldırılmış, 6762 sayılı (mülga) Türk Ticaret Kanunu döneminde kurulan ve şirket ana sözleşmesinde şirketin sadece ana sözleşmede yazılı olan konularla sınırlı şekilde faaliyette bulunabileceğine ilişkin hükümlerin yazılmamış sayılacağı ifade edilerek, şirketlerin ana sözleşmede yazılı olan işteğal konuları dışında da faaliyette bulunabilmesine imkan tanınmıştır.

4734 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesinde, ihaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve mali yeterlilik ile mesleki ve teknik yeterliliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak kanunda tahdidi olarak belirtilen bilgi ve belgelerin istenebileceği ve ihale konusu işin niteliğine göre bu bilgi veya belgelerden hangilerinin yeterlilik değerlendirmesinde kullanılacağı, ihale dokümanında ve ihale veya ön yeterliliğe ilişkin ilan veya davet belgelerinde belirtileceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, idareler belirli işlerin ihalelerinde ihale dokümanında belirtilmek kaydıyla bu yeterlilik koşullarından bazılarını isteyebilecekleridir.

Dava konusu olayda, ihale konusu malın niteliğine göre, idarece ihale dokümanında

ihaleye katılıma yönelik isteklilerden ticaret odası kaydının talep edildiği, taahhüt edilen ihale konusu veya benzer işlere ilişkin olarak iş deneyim belgesi istenmediği anlaşılmaktadır. Öte yandan, **6102 sayılı Kanun'a göre, şirketlerin ana sözleşmede yazılı olan iş tıgal konuları dışında da faaliyetinde bulunmasına engel bulunmamaktadır.** Bu itibarla, ihaleye teklif verebileceklerin belirlenmesinde, 4734 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde yer alan ve ihale dokümanında belirtilecek yeterlilik koşulları dışında, 4734 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine 5812 sayılı Kanun'un 2'nci maddesiyle eklenen ve madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, başvuru yollarını tüketebilecek kişilerin sınırlandırılmasına yönelik olarak vazedilen "istekli olabilecek" tanımından hareketle, isteklilerin ihaleye teklif vermelerinin faaliyet alanıyla sınırlandırılması mümkün bulunmamaktadır.

Bu durumda, istekli olabilecek sıfatını ve bunu takiben de ihaleye teklif verilerek istekli sıfatını haiz olunabilmesi için 4734 sayılı Kanun'un 4. Maddesinde ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi şartının getirildiğinden bahisle, davacının ihale konusu alanda faaliyet göstermediği ve ihalede istekli olamayacağı gerekçesiyle teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasına yönelik dava konusu işlemden hukuka uygunluk, davanın reddi yolundaki Mahkeme kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

5. SONUÇ

Kamu ihaleleri şüphesiz ekonomimiz açısından önemli bir itici güçtür. 2018 yılı Kamu İhale Kurumu verilerine göre 220 milyar TL lik bu önemli paydan almak isteyen isteklilerimizin sağlaması gereken çeşitli şartlar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun çeşitli maddelerinde belirtilmektedir.

6102 sayılı Kanunla ultra vires (yetki aşımı) ilkesi kaldırılmış, 6762 sayılı (mülga) Türk Ticaret Kanunu döneminde kurulan ve şirket ana sözleşmesinde şirketin sa-

dece ana sözleşmede yazılı olan konularla sınırlı şekilde faaliyette bulunabileceğine ilişkin hükümlerin yazılmamış sayılacağı ifade edilerek, şirketlerin ana sözleşmede yazılı olan iş tıgal konuları dışında da faaliyette bulunabilmesine imkan tanınmıştır.

Kamu İhale Kurulu kararlarında Kurul 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4'üncü maddesindeki tanımdan hareketle ve Kamu İhale Kanunu'nun Türk Ticaret Kanunu hükümlerine binaen özel nitelikli bir Kanun olması gerekçe gösterilerek isteklilerin ihale konusu alanda faaliyette bulunmalarının zorunlu oldukları doğrultusunda karar vermektedir.

Danıştay ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4'üncü maddesi çerçevesinde idareye şikayet ve KİK'e itirazden şikayet başvuru yollarını tüketebilecek kişilerin sınırlandırılmasına yönelik olarak vazedilen "istekli olabilecek" tanımından hareketle, isteklilerin ihaleye teklif vermelerinin faaliyet alanıyla sınırlandırılması mümkün bulunmadığı doğrultusunda karar vermektedir.

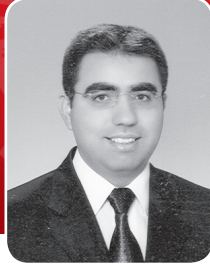
Sonuç olarak isteklilerin teklif verdikleri ihaleye yönelik herhangi bir faaliyet alanı sınırlamaları bulunmamaktadır. Ancak şunu da hatırlatmakta fayda bulunmaktadır. İş deneyim belgesinin istenildiği bir ihalede ihale dokümanında yer alan iş deneyim belgesine sahip olmadıkları müddetçe ihaleye katılabilesine mani olmasa da mevzuat; iş deneyim belgesi nedeniyle değerlendirme dışı bırakılacaklardır. Bir ihaleye katılabilmek ile o ihaleyi kazanabilmek farklı kavramlardır bunun unutulmaması gerekir.

KAYNAKÇA

Kamu Alımları İzleme Raporu 2018, www.kik.gov.tr/istatistikler/2018

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu. www.kik.gov.tr/mevzuat

Türk Ticaret Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNCE YAPILACAK TAŞIT KİRALAMA İŞLEMLERİNİN 2006/10193 SAYILI BAKANLAR KURULU KARARINA TABİ OLMAMASI

1. GİRİŞ

Ulaştırma, günümüzün en önemli ihtiyaçlarından biridir. İnsanlar çalışmak, sosyalleşmek ve hizmetlere erişmek gibi çeşitli ihtiyaçları karşılamak için taşıtlara ve ulaştırma imkanlarına gereksinim duymaktadır. Tıpkı insanlar gibi kamu kurumlarının da kendilerine mevzuatla verilmiş birtakım görev ve hizmetleri yerine getirebilmesi ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi için taşıtlara ihtiyacı vardır. Kamu kurumları açısından taşıt genel olarak, personelin ve/veya belirli bir eşyanın taşınması ya da belirli bir işin yapılması için kullanılan motorlu ve motorsuz bütün ulaştırma araçlarıdır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının taşıt edinmesine ilişkin usul ve esaslar 05.01.1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununda¹ düzenlenmiştir. Anılan Kanunun 7'nci maddesine göre kamu kurumlarının taşıt ihtiyaçlarını, hizmet alımı (kiralama) suretiyle karşılaması esastır. Bu şekilde temini mümkün olmayan, ekonomik bulunmayan veya sağlık, savunma ve güvenlik gibi nedenlerle hizmet alımı suretiyle karşılanması uygun görülmeyen taşıtlar diğer yollarla edinilebilir. Bunun yanında, aynı Kanunun 12/3-f maddesinde hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı,

¹ 237 sayılı Taşıt Kanunu, 12.01.1961 tarihli ve 10705 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlara dair esas ve usullerin Cumhurbaşkanınca saptanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu yetki, öncesinde Bakanlar Kuruluna ait olmakla birlikte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş kapsamında çıkarılan 703 sayılı KHK² ile Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Bahsi geçen yetkiye istinaden, Taşıt Kanununa tabi olan kurumlarda kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı suretiyle karşılanmasına ilişkin kurallar, Bakanlar Kurulunun 2006/10193 sayılı Kararı³ ile belirlenmiş ve “**Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller**” olarak yürürlüğe konulmuştur. Anılan Kararda; 2014/6814, 2014/7039, 2015/8204 sayılı Bakanlar Kurulu kararları ve 2018/267 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bazı değişiklikler yapılmıştır.

Öte yandan, ülkemizde belediyeler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında şirket kurabilmektedir. Peki, özel hukuk hükümlerine tabi olan **belediye şirketlerince yapılan araç kiralalamaları, bahsi geçen 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına tabi midir?**

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinin Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararına tabi olup olmadığı hususu tüm yönleriyle

2 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanmasında Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı mükerrer üçüncü Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

3 Bakanlar Kurulunun 17.03.2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere Dair Kararı, 01.04.2006 tarihli ve 26126 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

ele alınmış ve incelenmiştir. Ancak, konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından öncelikle bu usulle taşıt ediniminde uyulması gereken kurallara ilişkin genel bilgi verilmiştir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN HİZMET ALIMI SURETİYLE TAŞIT EDİNİLMESİNE DAİR BAKANLAR KURULU KARARINA TABİ OLMADIĞI HUSUSU

2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere Dair Bakanlar Kurulu Kararının kapsamında hangi kurumların bulunduğu, söz konusu Kararın 2. maddesinde, “*Bu Esas ve Usuller, 237 sayılı Kanuna tabi olan kurumları ve taşıtları kapsar.*” şeklinde ifade edilmiştir. O halde, 237 sayılı Taşıt Kanununa tabi olan kurumlar, aynı zamanda anılan Bakanlar Kurulu Kararına da tabi olmaktadır.

Buradan hareketle, belediye şirketleri, 237 sayılı Taşıt Kanununa tabi ise zikredilen Bakanlar Kurulu Kararına tabi olacak, değilse söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri belediye şirketleri hakkında uygulanmayacaktır. Dolayısıyla, bu durumun tespiti için mezkûr şirketlerin 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamında olup olmadıklarının ortaya konulması gerekmektedir.

237 sayılı Kanuna hangi kurumların tabi olduğu zikredilen Kanunun 1’inci maddesinde sayılmış olup, söz konusu maddede aynen;

“a) Genel bütçeye dâhil dairelerle katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, il

özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri,

b) İktisadi Devlet Teşekkülleri ve özel kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulan her çeşit banka ve teşekküller,

c) Yukarıda ki (a) ve (b) fıkralarında yazılı daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin **sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları teşekkül ve müesseseler**,

d) Kamuya yararlı derneklerden Cumhurbaşkanlığınca lüzumlu görülenler tarafından kullanılacak taşıtlar bu Kanun hükümlerine tabidir.”

denilmektedir.

Görüldüğü üzere, anılan maddenin (a) bendi uyarınca belediyeler, Taşıtlar Kanunu hükümlerine tabidir. Ancak, söz konusu hükümde belediyelerin ortağı olduğu şirketler açıkça zikredilmemiştir. Buna karşın, bahse konu maddenin (c) bendinde, belediyelerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulunduğu teşekkül ve müesseselerin Kanun kapsamında olduğu belirtilmiştir. Bu durumda, çözümlenmesi gereken belediye şirketlerinin, hükümde geçen **“teşekkül”** veya **“müessese”** olup olmadığıdır.

“Teşekkül” ve “müessese” kavramları esasen 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede⁴ tanımlanmıştır. Bu çerçevede, **adı geçen KHK’da teşekkül (iktisadi devlet teşekkülü), sermayesinin tamamı**

4 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 18.06.1984 tarihli ve 18435 sayılı mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, **kamu iktisadi teşebbüsü**’; müessese ise sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğu’ şeklinde tarif edilmiştir. KİT mevzuatına ait olan söz konusu tanımlar dikkate alındığında belediye şirketlerinin, 233 sayılı KHK’da belirtilen teşekkül ve müessese kapsamına girmediği söylenebilir.

Diğer taraftan, belediye şirketlerinin Taşıtlar Kanununa tabi olup olmadığı hususunda, başka bir kanuna ilişkin Danıştay tarafından verilen karar yol gösterici olabilecektir. Nitekim 237 sayılı Taşıtlar Kanunundan 7 yıl önce çıkarılan 6245 sayılı Harcırah Kanununun⁵ kapsamını düzenleyen maddenin ilgili bendinde, aynen Taşıtlar Kanununda olduğu gibi, “Yukarıdaki (a) ve (b) fıkralarında yazılı daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları teşekkül ve müesseseler” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere, Taşıtlar Kanununun 1/c maddesiyle, Harcırah Kanununun 1/c maddesi aynı hükmü havidir. Bu halde, belediye şirketleri 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine tabi ise 237 sayılı Taşıtlar Kanununa ve dolayısıyla Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtlar Edinilmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararına da tabi olacaktır.

Öte yandan, Başbakanlık, 1998 yılında belediyelerin sermayelerinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurdukları şirketlerde çalışan personelin Harcırah

5 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 18.02.1954 tarihli ve 8637 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Kanunu hükümleri kapsamında bulunup bulunmadığı hususunda düşülen duraksamanın giderilmesi amacıyla Danıştay'dan görüş istemiştir. Bu hususta **Danıştay 1. Dairesince verilen 02.11.1998 tarihli ve E.1998/209, K.1998/290 sayılı istişari görüşte**,⁶ *“Harcirah Kanununun 1. maddesine göre, belediyelerce sermayesinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurulan teşekkül ve müesseselerde çalışanların yolluklarının Harcirah Kanununa göre belirleneceğinin kuşkusuz olduğu, oysa istem yazısında sözü edilen, belediyelerce sermayelerinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurulan şirketlerin, özel hukuk hükümlerine göre oluşturulan ve dolayısıyla bahsi geçen maddelerde öngörülen teşekkül veya kurum (müessese) olarak nitelendirilmesi olanağı bulunmayan özel hukuk tüzel kişileri olduğu, bu nedenle de, tüm faaliyetleri ile çalışanlarının yolluklarının belirlenmesi açısından özel hukuk hükümleri kapsamında bulunduğu, bu durum karşısında, belediyelerce sermayelerinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurulan şirketlerde çalışanların yollukları bakımından 6245 sayılı Kanun kapsamında olmadıkları sonucuna ulaşıldığı”* ifade edilmiştir.

Bu durumda, yukarıda yer verilen Danıştay Kararına göre belediye şirketleri 6245 sayılı Harcirah Kanunu hükümlerine tabi değildir. Buradan hareketle, belediye şirketlerinin aynı şekilde 237 sayılı Taşıt Kanununa tabi olmadığı sonucuna ulaşılabılır.

6 Danıştay Dergisi, Y.29, S.99, 1999, s.14 (https://www.danistay.gov.tr/upload/yayinlar/05_12_2018_114040.pdf) (Erişim-25.11.2019).

3. DEĞERLENDİRME

Öncelikle belirtmek gerekir ki, belediye şirketlerinin 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamında bulunup bulunmadığı ile bu şirketlerin anılan Kanuna tabi olması gerektiği hususu farklı tartışma konularıdır. Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, Taşıt Kanununda ve bu Kanuna istinaden Bakanlar Kurulunca çıkarılan Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Usul ve Esaslarda, belediye şirketlerinin bu düzenlemelere tabi olup olmadığına dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Danıştay 1. Dairesinin 02.11.1998 tarihli kararı da, belediye şirketleri hakkında Taşıt Kanunu hükümlerinin uygulanmamasına dolaylı olarak işaret etmektedir.

Türkiye Cumhuriyet bir hukuk devleti olduğundan, kanuni düzenlemeler herkes için bağlayıcıdır. Konu özelinde belediye şirketleri ele alındığında, 237 sayılı Taşıt Kanununda belediye şirketlerinin bu Kanun kapsamında olduğuna ilişkin doğrudan veya dolaylı olarak bir belirleme yapılmamıştır. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Usul ve Esaslarda da bu düzenlemenin, sadece 237 sayılı Kanuna tabi olan kurumlar hakkında uygulanacağı ifade edilmiştir.

Ancak, bazı kaynaklarda 237 sayılı Taşıt Kanununun yaklaşık 60 yıl önce yürürlüğe girdiği, 1960'lı yıllarda belediyeler tarafından şirket kurma şeklinde bir uygulamanın söz konusu olmadığı, belediyelerin esas itibarıyla 1980'li yıllardan itibaren şirket kurmaya başladığı, dolayısıyla belediye şirketlerini anılan Kanun kapsamında olduğunun kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir.⁷

7 <http://ihalece.com/UstadaSorCevap.aspx?SoruID=1035#sthash.cVe0TdGb.dpbs> (Erişim-25.11.2019).

Taşıt Kanununun kabul edildiği dönem itibarıyla Devlet ve mahalli idareler tarafından şirket kurma uygulaması bulunmadığı için bu şirketlerin kanun kapsamına alınmaması makul görülebilir. Ancak, **en sonuncusu 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile olmak 237 sayılı Taşıt Kanununda, yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar 21 kez değişiklik yapılmıştır.** Hatta anılan KHK ile Kanunun kapsamını düzenleyen 1. Maddesinde de değişikliğe gidilmiştir. Buna mukabil, kanun koyucu, 6085 sayılı Sayıştay Kanununda veya 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda olduğu gibi, “*Kanun kapsamındaki idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler*” şeklinde bir hüküm 237 sayılı Taşıt Kanununa eklenmemiştir.

Tüm bunlara rağmen, belediye şirketleri, kamu kaynağı kullanan ve belediyeler tarafından finanse edilen kamu şirketleridir. Olması gereken hukuk bakımından, belediye şirketlerinin Taşıt Kanununa ve ayrıca bu şirketlerce yapılacak araç kiralamalarının Bakanlar Kurulunca çıkarılan Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Usul ve Esaslara tabi olması gerekir. Ancak, mevzuatta açıkça bir hüküm olmadıkça da söz konusu şirketler, kendiliğinden bahsi geçen düzenlemelere tabi hale gelmezler. Durum böyle olmakla birlikte, belediye şirketleri isterlerse taşıt kiralamalarında anılan Usul ve Esasların tamamını veya bir kısmını aynen uygulayabilir.

4. SONUÇ

237 sayılı Taşıt Kanununa göre belediyelerin taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı (kiralama) suretiyle karşılaması esastır. Bu şekilde temini mümkün olmayan, ekonomik bulunmayan veya sağlık, savunma ve güvenlik gibi nedenlerle hizmet alımı suretiyle karşılanması uygun görülmeyen taşıtlar diğer yollarla edinilebilir. Taşıt Kanununa tabi olan kurumlarda kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı suretiyle karşılanmasına ilişkin esas ve usuller ise Bakanlar Kurulunun 2006/10193 sayılı Kararı ile belirlenmiştir.

Söz konusu Karar uyarınca, Taşıt Kanunu'na tabi kamu kurumları tarafından kiralanan, binek ve station-wagon cinsi taşıtların 10 yaşını, diğer taşıtların ise 15 yaşını doldurmamış olması, genel itibarıyla kiralanan taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçmemesi, şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedelinin taşıtın kasko sigortası değerinin %2'sini aşmaması gerekmektedir. Bununla birlikte, gerek 237 sayılı Taşıt Kanununda gerekse bahsi geçen Bakanlar Kurulu Kararında, belediye şirketlerinin bu düzenlemelere tabi olduğuna ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Danıştay'ın 1998 yılında verdiği bir karar da, belediye şirketlerinin söz konusu mevzuat kapsamında bulunmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, belediye şirketleri, hali hazırda yürürlükte olan meri mevzuata göre 237 sayılı Taşıt Kanununa ve 2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere Dair Bakanlar Kurulu kararına tabi değildir.

Ancak, belediye şirketlerinin sahibinin genel yönetim kapsamında bir kamu idaresi olan belediyeler olması, bu şirketlerin kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi, savurganlığın önlenmesi, şirketler arasında uygulama birliğinin sağlanması ve mevzuatın lafzından kaynaklanan eksikliklerin giderilmesi bakımından, öncelikle Bakanlar Kurulunun 2006/10193 sayılı Kararının kapsamına belediye şirketlerinin de eklenmesi, akabinde düzenlemeye yasal dayanak oluşturulması için de 237 sayılı Taşıt Kanununun 1'inci maddesinde değişiklik yapılması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

6245 sayılı Harcırah Kanunu (18.02.1954 tarihli ve 8637 sayılı R.G.).

237 sayılı Taşıt Kanunu (12.01.1961 tarihli ve 10705 sayılı R.G.).

233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (18.06.1984 tarihli ve 18435 sayılı mükerrer R.G.).

703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı mükerrer üçüncü R.G.).

Bakanlar Kurulunun 17.03.2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere Dair Kararı (01.04.2006 tarihli ve 26126 sayılı R.G.).

Danıştay 1. Dairesinin 02.11.1998 tarihli ve E.1998/209, K.1998/290 sayılı kararı.

<http://ihalece.com>

M.Lamih ÇELİK

*Sanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı*

ÖZEL İDARELER VE BELEDİYELER KEFALET SANDIĞI

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere; Devlete ait para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçilerden (*geçici işçiler hariç*) veznedar, tahsildar, ambar ve tevzii memurları, konsolos ve kañçılar ile kadro ünvanı kefaleti gerektirmeyen ancak sayman mütemedi olarak görevlendirilenlerle taşınır kayıt yetkililerinin aylıklarından kefalet aidatı kesilir. Belediyelerde bu konu ile ilgili uygulamalara ışık tutmak amacıyla bu konu ele alınmıştır.

2. KEFALET SANDIĞI HAKKINDA GENEL BİLGİ

Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı, 06.06.1934 tarih ve 2720 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü-

ğe giren 2489 sayılı Kefalet Kanunu’na dayanılarak, 16.02.1935 tarih ve 2931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi (Tüzük) ile kurulmuştur. Sandık tüzel kişiliğe sahip ve İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Sandığın kuruluş amacı özel idare ve belediyelerde para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan memur ve müstahdemler için müteselsil kefalet usulünü uygulamaktır.

Sandık, İçişleri Bakanlığında görevli yöneticiler arasından İçişleri Bakanınca seçilen bir başkan ve iki üyeden oluşan yönetim kurulunca idare edilmektedir. Sandığı yönetim kurulu başkanı temsil etmektedir. Tüzüğe göre yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

A – Sandığın işlerini çevirmek, kendiliğinden veya muhasebecinin göstereceği lüzum üzerine gereken tedbirleri almak ve hesap usullerini tayin etmek;

B – Kefaletle bağlı memur ve müstahdemlerden kesilecek paraların her yerde ve zamanında kesilmesini ve gösterilecek bankalara yatırılmasını temin etmek;

C – Sandık muhasebesinin defterlerini ve kayıtlarını Tüzük'e göre tutturmak;

D – Her üç ayda bir hususi idarelerle belediyelerden ve bankalardan verilecek cetveller üzerine muhasebecinin yapacağı hesap hulasasını tetkik etmek;

E – Kesilecek paraları zamanında veya hiç kesmeyen veya kestiği paraları bir ay içinde sandık hesabına bankaya yatırmayan muhasiplerin Kefalet Kanunu'nun onuncu maddesinde yazılı cezalarını belirlemek;

F – Sandığın ödediği paraların zimmetlerine geçirenlerden tahsili için gerekli takibatın esaslarını hazırlayıp bu husustaki evrakı Bakanlık makamına vererek memurun mensup olduğu özel idare veya belediye vekilleri marifetiyle kanuni takibat yaptırmak;

G – Yılsonunda muhasebecinin yapacağı bilanço-yu tetkik ederek İçişleri Bakanının tasvibine sunmak;

H – Kefaletle bağlı memur ve müstahdemlerin katılmış hükümlere bağlı borçlarını alacaklı idare veya belediyelere kanunun gösterdiği müddet içinde ödetmek;

İ – Sandığın, yukardaki fıkraya göre, sermayeden ödediği paraları kefaletle

bağlı memur ve müstahdemlere, hisselerine göre dağıtmak;

J – Sandıktan ayrılan veya ölen memur ve müstahdemlerin Sandıktaki sermayelerini kendilerine veya mirasçılarına kanun hükümlerine göre geri vermek;

K – Sandığın gider bütçesini yaparak İçişleri Bakanına tasdik ettirmek;

L – Sandık muhasebecisini seçerek İçişleri Bakanının onayına bildirmek ve kâtipleri tayin etmek.

02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 111'inci maddesiyle söz konusu Kanun'da yapılan değişiklik ile yönetim kurulunun Kefalet Kanunu ile birlikte Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmeliğe göre görev yapacağı hüküm altına alınmıştır. Bahsi geçen yönetmelik henüz yürürlüğe girmemiştir.

Sandık İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Özel idareler ve belediyeler ile ilişkili olarak faaliyetlerini yürütmektedir. Sandığın taşra teşkilatı bulunmamaktadır. Sandık, yönetim kurulu ve saymanlıktan oluşmaktadır. Saymanlık bünyesinde ise mutemetlik, 1'inci yarı ödeme, 2'nci yarı ödeme ve muhasebe birimleri yer almaktadır. Kefaletle tabi görevlerde çalışanların bu görevlerinden ayrılmaları halinde sandıkla alakaları, sandıkta biriken aidat tutarlarının iki yarı şeklinde kendilerine ödenmesi ile kesilmektedir. Bu işlemler 1. yarı ve 2. yarı ödeme birimlerinde yürütülmektedir.

Bu kapsamda Sandık bütçe ve muhasebe kayıt ve işlemlerini 17.04.2007 tarih ve B.05.0.KEF/010.03/411 sayılı 'Bakan Olur'u ile yürürlüğe giren "İçişleri Ba-

kanlığı Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Başkanlığının Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” hükümlerine göre yürütmektedir.

Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Başkanlığı 2018 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda yer alan tespitlere göre;(<https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12707>)

Kefalet tabi personel bulunduran özel idare ve belediyelerce “Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı” na bildirilmeyen personelin ve bu personelden kesilerek sandık hesaplarına aktarılması gereken aidatların takibi için etkin bir kontrol sisteminin oluşturulmadığı tespit edilmiştir. 2489 Sayılı Kefalet Kanunu'nun 2' nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendinde; “Kefalet Sandığının sermayesi; a) Kefaletle bağlı görev alanların maaş veya ücretlerinden kesilen kefalet aidatından, ... oluşur.” hükmü yer almaktadır. 16.02.1935 tarih ve 2931 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2/1942 sayılı Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi'nin 2' nci maddesinin 1' inci fıkrasında; “Sandık Dahiliye Vekili tarafından, Vekillik memurları arasından seçilecek bir reis ile iki azadan mürekkep bir heyetçe idare olunur...” denilmektedir. Anılan Nizamname'nin idare heyetinin görevlerine ilişkin 4' üncü maddesinin 1' inci fıkrasının (B) bendinde ise; “İdare heyetinin başlıca vazifeleri şunlardır: ... **B** – Kefaletle bağlı memur ve müstahdemlerden kesilecek paraların her yerde ve zamanında kesilmesini ve gösterilecek bankalara yatırılmasını temin etmek; ...” hükmü yer almaktadır.

Uygulamada Türkiye'de bulunan toplam 1.450 özel idare ve belediyeden yıl içinde 648 tanesinin kefalet tabi personelden kesilen aidatlarını kefalet sandığının banka hesaplarına aktardıkları, diğer özel idare ve belediyelerden kefalet aidatına ilişkin sandık hesaplarına herhangi bir aktarımın yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle kefalet tabi olup Özel İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığına bildirilmeyen personelin ve bu personelden kesilerek sandık hesaplarına aktarılması gereken aidatların takibi için etkin bir kontrol sisteminin oluşturulmadığı düşünülmektedir.

3. BELEDİYEDE GÖREVLİ OLAN TAŞINIR KAYIT YETKİLİLERİNDEN KEFALET SANDIĞI AİDATLARI KESİLMESİ

2489 Sayılı Kefalet Kanunu'nun 1 inci maddesinde; “10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçiler (geçici işçiler hariç) için müteselsil kefalet usulü kabul edilmiş ve bu maksatla tüzel kişiliği haiz Kefalet Sandığı kurulmuştur. Bu Kanundaki memur ve müstahdem ibarelerinden bu fıkrada geçen kefalet tabi personel anlaşılır.” hükmü yer almaktadır. Mezkur kanunun 13 üncü maddesinde ise “Bu kanunun dışında kalan Devlet teşekkülleri (Hususi idareler ve belediyeler dahil) için lüzumuna göre bu kanunda yazılı esaslar dairesinde bir veya bir kaç kefalet sandığı

tesis etmeğe ve bunlar için nizamnameler yapmağa Hükümet mezundur.” denilerek bu konuda bir düzenleme yapılabileceği belirtilmiştir. Bu amaçla da 16.02.1935 tarih ve 2931 Sayılı Resmi Gazetede "Hususi İdareler Ve Belediyeler Kefalet Sandığı Nizamnamesi" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili nizamnamenin 1 inci maddesinde "Hususi idare ve belediyelerde para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan memur ve müstahdemler için müteselsil kefalet usulünü tatbik etmek maksadıyla (Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı) kurulmuştur." denilerek belediyeler için işçileri Bakanlığ'ına bağlı olarak ayrıca bir kefalet sandığı kurulduğu belirtilmiştir. Mezkur nizamnamenin 11 inci maddesinde ise kefalete bağlı olanlar sayılmıştır. İlgili madde metninde aynen; "*Vilayetler hususi idareleriyle belediyelerde para ve menkul kıymetleri ve ayınları alıp veren ve elinde tutan ve bunların girmesinden ve çıkmasından ve saklanmasından mesul olan veznedar, tahsildar, ambar ve tevzi memurları, müteselsil kefalete bağlı olduğu gibi bu idarelere merbut müesseselerin aynı vaziyette bulunan diğer memur ve müstahdemleri dahi müteselsil kefalete bağlıdır.*" denilmektedir. Taşınır kayıt ve kontrol yetkililerinin kefalete bağlanmasında ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi ve kamu idareleri arasında uygulama birliği sağlamak amacıyla 03.12.2009 tarih ve 27421 sayılı Resmi Gazetede **Taşınır Mal Yönetmeliği Genel Tebliği (Sayı:2)** yayımlanmıştır.

Tebliğ uyarınca, 2489 sayılı Kefalet Kanununun 1'inci maddesinde, "5018 sayılı Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cet-

vellerde yer alan kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçiler (geçici işçiler hariç) için müteselsil kefalet usulü kabul edilmiş ve bu maksatla tüzel kişiliği haiz Kefalet Sandığı kurulmuştur. Bu Kanundaki memur ve müstahdem ibarelerinden bu fıkrada geçen kefalete tabi personel anlaşılır" hükmünün mevcut olduğu, bu nedenle **taşınır kayıt ve kontrol görevlilerinin de kefalete tabi olduğu, aylık ve ücretlerinden kefalet aidatı kesilmesi gerektiği ifade edilmiştir.**

Yine Tebliğde, taşınırın kişilere ya da ortak kullanım alanlarına verilmesi nedeniyle zimmetlendiği sorumlular ile taşınır konsolide görevlilerinin kefalete tabi tutulmasına gerek bulunmadığına hükmedilmiştir.

Öte yandan 14.03.2016 tarih ve 2016/8646 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Taşınır Mal Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmış mevcut durumdaki taşınır kayıt ve kontrol yetkilileri; taşınır kayıt yetkilisi ve taşınır kontrol yetkilisi olarak ikiye ayrılarak bu iki görevin aynı kişide birleşmeyecek görev olduğu hükmü getirilmiştir.

Değişiklikle; **Taşınır kayıt yetkilisi**, taşınırları teslim alan, sorumluluğundaki ambarlarda muhafaza eden, kullanıcılarına ve kullanım yerlerine teslim eden, bu Yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre kayıtları tutan, bunlara ilişkin belge ve cetvelleri düzenleyen ve bu hususlarda hesap verme sorumluluğu çerçevesinde taşınır kontrol yetkilisi ve harcama yetkilisine karşı sorumlu olan görevlileri,

Taşınır kontrol görevlisi, taşınır kayıt yetkilisinin yapmış olduğu kayıt ve işlemler ile düzenlediği belge ve cetvellerin mevzuata ve mali tablolara uygunluğunu kontrol eden, Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvelini imzalayan ve bu konularda harcama yetkilisine karşı sorumlu olan görevlileri, olarak tanımlanmış; kefalete tabi olma zorunluluğunu doğuran aynıyati alıp veren ve elinde tutan koşulunun taşınır kayıt yetkilisine verildiği, taşınır kontrol yetkilisinin ise sadece kayıt ve işlemleri kontrol etme görevinin bulunduğu, bu nedenle kefalete tabi olmasını gerektirecek bir görevinin bulunmaması nedeniyle aidat kesilmemesi gerekmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalarımız çerçevesinde özetle; taşınır kayıt yetkilisinin kefalete tabi tutulması gerektiği, taşınır kontrol yetkilisi ile taşınır konsolide yetkililerinin ise kefalete tabi tutulmaması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Tüm bu hükümler bir arada düşünüldüğünde belediyelerde çalışan Taşınır Kayıt Yetkililerinden, 2489 Sayılı Kefalet Kanunu'nun 2 nci maddesinin (d) bendi; “ (...) Giriş aidatı; (1500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardır. Giriş aidatı, ilk taksiti kefalete bağlı görevde tam olarak alınan ilk maaş veya ücretten başlamak üzere dört eşit taksitte kesilir. Aylık aidat; (100) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardır. Aylık aidat, giriş aidatının tamamının kesilmesini izleyen aydan itibaren her ay maaş veya ücretten kesilir.” hükmü

gereğince gerekli kesintilerin yapılarak İçişleri Bakanlığı Özel idareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı Başkanlığının ilgili hesabına yatırılması gerekmektedir. (İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Kontrolörler Başkanlığının B050MAH0400000 / 06/2009 sayılı Kefalet Aidatı konulu genelgesi)

5. Dönem Toplu sözleşme metninde yer alan “**Taşınır kayıt yetkilisi ve taşınır mal sorumlularının mali sorumluluk zammı Madde 11-** (1) 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (I) sayılı Cetvelin “(A) Genel İdare Hizmetleri Bölümü”nün 37 nci sırasında öngörülen mali sorumluluk zammı puanı, kadro veya görevleri itibarıyla mali sorumluluk zammından yararlanamayan veya daha düşük puan üzerinden söz konusu zammı yararlananlardan taşınır kayıt yetkilisi veya taşınır mal sorumlusu olarak görevlendirilen Devlet memurları için de uygulanır. Anılan sırada yer alan puandan daha düşük mali sorumluluk zammı öngörülen kadro ve görevlerde bulunup, aynı zamanda taşınır kayıt yetkilisi veya taşınır mal sorumlusu olarak görevlendirilen Devlet memurlarına kadro veya görevleri itibarıyla öngörülen mali sorumluluk zammı ayrıca ödenmez.” düzenlemesi ile personelden kesilen aidatının yerine konulması sağlanmıştır.

Özel İdare ve Belediyelerde kefaletli göreve başlayan personeller için, ilgili kurum tarafından kefalete bağlanacak personel için cüzdan isteme belgesi tan-

zim edilerek **ilgili personel için cüzdan istenmesi gerekmektedir.** Sandığa ulaşan künye pusulasına dayanılarak, adı geçen kefaletli personele sıra numaralı cüzdan gönderilerek kefalete bağlanacaktır.

Kendisine dört ayı aşmamak kaydıyla geçici olarak veya vekâlet suretiyle kefaletle bağlı görev verilenler, bu madde hükmüne bağlı olmayıp (1500) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutarı kefalet gösterirler. Şu kadar ki, geçici olarak veya vekâlet suretiyle tayin olunanlar kefaletle bağlı memurlardan iseler, ayrıca kefalet aranmaz. Ancak, bunlar aylık aidatı ödemeye devam ederler.”

4. KEFALETLİ GÖREVDEN AYRILANLAR:

2489 sayılı Kanununun 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kefaletle tabi personelden, kefaletle tabi olmayan bir hizmete geçen, emekli olan veya vefat edenlerle herhangi bir nedenle kefaletli hizmetten ayrılmış olanların Sandıktan ilişkileri aşağıdaki şekilde kesilir:

a) Bunların 2 inci maddeye göre kesilmiş olan aidatları toplamından, 4 üncü maddeye göre mahsup edilen tutarlar düşüldükten sonra kalanın **ilk yarısı son üç yıllık faiziyle (01.01.2009 tarih ve bu tarihinden sonra ayrılanlar için) birlikte;** vefat edenlerin varisleri ile emekli olanlara bir ay içinde, bunlar dışındaki nedenlerle kefaletli hizmetten ayrılmış olanlara ise izleyen yılın **Mart** ayında ödenir. Kefaletli hizmette üç yıldan daha az görev yapılması halinde **görev süresi** kadar faiz uygulanır.

b) **Kalanın diğer yarısı (ikinci yarısı) ise üç yıl içinde tahakkuk eden şahsına ait zimmetlerle sandıktan ayrılmadan önceki sürelerle ait ve 4 üncü maddeye göre kendine düşen zararlar karşılığı olarak alıkonulur. Üç yılın sonunda varsa yukarıda yazılı zimmetler mahsup edildikten sonra kalan tutar, üç yıllık faiziyle birlikte alacaklıya iade edilir.**

Sandıkça verilen faiz haddi, Sandığın son üç yıl içinde sermayesine aldığı faizlerin nispetini geçemez.

İlk yarı tutarı ödenmeden önce tekrar kefaletli hizmete geçenlere, yukarıda belirtilen ödemeler yapılmaz. Ancak, ilk yarı tutarını aldıktan sonra üç yıl içinde tekrar kefaletli hizmete geçenlerin Sandıkta kalan diğer yarı tutarı, bu hizmetleri süresince sermaye olarak kişilerin hesabında Sandıkta kalır.”

Birinci yarı aidatının ödenebilmesi için;

- 1 - Kefaletli görevden ayrılan personelin yazılı olarak müracaatta bulunması,
- 2 - Reddiyat tahakkuk varakasının düzenlenmesi,
- 3 - Cüzdan (yoksa tasdikli liste) aidatlarının toplanıp tasdik edilerek gönderilmesi,
- 4 - Kefaletli görevli personellerden vefat edenlerin veraset ilamını ve vereselerden birinin yazılı olarak müracaat dilekçesinin gönderilmesi.

Yukarıda dört madde halinde belirtilen evrakların gönderilmesi ile kefalet aidatlarının birinci yarı ödeme işlemi gerçekleştirilir.

İkinci yarı ödemesi için;

Kefaletli görevden ayrıldığı tarihten itibaren üç yılını doldurmuş olanlara üç yıllık faiz ile birlikte ödeme yapılır. İkinci yarı aidatının ödenebilmesi için kurumuna yazılı olarak müracaatta bulunur.

Kurum şahsın dilekçesinin altına ilgilinin zimmetinin olup olmadığı, halen kefaletli bir görevde çalışıp çalışmadığı ve idarenin aidatının ödenmesi hususunda bir sakınca bulunup bulunmadığı hususunu belirtip bunu resmi mühür imza ve tarih ile tasdikinden sonra dilekçenin sandığa gönderilmesiyle ödeme gerçekleşir. **Kefaletli görevden ayrılıp ta üç yıl içinde kefalet aidatlarını almayanların üç yılın sonunda aidatlarının toplamı bir defada ve (01.01.2009 tarihinde ve bu tarihten sonra ayrılanların aidatlarının tamamına 01.01.2009 tarihinden önce ayrılanların ise ikinci yarı alacağına) üç yıllık faiz ilavesiyle birlikte ödenir. Birinci yarı aidatı ödendikten sonra üç yıl içinde tekrar kefaletli bir göreve atananların ikinci yarı alacağı giriş aidatı olarak ilgili personelin cari hesabına işlenir.**

5. ZİMMET SUÇU İŞLEYEN KEFİLLİ PERSONEL HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLER

Tüzüğün 35 ve 37'nci maddeleri, Tefiş ve tahkikat sonucunda zimmet ve ihti-

lasları anlaşılın kefilli memurların derhal açığa alınarak haklarında kanuni takibat yaptırılması, mal varlığı ve alacaklarına ihtiyati tedbir kararı aldırılması ve söz konusu kişilerin zimmete konu para, menkul kıymet ve ayniyatı teslim etseler dahi bir daha kefilli işlerde çalıştırılmaması ve durumun ilk aşamasında **Sandığa bilgi verilmesi yönünde Muhasebe Yetkilisince ve Harcama birimi yetkilisini sorumlu kılmıştır.**

Kefilli personelin zimmet ve ihtilasları hakkında Ağır Ceza Mahkemesince verilmiş ve Yargıtay'ca onaylanmış ilamların asılları ya da tasdikli örneklerinin, icra dairesi takip dosya nosu ile kişinin ikametgâhı ve zimmete mahsuben yapılan tahsilat tutarı hakkında bilginin ve kefalet cüzdanının Muhasebe Birimince ya da harcama birimince Sandığa gönderilmesi sonucunda Kanununun 4'üncü maddesi gereği zimmet tutarı Kefalet Kanununun emrettiği süre içinde Sandıkça belediyeye ödenir.

Sonuç; Taşınır kayıt yetkililerine bu ek görev nedeniyle ilave bir ücret ödenmesi gerekirken aidat kesilmesinden kaynaklanan gelir kaybı toplu sözleşmeye konulan düzenleme ile giderilmiş ise de bunun yeterli olmadığını nimet/külfet dengesinin korunarak ek ödeme yapılması gerektiği kanaatindeyim

Özgür ÇELİK

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik Uzmanı*

Cavit KUŞGÖZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik Uzmanı*

KIYI VE MERA ALANLARI ÖZELİNDE KAMU MALLARININ TASARRUFUNUN MEKÂNSAL PLANLAMADA ETKİLERİ

1. GİRİŞ

Kamu malları kısaca devlete ait mallar olarak toplum nezdinde algılanmaktadır ve kısmen doğru olarak nitelendirilebilir. Fakat kamu malları gerek akademik gerekse içtihat tanımlamalarında bazı nüans farklılıkları ortaya konularak tanımlamalar yapılmaktadır. En net tanımlama Kadastro Kanununun 16'ncı maddesinde yapılmıştır. Kadastro Kanununda, kamu malı, kamunun doğrudan doğruya ortak yararlanmasına ve kullanılmasına doğal nitelikleri gereği açık olan (sahipsiz mallar), devlet ya da bir kamu tüzel kişisi tarafından kamunun doğrudan doğruya yararlanmasına ve kullanılmasına tahsis edilen (orta malları) ve bir kamu hizmetinin vasıtası olmak üzere bu hizmete tahsis edilen mallara (hizmet malları) denir şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlama kamu mallarını üç başlıkta sınıflandırmayı sağlamıştır.

Planlama, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanımını sağlamak için yapılan bir idari işlemdir. Bu idari işlem sürecinde kamu malları planlama dâhilinde kalmakta ve planlamanın niteliğini ve tüm kentin yapısını doğrudan yada dolaylı bir şekilde etkilemektedir.

Öncelikle bu çalışmamızda kamu malları kavramı açıklanacak, ardından planlama süreci açıklanıp orta mallardan olan mera alanlarının ve sahipsiz mallardan olan kıyı alanlarının özelinde bu kamu mallarının tasarruf şekillerinin mekânsal planlamalarda etkileri neler olabileceği ve planlama sonucu kentin dinamiklerinde oluşan etkilerin nasıl olacağı açıklanmaya çalışılacaktır.

2. KAMU MALLARI

Kamu malları, kabaca devlete ait olan mallar demektir¹. Türk hukuk sisteminde kamu malları konusunda kavram birliği mevcut değildir. Anayasa ve yasalarda kamu mallarını ifade etmek üzere “amme malları”, “amme emlakı”, menfaati umuma ait eşya” gibi deyimler kullanılmaktadır².

Kamunun doğrudan doğruya ortak yararlanmasına ve kullanılmasına doğal nitelikleri gereği açık olan (sahipsiz mallar), devlet ya da bir kamu tüzel kişisi tarafından kamunun doğrudan doğruya yararlanmasına ve kullanılmasına tahsis edilen (orta malları) ve bir kamu hizmetinin vasıtası olmak üzere bu hizmete tahsis edilen mallara (hizmet malları) kamu malları denir³.

Yargıtay 3’üncü Hukuk Dairesi’nin 2001/5113 Esas, 2001/5317 Karar sayılı ilamında kamu mallarının tanımı ise; “Kamu tüzel kişilerinin ellerinde bulunan taşınır ve taşınmaz mallardan toplum tarafından istifade edilenlerle bir kamu hizmetine (o hizmetin bir unsuru olacak şekilde) bağlanmış olanlar kamu malı sayılır. Bir başka anlatımla (kamu malları), halkın tümü tarafından kullanılan, yararlanılan veya halk için kamu tüzel kişilerinince kullanılan ya da işletilen taşınır ve taşınmaz mallardır). Yasal anlatım ile: “Kamunun ortak kullanılmasına veya kamu hizmetinin görülmesine ayrılan yerlerle Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlerdir” şeklinde olup öğretilen örnek verilerek yapılmıştır.

Halkın kullanımına ve yararlanmasına terk veya tahsis edilmiş mallarla bir kamu hizmetinin unsuru ve tamamlayıcı parçası

1 Gözübüyük, A.Şeref, Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 1997, s. 227

2 İmamoğlu, M. Altuğ, Hazine Gayrimenkulleri, Ankara, 2009, s.1.

3 Düren, Akın, İdare Malları, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını No: 373, Ankara, 1975, s. 45

(mütemmim cüz’ü) sayılabilecek, yani ondan ayrılması hizmeti kesintiye uğratacak veya gereği gibi görünmesine engel olacak şekilde o hizmete bağlanmış bulunan mallar ve Devlet malları olup da milli servet ve kültür bakımından yerine diğerinin ikamesi mümkün olmayan mallar, kamu malı sayılmak ve idare hukuku kurallarına tabi tutulmak gerekir⁴.

Devlet ya da kamu tüzel kişileri giderek artan kamu hizmetlerini yerine getirirken, diğer kaynakların yanında taşınmaz mallara da ihtiyaç duyarlar. En basit anlamıyla kamu hizmetlerinin görülmesinde arsa, bina gibi taşınmazlar büyük önem taşımaktadır. Bu mallar hukuksal bakımdan özel mülkiyetteki mallardan farklı olduğu gibi kendi aralarında da bazı farklılıklar bulunmaktadır. Elde edilmeleri, yararlanma koşulları, elden çıkarılması bakımından değişik kurallara bağlıdır. İdarenin hizmet görebilmesi için kullandığı binanın statüsü farklı olduğu gibi gelir getiren bir taşınmazın da statüsü farklıdır. Yine aynı şekilde ormanların ve kamunun kullandığı kıyıların statüsü de farklıdır. Nitelikleri gereği farklılık gösteren kıyılar, Kıyı Kanunu hükümleri çerçevesinde tasarrufa konu edilirken, orta malları niteliğinde olan meralar ise Mera Kanunu kapsamında tasarrufa konu edilir.

Kamu mallarının geniş ölçüde içtihatlarla dayanmasının bir sonucu olarak açık bir şekilde kamu malı tarifi yapılamamıştır. Ancak, gerek hukukçular tarafından getirilen tariflere gerekse mahkeme kararlarına bakıldığında birbiriyle örtüşen kamu malı tanımları ortaya çıkmaktadır.

Sıddık Sami Onar kamu mallarını şöyle tanımlamaktadır; “Kamu malları, umumun istimal ve istifadesine mahsus olan ve tah-

4 Sıddık Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1952, s. 929

sis edilmemiş bulunan eşya ve mallarla bir amme hizmetinin unsuru ve mütemmim cüz'ü sayılabilecek olan, yani ondan ayrılması hizmeti tatile uğratacak veya gereği gibi görülmesine mani olacak şekilde o hizmete bağlanmış bulunan mallar ve Devlet malı olup da milli servet ve kültür bakımından yerine diğerinin ikamesi imkansız bulunan mallardır. Bu tarife sahipsiz mallarda ilave olunabilir.

Akın Düren ise kamu mallarını şöyle tanımlamaktadır; “Kamunun doğrudan doğruya ortak yararlanasına ve kullanılmasına doğal netlikleri gereği açık olan veya Devlet veya bir kamu tüzel kişisi tarafından kamunun doğrudan doğruya yararlanmasına ve kullanılmasına tahsis edilen veyahut bir kamu hizmetinin vasıtası olmak üzere tahsis edilen mallara kamu malları denir.”

2.1. Kamu Malları Türleri

2.1.1. Hizmet malları

Bir kamu hizmetine, o hizmetin unsuru oluşturacak biçimde bağlanmış taşınmazlardır⁵. Örneğin kamu hizmetine tahsis edilen bir hastane, okul veya karakol gibi görülecek olan sağlık, eğitim veya güvenlik hizmetinin doğrudan bir unsurunu oluşturmaktadır. Bu bakımdan hizmet malları görülen kamu hizmetinin doğrudan bir ögesidir.

Kamu hizmet malları kapsamına nelerin girdiği 3402 sayılı Kadastro Kanununun “kamu malları” başlığını düzenleyen 16'ncı maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; “Kamu hizmetinde kullanılan, bütçelerinden ayrılan ödenek veya yardımlarla yapılan resmi bina ve tesisler, (Hükümet, belediye, karakol, okul binaları, köy odası, hastane veya diğer sağlık tesisleri, kütüphane, kitaplık, namazgah, cami genel mezarlık, çeşme, kuyular, yunak ile kapanmış olan yollar, meydanlar, pazar

yerleri, parklar ve bahçeler ve boşluklar ve benzeri hizmet malları) kayıt, belge veya özel kanunlarına göre Hazine, kamu kurum ve kuruluşları, il, belediye, köy veya mahalli idare birlikleri tüzelkişiliği, adlarına tespit olunur.” denmektedir.

Hizmet mallarının diğer bir özelliği tapu siciline kaydedilebilmeleridir. Hizmet mallarının tescil edilmeleri bunların özel mülkiyete konu hale geleceklerini veya kamu malı olma niteliğini kaybedeceklerini göstermez. Zira hizmet mallarının temelinde yatan en önemli husus bir kamu hizmetinin görülmesine tahsis edilmiş olmalarıdır. Özel mülkiyete konu olabilmeleri yani satışa konu edilebilmeleri ancak tahsisin kaldırılması ve başka bir kamu hizmetine tahsis edilmemesi ile mümkün olabilecektir.

Hizmet malları, kamu hizmetlerinin görülmesine tahsis edildiklerinden bunların gelir amaçlı kullanımı istisnai bir durumdur. Zira bu mallar için asıl olan, kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılmasını temin etmeleridir. Bununla birlikte, kamu malları niteliklerini korudukları müddetçe satışa konu olamazlar. 313 sayılı satış işlemlerine esas Milli Emlak Genel Tebliğinde de bir kamu hizmetine tahsis edilen taşınmazların satışının yapılamayacağı da belirtilmiştir.

Birbirine yakınlığı ve benzerliği nedeniyle hizmet malları ile orta malları, gerek teoride, gerekse uygulamada birbirleriyle karıştırılabilmektedir. Zira her zaman hizmet mallarını orta mallarından ayıran kesin bir ölçüt bulunmamaktadır. Gerek hizmet malı olarak sayılan, gerekse orta malı olarak sayılan mallar incelendiğinde, bu malların kullanım ve yararlanma açısından birbirine çok benzediği görülmektedir. Bu bağlamda bir malın kamunun kullanımına tahsisi (orta malı) ile kamu hizmetlerine tahsisi (hizmet

5 Kırbas Sadık, Devlet Malları, Ankara, 1988 s.18

malı) arasındaki ayırımın çok da açık olmadığı ifade edilebilir⁶.

2.1.2. Orta Malları

Orta malları, devletçe herkesin veya bir kısım halkın yararlanmasına tahsis edilen ya da kadimden beri kamunun müşterek olarak yararlanmasına açık olan mallardır⁷.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 16'ncı maddesinin "b" bendinde; "mera, yaylak, kışlak, otlak, harman ve panayır yerleri gibi paralı veya parasız kamunun yararlanmasına tahsis edildiği veya kamunun kadimden beri yararlandığı belgelerle veya birikişi veya tanık beyanı ile ispat edilen orta malı olan taşınmaz mallar sınırlandırılır, parsel numarası verilerek yüzölçümü hesaplanır ve bu gibi taşınmaz mallar özel siciline yazılır. Bu sınırlandırma tescil mahiyetinde olmadığı gibi bu suretle belirlenen taşınmaz mallar, özel kanunlarında yazılı hükümler saklı kalmak kaydıyla özel mülkiyete konu teşkil etmezler" denilmektedir.

Yol, meydan, köprü gibi orta malları ise haritasında gösterilmekle yetinilir." denilmekte olup orta malların sınırlandırılıp parsel numarası verilerek özel siciline kaydedileceğini, yol, meydan, köprü gibi herkesin ortak yararlanmasına açık malların ise haritasında gösterilmekle yetinileceği belirtilmiştir. Bu hükme göre sınırlandırmanın tescil mahiyetinde olmadığı gibi istisnalar haricinde özel mülkiyete konu olmayacaklardır.

Orta malları, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 715'inci maddesinde "yararı kamuya ait mallar" şeklinde ifade edilmiş ve bu malların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilmiştir.

6 Söylar, İlhami, Devlet Mallarının Kamu Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi, Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, Ankara, 2005, s. 42

7 KIRBAŞ, a.g.e. s. 29.

Bu açıklamalar ışığında hizmet malları ile orta malları arasında aşağıda belirtilen farklılıkların varlığı kabul edilir⁸;

- Hizmet malları, esas itibariyle devletin veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının özel mülkiyetinde iken idari bir işlemle, kamu hizmetlerinin görülmesine tahsis edildiği halde, orta malları, ya bilinmeyen bir zamandan beri halkın kullandığı, yasal veya yönetsel bir işlemle (tahsis) kamunun kullanımına bırakılan yerlerdir.
- Hizmet mallarıyla sunulan bir hizmet, kamu kurumu (okul, hastane) veya onun memuru (öğretmen, doktor) eliyle sunulurken, orta mallarıyla sunulan hizmette, genel olarak kamu kurumu veya onun memuru yer almamakta, maldan herkes veya bir kısım halk doğrudan yararlanmaktadır.
- Hizmet malları, hem taşınır, hem taşınmaz malları kapsadığı halde, orta malları sadece taşınmaz malları kapsamaktadır.
- Tahsis, hizmet mallarında genel olarak yasal ve idari bir işlemle yapıldığı halde, orta mallarında genel olarak "bilinmeyen zamandan beri kullanma" olarak ifade edilen örf ve adet hukuku çerçevesinde kendiliğinden yapılmaktadır. İstisnai olarak yasal ve idari bir işlemle de tahsis yapılmaktadır.

2.1.3. Sahipsiz Mallar

Doğal nitelikleri gereği özel mülkiyete elverişli olmayan, herhangi bir tahsis tasarrufunu gerektirmeyen ve doğrudan doğruya kamunun ortak kullanımını ve yararlanması-

8 Söylar, a.g.e. s. 43

na açık yerlerdir. Bataklık, tarıma elverişli olmayan arazi, kayalar, tepeler, dağlar, genel sular, kıyılar gibi yerler⁹.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 715'inci maddesi nelerin sahihsiz yerler olduğu ve bunların nasıl bir statüye tabi oldukları belirtmiştir. Buna göre, sahihsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz. Sahihsiz yerler ile yararı kamuya ait malların kazanılması, bakımı, korunması, işletilmesi ve kullanılması özel kanun hükümlerine tâbidir.

Benzer şekilde 3402 sayılı Kadastro Kanununun 16'ncı maddesinin "c" bendinde ki; "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kayalar, tepeler, dağlar (bunlardan çıkan kaynaklar) gibi, tarıma elverişli olmayan sahihsiz yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular tescil ve sınırlandırmaya tabi değildir, istisnalar saklıdır." ifadesi Medeni Kanunun yukarıdaki hükmüyle paralellik arz etmektedir.

Medeni Kanunda gerekse Kadastro Kanununda sahihsiz yerlerin Devletin hüküm ve tasarrufu altında oldukları, tescil ve sınırlandırmaya tabi olmayacakları yani özel mülkiyete konu olmayacakları ifade edilmiştir.

Sahihsiz mallar kategorisine giren mallar, kimi ülkelerde farklı isimlerle nitelendirilmiştir. Örneğin Fransa ve Almanya'da bu mallar kamunun ortak kullanımına ayrılmış mallar olarak adlandırılmıştır. Yani orta malları ile birlikte ortak bir kategori oluşturmuş-

lardır. Buna karşılık İsviçre'de ise Türkiye'de olduğu gibi sahihsiz mallar şeklinde adlandırılmıştır. Ayrıca, sahihsiz mallara Roma hukukunda res nullius, İslam hukukunda ise mevât (ölü) arazi denilmiştir¹⁰.

Sahihsiz malları şöyle sıralamak mümkündür:

- Tarıma elverişsiz araziler,
- Dağlar, tepeler, kayalıklar ve taşlıklar,
- Sazlıklar, bataklıklar,
- Ormanlar, meşelikler, çalılıklar ve fundalıklar,
- Kıyılar,
- Genel sular, (göller, denizlerdeki kıta sahanlıkları),
- Hava sahası ve elektromanyetik alanlar (telsiz, frekans ve gsm hatları ve benzerleri).

Bu kategorideki mallar, doğal nitelikleri gereği sahihsiz mal haline gelirler. Bu niteliklerini yitirdiklerinde de sahihsiz mal olmaktan çıkarlar. Örneğin göllerin ve bataklıkların kuruması, nehirlerin yatak veya seviye değiştirmesi ile meydana gelen arazi sahihsiz mal olmaktan çıkar¹¹.

2.2. Kamu Mallarının Özellikleri

Doğal yapıları ve amaçları gereği kamu hizmetlerinin yürütülmesine, toplumun ortak kullanımına ve yararlanmasına ayrılan kamu mallarının özel mülkiyete konu olan taşınmazlardan bazı farklı özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler kısaca şu şekilde özetlenebilir.

* Kamu malları kamu hizmetlerine veya kamunun ortak kullanımına ayrılmış

9 Kardeş, Selâhaddin, Milli Emlak, a.g.e., s. 4.

10 Söyler, a.g.e., s. 44

11 Söyler, a.g.e., s. 46

oldukları için bu niteliklerini kaybetmedikleri veya bu statülerini korudukları sürece özel mülkiyete konu olmazlar.

* Kamu malları özel mülkiyete konu olmayacağından kural olarak tapuya tescil edilmezler. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 999’uncu maddesinin “özel mülkiyete tabi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli aynı hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz.” hükmü kamu mallarının tapuya tescil edilemeyeceğini ifade etmektedir. Ancak bunlardan sadece hizmet malları tapu siciline kaydedilebilmektedir. Orta mallar ile sahipsiz malların ise tapuya tescil edilmeleri bunların sahip oldukları statülerde veya niteliklerinde bir değişikliğe yol açmayacaktır. Örneğin ormanlar tapuya tescil edilmekle birlikte kamu malı sıfatını kaybetmezler. Nitekim Kadastro Kanununun 16’ncı maddesinin ‘a, bendine göre, hizmet malları tescile konu olabilirken, ‘b’ bendinde belirtilen orta malların kendi özel sicillerine kaydedileceğini ve bunun tescil mahiyetinde olmadığını, ‘c’ bendinde ise sahipsiz malların tescil ve sınırlandırmaya tabi olmayacaklarını belirtmiştir.

* Anayasanın 46’ncı maddesine göre kamu yararının gerektirdiği hallerde devlet ve kamu tüzel kişilerince kamulaştırılacak taşınmazların ancak özel mülkiyette bulunan taşınmazlar olacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kamu taşınmazları özel mülkiyete konu olmadıkları için kamulaştırılmazlar. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30’uncu maddesinin ilk fıkrasında “kamu tüzelkişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzelkişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılamaz.” hükmü bulunmakta olup bir kamu idaresi, başka bir kamu idaresine ait bir taşınmaza ihtiyaç duyduğu takdirde nasıl bir yol ve yöntem izleyeceği Kamulaş-

tırma Kanununun 30’uncu maddesinin devamı fıkralarında açıklanmıştır.

* İcra ve İflas Kanununun 82’nci maddesinde haczi caiz olmayan mal ve hakları düzenlemiş olup bu maddenin ilk fıkrasında Devlet mallarının haczedilemeyeceği belirtilmiştir. * Kamu mallarının mülkiyetinin yukarıda ifade edildiği üzere özel mülkiyete konu olmamasından ötürü devir ve ferağ mümkün değildir.

* Kamu mallarının kazandırıcı zamanlaşımı yoluyla kazanılması mümkün değildir. 3402 sayılı Kadastro Kanununun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında; “Orta malları, hizmet malları, ormanlar ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup da bir kamu hizmetine tahsis edilen yerler ile kanunları uyarınca Devlete kalan taşınmaz mallar, tapuda kayıtlı olsun olmasın kazandırıcı zamanlaşımı yolu ile iktisap edilemez.” hükmü bulunmaktadır. Ancak bu fıkra da sayılmayan ve sahipsiz mallardan olan tepeler, dağlar, kayalar, bunlardan çıkan kaynaklar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular ve kıyılar da özel mülkiyete konu olamayacağından istisnalar hariç (imar-ihya gibi) Medeni Kanunun kazandırıcı zamanlaşımı yoluyla iktisap hükümlerinden yararlanılamayacaktır. Herhangi bir hakka dayanmadan tescil edilmiş olsa bile haksız kayıt sahiplerinin mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Medeni Kanununun 715’inci maddesinde sahipsiz yerlerin kimsenin mülkiyetinde olmadığı ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

* Kamu mallarının korunması bakımından özel mallara nazaran daha ayrıcalıklı bir statüde olması bu malların bir kişinin veya bir grubun değil tüm toplumun eşit düzeyde yararlanmasına sunulmasından ve kamu hizmetlerinin kesintiye uğramadan en iyi bir şekilde yürütülmesinin gereklili-

ğinden ileri gelmektedir. Özel mallara nispeten kamu malına zarar verilmesi daha fazla cezai müeyyide getirmektedir. Örneğin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda hırsızlık (md.141), bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasını gerektirirken, nitelikli hırsızlık başlığı altında düzenlenen kamu malı ya da kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir mal hakkında hırsızlık (md.142/1-a), iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası gerektirmektedir¹².

* Kamu mallarından ve sahipsiz yerlerden herkes serbestçe yararlanabilir. Bunun için herhangi bir izne gerek olmadığı gibi ücret de alınmaz¹³. Orta malları için de benzer bir durum söz konusudur. Ancak hizmet mallarında özel bir durum vardır. Kişiler kamu hizmetinin nesnel bir vasıtası olan bu mallardan özel olarak yararlandıklarında, az da olsa bir ücret, resim veya harç adı altında bir ödemede bulunurlar¹⁴.

* Kamu malları ile görülen hizmetler, kamusal nitelikteki hizmetlerdir. Yani idare ile yurttaşlar arasındaki ilişkileri konu alan idari işlem, eylem ve tasarruflar söz konusudur. Dolayısıyla bu türlü eylem, işlem ve tasarruflarla ilgili uyumsuzluklar ise idari yargının görev alanı içindedir¹⁵.

* Özel mallar üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırları ile kamu malları üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırları farklıdır. Özel mallar üzerindeki tasarruf yetkisi son derece geniştir. Örneğin malik taşınmazını istediği gibi kullanabilir, kiraya verebilir veya boş tutabilir, ücretsiz kullandırabilir hatta taşınmazına zarar bile verebilir. Yani taşınmazı üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunabilir.

12 Kart, Onur, Kamu Malları İle İlgili Genel Açıklamalar, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_511.htmErişim Tarihi 13.03.2018

13 Kırbaş, a.g.e., s. 26.

14 Söyler, a.g.e., s. 49.

15 Söyler, a.g.e., s. 49.

Özel mülkiyette bulunan taşınmazların sadece Anayasanın 35'inci maddesi uyarınca kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabilmektedir.

3. MEKÂNSAL PLANLAMA

Planlama, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren idari işlemlerdir. Yapılan idari işlem sonuçlarında yeni yerleşim yerleri oluşturulur var yerleşimler değişimler yaşar. Planlama işlemlerinde, kamu yararı, planlama bütünlüğü, plan hiyerarşi, doğal, tarihi ve kültürel değerleri koruma ve kullanma dengesi, çevre kalitesinin artırılması, anket ve kamuoyu yoklaması, çevresindeki mevcut planlamalar ile uyum, jeolojik ve doğal afet verileri dikkate alınarak yapılır. Mekânsal planlamalarda kamu malları önemli bir yer tutmaktadır. Planlama işlemlerinde kamu mallarının tasarruf şekilleri ve planlamaya dâhil edilmesi planlanacak düzenleme sahalarını genel yapısını değiştirmektedir.

Planlamada hiyerarşi önemli konulardan biridir. Üst ölçekli planlar, geliştirilen temel hedefler, oluşturulmuş politika ve prensiplere uygun olarak kentin ana gelişme kararlarını ve arazi parçalarının kullanım biçimlerini ilke düzeyinde veren, soyutlama düzeyi yüksek belgelerdir. Bir üst ölçekte belirtilen ana kararlar bir alt ölçğe geçirilirken, bu yeni ölçekte, üst ölçekte ayrıntılanmamış olan dolayısıyla yeni denilebilecek kararlar alınabilir¹⁶. Ancak, her durumda, alt ölçekli planları denetleyen, yönlendiren ve esneklik çerçevesini çizen üst ölçekli planlardır. Bu nedenle, üst ölçekli planlarda alınacak kararlar, alt ölçeklerde yapılacak binlerce planın

aynı bir hedefler sisteminin ana ilkelerini benimsemelerini, diğer bir deyişle aynı dili konuşmalarını sağlamaları açısından son derece önemlidir (Ersoy, 2006).

3.1. Mekânsal Planlama Kademeleri Ve İlişkileri

Mekânsal planlar kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları olarak hazırlanır. Buna göre planlama kademeleri, üst kademeden alt kademeye doğru sırasıyla; Mekânsal Strateji Planı, Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından oluşur.

Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birliktelik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademedeki planı yönlendirmek zorundadır. Arazi kullanım ve yapılaşmada sadece mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planları kararlarına uyulur. Plan kademelenmesi uyarınca il bütününde yapılan çevre düzeni planları, yürürlükteki bölge veya havza düzeyindeki çevre düzeni planının genel kararlarına aykırı olmamak kaydıyla hazırlanır.

Mekânsal strateji planları ve çevre düzeni planları hazırlanırken kalkınma planı, bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgeleri ile ortaya konulan hedefler dikkate alınır. Bütünleşik kıyı alanları planı, mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, kıyı ve etkileşim alanına özgü stratejik yaklaşımla hazırlanan ve imar planlarını yönlendiren plandır. Uzun devreli gelişme planı, ulaşım ana planı ve diğer özel amaçlı plan ve projeler; mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, planlara girdi sağlayan ve imar planı kararlarına veri oluşturan veya gerektiğinde mekânsal plan-

ların uygulanmasına yönelik araç ve ayrıntıları da içerebilen, stratejik plan yaklaşımı ile gerektiğinde şematik ve grafik planlama dili kullanılarak yapılan, plan paftası, eylem planı ve planlama raporu ile bütün olan çalışmalarlardır.

3.2. Mekânsal Strateji Planı

Ülke bütünü ile karasuları ve münhasır ekonomik bölgeleri kapsayacak şekilde ülke düzeyinde, metropoliten bölgeler, gelişme odakları, yeni kentler, gelişme koridorları, üretim, arz ve tüketim akımları ve ilişkileri, kentsel ve bölgesel ağlar, yerleşmelerin yoğunluğu, ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşikler gibi etkenler dikkate alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen havza ya da bölgeleri kapsayacak şekilde bölge düzeyinde, hazırlanır.

Mekânsal strateji planlarında; doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, afet zararlarının azaltılmasına yönelik olarak tehlike ve risklerin analiz edilerek tanımlanması ve tedbirlerin alınması, kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması, ekonomik ve sosyal gelişme için gerekli olan altyapı, hizmet ve üretim faaliyetlerinin kentsel ve kırsal tüm alanları kapsayacak şekilde kalkınma politikalarına uygun olarak dağıtılması, kamu yararı, kaynak kullanımında etkinlik, verimlilik ve saydamlığın sağlanması, planlamayı etkileyecek ve planlamadan etkilenecek kamu kurum ve kuruluşları, kalkınma ajansları, üniversiteler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve özel sektör temsilcilerinin katılımı ile farklı uzmanlık alanlarını içeren çok disiplinli bir yapıda hazırlanması, ulusal, bölgesel, yerel ve sektörel öncelikler arasında tamamlayıcılık ve bütünsellik ilişkisinin kurulması, yenilikçi, esnek ve rekabetçi bir ekonomik yapının oluşturulması için gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılması, değişen koşullara

uyum sağlanması, mekânsal uyumun gözetilmesi, yaşam kalitesinin artırılması, kentsel ve kırsal alanlar arası mekânsal ilişkilerin güçlendirilmesi, araştırma, analiz ve sentez raporları ile bunların gerektirdiği Çalıştayların gerçekleştirilmesi sonucunda çıkacak verilere dayanarak hazırlanması, esastır.

Mekânsal strateji planları sektörel ve tematik paftalar ile plan raporundan oluşur. Yerleşmeler sistemi ve kentleşme, ulaşım sistemi, su, risk, altyapı, ekonomi ve özel uzmanlaşma bölgeleri, geliştirilmesi kısıtlı veya özel koşullarla tanımlanan alanlar, özel ilkelere doğrultusunda planlanması gerekli alanlar ve benzeri konularda sektörel ve tematik karar paftaları hazırlanır. Bölge mekânsal strateji planları hazırlanırken, bölgenin özellikleri gözetilerek sektörel ve tematik pafta konuları çeşitlendirilebilir. Mekânsal strateji planı raporu; vizyon ve öncelikler, ilkeler, amaç, kapsam, hedefler ve stratejiler, sektörel ve tematik kararlar, plan hükümleri ve eylem planı konu başlıklarını içerecek şekilde hazırlanır. Kullanılacak olan gösterim teknikleri, sektörel ve tematik paftaların niteliğine ve ölçeğine göre planın hazırlanması sırasında geliştirilebilir ve bu Yönetmelik ekinde yer alan gösterimlerinden farklılıklar gösterebilir.

Mekânsal strateji planlarının hazırlanması sürecinde, aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konular ile diğer konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir ve bu veriler kapsamında etüt ve analizler yapılır. Planlama alanının dünya ve bölgesindeki yeri, coğrafi konumu ve tanımı, ekonomik ilişkileri, uluslararası ve bölgesel gelişmeler, taraf olunan uluslararası ve ikili antlaşmalar ve kuruluşlar, uluslararası antlaşmalardan gelen yükümlülükler ve benzer konular. Gelişmesi kısıtlanacak veya özel koşullara sahip alanlar; deprem, heyelan, taşkın, iklim değişikliği gibi belirli bir tehlikenin söz konusu

olduğu alanlar, biyolojik çeşitlilik açısından önemli olan, tarımsal ekosistemler ve ormanlar, tatlı su ekosistemleri ve su kaynakları, kıyı ekosistemleri gibi endemik türlerin bulunduğu veya ekolojik açıdan önemli alanlar ile doğa koruma alanları, özel çevre koruma bölgeleri, milli park, tabiatı koruma alanı, yaban hayatı koruma alanı, sit alanları ve benzer konular. Yerleşmeler sistemi ve şehirleşme; yerleşme kademelenmesi, yerleşmeler arası ilişkiler, yerleşme büyüklükleri, nüfus değişimleri ve demografik eğilimler, yerleşmelerin sosyal yapıları, uzmanlaşma alanları, odak noktaları, kentsel dönüşüm odakları, cazibe merkezleri, konut stratejileri, yeni kentler, kır kent ilişkisi ve kent bölgeleri ve benzer konular. Sektörlerin mekânsal eğilimleri; kalkınma planı, sektörel (tarım, sanayi, madencilik, ulaşım, hizmetler, ticaret, turizm, konut, inşaat vb.) planlar ve ulusal strateji belgeleri ile üst ölçekli planlarda öngörülen sektörel gelişmeler, stratejik yatırımlar, gelişme odak ve koridorları, yeni kentler, üretim bölgeleri, bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve benzer konular. Temel altyapı ve ulaşım; karayolu, denizyolu, demiryolu ve havayolu taşımacılığı, limanlar, havaalanları, demiryolları, karayolu ağları, Trans-Avrupa ulaşım sistemi vb. projeler, enerji nakil hatları ve koridorları, enerji altyapıları ve potansiyelleri, boru hatları, lojistik merkezler, kara, deniz ve hava giriş kapıları ve benzer konular. Gerekli görülmesi halinde planın yeri ve niteliğine göre ilave etüt ve analizler ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yapılır.

3.3. Çevre Düzeni Planı

Çevre düzeni planı; coğrafi, sosyal, ekonomik, idari, mekânsal ve fonksiyonel nitelikleri açısından benzerlik gösteren bölge, havza veya en az bir il düzeyinde yapılır. Çevre düzeni planları hazırlanırken; var-

sa mekânsal strateji planlarına uygunluğun sağlanması, yeni gelişmeler ve bölgesel dinamiklerin dikkate alınması, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının mekânsal kararları etkileyecek nitelikteki bölge planı, strateji planı ve belgesi, sektörel yatırım kararlarının dikkate alınarak değerlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada değerlendirilmesi, tarihi, kültürel yapı ile orman alanları, tarım arazileri, su kaynakları ve kıyı gibi doğal yapı ve peyzajın korunması ve geliştirilmesi, doğal yapının, ekolojik dengenin ve ekosistemin sürekliliğinin korunması amacıyla arazi kullanım bütünlüğünün sağlanması, ulaşım ağının arazi kullanım kararlarıyla birlikte ele alınması suretiyle imar planlarında güzergâhı netleştirilecek yolların güzergâh ve yönünün genel olarak belirlenmesi, çevre sorunlarına neden olan kaynaklara yönelik önleyici strateji ve politikaların belirlenerek arazi kullanım kararlarının oluşturulması, afet tehlikelerine ilişkin mevcut raporlar ve jeolojik etütler dikkate alınarak afet risklerini azaltıcı önerilerin dikkate alınması, esastır.

Çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında verilerin analiz, etüt ve araştırmalar yapılır. Sınırlar, İdari ve bölgesel yapı, fiziksel ve doğal yapı sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, doğal karakteri korunacak alanlar, ekonomik yapı, sektörel gelişmeler ve istihdam, demografik ve toplumsal yapı, kentsel ve kırsal yerleşme alanları ve arazi kullanımı, altyapı sistemleri, yeşil ve açık alan kullanımları, ulaşım sistemleri, afete maruz ve riskli alanlar, askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları, her tür ve ölçekteki plan, program ve stratejiler, göller, barajlar, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve

yüzeysel su kaynakları ve benzeri hidrolojik, hidrojeolojik alanlar, çevre sorunları ve etkilenen alanlar, çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde planlama alanı sınırları kapsamındaki tüm veriler 1/25.000 ölçekli harita hassasiyetinde hazırlanır.

Plan hazırlık sürecinde ihtiyaç duyulan veri, bilgi ve belgeler; ilgili veriyi hazırlamakla sorumlu kurum ve kuruluşlardan, bilimsel çalışmalardan ve uzmanlarca arazide yapılacak çalışmalardan elde edilir. Planlama sürecinde coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak güncellenbilir ve sorgulanabilir sayısal veri tabanı oluşturulur.

3.4. Nazım ve Uygulama İmar Planı

3.4.1. Nazım İmar Planı

Nazım imar planında karar düzeyi ve içerikleri bakımından, uygulama imar planındaki detay kararlar alınmaması esas olup, uygulamaya dönük kararlar uygulama imar planlarında belirlenir. İhtiyaç duyulması halinde, nazım imar planlarında, sosyal ve teknik altyapı alanları ve kamuya ayrılan alan dengeleri gözetilmek suretiyle uygulama imar planlarının yapım etapları belirlenebilir. Ulaşım sisteminin yolculukların mesafesini kısaltacak şekilde tasarlanması esastır. Park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan gibi açık alanların mahalle ve semt ölçeğinde merkezlerle birlikte tasarlanması esastır. Açık ve yeşil alan ile diğer sosyal ve teknik altyapı alanları bir bütün olarak, erişilebilir şekilde merkezlerle birlikte planlanmalıdır.

Nazım imar planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında, idari sınırlar, jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik ve hidrojeolojik yapı, yerleşme alanlarının karakteristik özellikleri ile mekânsal gelişme eğilimleri ve potansiyelleri, yenileme, sağlıklaştırma, dönüşüm bölgemeleri,

iklim özellikleri, bitki örtüsü, toprak niteliği ve tarımsal arazi kullanımı, ekolojik yapı, koruma statüsü verilmiş alanlar, hassas alanlar (sit alanları, uluslararası sözleşmelerle korunan alanlar, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, yaban hayatı geliştirme alanı, yaban hayatı koruma alanı, tür koruma alanı, içme suyu havzaları koruma alanları ve diğerleri, orman alanları, mera, yaylak, kışlak alanları, kültür ve turizm gelişim ve koruma bölgeleri, turizm merkezleri, organize sanayi bölgeleri, kapasite ve doluluk oranları, genel peyzaj öğeleri, makroform analizi, demografik yapı ve nüfusun demografik özellikleri, sosyal yapı, ekonomik yapı, ana ulaşım sistemi, çevre sorunları, lojistik merkez alanları, sektörel yapı, tarımsal sulama alanları, ruhsatlı maden sahaları, askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, mania planları, doğal afet tehlikeleri ve kentsel riskler, varsa risk yönetimi ve sakinim planları, dikkate alınır.

3.4.2. Uygulama İmar Planı

Uygulama imar planlarının tamamı bir aşamada yapılabileceği gibi sosyal ve teknik altyapı alanı dengeleri gözetilerek etaplar halinde de yapılabilir. Nazım imar planları üzerinde gösterilen sosyal ve teknik altyapı alanlarının konum ile büyüklükleri, toplam standartların altına düşülmemek, nazım imar planının ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü ve genel işleyişini bozmamak ve hizmet etki alanı içinde kalmak şartı ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü dikkate alınarak uygulama imar planlarında değiştirilebilir. Uygulama imar planlarında, bölgenin ihtiyacına yönelik çocuk bahçesi, yeşil alan, otopark, cep otoparkı, yol boyu otopark, durak cebi, aile sağlık merkezi, mescit, karakol, muhtarlık, trafo gibi sosyal ve teknik altyapı alanlarını artırıcı küçük alan gerektiren fonksiyonlar ayrılabilir ve bu fonksiyon-

ların konulması nazım imar planına aykırılık teşkil etmez.

Uygulama imar planlarında yapılaşma koşullarına ilişkin olarak; ayrık, bitişik, blok yapı nizamı ile Taban Alanı Kat Sayısı (TAKS), Kat Alanları Kat Sayısı (KAKS), emsal, bina yüksekliği, yapı yaklaşma mesafeleri belirlenir. Araç trafiğine ayrılmış şerit sayısını azaltmamak ve ilgili TSE standartlarına uymak kaydıyla; taşıt yollarının yaya, engelli ve bisiklet kullanımına ayrılmış kısımlarının genişlikleri, nazım imar planında değişikliğe gerek olmaksızın uygulama imar planında artırılabilir. Uygulama imar planlarında, öncelikle engelliler, çocuklar ve yaşlılar gibi kamu ortak mekânlarını kullanmakta zorluk çeken ve hareket kısıtlılığı bulunan kişilerin kentsel kullanımlara, sosyal altyapı alanlarına erişimini ve kullanımını sağlayıcı ve kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması amacıyla tasarım ilkeleri geliştirilmesi esastır. Uygulama imar planlarında yaya ve bisiklet yolları ile bisiklet park yerleri uygulama ilkeleri geliştirilmesi esastır. İlgili mevzuatına göre koruma altına alınmış, tescil edilmiş doğal ve kültürel varlıklar, bunların ayrılmaz parçası olan eklentileri, bahçe avlu duvarları, varsa tescilli tek yapıların koruma alanları, sokak dokuları gibi bütünlüleyici unsurları ile varsa koruma alan sınırları planlarda ayrıntılı olarak gösterilir. Ayrıca, varsa tescille değer yapıların tespit edilmesi halinde değerlendirilmek üzere ilgili idaresine bildirilmesi esastır.

Uygulama imar planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanının sınırları, mevcut yapı yoğunluğu ve doku analizi, yapı adalarının ve yapıların konumu ve özellikleri, yapılaşma ve yaklaşma mesafeleri, mevcut nüfus yoğunluğu ve dağılımı, sosyal altyapı tesisleri, teknik altyapı tesisleri, mülkiyet yapısı ve kamu mülkiyetindeki alanlar, tescilli eser, anıt vb. tarihi ve kültürel varlıklar, hizmetlere erişilebilirlik, afet tehlikelerinin

dikkate alındığı yerleşime uygunluk durumunu belirlemeye yönelik jeolojik etütler, topografya, eğim vb. eşikler, göl, baraj, akarsu, taşkın alanı, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları vb. hidrolojik, hidrojeolojik yapı, ulaşım sistemi ve kademelenmesi, durak-istasyon noktaları, trafik düzeni ve güvenliği, yollar ve kavşaklar ile ilgili ilkeler, yapı ve tesislerden karayoluna geçiş yolu bağlantısı yapılabilecek kesimler, yaya bölgeleri, yaya ve bisiklet yolları, otopark kapasitesi ve dağılımı, açık ve kapalı alan kullanımları ve ilişkileri, toplanma alanları verileri elde edilerek planlama yapılır.

4. KAMU MALLARININ TÜRLERİNE GÖRE MEKÂNSAL PLANLAMADA ETKİLERİ

Yukarıda kamu malları kavramları ve özellikleri ile mekânsal planlama konuları açıklanmıştır. Kamu malları, bir şekilde mekânsal planlama kapsamı içerisinde kalmaktadır. Bu alanlarının planlamalarının yapılması ile bölgenin sosyal, ekonomik, teknik, kültürel yapıları değişimler göstermektedir. Örneğin kamu malı olan kıyı alanları planlaması ile birlikte o kıyı bölgesi farklı bir kimliğe bürünmektedir. Ya da kamu malı olan bir mera alanı planlama sahası içerisinde kalması ve planlamaya dâhil edilmesi ile birlikte yeşil alan vasfı ortadan kaldırılıp

yapılaşmaya açılmaktadır. Planlama ile gelen kamu mallarının bir şekilde tasarrufa konu edilmesi kentlerin dinamiklerini etkilemektedir. Konuyu daha anlaşılır şekilde örneklendirecek olursak;

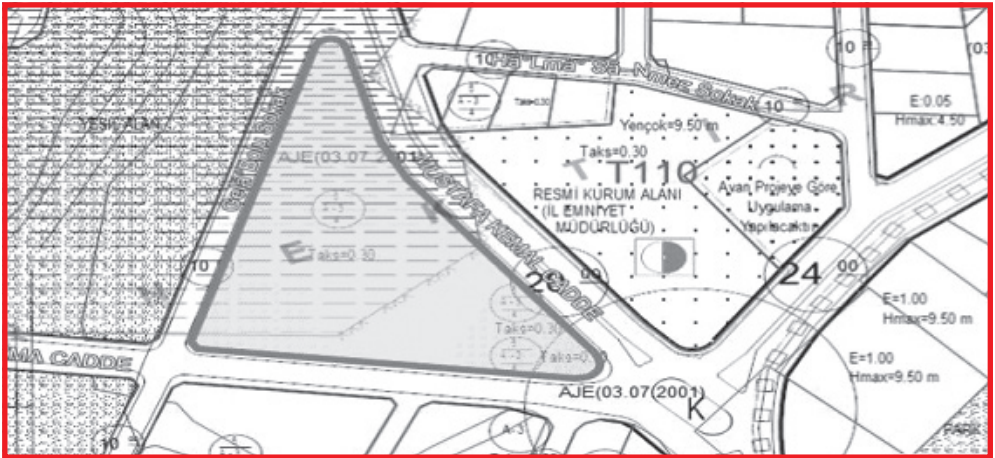
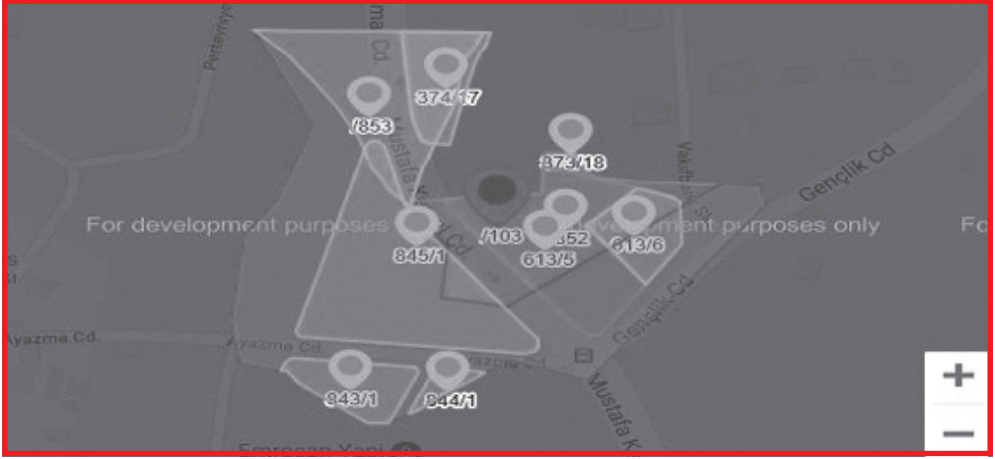
4.1. Meraların Planlama Kapsamına Alınması;

Mera alanlarının planlama yapılmadan önce vasıf değişikliği gerçekleştirilmesi gerekir. Maden ve Petrol Kanunu, turizm yatırımları, kamu yatırımları, imar, toprak muhafaza, erozyon, ülke güvenliği, yerleşim yeri işgali, Enerji ve Doğalgaz Piyasası Kanunu, toplulaştırma amaçlı vasıf değişikliği gerçekleştirilmektedir. Mera alanları dağınık şekillerde kentlerin gelişim bölgelerinde kaldığı gibi kentin iç kısımlarında da kaldığı görülmektedir. Örneğin aşağıda noktalar şeklinde belirtilen alan, Beylikdüzü İlçesinde bulunan 852, 853 ve 103 numaralı mera parselleridir. Bu mera parselleri 4342 sayılı Mera Kanununun 14'üncü maddesinin 'c' bendi uyarınca (kamu yatırımları) vasıf değişikliği talep edilmiştir. Söz konusu 852 parsel numaralı mera alanı, Emniyet Müdürlüğü ve Polis Merkezi Amirliği hizmet binası yapılmak üzere, 103 ve 853 parsel numaralı mera alanı ise dini tesis yapılmak üzere tahsis değişikliğine gidilmiştir.

Yukarıda belirtilen bilgiler doğrultusunda Beylikdüzü ilçesinde bulunan 103, 852 ve 853 parsel no.lu mera vasıflı taşınmazların, kentin yerleşim alanında yer almaları, mahallede mera hayvancılığının yapılmaması ve ilgili Bakanlıkların talebi doğrultusunda konu uzmanları tarafından belirlenen 20 yıllık ot bedeli Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün hesabına yatırılarak Mera Kanununun 14'üncü maddesinin (c) bendi kapsamında tahsis değişikliğine gidildiğine ilişkin 2010 yılında komisyon karar almış ve mera taşınmazlarının vasıf değişikliği ya-

pılarak Hazine adına tescilleri sağlanmıştır. Bu parseller, 1/1000 ölçekli uygulama imar planında resmi kurum alanları (emniyet ve dini tesis alanı), konut alanı, yeşil alan ve yol olarak ayrılmıştır. Yol ve yeşil alan niteliğinde olan yerler tescil harici yerler olmasından ötürü 3194 sayılı İmar Kanununun 11'nci maddesi kapsamında kamuya terk edilip tapu kaydı terkin edilmiş ve terk amacı dışında kullanılamayacağına ilişkin gerekli serhler düşülmüştür. Planlama sonrası alanda oluşan imar parselleri ve parsellerin imar durumları aşağıda sunulmuştur.

Söz konusu uygulama sonucunda resmi kurum alanı olarak ayrılan yerler, Hazine tarafından Kamu İdarelerine ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik kapsamında ilgili kuruma tahsis edilecek konut alanı şeklinde ayrılan alanlar ise Hazinesinin özel mülkiyetinde olan taşınmazlardan olması sebebiyle Hazine istediği şekilde (satış, kira, irtifak vd.) kullanıma konu edebilecektir.

Mera alanlarının mekânsal ölçekte etkileri denildiğinde, ilk olarak akla kentsel dönüşüm kavramı gelmektedir. Kentsel dönüşüm, afet riski altındaki alanların ve bu alanlar dışındaki riskli yapı gruplarının bulunduğu arsa ve arazilerde fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşam alanları oluşturulmasıdır. Bu oluşum ile birlikte kentin fiziki ve doğal yapısı, kentin sosyal ve kültürel dokusu gibi sahip olduğu dinamiklerin değiştiği görülmektedir. Kentsel dönüşüm, ülkemize afet odaklı iyileştirmeleri hedef olarak girmiştir fakat ilerleyen dönemlerde amacından bazı sapmalar yaşamış ve kentsel dönüşüm bina yenilemeye ve yoğunluk arttırmaya yönelik uygulanma olarak kullanılabilir hale gelmiştir. Bu durumdan kentler olumsuz yönde etkilenmiştir. Kentlerin yapılarını, sadece kentsel dönüşüm ve uygulamaları etkilememekte, bunların yanında bir takım yasal ve idari düzenlemeler de kentlerin dinamiklerini etkilemektedir. Örneğin, kıyılarda Hazine tarafından herhangi bir alt yapı çalışması yapılmadan kullanma izni verilerek kıyının limancılık faaliyetine konu edilmesi, ya da eskiden orman niteliğinde olan taşınmazların sonrasında orman niteliğini ortadan kaldıran kişiler tarafından yapılaşmaya konu edilmesi ve bu alanların işgalcileri (orman niteliğini ortadan kaldırarak izinsiz yapı yapan kişiler) hak sahibi yapılarak yapılarının satın alabilme imkânının sağlanması, ya da imar afları ile imar mevzu-

atına aykırı bir şekilde yapılan yapıların affının sağlanarak kentlerin dinamik yapılarının bozulması gibi örnekleri sayıp çoğaltulabiliriz. Bunlarında yanında aslında toplumda çokta fark edilmeyen ve mekânsal planlama sonucunda mera alanlarının vasıf değişikliğinin sağlanarak yapılaşmaya açılmasıdır.

Kentlerin gelişim bölgelerinde hatta kentlerin iç kısımlarında mera alanlarının genel itibari ile büyük alanlar olmasından ötürü, yapılacak olan bir vasıf değişikliği ve planlama ile bölgenin ciddi şekilde yapısını değiştirebileceğini söyleyebiliriz. Mera alanları, vasıf değişikliği sağlanıp imar uygulaması ile sanayi, konut, turizm, resmi kurum, güvenlik alanı, mezarlık alanı, konut dışı kentsel çalışma alanı, ibadet yeri, gibi amaçlara konu edilmiş ve meralarda ot çıkacak derken yüksek yapılar ortaya çıkmıştır. Meralar, zamanla hayvanların otlatılması gereken alanlardan çıkarak kentlerin rant alanları haline gelmeye başlamıştır. Yapısı itibari ile yapılaşmaya açmanın güç olduğu alanlardan olan meralar, çeşitli sebepler gösterilerek yapılaşmaya açılmaktadır.

Ülkemizde bir taraftan mera tahdit ve tespit işlemleri ile mera alanları kazandırılmaya çalışılıyor iken bir taraftan da kazanılan mera alanlarından daha fazla alanın vasıf değişikliği sağlanarak mekânsal planlamalar ile mera alanları yok ediliyor. Kentlerde vasıf değişikliği sağlanan mera alanlarının yüzölçümünde, o bölgenin ihtiyacına cevap verecek kadar mera alanlarının tahdit ve tespiti yapılması gerekir iken bu konu üzerinde çalışmalar yapılmayıp sadece kamu malı olan mera alanları azalış göstermektedir. Kentlerin gelişim bölgelerinde ve iç kısımlarında kalan mera alanları yapılaşma yerine yeşil alana ya da orman alanına dönüştürmesi kentlerin yapısal dönüşümünü olumlu bir şekilde etkileyeceği söylemek yanlış olmayacaktır. Fakat bu şekilde rekreasyon

amaçlı kullanılabilir iken meralar, kentsel dönüşüm projeleri ile toplu konut alanlarına dönüştürülür hale gelmiştir. Mera alanlarında yaşanan bu vasıf değişikliği, tarım ve hayvancılık sektörünü de olumsuz etkilemiş ve kırsaldan kente göçü tetiklemiştir. Tarım ve hayvancılık yapamayan köylüler, köylerini terk ederek kentlere göç etmiş ve bunun sonucunda kentlerin artan nüfusu ile kentliler ve kentin işlev sağlayıcıları mücadele etmeye başlamıştır. Bu mücadele kentin fiziki, sosyal, kültürel ve ekonomik dokularını etkilemiştir. Kamu malı olan mera alanları daha genel bir ifade eile orta mallarının planlanması ile gelen etkiler tüm topluma dokunmaktadır.

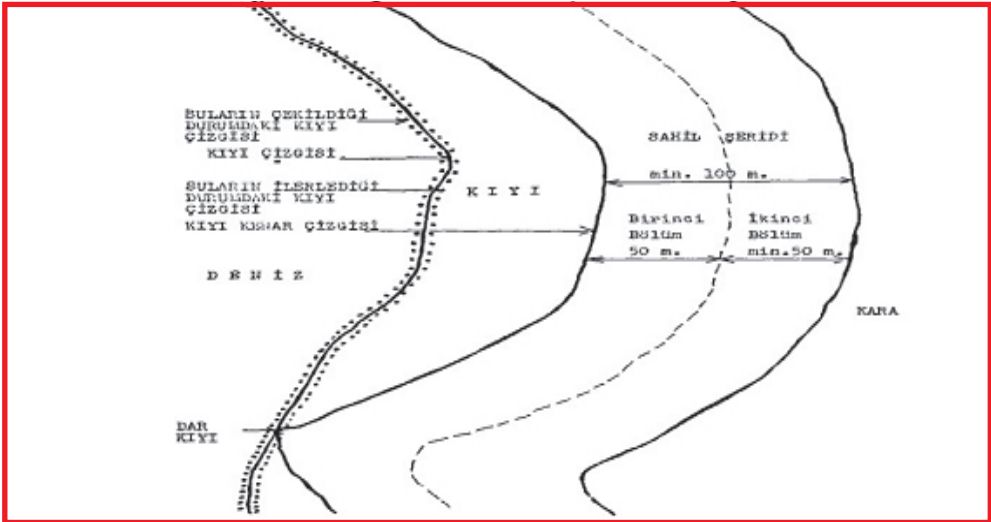
4.2. Kıyı Alanlarında Planlamaların Et-kileri

4.2.1. Kıyılara İlişkin Temel Bilgiler

Kıyı çizgisi, deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi ifade eder. Kıyı Kenar

çizgisi ise deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturulduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını ifade eder. Kıyı, bu kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alana denir.

Sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alana denir. Kıyı kenar çizgisinin ve kıyı çizgisinin çakıştığı alana dar kıyı denir. Aşağıdaki fotoda kıyı ve sahil şeridi gösterilmiştir. Kıyılarda oluşan ve kıyılardan yasal olarak yönetiminde bir takım farklar bulunan alanlardan biri de dolgu alanlarıdır. Dolgu alanları, kıyı çizgisinden deniz yönünde doldurma yoluyla edinilen alanlardır. Toplumda, kıyı kavramı aslında hem kıyıyı hem sahil şeridini hem de dolgu alanını kapsadığı anlaşılır ki fakat uygulamada bu alanların nitelikleri farklıdır. Kıyı kanunu kıyıya, dolgu alanına ve sahil şeridine yapılabilecek yapıları ayrı ayrı açıklamıştır.

4.2.2. Kıyıya Yapılabilecek Yapılar

Öncelikle Kıyı Kanununun 6'ncı maddesinde kıyının herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olduğu, buralarda hiçbir yapı yapılamayacağı, duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamayacağı belirtilmiştir.

Kıyıda, uygulama imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı,

fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalıyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler, Sahil Güvenlik Komutanlığının faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan

Sahil Güvenlik Komutanlığı bağlısı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri gibi, özelliği olan yapı ve tesisler,

c) Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (krvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, krvaziyer gemilerin yanaşmasına ve

yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı krvaziyer ve yat limanları,

d) Uluslararası spor otoritelerinin, Türkiye'de spor faaliyetlerinin düzenleneceğine dair kararı gereğince Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu spordan sorumlu Bakanlığın izni doğrultusunda, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (I) sayılı Cetvelinde düzenlenen genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, aynı Kanunun (II) sayılı Cetvelinde düzenlenen özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına/yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve zorunluluk arz eden durumlarda bunların tamamlayıcı konaklama tesisleri,

e) Trabzon, Rize ve Zonguldak illerinde 24/5/1933 tarihli ve 2219 sayılı Hususi

Hastaneler Kanunu kapsamında kalan sağlık tesisleri hariç olmak üzere, Cumhurbaşkanınca alınacak kamu yararı kararı doğrultusunda kurulacak sağlık tesisleri ve alternatif alan bulunmaması durumunda 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununa göre kurulan, işletilen ve mevcut en iyi teknikleri kullanan endüstri bölgeleri,

f) Enerji iletim hatları, yapılabileceği belirtilmiştir.

Kıyı alanlarında yapılabilecek yapılara bakıldığında niteliği gereği kıyıdan başka bir alanda yapılması mümkün olmayan alanlar olduğu görülecektir. Niteliği gereği kıyıdan başka bir yerde yapılması mümkün olmayan alanların halkın kullanımını engellediği durumlar oluşmaktadır. Bu husus Anayasada kamu yararı şeklinde açıklanmıştır.

4.2.3. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar

Kamu yararının gerektirdiği hallerde, uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir. Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12.3.1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar, anılan Kanunun 7'nci maddesine göre ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz. Bu alanlar üzerinde kıyıda yapılan yapılara ilave olarak yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları yapılabilir.

Dolgu alanlarında, yine niteliği gereği kıyıda başka bir yerde yapılması mümkün olmayan yapıların yapılabileceği belirtilmiştir. Bunların yanında kamunun kullanımına açık yol, otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri yapılabilecektir. Söz konusu yol, otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçelerinin oluşturulması kamusal mal oluşturulması anlamına gelir.

Niteliği gereği herkesin kullanımına açık olan bir yeşil alan kamusal mekan niteliği de kazanabilir.

4.2.4. Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar

Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz. Ancak sahil şeritlerinde; uygulama imar planı kararıyla kıyı alanlarına ve dolgu alanlarına yapılabilecekler olarak belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günü birlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Yukarıda kıyılar kapsamında incelediğimizde üç ana vasıflı kullanım türü görülmektedir. Birincisi kıyı alanı vasfı, ikincisi dolgu alanı vasfı üçüncüsü ise sahil şeridi vasfıdır. Bu üç kullanım yapılacak yapılar ve kullanımlar farklıdır. Her birinin temelinde niteliği kamusal maldır. Fakat kullanım türlerine ve erişilebilirlik durumlarına göre kamusal mekan niteliği de taşıyabilir.

4.3. Kıyı Planlaması

Ülkemizde son dönemde kıyılar bütünlüklü kıyı alanları planı şeklinde planlamaya konu edilmektedir. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre bütünlüklü kıyı alanları planı mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, kıyı ve etkileşim alanına özgü stratejik yaklaşımla hazırlanan ve imar planlarını yönlendiren plan olarak tanımlanmıştır. Kıyı planlaması, kıyının kendi yapısına özgü hazırlanan bir idari işlemdir. Plan kademesinde yer almaması kıyı planlamalarını farklı bir boyut kazandırmıştır. Fakat her kıyı planlaması bölgenin genel dinamiklerini etkilemiştir.

Kıyı alanlarındaki alt ölçekli plan kararlarını etkileyen ve mekânsal planlar kademelemesinde yer almayan stratejik yaklaşımli bir plandır. Kıyı alanlarında mekânsal gelişme stratejilerinin belirlenmesi ve sektörel uyumun temin edilmesi çerçevesinde hazırlanmakta olup, üst ölçekli bir plan olma özelliği ile çevre düzeni planları, kıyı alanlarına ilişkin nazım ve uygulama imar planları dâhil tüm planlama ve uygulamalara girdi sağlamaktadır. Kıyı kenar çizgisinin kıyı ve deniz tarafına ilişkin karar ve stratejiler üreterek sahil şeridi ve kara tarafına ilişkin getirdiği stratejilerle de ilgili idarelerin uygulamalarına yol gösterici bir plandır.

Kıyı planları, kıyı planlama ve uygulama çalışmalarına yeni bir yaklaşım getirmek, kıyıyılarda koruma ve denetimle ilgili tedbirleri belirlemek, kıyı alanlarında yerel beklenti ve talepleri yönlendirmek, kıyıyılarda örtüşen yetki alanlarını düzenlemek ve kıyı alanlarının uyumlu ve dengeli bir şekilde korunarak kullanımını teşvik etmek üzere tüm sektörleri dikkate alan bütüncül politika ve karar alma süreçlerinin sağlanması ve kıyı alanlarında yapılacak kıyı yapılarına ilişkin uygulamalar için yol gösterici strateji ve hedefler üretmeyi amaçlar. Örnek kıyı planlamalar kapsamında değerlendirmelerde bulunacak olursak;

Maltepe Miting Alanı;

Ordu- Sinop Havaalanı;

Trabzonspor Şenol Güneş Spor Kompleksi;

Kamu malı olan kıyılar planlanmasıyla birlikte mekânsal ölçekte kente etkileri yoğun bir şekilde gerçekleşmektedir. Maltepe miting alanı, Ordu – Sinop Havaalanı, Trabzonspor Şenol Güneş Spor Kompleksi gibi kıyı gerçekleştirilen planlamalar sonucu oluşturulan alanlar, bölgenin nüfus yoğunluğunu, sosyal ve ekonomik yapısını, ulaşım sistemlerini, çevre sorunlarını, teknik alt yapı imkanlarını, yaşam alanlarının sürekliliğini, bölgenin kültür ve turizm yapısını doğrudan etkilemektedir. Ordu – Sinop Havaalanı öncelikle o bölgenin ulaşım ağını etkilemiş ve bölgenin bulunduğu alanlarda planlama ve yerleşime açma çalışmaları hız kazanmış aynı zamanda gayrimenkul değerlerinde yükselişler yaşanmıştır. Trabzonspor Şenol Güneş Spor Kompleksi ile bölgeye gelen sporseverler konaklama ihtiyacını karşılamak için çeşitli yerlerde konut-rezidans tipi yapılaşmalar baş göstermeye başlamıştır.

5. SONUÇ

Kamunun doğrudan doğruya ortak yararlanmasına ve kullanılmasına doğal nitelikleri gereği açık olan sahipsiz mallar, devlet ya da bir kamu tüzel kişisi tarafından kamunun doğrudan doğruya yararlanmasına ve kullanılmasına tahsis edilen orta mallar ve bir kamu hizmetinin vasıtası olmak üzere bu hizmete tahsis edilen hizmet mallar; özel mülkiyete konu edilemez, tapuya tescil edilemez, kamulaştırılmaz, hacedilemez, özel mülkiyete konu olmasından ötürü devir ve ferağ edilemez, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla kazanılmaz, herkes eşit ve serbest şekilde faydalanabilir gibi temel özelliklere sahiptir.

Kamu mallarının planlaması mekânsal olarak, metropoliten bölgeler, gelişme odakları, yeni kentler, gelişme koridorları,

üretim, arz ve tüketim akımları ve ilişkileri, kentsel ve bölgesel ağlar, yerleşmelerin yoğunluğu, ulaşım ilişkileri ve fiziksel eşikler, ulusal, bölgesel, yerel ve sektörel öncelikler arasında tamamlayıcılık ve bütünsellik ilişkisinin kurulması, yenilikçi, esnek ve rekabetçi bir ekonomik yapının oluşturulması için gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılması, değişen koşullara uyum sağlanması, mekânsal uyumun gözetilmesi, yaşam kalitesinin artırılması, kentsel ve kırsal alanlar arası mekânsal ilişkilerin güçlendirilmesi, gibi planlanacak sahanın dinamiklerine etki eder.

Kamu mallarından olan, kentlerin gelişim bölgelerinde kalan mera alanlarının genel itibari ile büyük alanlar olmasından ötürü, yapılacak olan bir vasıf değişikliği ve planlama ile bölgenin yapısını ciddi şekilde yapısını değiştirebileceği, mera alanlarının, vasıf değişikliği sağlanıp imar uygulaması ile sanayi, konut, turizm, resmi kurum, güvenlik alanı, mezarlık alanı, konut dışı kentsel çalışma alanı, ibadet yeri, gibi amaçlara konu edilmiş olması sebebiyle kentlerin rant aracı haline getirildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bir diğer kamu malı olan kıyıların planlanması sonucu, bölgenin nüfus yoğunluğunu, sosyal ve ekonomik yapısını, ulaşım sistemlerini, çevre sorunlarını, teknik alt yapı imkânlarını, yaşam alanlarının sürekliliğini, bölgenin kültür ve turizm yapısının değiştiğini söylemek yine yanlış olmayacaktır.

KAYNAKÇA

Gözübüyük, A.Şeref, Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 1997, s. 227

İmamoğlu, M. Altuğ, Hazine Gayrimenkulleri, Ankara, 2009, s.1.

Düren, Akın, İdare Malları, A.Ü. Hu-

kuk Fakültesi Yayını No: 373, Ankara, 1975, s. 45

Siddik Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul,

1952, s. 929

Kırbaş Sadık, Devlet Malları, Ankara, 1988 s.18

Söyler, İlhami, Devlet Mallarının Kamu Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi,

Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, Ankara, 2005, s. 42

Kart, Onur, Kamu Malları İle İlgili Genel Açıklamalar,

http://www.turkhukuksitesi.com/makale_511.htmErişim Tarihi 13.03.2018

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

KOOPERATİFLERDE TASFİYEDEN DÖNÜLMESİ VE EK TASFİYE SÜRECİ

1. GİRİŞ

Kooperatiflerin, sosyal sermayenin artırılması, gelirin adil dağıtılması ve yoksulluğun azaltılmasında önemli katkılarının olduğu bilinmektedir. Bunun içindir ki, üretimden tüketime, eğitimden finansmana kadar ekonominin her sektörüne faaliyet gösteren kooperatifler kurulmuştur. Yeni Türk Ticaret Kanununda da kooperatiflerin bu özellikleri gözetilerek düzenlemeler yapılmıştır.

Kooperatifler öncelikli olarak özel kanunları olan 1163 sayılı Kooperatifler Kanununu, genel kanun olarak da TTK hükümlerini uygulamakla yükümlüdürler. Bu açıdan bakıldığında Ticaret Kanununun bazı düzenlemeleri kooperatifleri doğrudan ilgilendirmekte ve bu düzenlemelere uyum sağlamalarını ge-

rektirmektedir. Zira, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 124 üncü maddesinde ticaret şirketlerinin; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibaret olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada, tasfiye kararı alan kooperatifler açısından tasfiyeden dönülmesi ve ek tasfiye süreci, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan kooperatifleri doğrudan ilgilendiren hükümler kapsamında ele alınmıştır.

2. KOOPERATİFLERDE TASFİYE SÜRECİ

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda tasfiyeye ilişkin hükümlere 81 ve 86 ncı maddeler arasında sınırlı olarak yer verilmiştir. 6102 sayılı Kanunda ise tasfiye konusu oldukça geniş bir biçimde düzenlenmiştir.

Kooperatiflerin tasfiyesi genel olarak mevcudunun paraya çevrilmesi ve borçları ödendikten sonra kalan kısmın ortaklar arasında bölüştürülmesidir.

Bu kapsamda kooperatifler ana sözleşmelerinde gösterilen işlerin tamamlanması ve ferdi mülkiyete geçilip varsa konutun ortaklar adına tescil edilmesiyle amacına ulaşmış sayılır ve dağılır. Kooperatiflerin sona ermeleri açısından belli başlı dağılma nedenleri vardır. Kooperatif:

1. Ana sözleşme gereğince,
 2. Genel Kurul kararıyla,
 3. İflasın açılmasıyla,
 4. Kanunlarda öngörülen diğer hallerde, ilgili bakanlığın mahkemeden alacağı karar üzerine,
 5. Diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle,
 6. Üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde,
 7. Amacına ulaşma imkânının bulunmadığının ilgili Bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla,
- Dağılır.

Kooperatifler, ana sözleşmede gösterilen işlerin tamamlanması ve ferdi mülkiyete geçilip konutların ortaklar adına tescil edilmesiyle amacına ulaşmış sayılır ve dağılır. Ancak tescil tarihinden itibaren 6 ay içerisinde usulüne uygun şekilde ana sözleşme değişikliği yapılarak kooperatifin amacının değiştirilmesi halinde dağılmaya ilişkin hüküm uygulanmaz. Ayrıca tüm ortakların hakkı verilmeden kooperatif tasfiye edi-

lemez. Yargıtay 23'üncü Hukuk Dairesinin Esas:2012/5064 Karar:2013/439 nolu aşağıdaki yer verilen kararında bu husus açıkça vurgulanmıştır;

“Davacının, kooperatif aleyhine ...Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1992/617-Esas sayılı dosyası ile açtığı üyelik tesbiti davasının yargılaması devam ederken, 1995 yılında kooperatifin tasfiye edildiği ve 17.07.1995 tarihinde Ticaret sicilinden terkin edildiği anlaşılmakta ise de, davacının kooperatife bir miktar aidat ödemesi yaptığı dosyadaki belgelerden anlaşılmaktadır. 1163 sayılı Yasa'nın 83. maddesine göre tüm ortakların hakları verilmeden tasfiye sona erdirilemez.”

Öte yandan, amacına ulaşarak dağılma sürecine girmiş olan kooperatiflerden çıkan veya çıkarılan ortağın konutu veya işyeri çıkma veya çıkarılma sebebiyle geri alınamaz; ancak, bu eski ortaklar daha sonra oluşabilecek tasfiye masraflarına katılırlar. Konut kooperatiflerinde yapı kullanma izninin alınmasını müteakip en geç bir yıl içinde ortakların Kat Mülkiyeti Kanununa göre ferdi münasebet işleri sonuçlandırılır. Mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar, Tasfiye kurulu üyelerine, atamayı yapan merci tarafından tespit edilecek miktarda ücret ödenir. Ana sözleşme ile özel bir nisap belirlenmemiş ise, tasfiye halinde kooperatiflerin genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar oy çokluğu ile verilir. Tasfiye kurulunun görevleri ana sözleşmede gösterilir, Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin biran önce bitirilmesi için çalışmakla yükümlüdür.

3. KOOPERATİFLERDE EK TASFİYE

Ek tasfiye, tasfiye işlemleri tamamlanıp tasfiyenin bitirilmiş olmasına rağmen, daha sonra başkaca tasfiye önlemleri alınmasının zorunlu olduğunun anlaşılması halinde başvuru yapılan tasfiye işlemlerinin yapılmasını takiben, kooperatif yine sona erdirilecektir. **Bu hüküm bağlamında şirketin yeniden sicile kaydedilmesini ve ek tasfiye yapılmasını zorunlu kılacak durumlar özellikle şunlar olabilir:**

a) Kooperatife ait bazı aktifler, dağıtım sırasında dikkate alınmamaları nedeniyle, dağıtım dışında kalmışlarsa, (bu malvarlığı unsuru bilinmekle beraber unutulmuş olabileceği gibi sonradan ortaya çıkan bir malvarlığı unsuru da olabilir).

b) Anlaşmazlık konusu olan ve bu nedenle tasfiyeye ilişkin özel hüküm gereği tevdi edilmiş veya güvenceye bağlanmış bir borç, kooperatif lehine çözülmüşse ve söz konusu borçların karşılıkları boşta kalmışsa,

c) Malvarlığının dağıtımı esnasında ilgili kanunî hükümlere uyulmamışsa,

d) Pay sahiplerince haksız olarak alınmış olan tasfiye payları için geri verme davasının açılması gerekiyorsa,

e) Organlara karşı sorumluluk davası açılacaksa,

f) Kooperatif tarafından kabul edilmesi zorunluluğu bulunan işlemler varsa,

g) Kooperatifin yararına sonuç doğuracak bir davanın açılması, şirketin bir davada davalı olarak bulunması veya aleyhine icra takibi yapılması söz konusuysa.

Yeniden tescil isteğinde bulunulabilmesi ve ek tasfiye yapılabilmesi, üç ana şartın gerçekleşmesine bağlıdır: Bu şartlar yukarıda örnek olarak verilen hallerde aranır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir.

a) Yeniden tescil isteği korunmaya değer bir menfaate dayanmalıdır (menfaat şartı). Korunmaya değer menfaatin varlığı inandırıcı delillerle açıklanmalıdır. İstemin ve ilgili delillerin inandırıcı olmaları yeterlidir. İspat şart değildir.

b) Yeniden tescil isteği amaca ulaşmada kullanılabilecek tek yol olmalıdır (amaca ulaşma şartı). Bu nedenle amacın gerçekleştirilmesinin bir başka yolu varsa ve örneğin alacağın bir başka şekilde elde edilmesi imkânı bulunuyorsa yeniden tescil isteğinde bulunulamaz.

c) Sicil memurunun şirketi sicilden silme kararına karşı; bir alacağın veya aktifin varlığı kanaat doğuracak bir şekilde belgelendirilerek, silme kararının iptali dava olunmalıdır. Ek tasfiye, tasfiyenin gayesinde herhangi bir değişikliğe yol açmaz. Kooperatif yine tasfiye halinde kooperatiftir ve kooperatif organları tasfiye gayesi çerçevesinde işlem yapmak zorundadır. Ek tasfiyeyi talep edebilecek kişiler sınırlı olarak sayılmıştır. Bunlar; tasfiye memurları, son yönetim kurulu üyeleri,

pay sahipleri ve kooperatif alacaklılarıdır. Ticaret sicil memurunun talepte bulunma yetkisi yoktur. O sadece ilgilerini talepte bulunmaya zorlayabilir.

Ek tasfiye, kooperatifin sicile yeniden tescilini talep etmeye yöneliktir ve kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeden talep edilir. Mahkeme davada, talebin doğruluğunu inceledikten sonra, olumlu sonuca varırsa kooperatifin yeniden tesciline karar verir. Mahkeme gösterilen delilleri inandırıcı bulmazsa, yeniden tescil talebini reddeder. Davanın reddine karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

Ek tasfiye kararının tescili bildiricidir. Zira eksik kalan işlemler nedeniyle gerçekte tasfiye sona ermemiştir. Tescil üzerine şirket/kooperatif, tüzel kişiliğini yeniden kazanır ve organlar yeniden çalışmaya başlarlar. Ancak, bu durum kooperatifin sona ermiş olduğu gerçeğini değiştirmez. Kooperatif yine tasfiye halinde bir kooperatiftir. Ek tasfiye halinde yeniden alacaklılara çağrı yapılmasına ve bloke yılına gerek yoktur.

Ek tasfiye tamamlandıktan sonra, yeni bir kapanış bildirimini, tescil ve defterlerin korumaya alınması işlemlerine ihtiyaç vardır. Ek tasfiye başlatıldığında tasfiye memurları yeniden atanmalıdır. Zira önceki tasfiye memurlarının görevi sona ermiştir. Bu nedenle, mahkeme kooperatifin tescilini takiben tekrar son tasfiye memurlarını veya yeni kişi veya kişileri tasfiye memuru olarak atar. Davacı amaca uygun şekilde önceden şahsî bir öneri de sunabilir. Mahkemenin belirlediği tasfiye memuruna karşı temyiz yoluna

başvurulabilir. Atanan kişi ticaret siciline tescil ve ilân ettirilmelidir. Tescil, yenden atanan tasfiye memurları tarafından gerçekleştirilir. Tüm bunların yazılı şekilde yapılması esastır. Nitekim, Yargıtay 23 üncü Hukuk Dairesinin E:2015/7084 K:2015/6408 sayılı kararında bu durum, aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir;

“...mahkemece, 6102 sayılı TTK'nın 547/2. maddesi uyarınca kooperatifin amulan dosya ile sınırlı olmak üzere ek tasfiye için yeniden tesciline ve bu işlemleri yapmak üzere son tasfiye memurlarının veya yeni bir veya birkaç kişinin tasfiye memuru olarak atanmasına, kararın tescil ve ilanına, kararın bir örneğinin tescil ve ilan için Ticaret Sicil Memurluğuna gönderilmesine karar verilmesi gerekirken, bu hususların tamamını kapsamayan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır.”

Ek tasfiyeye ilişkin prosedür emredicidir. Bu usulden sözleşme hükümleri ve genel kurul kararlarıyla ayrılmak caiz değildir.

4. KOOPERATİFLERDE TASFİYE-DEN DÖNÜLMESİ

Tasfiyeden dönülmesi, tasfiye kararı almış bir şirketin tasfiye olmaktan vazgeçmesi durumunda söz konusu olmaktadır. 6102 sayılı Kanunun 548 inci maddesi eski Ticaret Kanununda olmayan, uygulamanın ihtiyaçları nedeniyle doktrin ve yargı tarafından benimsenip uygulanan bir hukuki müesseseyi düzenlemeye kavuşturmuş ve esaslarını belirlemiştir. Yargıtay eski tarihlerde tasfiyeden dönülmeyeceği yönünde tavır alırken, son zamanlarda bu görüşünden vazgeçmiş, belli koşulların varlığı halinde

tasfiyeden dönüleceği yönünde kararlar vermiştir.

Tasfiyeden dönme, tasfiye haline giren bir şirket/kooperatif genel kurulunun, alacağı bir kararla, şirketi/kooperatifi tasfiye gayesi güden bir şirket/kooperatif olmaktan çıkartabilip, tekrar kâr/karşılıklı yardım amacı güden ve varlığını devam ettiren bir şirket/kooperatif haline döndürmesidir. Tasfiyeden dönülebilmesi için şirket mallarının dağıtımına başlanmaması şarttır.

Tasfiyeden dönme, iki durumda söz konusu olabilecektir.

- *Sürenin dolmasıyla*
- *Genel kurul kararıyla sona ermesi halinde*

Diğer sona erme hallerinin gerçekleşmesi nedeniyle şirketin/kooperatifin sona ermiş olması halinde tasfiyeden dönme kararı alınarak şirkete hayatıyet kazandırılmaz.

Tasfiyeden dönme, nihai bir karardır. Bu kararla yeni bir hukuki durum meydana getirilir ve şirket/kooperatif normal ticarî seyrine döner.

Genel kurul tasfiyeden dönme kararını nitelikli çoğunlukla almalıdır. Bunun için esas sermayenin en az yüzde altmışının oyu lazımdır. Şu kadar ki, esas sözleşme ile daha ağır yetersayı öngörülebilir. Şirket, iflâsın açılması suretiyle sona ermiş olmasına rağmen iflâs kaldırılmış veya konkordatonun uygulanması sona ermişse, şirket yine varlığını devam ettirir. Diğer bir deyişle, bu durumlar zımni birer tasfiyeden dönme hali sayılır.

Tasfiyeden dönme kararı, şirket/kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ile tesir icra eder. Bu tescil kurucudur. Ticaret siciline bildirim tasfiye memurlarınca yerine getirilir. Yapılacak bildirim pay sahipleri arasında pay bedelleri ve tasfiye paylarının dağıtımına henüz başlanılmadığını gösteren deliller eklenmelidir.

5. SONUÇ

Ekonomik ve ticari hayatımızın önemli aktörlerinden biri de kuşkusuz kooperatiflerimizdir. Bugün itibariyle ülkemizde yaklaşık 35 farklı türde 84 binden fazla kooperatif ve bu kooperatiflerin sekiz milyondan fazla ortağı bulunmaktadır. Bu kooperatifler, tarımdan sanayiye, ulaşımdan eğitime, krediden sigortaya, üretimden tüketime kadar birçok alanda faaliyet göstermektedirler. Türkiye ekonomisinin her sektöründe faaliyet gösteren bu özgün ortaklık türü için hukuk sistemimizde özel düzenlemeler yapılmıştır. Genel olarak kooperatifler bu düzenlemelere göre faaliyetlerini sürdürürler. Öte yandan, kooperatifler Türk Ticaret Kanununda ticaret şirketleri arasında sayılmış olup, özel kanunlarında düzenleme bulunmayan istisnai durumlarda bu Kanunun ilgili hükümleri kooperatiflere de uygulanmaktadır.

Kooperatiflerin, sosyal sermayenin artırılması, gelirin adil dağıtılması ve yoksulluğun azaltılmasında önemli katkılarının olduğu bilinmektedir. Bunun içindir ki, üretimden tüketime, eğitimden finansmana kadar ekonominin her sektörüne faaliyet gösteren kooperatifler kurulmuştur. Yeni Türk Ticaret Kanu-

nunda da kooperatiflerin bu özellikleri gözetilerek düzenlemeler yapılmıştır. Tasfiye süreci, tasfiyeden dönülmesi ve ek tasfiye düzenlemeleri de bunlar arasındadır.

Ek tasfiye, tasfiye işlemleri tamamlanıp tasfiyenin bitirilmiş olmasına rağmen, daha sonra başkaca tasfiye önlemleri alınmasının zorunlu olduğunun anlaşılması halinde başvuru geçici bir tedbirdir. Ek tasfiye yapılmasını zorunlu kılacak durumlar yukarıda sayılmıştır. Ek tasfiye, kooperatifin sicile yeniden tescilini talep etmeye yöneliktir ve kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeden talep edilir.

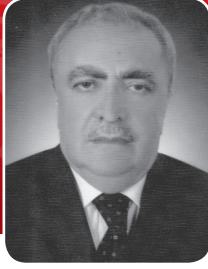
Tasfiyeden dönülmesi ise tasfiye kararı almış bir şirketin tasfiye olmaktan vazgeçmesi durumunda söz konusu ol-

maktadır. Tasfiyeden dönme, tasfiye haline giren bir şirket/kooperatif genel kurulunun, alacağı bir kararla, şirketi/kooperatifi tasfiye gayesi güden bir şirket/ kooperatif olmaktan çıkartabilip, tekrar kâr/karşılıklı yardım amacı güden ve varlığını devam ettiren bir şirket/kooperatif haline döndürmesidir.

KAYNAKÇA

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
Kabul Tarihi: 24/4/1969, Yayımlandığı
Resmî Gazete: Tarih : 10/5/1969 Sayı :
13195, Yayımlandığı Düstur: Tertip : 5
Cilt : 8 Sayfa : 1955

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Ka-
bul Tarihi : 13/1/2011 Yayımlandığı
Resmî Gazete : Tarih : 14/2/2011 Sayı :
27846 Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5
Cilt : 50

Ramazan SODAN

E. Vali

DEMOKRASİ VE BELEDİYE BAŞKANLIĞI

Hür ve demokratik rejimlerde belediye başkanlığı demokratik olmayan ülkelerin yöneticilerine göre daha zor bir görevdir.

Çünkü demokratik rejimlerde hür muhalefet, hür basın, teşkilatlanmış cemiyetler, meslek mensupları vardır.

Bu sebeple demokratik bir yönetim tarzına sahip olan ülkemizde belediye başkanlarımız muhalefeti de hesaba katarak çok çalışmak, başarılı olmak ve iyi bir yönetim sergilemek zorundadır, aksi takdirde halk kendisini tasfiye edecektir.

Bugün artık gerek dünyada gerekse bizde belediyeler demokrasinin okulu, temel taşları olarak görülmekte, demokratik hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Gerçekten demokrasi açıklık rejimidir. Gerçekleri ortaya koymadan bir şey üretmeden, doğruyu iyiyi bulmak imkansızdır. Olumsuzluklara rağmen ülkemizde de daha demokratik, daha hoşgörülü bir idare tarzına doğru gidiş vardır. Ülkemizin İslami kimliği de göz önünde bulundurulduğunda demokrasimiz için sevindirici bir husus olacaktır.

Bu kısa açıklamalardan sonra konuyu belediye başkanlarımıza getirmek istiyorum. Belediye başkanları belde halkının serbest iradeleri ile seçtikleri, bu idarelerin başı ve icra organıdır. Dolayısıyla belediyelerin sevk ve idaresinden sorumlu olan en üst yöneticisidir. Belediye başkanlarının en büyük denetimini de halk yapmaktadır. Başkanlar bir siyasi partiden olmaları sebebiyle, bazen mükemmeli yakalayamamakta, tepki ve eleştiri-

rilerden etkilenmektedirler. Halbuki tepkilerden faydalanmak, eleştirilerden doğruyu yakalamak hem demokrasinin icabı, hem de başarıya ulaşmanın sırrıdır.

Bu sebeple belediyenin birinci derecede sorumlu kişisi belediye başkanın başarıya ulaşmasında demokratik çalışma tarzının ve demokratik hareket tarzının yakından ilgisi vardır. Şüphesiz, bir belediye başkanının başarıya ulaşmasının en iyi ölçüsü, halkın memnun olmasıdır. Halkın memnun olması da, başkanın demokrat olmasına ve çalışmalarına bağlıdır. Şüphesiz demokrasinin ruhuna uygun hareket eden ve iyi çalışan bir belediye başkanı, halkın da tasvibini görür.

Yazımızın başında demokrasinin özünü, halk, akıl, kanun toplum ve ekseriyetin fikirlerinin oluşturduğu belirtmiştik. Belediyelerde yerel demokratik örgütler olduğuna göre, belediye başkanlarımız da, hak, hukuk, akıl rehberleri oldukça, halkın istek ve arzularına değer verdikçe, başarılı bir belediye başkanı olmamalarına hiçbir sebep yoktur. Halkın, görüş, dilek ve arzularına kulak verilmemesi, başkanın halka kulağını tıkaması elbette başarı oranını azaltır.

Bunun için öncelikle halkın genel isteklerine önem vermek ve taleplerine kulak vermek düzeltmek gerekir. Bazı belediye başkanlarımız, siyaseti sadece parti ve propaganda şeklinde anlayarak hata ediyorlar.

Gerçekte, belediye başkanlığı bugünü yarınla, yarını da ömür günle, bir arada düşünmek ve halkın hoşnutluğunu elde etmek gibi geniş bir perspektif içinde mütalaa etmek gerekir. Diğer önemli

bir husus ise hak ve adaleti sağlamaktır. Onun içindir ki en büyük siyaset, hak ve adalet taraftarlığında aranmalıdır. Ayrıca, kimden gelirse gelsin insan kendi belediyesine, kendi bölgesine, kendi dünyasına menfaati dokunacak bilgi ve düşüncelerinden faydalanmayı bilmeli ve hele tecrübe sahiplerinin tecrübelerinden yararlanmayı da asla ihmal etmemelidir.

Belediyeler, halka en yakın ve halkın seçtiği temsilciler tarafından yönetilen demokratik kuruluşlardır. Hatta her belediye küçük bir demokratik yönetim birimi olarak da görülebilir. Nitekim Batı ülkelerinde belediyeler yerel hükümet (local government), merkezi hükümete de (central government), denmektedir. Belediye ile hükümet arasındaki bu benzerlik ikisinin de temsilcilerinin halk tarafından seçilmesi, kendi karar organları ile hizmet görmeleridir. Diğer benzerlik ise halkın bu kurumları hizmetlerini beğenmediği zaman oyuyla onları değiştirmesidir.

Son 31 Mart 2019 Mahalli idare seçimleriyle bir çok belediye başkanı değişti bazıları da yerlerini korudu. Bizim gözlemlerimize göre halkla bütünleşen, dürüst, adil, canla başla çalışan halka güven verenler kazandı. Diğerleri kaybetti. Şüphesiz aday tespitlerinde yaparken titiz davranmalı, gerekirse küçük anketler yapılmalıdır.

Şimdi de belediye başkanlarının düşüncükleri vartaları, dikkat etmesi gereken hususları kısaca özetleyelim:

- Belediye başkanı iken herkes tabasbus gösterir. İtibar ve iltifat eder. Çevresindeki riyakarlar yüz-

de 100 başarılı olduğunu, kesin kazanacağını söylediler. Gösterilen bu ilgiye kapılmamalı, her zaman kendisini otokritik yapabilmelidir. Çünkü seçimlerden önce etrafında çok kalabalık olup da kaybeden belediye başkanı görülmemiştir.

- Halka rağmen yönetim olmaz. Demokrasi de olmaz. Bu sebeple belediye başkanları insan fitratına milletin inancına, fikir yapısına aykırı icraat yapmamalıdır. Daha açık bir ifadeyle Müslüman mahallesinde salyangoz satmamalı, halka yararlı olacak hizmetleri yapma gayreti içinde olmalıdır.
- Özel hayatına dikkat etmeli, lüks ve israftan kaçınmalı, kendisi hakkında tenkit dedikodu olabilecek işler yapmamalıdır. İyi olmayan, menfi işler ve icraatlar halkın gözünden, sağduyusundan kaçmamaktadır. Bir belediye reisinin halka kulağını tıkaması doğru değildir. Başarısını azaltır.

Halk arasında dedikodu olabilecek, tenkit konusu olacak bazı hususlar şunlar olabilir:

Festival, tören, temsil, ağırlama gibi konularda aşırı bir harcama içinde bulunulması, halk arasında belediye parasının israf edildiği kanaatine yol açar.

Düşük karakterli kişi ve kadınlarla sık sık özel görüşmesi; onlarla çeşitli menfaat birliği olduğu kanısının yayılmasına sebep olabilir.

Özel hayatı düzgün olmalı, aşırı bir harcama içinde olmamalıdır, aksi takdirde belediyede yolsuzluk yapıldığı zannı doğabilir.

Maaşının üzerine emlak satın alması, servet sahibi olması, bina yapması da şayia konularındandır. Yani maaşı ile edindiği servet orantılı olmalıdır.

- Halkın, kamu oyunun desteğini almalıdır. Bunun yolu da halkın sevgisini kazanması, halkını memnun edebilmesidir. Bu da adalete dayanan, istişareye önem veren halka sevgi ile yaklaşan bir yönetimle olur.
- Cesur ve sebatkâr olmalıdır. Başkan cesaretsiz ve sebatkâr olursa icraatını tam yapama, ayrıca her şey birden yapılmaz, işleri plan dahilinde güçleri nispetinde birer birer yapmaya çalışmak lazım.
- Hizmete engel olmak isteyenler çıkabilir. Bunun için engelleri yeise düşmeden, metanetle karşı koyarak, o hizmeti yerine getirmek, faydasını anlatmak için gayret sarfetmelidir.

Belediye başkanı beldesinin reisi sayılır. Çalışmasını hakka, akla, kanuna, ammenin fikirlerine dayandırırsa başarılı olur. Diğer bir ifadeyle belediye başkanı, akla, ilme istinat eder, cebir yerine sevgiyi esas alır, halkın desteklediği hizmetleri yaparsa elbette düşmeyecek, tekrar baş tacı edilecektir.

Unutmayalım ki, bütün insanlarda mevcut olan ben duygusu idareciyi istibdata götürebilir. Bunun için de hep biz

demeliyiz. Hizmetleri milletiz, halkımız için yapıyoruz, bunu da bütün personeli-mizle birlikte yapıyoruz, diyerek başarıya personelini kadrosunu da dahil etmelidir. Ayrıca ‘Sizin gibi başkan gelmedi, sizin gibi çalışkan, başarılı başkan yok’ gibi mübalağalı sözleri ihtiyatla karşılamalı, bu tür sözlerin her idareciye söylendiği bilinmelidir.

- Hakkın rızası halkın rızasıdır. Bunun için hizmetleri yaparken ayırım yapmamalıdır. Bir şeye hak için kaşı çıkmalı, hak için yapmalıdır.

Günümüzde siyaset kirlenmiş bir tarafgirliğe, muhalefete dönmüştür. Bunun için siyaset esas yapılmamalı, aşırı partizanlık yapılarak kadrolar yandaşlarla doldurulmamalıdır. Nimet ve menfaat olan yerlere menfi kişilerin hücum edeceği düşünülerek, iş ve işlemlerde titiz davranılmalı haktan hiç ayrılmamalıdır. Aksi takdirde hayal kırıklığı büyük olabilir.

- Demokrasilerde her zaman muhalefet olacağı için, ‘doğrusu yalnız benim fikrim’ yanlışlığına düşmeden, kendi fikrinin de yanlış olabileceğini düşünmek, herkesin hata yapabileceğini hesaba katarak, yanlıştan vazgeçebilme alicenaplığını gösterebilmek gerekir.

Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde ‘Halkın efendisi ona hizmet edendir’ buyuruyor. Bu hikmetli sözden hareketle, belediye reisi gerçek reis olmak azim ve gayretiyle hizmet etmeli, halkın omuzları üstüne çıkararak değil, halkın meselelerini omuzlayarak, halkın mutluluğu için çalışmalıdır.

Netice-i kemal; belediye başkanlığı oldukça zor bir görev, bu göreve talip olup da, seçilen başkalarına başarılar dileriz.

Avukat Necmi ÖZEN

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
1. Hukuk Müşaviri

TÜRKİYE’DE GIDA TARIM VE HAYVANCILIK REFORMU VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ

ÖZ

Türkiye için gıda tarım ve hayvancılık alanında yeni bir sistem getirilmesi gereklidir. Mahalli idarelerle ilgili son yıllarda reformlar yapılmıştır. Bu anlamda, özellikle Büyükşehir Belediyeleri çok güçlenmiştir. Bunun bir gereği olarak gıda, tarım ve hayvancılık alanında tüzel kişiliği haiz bir genel müdürlük kurulabilir. Büyükşehir Belediyesine bağlı bu genel müdürlük, İSKİ, ASKİ, İSU, EGO veya İETT gibi bir teşkilatlanmaya ihtiyaç duyar. Bu model, gıda tarım ve hayvancılık alanında, başarı ile uygulanabilir. Bir ilimiz büyüklüğünde olan Hollanda’nın yıllık tarım ve hayvan ürünleri ihracatı 94 milyar Euro’dur. Bu rakam mevcut tarım ve hayvancılık sistemi dâhilinde hayal dahi edilemez. Büyükşehir Belediyelerinin mevzuat değişikliği ile yetkilendirilmesi halinde, Konya, Antalya, Adana ve İzmir gibi birçok ilimiz birer Hollanda olacaktır. Mevzuat değişikliği ile getirilecek yeni modelde Ankara AB’nde, Brüksel’in rolünü üstlenecek, Büyükşehir Belediyeleri ise Avrupa Birliği üye ülkelerinin rolünü oynayacaktır. Ankara’da Bakanlık, ilgili ve bağlı kuruluşları ile birlikte dağınmık ve hantal bir yapı oluşturmaktadır. Bu kurum ve kuruluşların yetki ve görevlerini Büyükşehir Belediye sınırları dâhilinde yerel halkla bütünleşmiş mahalli dinamiklerden güç alarak kullanacak olan mahalli idare kuruluşu olan Büyükşehir Belediyelerine

devredilmesi faydalı olacaktır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılması ile bu kuruma ait kısıtlı yetkiyi kullanan Büyükşehir Belediyeleri bu alanda başarılı olacaklarını göstermiştir. Bugün itibariyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Bakanlığa bağlı il müdürlüklerinden kat kat daha fazla yatırım yapmaktadır. Bu sebeple Büyükşehir Belediyeleri sınırları dâhilinde, onun bağlı kuruluşu olarak o ilin adını taşıyan Gıda Tarım ve Hayvancılık Genel Müdürlüklerinin kurulması ile Türkiye’de yeni bir dönem başlayacaktır. Biz Türkiye’ye yeni modeli teklif ediyoruz.

1.GİRİŞ

1990’lı yıllarda, Köy Hizmetleri İstanbul Bölge Müdürlüğü üst yöneticilerden birisinin anlattıkları unutulacak gibi değildi. Yönetici, Japonya’dan, İstanbul’a tarım konusunda inceleme yapmak üzere

ve çiçekçilik aklımıza gelmektedir. Lale Devri’nde hediye olarak yollanan bir kasa lale soğanının buna sebep olabileceği bilinemezdi.¹ Hollanda ve Türkiye’nin tarım arazileri,² ihracat miktarı, tablodaki gibidir.

	EKİLEN TARIM ARAZİSİ	BOŞ TARIM ARAZİSİ	2016 YILI İHRACAT
TÜRKİYE	38,226 milyon hektar	4,1 milyon hektar	20 milyar 229 milyon dolar
HOLLANDA	908 bin hektar	0	94 milyar Euro

gelen heyet, İstanbul Bölge Müdürlüklerine bağlı olan Trakya’daki göletleri sulama tesislerini ve uçsuz bucaksız tarım

Ekilmeyen arazi miktarı Hollanda’nın toplam tarım arazisinin 4 katından fazladır. Bu kadar küçük bir arazide 2016

1980- 2017 yılları	ÜRETİCİ SAYISI	SIĞIR SAYISI
HOLLANDA	50 binden, 3 milyon kişiye çıktı	1,9 milyondan 14,5 milyona çıktı
TÜRKİYE	-	15 milyon 385 binden, 15 milyon 944 bine çıktı.

arazilerini gördüklerinde, hayranlıklarını gizlemeyerek “bu tarım arazilerini ziraat yapmak amacıyla bir süreliğine bize verin Türkiye’nin bütün borçlarını biz öderiz” dediklerini ifade etmiştir.

Hollanda’nın Konya büyüklüğündeki sınırları dâhilinde, Türkiye’den kat kat daha fazla tarım ve hayvansal ürünler ihraç etmektedir. Hollanda dendiğinde lale

yılında toplam tarımsal ürün ihracatı 94 milyar Euro’yu buluyor³. Aynı yıl Türkiye’nin tarım ürünleri ihracatı ise, 20 milyar 229 milyon dolar olmuştur.

1 Merve Güzel; Tarımda Kalite Uygulamaları Kapsamında İyi Tarım Uygulamalarının (GAP) Yeri ve bir örnek Uygulama Dokuz Eylül Üniversitesi Toplam Kalite Yönetimi Ana Bilim Dalı Kalite Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi İzmir 2012 s. 2

2 Fikret Eren, Veysel Başpınar Toprak Hukuku 5.Bası, Ankara 2017.s.14

3 Selim Çetine Hollanda’nın Tarımsal Üretimi nasıl fazla veriyor. Tarlasera Aylık Tarım ve Kültür Dergisi . İstanbul 2018 , s. 2,3

1980 ve 2017 yılları, üretici ve sığır sayısı artış oranı tablodaki gibidir.⁴ Ziraat Mühendisleri Odası tarafından verilen bilgiye göre ; “1980 yılından bu yana Türkiye’de nüfusun % 70’in üzerinde (yaklaşık 44 milyondan 77 milyona) artmasına karşılık toplam hayvan varlığının % 32 düzeyinde gerilediği yaklaşık olarak 85 milyondan 57 milyon başa düştüğü”⁵ görülmektedir.

Türkiye’de yapılan reform, belediyeleri güçlendirilmiştir. Yeni Belediye mevzuatı ile Selçuklu’lardan başlayarak Osmanlı İmparatorluğu’ndan Tanzimat Dönemine kadar yönetim anlayışında hakim olan “*Yerindelik İlkesi*” tekrar mahalli yönetim alanında egemen olmuştur.⁶ Bu düzenleme, Tanzimat Döneminde başlatılan yetkileri merkeze alma anlayışının zıddı olan bir anlayıştır. Mahalli idareler mevzuatına giren yerindelik ilkesi ile Avrupa Birliği Yerel Yönetimler Özerklik Şartına uygun bir anlayış benimsenmiştir. Avrupa Birliği yönetim yapısında

kın seviyeye inmektedir. Buna göre, kamu hizmetleri halka en yakın yönetim birimleri olan yerel yönetimler tarafından yapılacaktır.

Yerel yönetimin yetki alanı açısından ünlü tarihçi ve düşünür İbn-i Haldun da, İslam dünyasının yükselişi ve düşüşlerinin çözümlenmesinde kenti, temel hareket noktası almıştır.⁷

Türkiye’de, mahalli idare formunun ilk adımı, İstanbul ve Kocaeli illerinde atılmıştır. Kocaeli ilinin mahalli idareler alanındaki bütün tecrübeleri Türkiye genelinde paylaşılırken, bir taraftan da bu tecrübenin ülke genelinde uygulanması amacıyla Büyükşehir Belediyesi sayısı artırılmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin bütün Büyükşehir Belediyeleri için hatta bütün Türkiye için umut ışığı olabilecek bir tecrübesi daha bulunmaktadır. Bu tecrübe, gıda, tarım ve hayvancılık alanındaki tecrübesidir.

2017 yılı Yatırımı, Kurumlar	PERSONEL SAYISI	YATIRIM
Tarım ve Orman Bakanlığı Kocaeli İl Müdürlüğü	505	394.500,00TL
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı	16	7.306.000,00TL

1992’de imzalanan Maastricht Anlaşması ile gündeme gelen Yerindelik İlkesi “*yetki paylaşımı, hizmette halka yakınlık, hizmette yerindelik*” gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Bu ilke ile amaç kamu hizmetlerinin sunumunda halka en ya-

Kocaeli ilinde Tarım Orman Bakanlığı Kocaeli İl Müdürlüğü bünyesinde ilçeler dâhil toplam 505 personel istihdam edilmektedir.⁸ Kocaeli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü’nün 2017 Yılı Genel Bütçe yatırımları toplamı 394.500TL’dir.⁹

4 Ramazan Kurtoğlu, Biyo-Politik Savaşlar, I. Bası, İstanbul 2018, s. 36.

5 Bkz. Türkiye’de Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği www.zmo.org.tr

6 Bkz. Belediye kanunu 14. maddesi “Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur”

7 Ruşen Keleş, s21 vd. (S. N.Eisend ve A. Shachar, Society Culture, and Urbanization, Sage, 1987(21-22)

8 Bkz..Kocaeli tarimorman.gov.tr Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü faaliyet raporu 2017 Yılı Genel Bütçe Yatırımları

9 Bkz. kocaeli.tarimorman.gov.tr Kocaeli İl Tarım ve Orman

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ise 2017 yılında toplam 7.306.000,00TL yatırım yapmıştır. Bu yatırım Kocaeli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün aynı yıl yaptığı yatırımın 18,5 katıdır. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı'nın 14.02.2018 tarihinde bir gazeteye yaptığı açıklamaya göre; tarıma verilen desteğin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile paralellik arz ettiği görülmektedir. Tarım ve hayvancılığa verdikleri destek sebebiyle İzmir'deki yıllık büyüme oranının Türkiye ortalamasının iki katı olduğu şeklindedir.

Tarım ve hayvancılık, günümüzde merkezi idarenin sadece Ankara'dan plan yapmak suretiyle geliştirebileceği bir hizmet alanı olmaktan çıkmıştır. Tarım ve hayvancılığın paydaşları çok fazla olmakla birlikte tamamına yakını mahallidir. Bu paydaşları bir araya getirecek uyum içerisinde hedefe yönlendirecek lokomotif bir güce ihtiyaç bulunmaktadır.

2. GÖÇÜN, TARIM VE HAYVANCILIĞA ETKİSİ, İÇ GÖÇÜ DÜZENLEYEN YÖNLENDİREN BİR KURUM OLMAMASI;

Göç hareketleri ve kentleşme olgusu en çok gıda tarım ve hayvancılık faaliyetlerini etkilemiştir.

Türkiye'de, illerde valiliklere bağlı olarak görev yapan göç idareleri yurt dışı göç ile ilgilenmektedir. Buna karşılık, yurt içi göç hareketini takip eden, yönlendiren, kontrol eden bir kurum ya da kuruluş bulunmamaktadır.

Anadolu'da ilçe ve şehir merkezlerinin yatırımlarla güçlendirilmesi, büyük kentlere göçü durduracaktır.

Avrupa ülkelerinde, göç nedeniyle tarımla uğraşan nüfus azalmasına rağmen tarım arazileri aynı kalmıştır. Ülkemizde ise hem çiftçi sayısı azalmakta, hem de tarım yapılan araziler azalmaktadır.

Tarım sektörü, Türkiye ekonomisinde istihdam açısından büyük bir paya sahiptir. TÜİK'in 2016 yılı iş gücü göstergelerine göre tarım sektöründe istihdam edilen nüfus % 20,6 oranındadır. Bu oran ABD'de % 3 tür.

Türkiye'de tarım arazilerinin % 67'si üzerinde kamu mülkiyeti, yani devlet, belediye ve özel idarelerin mülkiyeti ya da devletin hüküm ve tasarrufu (egemenliği) vardır. Özel mülkiyete konu olan tarım topraklarının miktarı ise sadece % 33' tür.¹⁰

Türkiye'de göçün en önemli sebeplerinden birisi de tarım arazilerinin miras yoluyla küçülmesi, küçülen arazilerin tarım için elverişli olmamasıdır.

Ülkemizde 0-50 dönüm arasındaki toprakları işleyen işletmelerin sayısı, 1970 sayımına göre, %75,1'ini teşkil ettiği halde, bunlar sahip olunan toplam tarım topraklarının 1970 sayımına göre %29,1'ini kapsamaktadır. Oysa 501 dönümden büyük toprağa sahip olan işletmeler, toplam işletmelerin binde 5'ini teşkil ettikleri halde toplam arazinin %11'ine sahiptirler.¹¹ 5000 dönümden

10 Ahmet Erkuş, Türkiye'de Tarımsal Yapının Dünü ve Bugünü ,Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılında Tarım Semineri, Atatürk ve Tarım Haftası 1981. sh.320.

11 EREN / BAŞPINAR, Toprak Hukuku, 5. Bası, Ankara 2017

büyük işletmeleri, büyük işletme olarak nitelendirmişti.¹² Orta Avrupada ise 500 dönüme kadar işletmeler küçük işletme 5000 dönümden daha büyük işletmeler büyük işletmedir.

Bizde olduğu gibi Avrupada da yeni gelişmeler tarımsal organizasyonlarda değişikliklere vesile oldu. Geleneksel toprak mülkiyeti şekilleri değişti. Avrupa'nın bazı ülkeleri de küçük üreticiliği ve köylülüğü sosyal istikrar unsuru ve askeri güç olarak telakki ettiklerinden muhafaza ettiler.¹³ Göçün demokratikleşmeye etkisi ile köylülüğün sosyal istikrar unsuru olmasını gıda tarım ve hayvancılık arasındaki iribatını da göz ardı etmemeliyiz.

3. OSMANLI İMPARATORLUGUNDAN GÜNÜMÜZE, GIDA TARIM VE HAYVANCILIK YÖNETİMİ

Türkiye'nin ana ekonomik karakterini ve sosyal yapısını Osmanlı Dönemi belirlemiştir. Başka bir deyişle, küçük köylü-aile işletmelerine dayanan sosyo-ekonomik yapıyı, Osmanlı, miri toprak rejimi ve çift-hane sistemine borçludur.¹⁴ Osmanlıdaki bu sistem Türkiye'de günümüzdeki küçük aile işletmelerine dayanan sosyal yapının da tarihi temelidir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda üretim ve pazarlama sistemi sınırlı ve kontrol altındaydı. Bu da o dönemin esnaf örgütü olan ahilik teşkilatları vasıtasıyla sağ-

lanıyordu¹⁵. Ahilik sistemi ve Loncalar tarımsal örgütlenmede çok önemliydiler. Hollanda ve birçok Avrupa ülkesi ahilik sisteminden etkilenerek ülkelerinde kooperatifçiliği geliştirmişlerdir. Osmanlı'da gıda, tarım ve hayvancılık, şehirler ve yerleşim alanları ile bütünleşmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar, Tanzimat Döneminden devralınan tarım ve hayvancılık alanındaki merkezîyetçi anlayış modernize edilerek devam ettirilmiştir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2005 yılında 5286 Sayılı Kanun'la kaldırılması, köylerin mahalle olması ile birlikte gıda, tarım ve hayvancılık belediyelerin ve şehirlerin ayrılmaz parçası olmuştur.

Ünlü mimarlardan Profesör Turgut Cansever'e göre şehrin, çevrelerinde şehrin beslenmesini sağlayan kıymetli tarım alanları, hayvancılık alanları tesis edilmesi, Osmanlı şehirlerinin ayrılmaz parçalarını oluştururlar.¹⁶

4. AVRUPA VE TÜRKİYE'DE TARIMSAL ÖRGÜTLENME

Bugün, gelişmiş ülkelerin ulaştıkları sosyal ve ekonomik refahın temelinde tarım alanındaki gelişme yatmaktadır. Tarım zenginlik üreten bir sektör olarak ülkelerin sanayileşmesinde büyük rol oynamıştır.¹⁷

15 Feyzullah Altay, Konya Ticaret Odası , Ahilik ve Lonca Düzenlerinde din-ekonomi ilişkisi , Konya 2016 s. 4.

16 Vecdi Akyüz, / Seyfettin Ünlü İslam Geleneğinden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler, 1. Bası, İstanbul 1996, s. 382 Bkz.. "Şehrin, çevrelerinde şehrin beslenmesini sağlayan kıymetli tarım alanları ,bostanlar,bağlar ve zeytin meraları, hayvancılık alanları tesis edilmesi, ok meydanı ve bayram yerleri pek çok defa şehre özellik katan , şehrin çeşitli bölümlerini birbirinden ayıran dere boyları, mesire yerleri Osmanlı şehirlerinin ayrılmaz parçalarını oluştururlar"

17 Semiha Köroğlu, Avrupa Birliğinde ve Türkiye de Tarımsal

s. 19

12 EREN / BAŞPINAR, Toprak Hukuku, 5. Bası , Ankara 2017 s. 19

13 Ramazan Kurtuluş , Türkiye Ekonomisi (1838-2010) Mali Bağımsızlık, Büyüme, Krizler ve Siyasi Sonuçları, 1. Bası , İstanbul 2017 s.55.

14 Halil İnalçık, Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-1, 29. Bası, İstanbul 2009, s. 245.

Avrupa Birliği'nde, kuruluş amaçları arasında yer alan, üye ülkeler arasında ortak tarım politikalarını belirlemek amacıyla 1950'li yıllardan itibaren pek çok düzenleme kabul edilmiştir. Bunlar arasında, tarım ürünlerine devlet yardımı, fiyatlara ve diğer piyasa şartlarına haricen destek sağlanması, yabancı tarım ürünlerinin Birlik ülkelerine girişinin engellenmesi için ek vergiler konulması gibi pek çok tedbirler bulunmaktadır.¹⁸

Avrupa'da güçlü örgütlenmeler sayesinde tarım ve hayvancılık başarılı olmuştur. Bu örgütlenme, dört ana temel üzerine oturmaktadır.

- Üretici lehine siyasal lobi yapan, mesleki örgütler.
- Üreticinin ekonomik çıkarlarını ve haklarını koruyan kooperatifler.
- Ürün bazında, üretim planlaması çalışmaları yapan üretici birlikleri,
- Bir konu ile ilgili bütün tarafların (üretici-aracı-işleyici-iç ve dış pazarlayıcılar vd.) bir araya gelmesi ile oluşan branş birlikleri şeklinde.¹⁹

Avrupa Birliği'nde tarımsal kesime yönelik politikaların oluşturulmasında bu örgütler çok etkilidir. Tarıma dayalı sanayinin yaklaşık %50'si de bu örgütler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde her ülke kendi

dinamiklerine ve şartlarına uygun çiftçi örgütlenmeleri gerçekleştirmiştir.²⁰ AB genelinde tarımsal örgütlenme oldukça iyi işleyen bir mekanizmaya sahiptir.

Hollanda gibi birçok *Avrupa ülkesinde çiftçilerin örgütlenmesinde ve başarılı olmalarında en önemli faktör kooperatifçiliktir.* Avrupa'da modern kooperatifçiliğin kurucusu bilinen İngiliz Michael Sandown, 19. yüzyılın başında Kayseri, Sivas, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir'de incelemeler yapıp esnaf dayanışma teşkilatı "Ahilik" ten etkilenecek kooperatif kurmuştur.²¹ *Avrupa'da tarım alanında örgütlenmenin temelinde Osmanlı'nın ahilik sistemi yatmaktadır.*

Hollanda'da çiçek üreticilerinin %80'i kooperatifler altında örgütlenmiş durumdadır. Hollanda Katolik Bahçıvanlar ve Çiftçi Birliği ile Hollanda Hıristiyan Bahçıvanlar ve Çiftçi Birliği iki önemli tarım örgütüdür.²²

Wageningen Üniversitesi öğretim üyesi JosBijman' a göre Hollanda gerçeğinin altında güçlü tarım hayvancılık kooperatifleri ve bu kooperatiflerin kurduğu şirketler yatmaktadır. Hollanda'nın, tarım kooperatifleri açısından dikkat çekici bir özelliği vardır. Hollanda'daki tarım sektöründeki toplam 73 kooperatifin cirolarının toplamı neredeyse İtalya'daki 5834 kooperatifin cirosu kadardır. Bu güçlü yapı içerisinde kooperatiflerin pazar payı yaklaşık %70'tir. Süt ve süt ürünleri, şeker, patates, hayvan yemi, meyve, sebze ve çiçek başta olmak üzere temel

¹⁸ Örgütlenme , Ankara 2003,s. 2.

¹⁸ Arslan Olcay, Ceran S.; Avrupa Birliği/ Ortak Tarım Politikası Geleceği, Ankara 2015

¹⁹ ,GülcanEraktan, 2004 .ab-Türkiye Üretici Örgütüllüğü ve Değişim (http:// wwwzmo org etkinlikler/ abgst03/11 pdf

²⁰ Erdoğan Oğuz, Üretici Birlikleri, A,Ü, ATAUM Ortak Tarım Politikası Uzmanlık Ödevi (yayınlanmamış) Ankara 2000 s. 1.

²¹ Soner Yalçın, Saklı Seçilmişler, 1. Bası, İstanbul 2017, s. 365.

²² Oğuz, s. 1.

tarım sektöründe kooperatifler hâkim rolindedir. Ayrıca kooperatiflerin çok güçlü şirketleri vardır.²³ Türkiye'de çeşitli tarım alanlarında faaliyet göstermek üzere 11.295 adet tarımsal kooperatif mevcut olup, 5.052.501 ortağı bulunmaktadır.²⁴

yeterli olmakla birlikte örgütlenmede nitelik problemi vardır. Kooperatifler mali yönden çok zayıftır. Kooperatiflerin çoğu tabela kooperatiftir. Çok sayıda 1163 sayılı Kooperatifler Kanunundan kaynaklanan problem vardır. Tarım ve Orman

	Kooperatif Sayısı	Üye Sayısı	Nüfus
Hollanda	73	121.552	17.132.908
Türkiye	11.295	5.052.501	82.446.605
Almaya	2.400	1.440.600	82.367.256
Fransa	2.400	858.000	65.480.710

Ülkemizde kooperatifler, zirai işletmeler, ziraat odaları, birlikler, vakıflar, dernekler gibi tarım alanında faaliyette bulunan pek çok örgüt bulunmasına rağmen bu örgütler üreticilerin yenilikleri izleyebilecekleri dayanışma içinde olabilecekleri ve haklarını koruyabilecekleri güçlü bir yapıya sahip değildir.²⁵ **Tablodan da görüldüğü gibi çok sayıda kooperatif kurulmuştur. Bu kooperatiflerin Hollanda'da kurulan 73 kooperatif kadar etkinliği yoktur.**

Yeterli örgütlenme olmaması, araçların daha güçlü ve örgütlü olması nedeniyle üreticiler çok az kazanmaktadır. Bu sebeple de Avrupa Birliğindeki gibi güçlü tarımsal örgütlenmelere ihtiyaç vardır. Bu örgütlenmelerde en önemli katkıyı belediyeler yapacaktır. Türkiye'de tarımsal örgütlenme (kooperatifler vs.) sayıca

Bakanlığınca yapılan bir çalışmaya göre kooperatiflere ilişkin yılda 3000 adet hukuk davası Yargıtay'a intikal etmektedir.

AB Komisyonu'nun 6 Ekim 2004 tarihli İlerleme Raporunda; "Türkiye'de tarım sektöründe çalışan nüfusun fazla olduğu, İşletmelerin küçük ölçekli olduğu ve bunların bir kısmının pazarla entegre olmadığı, üreticilerin örgütlenmesinin yetersiz kaldığı"²⁶ ifade edilmiştir.

Küçük tarım işletmelerinin hâkim olduğu dağınık bir tarımsal yapıya sahip olan ülkemizde tarımın istihdamdaki payı çok yüksek buna karşılık millî gelirdeki payı oldukça düşüktür.²⁷

Çok yakın mesafelerde aynı amacı taşıyan hiçbir etkin olmayan çok sayıda kooperatifin kurulduğu ve zaman içinde herhangi bir sebeple fesih edildiği sıkça rastlanan bir durumdur. **Dolayısıyla kooperatif kuruluşlarında, profesyonel yö-**

23 Bkz.Sosyal Ekonomi [https:// sosyaekonomi.org/Hollanda -tarim-kooperatifleri-neden basari//](https://sosyaekonomi.org/Hollanda-tarim-kooperatifleri-neden-basari/)

24 Betül Sayın , Cengiz Sayın ' Türkiye V1 Tarım Ekonomisi Kongresi 16-18 Eylül 2003 'Tokat Türkiye' de Tarımsal Üretici Örgütlenmesi, Avrupa Birliği'ne Uyum Hazırlıkları ve Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu , s. 467.
25 KÖROĞLU, s. 2.

26 Merve Güzel, ' Tarımda Kalite Uygulamaları Kapsamında İyi Tarım Uygulamalarının (GAP) Yeri ve bir örnek Uygulama s. 43.
27 Ayhan Çıkın, ' Türkiye Tarımı için Bazı Saptamalar, Fethiye Dergisi, (Ekim 2002)

neticilik, güçlü ve bilinçli ortaklık anlayışı teşvik edilmelidir.²⁸

Üreticiler ürünlerini düşük fiyatla pazarlamak zorunda kalmaktadır. Ayrıca, uzayan üretici-tüketici zincirinde tüketici fiyatları çok yükselmesine rağmen, bu zincirdeki dağıtım payı büyük ölçüde araçlara kalmakta ve üreticinin eline ancak maliyetlerine karşılama yetecek çok düşük miktarlar geçmektedir. Tüm bu nedenler, güçlü bir örgütlenmeyi gerekli kılmaktadır.²⁹

Tarım sektöründe kamu özel ortaklığı modelinin önünü açan düzenleme yapılmıştır.³⁰ 2006 yılından bugüne kadar gerçekleştirilen proje sayısı ve proje bedeli son derece yetersizdir. **Belediyelerin mahallinde bu tür ortak projeleri gerçekleştirmeleri çok daha kolay olacaktır.** Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sanayiciler ve özel sektörle benzer projeleri başarıyla gerçekleştirmiştir.

Türkiye’de mevzuatta dağınıklık, çok sayıda kurumun yetkili ve görevli olması tarım ve çiftçi örgütlerinin mali yönden çok zayıf olmaları sebebiyle güçlü organizasyonlar, güçlü tarım ve hayvancılık işletmeleri kurulamamaktadır. Kamu ve özel sektör işbirliği ve bu konuda oluşacak güçlü irade güçlü tarımsal işletmelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

28 Sibel Tan, İlker Kara Önder Türkiye’de Tarımsal Örgütlenme politikalarının ve Mevzuatının İrdelenmesi: Tarımsal amaçlı kooperatifler örneği, ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi 2013, s. 93. 29 Ceylan, İ.C.2001. Çiftçi Örgütlerinde Yayın Eğitimi, Tarım ve Köy Dergisi 137: 28-31. Ankara

30 Bkz. 18.04.2006 tarihinde çıkarılan 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 8. Maddesi ve 17 Ocak 2007 tarih ve 26406 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na Bağlı Araştırma Kuruluşları İle Ortaklaşa Olarak Araştırma ve Geliştirme Projeleri Yürütmecekları Arasında Uygulanacak Usul ve Esaslara İlişkin Tebliğ

Sayısı çok az olsa da Yozgat ve Konya’da olduğu gibi başarılı organizasyonlar ortaya çıkmıştır.

Yozgat’ın Kabalı Köyünde ilk kez Kamu-Özel Sektör-Üretici işbirliği ile yaşama geçirilen “Deveci Havzası Meyvecilik Entegrasyon Projesi” 5640 dekar alanda kuruldu. Bu proje Kamu-Özel Sektör-Vatandaş işbirliği ile gerçekleşmiştir. 2013 yılı üretim sezonunda 5 aylık periyotlarla 500 kişi istihdam ediliyor. Bu proje nedeniyle daha önce köyden göç eden bazı aileler köylerine döndü. Köy halkının tamamına yakını sosyal güvenceye kavuşmuştur. Bu proje örnek bir projedir. Tersine göçü başlatmış bölgede başka yatırımlarında yapılmasına vesile olmuştur. Bu tür projeler belediyelerle özel sektörün hatta kooperatiflerin birlikte çok rahat gerçekleştirebilecekleri projelerdir.

Köylerde çiftçiler tarafından gerçekleştirilen tasarruflar yatırıma dönüştürülememektedir. Yozgat’da olduğu gibi Kamu-Özel Sektör-Vatandaş işbirliği başarılı netice vermiştir. Bu tür projelerin sayısı çok azdır.

Avrupa Birliği ve Türkiye’de tarım ve hayvancılık alanındaki örgütlenmeyi kısaca değerlendirdikten sonra **ulaştığımız sonuç şudur; Bir tarafta Brüksel merkezli Avrupa Birliği politikaları, teşkilat ve organizasyonları, diğer tarafta üye ülkelerin kendine özgü gıda tarım ve hayvancılık politikaları teşkilat ve organizasyonları vardır. Bu model Türkiye için de başarılı bir model olabilir. Brüksel’in görevini Ankara, üye ülkelerin tarım ve hayvancılık alanındaki rolünü ise büyükşehir belediyeleri üstlenecektir.**

5. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK EĞİTİMİ

Tarım ve hayvancılık eğitimi, doğumla birlikte aileden başlar. Ziraat meslek okulları ve meslek kursları çok önemlidir. Eğitimde, gıda, tarım, hayvancılık, balıkçılık ve arıcılık gibi bölge özellikleri gözlemlenmelidir.

Türkiye'de çiftçi aileleri ve tarım hayvancılıkla uğraşan meslek kuruluşları ile eğitim kurumları arasında yeterli işbirliği bulunmamaktadır. Çiftçi aile çocukları ziraat fakültelerinde okumamaktadır. Günümüzde zorunlu hale gelen on iki yıllık ilk ve orta eğitim alan öğrenciler çiftçilikten uzaklaşmaktadır.

Mahalli idareler, çiftçi çocukları ile eğitim kurumlarını bir araya getirecek en etkili idarelerdir. Tarım ve hayvancılığın gelişme potansiyeli olan bölgelerde Ziraat Meslek liseleri kurulmalıdır. Çiftçi birlikleri, kooperatifler, Mahalli idareler, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın belirlediği çerçevede dâhilinde eğitime destek vermelidir. Bu okullardan eğitim alanlar belediye ve diğer kurumlarda istihdam edilmelidir.

Avrupa'da, Çiftçi Birlikleri aynı zamanda, Tarım Bakanlığı'nın gözetiminde yürütülen tarım eğitimine katkıda bulunur. Örneğin Almanya'da, 9 yıllık ilköğretimden sonra bir yıl tarım meslek eğitimi gören gençler, 2 yıl da pratik tarım eğitimi yaparlar. Bu iki yıl içinde haftada bir gün tarım okuluna gidilmektedir. Stajın ancak 6 aya kadar olan belirli bir kısmı stajyer öğrencinin aile çiftçiliğinde yapılabilir. Fransa'da çiftçi adayı 2 ay kadar bir süreyi de yurt dışında bir tarım

işletmesinde geçirerek, Avrupa tarımını da tanımaktadır. Eğitim çiftçilerin AB yardımlarından yararlanabilmeleri açısından gereklidir.³¹

Türkiye'de Bakanlık ve Belediyeler birlikte gıda tarım ve hayvancılık alanında eğitim vermelidir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, yıllık ortalama elli bin kişiye meslek eğitimi vermektedir. Büyükşehir belediyesinin mesleki eğitim kuruluştur adeta halk üniversitesine dönüşmüştür. Verilen bu eğitimlerin içinde gıda tarım ve hayvancılık eğitimleri de yer almaktadır.

6. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI İLE KURULACAK OLAN GIDA TARIM VE HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜKLERİ ARASINDA YETKİ GÖREV İLİŞKİSİ VE İSKİ MODELİ

İçişleri Bakanlığı Mahalli idareler Genel Müdürlüğü üst yönetiminde uzun süre çalıştıktan sonra Sayıştay'da görev alan, denetimci, araştırmacı yazar kişiliği ve devlet adamlığı ile örnek şahsiyet olan bir Sayıştay üst yöneticisi, "Türkiye'de uzun yıllardan beri iktidara gelen siyasi partiler hep yerel yönetimlerde reformdan ve yetki devirlerinden bahsetmişlerdir. İlk yıllarda heyecanla yetki devirleri yaparlar. Bu yetki devirleri nedeniyle mahalli idarelerde ve Türkiye'de çok hızlı gelişme kalkınma başlar. Ama maalesef bir süre geçtikten sonra güçlenen aynı bakanlar verdikleri yetkilerden daha fazlasını geri almaya çalışırlar." demişti. Son yıllarda büyük çaplı yetki devirleri yapılmış bunun neticesinde çok hızlı kalkınma ve gelişme olmuştur.

31 Gülcan Eraktan "AB'de Üretici Örgütleri ve Çiftçi Birlikleri", op.cit.

Uzun yıllar belediye başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bayındırlık, imar, ulaştırma ve turizm komisyon başkanlığı yapan Erol Kaya asıl sorunun yasal düzenlemelere rağmen Bakanların yetkileri devretmemeleri, hatta bazılarının işi büyük Türkiye Belediyesi kurmaya döndürecek kadar yetkileri tekrar merkeze taşımanın çabası içinde olduklarını ifade etmiştir.³²

Bakanlar, bakanlık hizmetlerini mevzuata, hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli³³ ve Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludurlar. Tarım ve Orman Bakanlığı, hayati önem arz eden en önemli bakanlıklardan biridir.

Gıdanın vazgeçilmezliği, gıdanın insanları ve ulusları kontrol etmede ve denetim altına almada kullanılmasına yol açmaktadır. **Gıda güçtür!** Onu davranışları değiştirmek için kullanırız. Yiyeceği kontrol edersen insanları kontrol edersin diyen ABD bakanları, gıdanın hayati önemini ortaya koymuştur. Bu nedenle

32 ÖMÜRGÖNÜLŞEN / SADIOĞLU; Bkz. " Merkez-yerel ilişkileri, merkezin tutuculuğu yani işte bu her reformda tartışılan konulardan bir tanesidir. Çevre Bakanlığının reformlar karşısında tutumunu ortaya koymak amacıyla planlama ile ilgili yetki verdik, yerledeydi ama Çevre Bakanlarımız bir istisna hepsi şurasından dolaşıp ,burasından dolaşıp aşağıdan neredeyse büyük Türkiye Belediyesi kurmaya dönecek kadar bu yetkileri tekrar merkeze devşirmenin ve taşımanın garabeti içindeler" " asıl sorunun yasal düzenlemelere rağmen Bakanların yetkileri devretmemeye yanaşmamaları, hatta Çevre Bakanlarının birisi hariç yetkiyi devretmedikleri gibi işi büyük Türkiye Belediyesi kurmaya döndürecek kadar yetkileri tekrar merkeze devşirmenin ve taşımanın garabet içerisinde olduklarını ifade etmiştir." s. 113.

33 BahtiyarAkyılmaz , Murat Sezginer, Cemil Kaya ,Türk İdare Hukuku 1. Bası Ankara 2009, s. 249.

Türkiye'nin gıda güvenliği açısından tarımsal üretimde kendine yeterliği, en az ülke güvenliği kadar önemlidir.³⁴

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Kissinger'a göre, "Tarım, Tarım Bakanlığı'nın ellerine bırakılmayacak ölçüde önemliydi. Avrupa'da 2006-2013 yılları arasında ortalama haftada bir genetiği değiştirilmiş pirinç yakalanıyordu. Bu ürünler, ABD ve Çin kaynaklıydı.³⁵ Genetiği değiştirilmiş gıda maddeleri insan nesli için tehdit oluşturmaktadır.

İbrahim Saraçoğlu, Anadolu'muzun en zengin bitki örtüsü ve tohumlarının yok olduğunu,yakın gelecekte işlerin tersine döneceğini Anadolu'nun bir kilo doğal tohumunun, üç dört kilo altından daha pahalı olacağını, kurtuluşumuzun bu tohumları hızla çoğaltmamıza bağlı³⁶ olduğunu söylemektedir. Bu sebeple gıda tarım ve hayvancılık alanında bütün kamu kuruluşları, uyum ve koordinasyon içerisinde görev yapmak zorundadırlar.

34 Hakan Albayrak, AB Tarım Politikaları Açısından Türk Tarımında Katılımcı Bir Model Önerisi Tigem Örneği 1. Bası 2017 Bkz. " Gıda güçtür !Onu davranışları değiştirmek için kullanırız " diyen eski ABD Tarım Bakanlığı Müsteşarı CatherineBertini ve "Petrolü kontrol edersen ulusları kontrol edersin, yiyeceği kontrol edersen insanları kontrol edersin " diyen ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger tamda bu noktaya temes etmiştir. s. 445.

35 YALÇIN, s. 73. Bkz Avrupa'da 2006-2013 yılları arasında ,344 adet yasadışı genetiği değiştirilmişpirinç vakası ortaya çıkarıldı. Bu rakam AB'de ortalama haftada bir genetiği değiştirilmiş pirinç yakalaması anlamına geliyor. Bu ürünlerin 150 tanesi ABD, 169 tanesi ise Çin kaynaklıydı. ABD'den gelen ürünlerde "601" ve "62" Çinden gelen ürünlerde ise "BT63" kodlu genetiği değiştirilmiş pirince raslandı."

36 SARAÇ, s. 24. Bkz. " Gelişmiş ülkeler, Anadolu topraklarının bu sygn ve çok özel tohumlarını kendi ülkelerine götdürdüler. Anadolu topraklarının tahıl sebzesi meyvesi, bakliyatı ve baharat türlerinin birçoğu dünyanın hiçbir yerinde yetişenle mukayese dahi edilemez. Yakında işler tersine dönecek ve Anadolu 'nun bir kilo doğal tohumu ,üç dört kilo altından daha pahalı olacak. Geleceğe dönük yatırım yapmak isteyenler şimdiden Anadolu'nun tohumlarını arayıp çoğaltma yoluna gidebilirler.Tabi eğer bulabilirlerse,... Tohumdaki kurtuluşumuz ve bağımlılığımızın bu tohumları hızla çoğaltmamıza bağlıdır." s 24.

Türkiye'de tarım ve hayvancılık, aynı su ve kanalizasyon gibi her bireyi ilgilendiren mahalli bir hizmet niteliğindedir. Bu hizmetin ulusal ve uluslararası alanda planlanması çok büyük önem arz etmektedir. Ulusal ve uluslararası ölçekte planlamanın Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılması zaruridir. Mahalli nitelikteki hizmetlerin illerde özellikle büyükşehir belediyeleri sınırları dâhilinde tarım ve hayvancılık il ve ilçe müdürlüklerinin teşkilat, yetki ve görevleriyle birlikte büyükşehir belediyelerine devri suretiyle büyükşehir belediyeleri tarafından yapılması ve yaptırılması verimliliği artıracaktır.

Mahalli idarelerin güçlü dinamik yapısı merkezi yönetimin hantal mahalli teşkilatlarını canlandıracaktır. Yerel yönetimler halkla bütünleşerek çok güçlü bir örgütsel yapı oluşturacaklardır. Bu teşkilatlanma yapısı, 2560 sayılı İSKİ Kanununda olduğu gibi her büyükşehirde kurulacak o ilin adını taşıyan Tarım ve Hayvancılık İdaresi Genel Müdürlükleri şeklinde olacaktır.

Günümüzde merkezi yönetimin taşra teşkilatları, Merkezi yönetim, teşvik eden, izleme ve denetleme vasıflarını kullanan ama devletin tarihsel ve geleneksel görevlerini merkezde bırakmak suretiyle yerel yönetimleri tam anlamıyla halkla beraber kucaklaştırmanın yollarını araması gerekir.

Türkiye'de yeni kamu yönetimi çerçevesinde merkezden yönetim ve yerinden yönetim arasındaki denetim ilişkisini inceleyen Dr. Alptekin'in de tespitlerinde olduğu gibi; yerel yönetimlerin bünyesinde

de yer alan ancak ayrı tüzel kişiliğe sahip bulunan bağlı kuruluşlar, Sayıştay tarafından denetlenmesine ilişkin mevzuatta bir hüküm bulunmamaktaydı. Dolayısıyla, bu kuruluşlar denetlenememekteydi ve bu durum pek çok yolsuzluk ve usulsüzlüğün yapılabilmesine imkân doğurmaktaydı³⁷ şeklinde ifade edilmiştir.

Sayıştay denetimi ve Kamu İhale Kurumunun kurulması ile birlikte ülkemizde mahalli idarelerin yönetim anlayışında kapsamlı değişiklik olmuştur. Özellikle 2560 sayılı Kanuna tabi su ve kanalizasyon idaresi genel müdürlükleri büyükşehirlerin en ücra noktalarına kadar hizmet götürmüşlerdir. Buna mukabil, Bakanlık ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye çapında planlamalar yapılmakta hizmet verilmektedir.

Su konusunda otorite olan DSİ ile büyükşehirlerde kurulan su ve kanalizasyon idareleri arasındaki yetki ve görev ilişkisi, verilen hizmetler, Türkiye için başka alanlarda da örnek alınabilecek bir modeldir. Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Su Yönetimi Genel Müdürlüğü de bulunmaktadır. *Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, ülke çapında stratejiler belirlemektedir.*³⁸ Ayrıca Büyükşehirlerde kuru-

37 KARANFİLOĞLU, A. Yasin; Yerel Yönetimlerin Denetimi-Araştırma /İnceleme / Çeviri Dizisi,Sayıştay Yayınları, Ankara 2000.Bkz. Yerel yönetimlerin bünyesinde yer alan ancak ayrı tüzel kişiliğe sahip bulunan bağlı kuruluşların (ASKİ,İSKİ,İZSU,EGO gibi) işlem ve eylemlerinin Sayıştay tarafından denetlenmesine ilişkin mevzuatta bir hüküm bulunmamaktaydı. Bunlar aynı zamanda 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununa tabi değillerdi. Dolayısıyla, bu kuruluşların hesap ve işlemleri büyükşehir belediyesinin hesap ve işlemlerinden ayrı tutulması kanunlarda Sayıştay'ın hesap ve işlemlerini denetlemelerine ilişkin olarak hüküm bulunmaması nedenlerinden dolayı denetlenememekteydi. ve bu durum pek çok yolsuzluk ve usulsüzlüğün yapılabilmesine imkan doğurmaktaydı.

38 38 Bkz. Su kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi ve kullanılmasına ilişkin politikaları belirlemek. Su yönetiminin ulusal

lan su ve kanalizasyon idarelerini ve DSİ Genel Müdürlüğü' nü Türkiye çapında yönlendirmektedir.

Mevzuat değişikliği ile getirilecek yeni modelde Ankara, Brüksel'in rolünü, büyükşehir belediyeleri ise Avrupa Birliği üye ülkelerinin rolünü oynayacaktır. Büyükşehir belediyelerinin bağlı kuruluşu olarak kurulacak olan gıda tarım ve hayvancılık genel müdürlükleri de İSKİ modeli ile hizmet verecektir. Bakanlık, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi merkezi ve bölgesel nitelikte hizmet veren kuruluşlar ile bakanlık merkez teşkilatı içerisinde yer alacak Su Yönetimi Genel Müdürlüğü benzeri merkezi kurumlar vasıtasıyla gıda tarım ve hayvancılık alanında hizmetleri planlayacak, denetim altında tutacaktır.

7. KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN BAĞLI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ OLAN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN BAŞARISI, GIDA TARIM VE HAYVANCILIKTA EMSAL ALINABİLİR Mİ?

	2010 YILI	2018 YILI
MANDA	671	3200
BÜYÜKBAŞ	63.800	132.200
KÜÇÜKBAŞ	62.000	120.000
SERA SAYISI	2.086	7.000

Bugün Kocaeli'nin en ucra köyünde bir evde suyu akmayan vatandaş anında Büyükşehir Belediye Başkanı'na ulaşabiliyor. Ama aynı vatandaş daha önce

ve uluslararası düzeyde koordinasyonunu sağlamaktır.

belediye başkanı gibi güçlü muhatap bulamamıştır. Köylere hizmet götüren Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2005 yılında 5286 Sayılı Kanun'la kaldırıldı. Büyükşehir belediye sınırları dâhilinde görevleri büyükşehir belediyelerine diğer illerde İl Özel İdarelerine devredildi.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı kuruluşu olan "İSU" İzmit Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, verdiği hizmetlerle Avrupa'nın en gelişmiş vilayetlerinin su ve kanalizasyon idarelerinden daha iyi teknolojileri kullanan modern alt yapı tesisleri inşa eden güçlü bir kuruluş olmuştur.

Gıda tarım ve hayvancılık hizmetleri konusunda illerde asıl yetki bakanlığa bağlı il ve ilçe müdürlüklerine ait olmasına rağmen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yıllık, yirmi kata yakın yatırım yapmıştır. Bu yatırımlar sebebiyle 2010 -2018 yılları arasında ciddi büyüme kaydedilmiştir. Şöyle ki;

İl Tarım Müdürlüğü tarafından 1000 çiftçiye 800 ton yem bitkisi tohumu des-

tekleme yapılırken büyükşehir belediyesince 5000 çiftçiye 4000 ton yem bitkisi tohumu destekleme yapılmıştır.

Türkiye'de ekilebilir alanlar azalırken Kocaeli'ndeki tarım arazilerinde artış var.

Bu artışın sebebi büyükşehir belediyesi-
nin çalışmalarıdır.

**dan çözmeye çalışmıştır. Türkiye'nin
idari alanda yükselen değeri mahalli**

	2010 YILI	2018 YILI
TARIM ARAZİSİ	480.000 dekar	800.000 dekar
SEBZE&MEYVE ARAZİSİ	320.000 dekar	500.000 dekar

Kısa süre içerisinde, 2 adet yeni sula-
ma göleti ve 62 kilometre sulama kanalı
inşa edilmiştir. Sulanabilir tarım arazisi
%30 oranında arttırılmıştır. Arazi top-
lulaştırmaları imar planlarına entegre
olarak, yürütölmektedir. Kocaeli Büyük-
şehir Belediyesi makine tesisat desteği
vermektedir. İmar Uygulama Yönetmeli-
ğinde yapılan değişiklikler ile büyük çift-
liklerin kurulmasının önü açılmıştır.

Türkiye'de coğrafi sınırları en büyük
ilimiz olan Konya'da uzun süre Büyük-
şehir Belediye Başkanlığı yapan Tahir
Akyürek'in ³⁹ ifade ettiği gibi gıda tarım,
hayvancılık hatta ormanla ilgili görev ve
yetkilerin mahalli idarelere devri husu-
sunda zaman geldi ve geçmektedir.

8. SONUÇ

**Gıda, tarım ve hayvancılık alanın-
da bütün problemler, yetkili makamlar
üniversiteler ve konunun uzmanları
tarafından tespit edilmiş çözüm için
teklifler getirilmiş ancak bugüne ka-
dar amaçlananhedefe ulaşılamamıştır.
Merkezi yönetim , problemleri hep
aynı yöntemle aynı araçlar kullana-
rakyereel dinamiklerden yardım alma-**

39 ÖMÜRGÖNÜŐEN / SADIOğLU, s. 44. " Yetkilerin ne-
redeyse tamamının yerele devredilmesini ben şahsen şartlar,
konjonktür ne olsun olsun savunuyorum. Ama yerel yönetici-
lerinde belli ölçüleri uymasının mecburi olduğunu denetlenmesi
gerektiğini de savunuyorum"

**idareler, bütün paydaşları bir araya
getirecek halkın güvenini kazanmış
kurumlardır.T.C. Tarım ve Orman Ba-
kanlığı tarafından belirlenen politika
ve stratejilerin en iyi uygulayıcısı ma-
halli idareler olacaktır. Gıda ,tarım ve
hayvancılık alanında İÇKİ, EGO veya
İETT modeli, Türkiye gerçeğine uygun
bir modeldir.**

Türkiye'de T.C. Tarım ve Orman Ba-
kanlığı bünyesindeki yerel yönetimleri
ilgilendiren gıda tarım ve hayvancılığa
ilişkin bazı görevlerin yerel yönetimlere
İÇKİ modeli çerçevesinde devri ölkemiz-
de çığır açılmasına sebep olacaktır. Bu
hususla yapılması gerekenler:

a) Bakanlık nezdinde yapılacak iş- lemler

Bakanlık, bakanlık hizmetlerini mev-
zuata, hükümetin genel siyasetine, milli
güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına
ve yıllık programlara uygun olarak yü-
rötmekle ve bakanlığın faaliyet alanına
giren konularda diğer bakanlıklarla işbir-
liği ve koordinasyonu sağlamakla görevli
ve yetkili olacaktır. Bu görevleri merkez-
de bakanlık, taşrada bölge müdürlükle-
ri vasıtasıyla yapacaktır. Müstakil bağlı
genel müdürlüklerin bir kısmı bakanlık
tüzel kişiliği bünyesinde yetkili ve görevli
olacaktır. Diğer kamu tüzel kişiliğine haiz

müstakil genel müdürlükler, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi bölge müdürlükleri şeklinde görev yapacaklardır.

Büyükşehirlerde kurulacak tarım ve hayvancılık idarelerinin, genel müdür ve yönetim kurulu üyelerinin atamaları büyükşehir belediye başkanı tarafından teklif edilecek, Tarım ve Orman Bakanı tarafından onaylanacaktır.

Bakanlık, belediyeler tarafından verilecek olan hizmetlerinin denetimi için merkezde ve bölgelerde denetim teşkilatları kuracaktır.

Çiftçi ve üreticilere yapılan ödemeler ve teşvikler belediyelerle birlikte tespit edilerek yapılacaktır.

Bakanlık ve büyükşehir belediyeleri ihracatın geliştirilmesi amacıyla ortak teşkilatlar kurabilirler.

Bazı illerin gıda tarım hayvancılık hizmetleri kanunla, komşu il büyükşehir belediyeleri gıda tarım hayvancılık hizmet alanına alınabilir. Kırklareli'nin tarım ve hayvancılık hizmetleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi hizmet alanına alınarak genişletilebilir.

b) Büyükşehir belediyelerinin bağlı kuruluşunun yapacağı işler

Belediye Kanunu'na hâkim olan, genel yetki, yerindelik ilkesinin gereği olarak, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bünyesinde bulunan hizmet birimlerinin⁴⁰ bağlı kuruluş ve ilgili kuruluşlarının

40 Bkz..Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ,Hayvancılık Genel Müdürlüğü, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Tarımsal Araştırmalar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü , Çölleşme ve Erezyon Genel Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü .

bir kısım yetki ve görevleri ile il ve ilçelerdeki taşra birimlerine ait yetki ve görevler çalışan personelleri araç ve gereçleri ile birlikte büyükşehir belediyesinin, kamu tüzel kişiliğe haiz bağlı kuruluş olarak kurulacak, gıda tarım ve hayvancılık genel müdürlüklerine devredilecektir. İstanbul ve Kocaeli gibi büyükşehir alt yapısı ve teşkilatlanmasını tamamlayan illerden başlayarak kademeli olarak gıda, tarım ve hayvancılık genel müdürlüklerinin kurulması faydalı olacaktır

Büyükşehir belediyelerinin uhdesinde bulunan toptancı halleri, balık halleri, mezbahalar, veteriner müdürlükleri ve hayvan barınakları devredilecektir.Gıda bankacılığı, bu genel müdürlükler tarafından yapılacaktır.

İlçe belediyeleri, meyve sebze pazarlarını devredecektir.

c) Gıda tarım hayvancılık genel müdürlüklerinin diğer görevleri:

Gıda, tarım ve hayvancılık hizmetleri alanında, belediye, özel sektör, kamu ve kooperatif ortaklıkları vasıtasıyla işletmeler, tanzim satış merkezleri kurmak ve işletmek işlettirmek,büyükşehir belediyeleri sınırları dâhilinde kurulacak olan tarımsal amaçlı ihtisas bölge sanayileri, gıda, tarım, hayvancılık ve balık ürünleri, gıda organize sanayi bölgeleri, gıda ve tarım fuarları ve hayvan panayırıları, tarım makineleri sanayi siteleri veya tarım makineleri organize sanayi siteleri bu genel müdürlükler tarafından kurulacak veya kurdurulacaktır.

Gıda tarım ve hayvancılık hizmetlerinin yapılması amacıyla, tarım top-

raklarını bölünmesini önleyici tedbirler almak, arazi toplulaştırmaları yapmak, gıda, tarım ve hayvancılık alanında tarımsal işletmeler, kooperatifler, ahilik teşkilatlarının kurulması veya kurulması, tarımsal amaçlı sulama faaliyetleri ve tarımsal amaçlı göletlerin işletmesi ve işlettilmesi, bu genel müdürlüklerin görevi olacaktır.

Köylerde ortak ahırlar kurmak, işletmek ve işlettilmek, soğuk hava depoları kurmak işletmek ve işlettilmek, kırsal kesimde nüfusun bulunduğu alanlarda kalkınma sağlayacak politikalar geliştirecektir.

Yabani av hayvanları ile yabani hayvan hayatının geliştirilmesi bu genel müdürlüklerin görevi olacaktır.

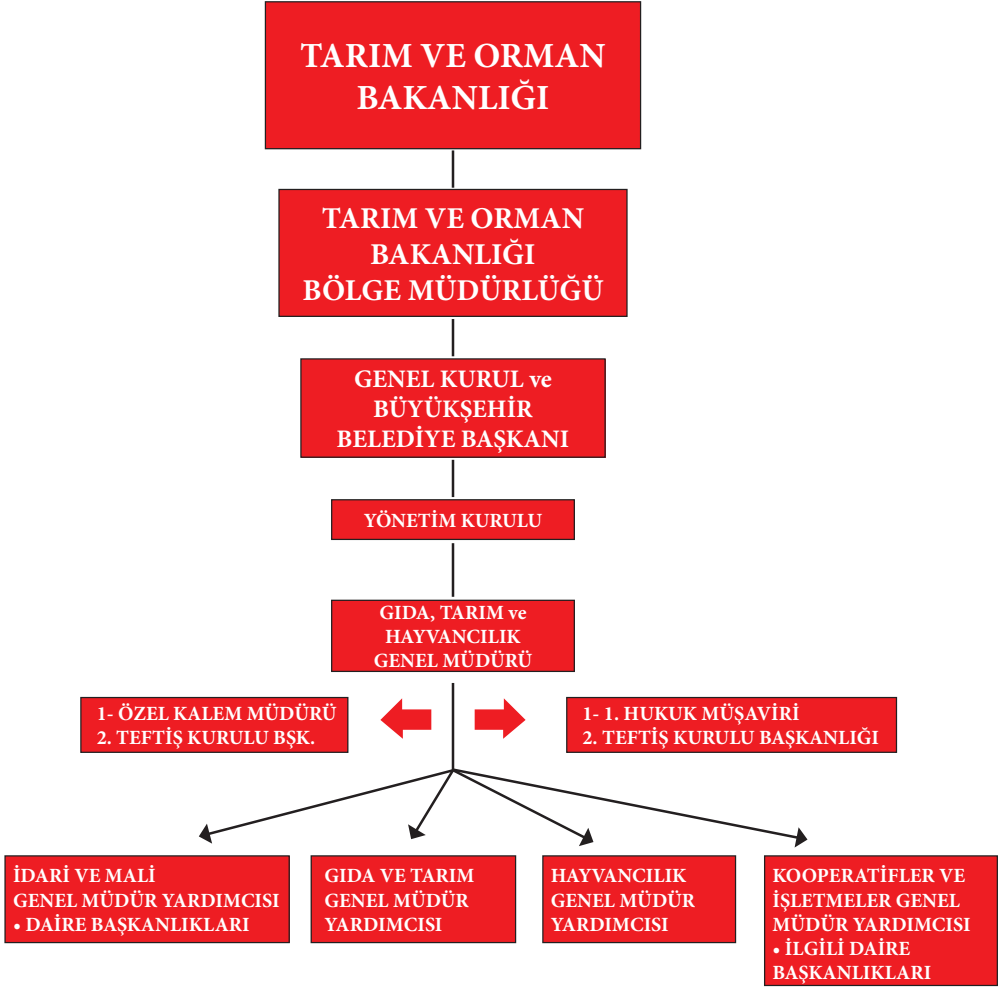
Gıda, tarım, hayvancılık ve balıkçılık, arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla mesleki eğitim verilmesi aynı amaçla Üniversitelerle işbirliği yapılması, ARGE çalışmaları bu genel müdürlüklerin görevi olacaktır.

Ata tohumları ve hayvancılık alanında yerli ırklar tescile alınarak çoğaltılacaktır.

Kardeş şehirler uygulaması yanında tarım ve hayvancılığı geliştirmek amacıyla ülke içinde ve ülke dışında kardeş köy ilişkisi kurulacaktır.

Gıda, tarım ve hayvancılık hizmet alanı içerisinde yer alan kooperatifler, sany kuruluşları, tarım işletmeleri, meslek kuruluşları üretici temsilcileri, tarım meslek liseleri, gıda tarım ve hayvancılık eğitimi veren yüksekokul ve üniversite temsilcileri, Belediye bünyesinde kurulacak olan gıda tarım ve hayvancılık hizmetleri meclisi, bünyesinde faaliyet göstereceklerdir.

Gıda, tarım ve hayvancılık hizmetlerinin yerel yönetimlere devri ile birlikte hizmetler, gereksinimlere uygun yürütülerek, bütün mahalli imkânlar yerel dinamikler, Büyükşehir Belediyesi çatısı altında, bugünkünden daha başarılı ve verimli olarak, demokratik ilkelere uygun olarak yönetilecektir.

1. Bakanlık Taşra Teşkilatında bulunan il ve ilçe örgütleri gıda, tarım ve hayvancılık genel müdürlüklerine bağlanacaktır.
2. Bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşlarının bir kısmı Bakanlık teşkilatı içerisinde yer alan genel müdürlüğe dönüştürülecektir. Bu kurumların taşradaki yetki ve görevleri büyükşehir belediyesi bağlı genel müdürlüklerine devredilecektir.
3. Bakanlığa bağlı bölge müdürlükleri kurulacaktır.

KISALTMALAR

İSKİ - İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi

İSU - İzmit Su ve Kanalizasyon İdaresi

EGO - Elektrik Gaz Otobüs Genel Müdürlüğü

İETT - İstanbul Elektrik

ASKİ - Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi

İZSU - İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi

Bkz - Bakınız

s. - sayfa

AB - Avrupa Birliği

ABD - Amerika Birleşik Devletleri

TÜİK - Türkiye İstatistik Kurumu

DSİ - Devlet Su İşleri

SKADA - Uzaktan Kontrol ve Veri Toplama Sistemi

KAYNAKÇA

GÜZEL, Merve: Tarımda Kalite Uygulamaları Kapsamında İyi Tarım Uygulamalarının (GAP) Yeri ve Bir örnek Uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2012

ÇETİNER, Selim: Aylık Tarım ve Kültür Dergisi Makale 9852, Hollanda'nın Tarımsal Üretimi nasıl fazla veriyor, Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi İstanbul 2018

DOĞAN, Zeki/ ARSLAN AYBERK, Seçkin/ BERKMAN, Nuri : Türkiye'de

Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bakış, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Niğde 2015

EREN, Fikret/ BAŞPINAR, Veysel : Toprak Hukuku, 5. Bası, Ankara 2017

SARAÇ, İbrahim: Tıbbi Bitkiler ve Bitkisel Sağlık Rehberi

İNALCIK, Halil: Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-1, 1. Bası, İstanbul 2009

ALTAY, Feyzullah: Konya Ticaret Odası, Ahilik ve Lonca Düzenlerinde din-ekonomi ilişkisi, www.kto.org.tr Konya Ocak. 2016

KÖROĞLU, Semiha : Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de Tarımsal Örgütlenme T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Daire Başkanlığı, Ankara 2003

ATALAY, İbrahim Orkun: Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası, KHD.S.2sh.58 vd.; Arslan Olcay, Ceran S; Avrupa Birliği/ Ortak Tarım Politikasını Geleceği, Ankara 2015

ERAKTAN, Gülcan: "AB--Türkiye Üretici Örgütlülüğü ve Değişim, Ziraat Mühendisleri Odası AB Genişleme Sürecinde Türkiye Semineri- Tarımsal ve Kırsal Politikalar-, 2003 Ankara

ERDOĞAN, Oğuz: Üretici Birlikleri, A, Ü, ATAUM Ortak Tarım Politikası Uzmanlık Ödevi (yayınlanmamış) Ankara 2000

YALÇIN, Soner: Saklı Seçilmişler, 1. Bası, İstanbul 2017

SAYIN ,Betül / SAYIN, Cengiz:Türkiye V1 Tarım Ekonomisi Kongresi 'Türkiye' de Tarımsal Üretici Örgütlenmesi, Avrupa Birliği'ne Uyum Hazırlıkları ve Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu Tokat 2013

ÇIKIN, Ayhan:Türkiye Tarımı için Bazı Saptamalar, Fethiye Dergisi, (ekim 2002)

TAN, Sibel/ KARAÖNDER, İlker :ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi 2013 Türkiye'de Tarımsal Örgütlenme politikalarının ve Mevzuatının İrdelenmesi: Tarımsal amaçlı kooperatifler örneği 2013

CEYHAN, İsmail Coşkun: Çiftçi Örgütlerinde Yayım Eğitimi. Tarım ve Köy Dergisi 137: 28-31. Ankara 2001

TÜRKOĞLU, Süleyman/ ALTAN, Yakup: Türk Tarım Sektöründe Kamu- Özel Ortaklığı uygulaması, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, suleymantulucoşkun@sdu.edu.tr

ERAKTAN, Gülcan: "AB'de Üretici Örgütleri ve Çiftçi Birlikleri" A. Ü. ATA-UM Ders Notları(Yayınlanmamış) Ankara

AKYILMAZ ,Bahtiyar/ SEZGİNER, Murat/ KAYA, Cemil :Türk İdare Hukuku, 1. Bası, Ankara 2009

ALBAYRAK, Hakan: AB Tarım Politikaları Açısından Türk Tarımında Katılımcı Bir Model Önerisi TigemÖrneği,- Hiperlink Yayınları. Aralık 2017,

KARANFİLOĞLU A. Yasınaran:Yerel Yönetimlerin Denetimi-Araştırma /İnceleme / Çeviri Dizisi, Sayıştay Yayınları, Ankara, 2000

AKTALAY, Alptekin: Türkiye de Yeni Kamu Yönetimi Çerçevesinde Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim ve Yerinden Yönetim Arasındaki Denetim İlişkisi, İstanbul 2011

ALBAYRAK, Hakan: 6360 Sayılı Kanunun Getirdiği Yeni Büyükşehir Modeli ve Uygulama Sonuçları Ankara 2016

kocaeli.tarimorman.gov.tr Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü faaliyet raporu 2017 Yılı Genel Bütçe yatırımları,

Sosyal Ekonomi <https://sosyalekonomi.org/Hollanda> -tarım-kooperatifleri-neden-basari//

MEVZUAT FİHRİSTİ

19/11/2019 - 11/12/2019 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete’de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Su Ürünleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 6/11/2019/ 7191
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22/11/2019- 30956
- Konusu** : 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda değişiklik yapılmıştır. Değişen bazı maddeleri “Su ürünleri ruhsat tezkereleri ve izinleri: MADDE 3 – Ticari amaçlı su ürünleri avcılık faaliyetinde bulunacak gerçek ve tüzel kişiler ile ticari amaçlı su ürünleri avcılık ya da yetiştiricilik faaliyetinde kullanılacak gemiler ve diğer su vasıtaları için Tarım ve Orman Bakanlığından ruhsat tezkeresi veya izin alınması zorunludur.
- Ruhsat tezkerelerinin veya izinlerin verilmesine, yenilenmesine, süresine, iptaline ve ruhsat kod numarasının gemiye yazılışına, türlerin avlanma miktarlarına, bölgesel avcılığa ve av araçlarına göre verilecek izinlere, amatör amaçlı avcılık faaliyetlerinde türlere, yerlere ve yöntemlere göre belirlenen esaslar dahilinde getirilecek sınırlamalar veya ruhsata tabi olacaklar ile yerli ve yabancı uyruklu kişilerce yapılacak amatör avcılığa ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Tarım ve Orman Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.
- Kanunun 36 ncı maddesi başlığı “İdari yaptırımlar: MADDE 36 – Bu Kanundaki ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerdeki yasak, sınırlama ve yükümlülüklere aykırı hareket edenlere verilecek cezalar” yeniden belirlenmiştir.
- 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “il özel idarelerince” ibaresi “Tarım ve Orman Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanun Adı : **Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**

Kanun Tarih ve No. : 12/11/2019/ 7192

R.G. Tarih ve Sayısı : 22/11/2019- 30956

Konusu : 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun çeşitli maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan bu değişikliğe uyum sağlanması için 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'larında değişikliğe gidilmiştir.

Kanun Adı : **Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**

Kanun Tarih ve No. : 5/12/2019/ 7194

R.G. Tarih ve Sayısı : 7/12/2019- 30971

Konusu : Dijital Hizmet Vergisi şeklindeki **Verginin Konusu, Tanımlar, Mükellef ve Vergi Sorumlusu, Muafiyet ve İstisnalar belirlenmiştir.**

Verginin konusu: MADDE 1 – (1) Türkiye’de sunulan aşağıdaki hizmetlerden elde edilen hasılat, dijital hizmet vergisine tabidir:

a) Dijital ortamda sunulan her türlü reklam hizmetleri (reklam kontrol ve performans ölçüm hizmetleri, kullanıcılarla ilgili veri iletimi ve yönetimi gibi hizmetler ile reklamın sunulmasına ilişkin teknik hizmetler dâhil)

b) Sesli, görsel veya dijital herhangi bir içeriğin (bilgisayar programları, uygulamalar, müzik, video, oyunlar, oyun içi uygulamalar ve benzerleri dâhil) dijital ortamda satışı ile bu içeriklerin dijital ortamda dinlenmesine, izlenmesine, oynanmasına veya elektronik cihazlara kaydedilmesine veya bu cihazlarda kullanılmasına yönelik dijital ortamda sunulan hizmetler

c) Kullanıcıların birbirleriyle etkileşime geçebilecekleri dijital ortamların sağlanması ve işletilmesi hizmetleri (kullanıcılar arasında bir mal veya hizmetin satılmasına veya satılmasının kolaylaştırılmasına yönelik sunulan hizmetler dâhil)

(2) Birinci fıkrada sayılan hizmetlere yönelik dijital ortamda dijital hizmet sağlayıcıları tarafından verilen aracılık hizmetlerinden elde edilen hasılat da dijital hizmet vergisine tabidir.

Mükellef ve vergi sorumlusu

MADDE 3 – (1) Dijital hizmet vergisinin mükellefi, dijital hizmet sağlayıcılarıdır. Bunların, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu bakımından tam mükellef olup olmaması, dar mükellefiyette söz konusu faaliyetleri Türkiye’de bulunan iş yeri veya daimi temsilcileri vasıtasıyla gerçekleştirip gerçekleştirmemesi dijital hizmet vergisi mükellefiyetine tesir etmez.

(2) Mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, iş yerinin, kanuni ve iş merkezlerinin bulunmaması hâlleri ile gerekli görülen diğer hâllerde Hazine ve Maliye Bakanlığı, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla vergiye tabi işlemlere taraf olanlar ile işleme ve ödemeye aracılık edenleri verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.11.2019 – 30957
- Konusu** : 8/1/2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “otobüs cinsi özmal taşıtlarla” ibareleri yürürlükten kaldırılmış, dördüncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “en az” ibarelerinden sonra gelmek üzere “otobüs cinsi özmal taşıtlarla” ibaresi eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Genel Aydınlatma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 3.12.2019 – 30967
- Konusu** : 27/7/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Aydınlatma Yönetmeliğinin 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığına” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 3.12.2019 – 30967
Konusu : Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı ile ilgili yapılacak iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu Yönetmelik, Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartının tasarımı, temini veya üretimi, başvurusu, kişiselleştirmesi, dağıtımı, teslimi, iptali, imhası, kimlik doğrulama yöntemi, biyometrik verilerin alınması ve işlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Su Tahsisleri Hakkında Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 10.12.2019 – 30974
Konusu : İlgili kanunların verdiği yetkiye istinaden su kaynaklarının diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca tahsisi, kiralanması, ruhsatlandırılması gibi işlemlerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görüşünün alınmasına ilişkin usul ve esaslar ile münhasıran Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak su tahsislerine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 308)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 20.11.2019 – 30954
Konusu : 7/8/2014 tarihli ve 29081 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (II-13.1)'in 12/A maddesi uyarınca sermaye piyasası araçlarının hak sahibi ismine açılmaksızın toplu olarak tutulduğu ve izlendiği yabancı merkezi saklama kuruluşu ve genel saklama yetkisi bulunan yatırım kuruluşları nezdinde açılan hesapların 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamındaki tevkiyat ve bildirim sorumlulukları ile bu hesaplarda izlenen sermaye piyasası araçlarının müşterinin talimatı ile hesap dışındaki hak sahibi bazında tutulan başka bir hesaba virman yapılması durumunda söz konusu kıymetlerin alış bedellerinin tespit edilmesine ilişkin esaslar belirlenmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : Çevresel Etki Değerlendirmesi Yeterlik Belgesi Tebliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 29.11.2019 – 30963
Konusu : 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan *Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında Proje Tanıtım Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje İlerleme Raporu hazırlayacak* kurum ve kuruluşlara ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : Yapı İşleri İnşaat, Makine Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: Yfk-2007/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
R.G. Tarih ve Sayısı : 01.12.2019 – 30965
Konusu : 30/6/2007 tarihli ve 26568 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)’in ekinde yer alan III- Makine Tesisatı Genel Teknik Şartnamesindeki;
a) Bölüm 1, Ek-1’de,
b) Bölüm 2, Ek-2’de,
c) Bölüm 3, Ek-3’teki Resmi Gazete’deki şekli gibi değiştirilmiştir.
– Aynı Tebliğin ekinde yer alan III- Makine Tesisatı Genel Teknik Şartnamesine Ek-4’teki bölümler eklenmiştir.
- Tebliğin Adı** : Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 309)
R.G. Tarih ve Sayısı : 03.12.2019 – 30967
Konusu : 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 113 üncü maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.
(2) Bu Tebliğ, şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin, söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri vergiye tabi kazançlarının 193 sayılı Kanunun 113 üncü maddesinde düzenlenen Hasılat Esaslı Kazanç Tespiti yoluyla tespit edilmesine ilişkin açıklamaları kapsamaktadır.

- Tebliğın Adı** : **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 324)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 395)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05.12.2019 – 30969
- Konusu** : 26/4/2009 tarihli ve 27211 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 324)'nin *Tebliğde hazine taşınmazları üzerinde kullanma izni verilmesi ile irtifak hakkı tesis edilmesi ile ilgili esaslara yer verilen tebliğde değişiklik yapılmıştır.*
- Bedellerin tahsili 4) *Bitkisel üretimle sınırlı olmak kaydıyla üzerinde tarım veya organize hayvancılık yapılmak üzere kullanma izni verilen veya irtifak hakkı tesis edilen taşınmazların kullanma izni veya irtifak hakkı bedelleri; ilk yıl ihale bedeline, ikinci ve üçüncü yıllar için ise sözleşmesine göre tespit edilecek bedele yüzde yetmiş oranında indirim uygulanmak suretiyle, sonraki yıllar için ise sözleşmesine göre tespit edilecek bedele yüzde elli oranında indirim uygulanmak suretiyle hesaplanarak tahsil edilir. Ancak, kullanma izni verildiği veya irtifak hakkı tesis edildiği tarihte taşınmazın üzerinde kullanma izni veya irtifak hakkı amacına uygun kullanımı mümkün yapı, tesis vb. muhdesatların bulunması ve esash nitelikte ilave yatırım gerekmemesi halinde; kullanma izni ve irtifak hakkı bedellerinde ilk üç yıl için öngörülen yüzde yetmiş indirim uygulanmayacak ve sözleşme gereğince alınması gereken bedelin yüzde ellisinin tahsiline devam edilecektir.*
- Değişiklik:** “II. GENEL ESASLAR” başlıklı kısmının “14. Bedellerin tahsili” başlıklı bölümünün (A) maddesinin dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, sonraki yıllar için ise sözleşmesine göre tespit edilecek bedele yüzde elli oranında indirim uygulanmak suretiyle” ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “uygulanmayacak ve sözleşme gereğince alınması gereken bedelin yüzde ellisinin tahsiline devam edilecektir.” ibaresi “uygulanmayacaktır.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Tebliğın Adı** : **Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 07.12.2019 – 30971
- Konusu** : /1/2019 tarihli ve 30643 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Avukatlık **Asgari Ücret Tarifesinin 12 nci maddesinin birinci fıkrası**, “(1) Tüketici hakem heyetlerinin tüketici lehine verdiği kararlara karşı açılan itiraz davalarında, kararın iptali durumunda tüketici aleyhine, Tarifenin üçüncü kısmına göre vekâlet ücretine hükmedilir.”
- **Aynı Tarifenin 13 üncü maddesine** “(3) Maddi tazminat istemli davanın kısmen reddi durumunda, karşı taraf vekili yararına Tarifenin üçüncü kısmına göre hükmedilecek ücret, davacı vekili lehine belirlenen ücreti geçemez. (4) Maddi tazminat istemli davaların tamamının reddi durumunda avukatlık ücreti, Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümüne göre hükmolunur.”– **Aynı Tarifenin 22 nci maddesi** “**MADDE 22** – (1) İhtiyari dava arkadaşlığının bir türü olan seri davalar ister ayrı dava konusu yapılsın ister bir davada birleştirilsin toplamda on dosyaya kadar açılan seri davalarda her bir dosya için ayrı ayrı tam avukatlık ücretine, toplamda elli dosyaya kadar açılan seri davalarda her bir dosya için ayrı ayrı tam ücretin %50’si oranında avukatlık ücretine, toplamda yüz dosyaya kadar açılan seri davalarda her bir dosya için ayrı ayrı tam ücretin %40’ı oranında avukatlık ücretine, toplamda yüzden fazla açılan seri davalarda her bir dosya için ayrı ayrı tam ücretin %25’i oranında avukatlık ücretine hükmedilir. Duruşmalı işlerde bu şekilde avukatlık ücretine hükmedilmesi için dosyaya ilişkin tüm duruşmaların aynı gün aynı mahkemede yapılması gerekir.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

İŞÇİLERE EŞİT DAVRANILMASI¹

Dosyanın içeriği ve mail yazışmalarına göre davacı işçinin çalışmalarının yöneticisi tarafından takdir edildiği, işyerinde olumsuzluklara neden olan bir çalışması bulunmamasına rağmen, işçinin hamileliğini 04.07.2014 tarihli hastane yazısı ile bildirmesi üzerine, insan kaynakları müdürlüğüne yazılan 05.07.2014 tarihli yazısında davacıdan verim alınmadığı gerekçesiyle kendisiyle çalışmak istemediği bildirilerek iş sözleşmesinin fesh edilmesi karşısında mahkemece davacının hamileliği nedeniyle ayrımcılık yapılarak iş sözleşmesinin fesh edildiği kabulü gerektiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m.5, 18/3-2,b)

Eşit davranma ilkesi tüm hukuk alanında geçerli olup, iş hukuku bakımından işverene işyerinde çalışan işçiler arasında haklı ve objektif bir neden olmadıkça farklı davranmama borcu yüklemektedir. Bu bakımdan işverenin yönetim hakkı sınırlandırılmış durumdadır. Başka bir ifadeyle işverenin ayırım yapma yasağı işyerinde çalışan işçiler arasında keyfi biçimde ayırım yapılmasını yasaklamaktadır. Bununla birlikte eşit davranma borcu tüm işçilerin hiçbir farklılık gözetilmeksizin aynı duruma getirilmesini gerektirmeyip, eşit durumdaki işçilerin farklı işleme tabi tutulmasını önlemeyi amaç edinmiştir.

TAPU İPTAL VE TESCİL²

Dava konusu inşaatın tamamında projeye aykırılıklar olduğu ve Belediye tarafından alınan yıkım kararının bulunduğu, dosya ile ilgili karar verildikten sonra imar barışı olarak nitelendirilen kaçak yapılarla ilgili bir düzenlemeye gidildiği, kararın temyiz aşamasında, taraflarca bu düzenleme uyarınca müracaatta bulunduğu, hususları gözetilerek imar barışı kapsamında araştırma yapılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekmektedir. (7143. Kanun m. 16)

1 T.C. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:201/1423, K:2019/11167, T:15/05/2019

2 T.C. Yargıtay Hukuk Dairesi E:2018/768, K:2019/700, T:25/2/2019

RÜŞVET VERME³

TCK'NIN 254/2. Maddesindeki; “Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi halinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz.” hükmü mevcut iken etkin pişmanlık hükümlerinin uygulamadan hüküm kurulması isabetli görülmemiştir. (5237 s. TCK m. 254/2)

İŞ KAZASI (SERVİS ARACINDA KAZA)⁴

İşçilerini alt işveren olarak taşıyan servis aracının, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından ihale ile davalı A.İnşaat Ltd. Şti'ye yaptırdığı inşaata çarpması sonucu servis aracının içinde bulunan bir işçinin ölümünden kaynaklanan zarardan alt işveren olarak taşıma işini yapan araç maliki ile asıl işveren şirketin yanı sıra ihale ile inşaat işini yapan şirket ve Karayolları Genel Müdürlüğü'nün de müteselsilen sorumlu olduğu gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m.2), (5510 s. SSGSSK m. 11/2), (506 s. SSK m. 5/2), (818 s. BK. 50,51, 142)

HASTALANAN İŞÇİYİ HASTANEYE GÖTÜREN ARKADAŞININ KAZA YAPMASI⁵

Sigortalının işyerinde rahatsızlanması üzerine aynı işyerinde çalışan şoför işçi tarafından hastaneye götürülürken geçirilen trafik kazası sonucu her iki işçinin ölmesi üzerine vefat eden sigortalının hak sahiplerine bağlanan iş kazası ölüm gelirin'in işverenden tazminini talebiyle açılan davada mahkemece hükme esas alınan kusur raporu doğrultusunda davalı işveren kusuruna tekabül eden kusur karşılığı ilk peşin sermaye değerinin davalıdan tahsiline karar verilmesi gerektiği gözetilmiştir. (6098 s. TBK b. 61, 62), (5510 s. SSGSSK m. 21/1,5)

Dava konusu iş kazası; 22.01.2009 tarihinde iş yerinde rahatsızlanan sigortalı YH.Y'ün, aynı işyerinde çalışan şoför işçi H.İ.K. tarafından işyerinin aracı ile hastaneye götürülürken geçirilen trafik kazası sonucu her iki işçinin ölmesi ile sonuçlanan bir kazadır. Mahkemece hükme esas alınan 19.09.2014 tarihli kusur raporunda, ölen şoför sigortalı H.İ.K. %90, davalı işveren ise %10 kusurlu bulunmuştur.

3 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2015/10167, K:2019/5558, K:22/05/2019

4 T.C. Yargıtay Yirmibirinci Hukuk Dairesi E:2018/4779, K:2019/3685, T:13/5/2019

5 T.C. Yargıtay Onuncu Hukuk Dairesi E:2018/1374 K:2018/6728, T:18/09/2018

İMAR KİRLİLİĞİNE NEDEN OLMA⁶

Şüpheli hakkında tutulan yapı tatil zaptına istinaden iddianameyle dava açıldığı, dava devam ederken keşif yapıldığı ve bilirkişi raporuyla şüphelinin imara aykırı inşaata devam ettiği ve mühür bozduğunun tespit edildiği, Asliye Ceza Mahkemesi'nin kararıyla şüpheli hakkında imar kirliliğine dene olma suçundan mahkumiyet kararı verildiği ve imara aykırı inşaata devam ettiği gerekçesiyle imar kirliliğine neden olma ve mühür bozma suçlarından suç duyurusunda bulunduğu, iddianame tanzim edildiği, mahkemenin ise düzenlenen iddianamenin yapı kayıt belgesi alınıp alınmadığının araştırılmaması nedeni ile iadesine karar verildiği, Cumhuriyet savcısı tarafından iddianamenin iadesine ilişkin karara süresi içerisinde itiraz edildiği, vaki itirazın bu itirazı incelemekle yetkili ve görevli Ağır Ceza Mahkemesince reddedildiği dava konusu olayda; "imar kirliliğine neden olma ve mühür bozma suçlarında Cumhuriyet savcısının soruşturma dosyası içerisinde yapı kayıt belgesi alınıp alınmadığını araştırma zorunluluğu bulunmamasından dolayı iddianamenin iadesi kararı ve bu karara yapılan itiraz üzerine verilen ret kararı hukuka uygun değildir.

(...)

İstem yazısında; "3194 sayılı İmar Kanunu'na 7143 sayılı Kanun'un 16. Maddesi ile eklenen geçici 16. Maddesinde yer alan, "Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31.10.2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31.12.2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir ... Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir. Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun uyarınca alınmış yakım kararları ile tahsil edilmeyen idari para cezaları iptal edilir. ... Yapı Kayıt Belgesi,. Yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuat hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır." Şeklindeki düzenleme değerlendirildiğinde şüpheliye 7143 sayılı Kanun gereği yapı kayıt belgesi verilmiş olmasının idari yaptırımlar bakımından bazı muafiyetler sağlamasına mukabil ceza sorumluluğunu etkileyen bir ciheti bulunmadığı, yapı kayıt belgesinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 184. Maddesi anlamında yapı ruhsatıyesi olarak mütalaa edilemeyeceği, ayrıca bu belgenin fiili suç olmaktan da çıkarmadığı, sonuç olarak yapı kayıt belgesinin bulunup bulunmadığı hususunun iddianamenin iadesi sebepleri arasında değerlendirilemeyeceği kanaatiyle, itirazın kabulü yerine, yazılı şekilde reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir." denilmektedir.

6 T.C. Yargıtay Onsekizinci Ceza Dairesi E:2019/1547, K:2019/10878, T:19/06/2019

(...)

İncelenen dosyada, şüphelinin hakkında 09.01.2017 tarihinde tutulan yapı tatil zaptına istinaden 19.02.2018 tarihili iddianameyle dava açıldığı, dava devam ederken 08.03.2018 tarihinde keşif yapıldığı ve 09.04.2018 tarihli bilirkişi raporuyla şüphelinin imara aykırı inşaata devam ettiği ve mühür bozduğunun tespit edildiği, Trabzon 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 19.04.2018 tarih 2017/300 esas ve 2018/229 sayılı kararıyla şüpheli hakkında imar kirliliğine neden olma suçundan mahkumiyet kararı verildiği ve imara aykırı inşaata devam ettiği gerekçesiyle imar kirliliğine neden olma ve mühür bozma suçlarından suç duyurusunda bulunulduğu, iddianame tanzim edildiği mahkemenin ise düzenlenen iddianamenin yapı kayıt belgesi alınıp alınmadığının araştırılmaması nedeni ile iadesine karar verdiği, Cumhuriyet Savcısı tarafından iddianamenin iadesine ilişkin karara süresi içinde itiraz edildiği, vaki itirazın bu itirazı incelemekle yetkili ve görevi Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesince reddedildiği görülmüştür.

Yukarıda ayrıntısı ile yapılan açıklama ışığında; Cumhuriyet Saccısı'nın soruşturma dosyası içerisinde yapı kayıt belgesi alınıp alınmadığı araştırma zorunluluğu bulunmamasından dolayı iddianamenin iadesi kararının ve bu karara yapılan itirazın hukuka uygun olmadığı görülerek tebliğnamedeki talebin kabulüne karar vermek gerekmiştir.

KARŞI OY

(...)

SONUÇ: Somut olayda failin imar kirliliğine neden olma suçunu işlemesinden sonra 3192 sayılı Yasa'ya eklenen geçici 16. Madde ile imar barışı ve faile bir etkin pişmanlık olanağı getirilmiştir. Cumhuriyet Savcısı tarafından öncelikle şüphelinin etkin pişmanlıktan yararlanıp yararlanmadığı araştırılmalıydı. Etkin pişmanlıktan yararlanmış ise TCK'nın 184/5. Madde uyarınca kovuşturmaya yer olmadığına karar vermesi gerekirken şüphelinin lekelenmeme hakkı gözetilmeden, olumsuz yarılama şartı olan etkin pişmanlığın bulunmaması koşulu araştırılmadan doğrudan kamu davası açılması hukuka uygun değildir. Bu nedenlerle mahkemenin iddianamenin iadesi kararına itirazın reddi kararı yerinde olup, KYP talebinin reddi yerine bozma yönündeki sayın çoğunluk görüşüne karşıyız.

YARGITAY 18. Ceza Dairesi Başkanı
Ziya DİNLER

YARGITAY 18. Ceza Dairesi Üyesi
Özgür CEVAHİR

DANIŞTAY KARARLARI

TARIM ARAZİSİ VE SULAMA ALANINDA YAPI¹

1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında “tarım arazisi ve sulama alanında” kalan taşınmaz üzerinde anılan plan notlarına göre entegre nitelikte olan uyuşmazlığa konu tesisin yapılması imkanı bulunmadığından, anılan tesisin kurulabilmesi amacıyla mezii imar planı yapılması isteminin reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı hk.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava, Batman İli Merkez İlçesi ... parsel sayılı taşınmaz üzerinde tarımsal işletme (750 baş süt sağırcılığı, pastörize süt ve süt mamulleri üretimi, soğuk hava deposu, karma yem üretimi ve yem bitkileri üretimi amaçlı tesisler) yapılabilmesi amacıyla mevzii imar planı yapılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 08.01.2015 tarihli, 2015/15 sayılı Batman İl Genel Meclisi kararının iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; davacı şirketin ön izin süresi içerisinde tüm yükümlülüklerini yerine getirdiği, ön izin süresi içerisinde tüm yükümlülüklerini yerine getirdiği ön izin süresi dolmadan davalı idareye yapılan plan teklifinin dava konusu işlemin tesis edildiği tarih itibarıyla ön izin süresinin dolduğu gerekçe gösterilerek reddedilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idareler vekili tarafından temyiz edilmiştir.

(...)

Dava konusu taşınmazın, Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında “tarım arazisi ve sulama alanında” kaldığı görülmektedir. Çevre düzeni plan notlarının Tarım arazileri (3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununa Tabi Araziler) başlıklı 8.3.9.6 maddesinde bulunan arazilerde tarımsal amaçlı yapıların yapılabileceği, çiftçinin barınabileceği yapının emsale dahil olduğu ve inşaat alanının 75 m²'yi geçmeyeceği tarımsal amaçlı yapılar için en yüksek emsalın 0,20 olduğu belirtilmiştir. Yine çevre düzeni plan notlarının 4.20. maddesinde tarım amaçlı yapılar; “Toprak koruma ve sulamaya yönelik altyapı tesisleri, entegre nitelikte olmayan hayvancılık ve su ürünleri üretim ve muhafaza tesisleri ile zorunlu olarak tesis edilmesi gerekli olan müstemilatı, mandıralar, üreticinin bitkisel üretime bağlı olarak elde ettiği ürünü için ihtiyaç duyacağı yeterli boyut ve hacimde depolar, un değirmeni, tarım alet ve makinelerinin muhafazasında kullanılan sundurma ve çiftlik atölyeleri, seralar, tarımsal işletmede üretilen ürünün özelliği itibarıyla hasattan sonra iki saat içinde işlenmediği

1 T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas no:2015/9542, Karar No:2018/5330

takdirde ürünün kalite ve besin değeri kaybolması söz konusu ise bu ürünlerin işlenmesi için kurulan tesisler ile T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen, entegre nitelikte olmayan diğer tesislerdir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Entegre tesis; bir ürünün ham madde halinden paketlenmesine kadar her türlü üretim süresinin gerçekleştirildiği tesis olarak tanımlanabilir. Anılan plan notlarına göre, bir yapının sayılan örnekler dışında tarımsal amaçlı yapı sayılabilmesi için, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tarımsal amaçlı olduğunun kabul edilmesi ve tesisin entegre nitelikte olmaması gereklidir. Söz konusu düzenlemede, her iki şartın kümülatif olarak arandığı görülmektedir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 20.10.2014 tarihli, 7835 sayılı yazısında tesisin entegre tesis niteliğinde olmadığı, tarımsal amaçlı yapı olduğu belirtilmiş ise de, yapılması planlanan tesisin, 750 baş süt sağırcılığı, pastörize süt ve süt mamulleri üretimi, soğuk hava deposu, karma yem üretimi ve yem bitkileri üretimini içeren entegre nitelikte bir tesis olduğu açıktır.

Bu durumda Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında “tarım arazisi ve suluma alanında” kalan taşınmaz üzerinde anılan plan notlarına göre entegre nitelikte olan uyumsuzluğa konu tesisin yapılması imkanı bulunmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerekirken dava konusu işlemin iptali yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmamaktadır.

BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYESİ PLANI²

İlçe belediyesine sunulan plan değişikliği talebinin belediye meclisi kararıyla reddedildiği, onay için Büyükşehir Belediye Meclisine sunulması üzerine Büyükşehir Belediye Meclisince plan değişikliği teklifinin kabulüne karar verildiği, dolayısıyla ortada ilçe belediyesi tarafından yapılmış bir plan değişikliği bulunmamasına karşın Büyükşehir Belediyesince doğrudan uygulama imar planı yapıldığı görüldüğünden, 5216 sayılı Yasaya aykırı olan dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı hk

(...)

Dosyanın incelenmesinden adlı şahıslar tarafından Çankaya Belediye Başkanlığı'na hitaben verilen dilekçelerle sayılı parsel üzerindeki binanın bulunduğu alanın yoldan kurtarılması, ... ada sayılı parselde verilen hisselerin binanın bulunduğu alanda toplanması” yönünde 1/1000 ölçekli imar planı değişikliği yapılmasını talep edildiği, talebin ... Belediyesi İmar Müdürlüğü'nce reddedildiği, bu işleme karşı açılan davada Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 25.01.2011 günlü kararıyla işlemde yetki

2 T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No:2014/861, Karar No:2018/10496

unsuru bakımından hukuka uyarlık bulunmadığından bahisle yürütmeyi durdurma kararı verilmesi üzerine kararda belirtilen gerekçe doğrultusunda adı geçen talebinin bu kez Çankaya Belediye Meclisince değerlendirildiği ve 06.06.2011 tarihli, 461 sayılı kararıyla reddedildiği, söz konusu ret kararının onaylanmak üzere Ankara Büyükşehir Belediye Meclisine gönderildiği Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.09.2011 tarihli 2611 sayılı kararı ile "İlçe Belediye Meclisi ret kararının aynı konuya ilişkin ... in 14.07.2011 günlü dilekçe eki talebi doğrultusunda düzeltilerek, tadilen onayına" karar verildiği, bu kez söz konusu kararla yapılan plan değişikliğinin askı aşamasında komşu .. tarafından yapılan itiraz üzerine Çankaya Belediye Meclisinin 09.02.2012 tarihli, 135 sayılı kararıyla 0606.2011 tarihli, 461 sayılı kararıyla reddedilen plan değişikliği teklifinin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.09.2011 tarihli, 2611 sayılı kararına yapılan tadilen onayına ilişkin itirazın kabulüne" karar verildiği, bu kararın onaylanmak üzere Büyükşehir Belediye Meclisine sunulduğu, dava konusu 11.04.2012 tarihli, 546 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla Çankaya Belediye Meclisince kabul edilen söz konusu itirazın reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

5216 sayılı Yasa'nın yukarıda anılan hükmü uyarınca büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde uygulama imar planı ve değişikliklerin yapma yetkisi kural olarak ilçe ve ilk kademe belediyelerine verildiği, bu belediyelerin yapacakları yalanları onaylamak üzere büyükşehir belediye başkanlığına sunacakları, büyükşehir belediyesince de söz konu planların aynen veya değiştirilerek onaylanacağı açıktır. Buna karşın, söz konusu madde hükmü incelendiğinde, ilgililerce verilen plan değişikliği tekliflerinin ilçe belediyesince reddedilmesi halinde, ortada ilçe belediyesince yapılmış bir plan bulunmadığından büyükşehir belediye meclisi tarafından ilçe belediyesince reddedilen teklifin kabul edilerek "tadilen" plan değişikliği yapamayacağı, aksi halde ilçe belediyelerine verilmiş olan yetkinin büyükşehir belediyelerince doğrudan kullanılması şeklinde bir durumun ortaya çıkacağı sonucuna varılmıştır.

HIRSIZLIK, DİSİPLİN³

Ceza mahkemesi ve disiplin soruşturması ayrı ayrı yürütülmekte ise de, ceza mahkemesinde yargılama konusu suçun yüz kızartıcı ve utanç verici bir suç olup olmadığı yönünde yapılacak bir değerlendirmenin ve verilecek hükmün, disiplin hukuku açısından kamu görevlisine yöneltilen suçlamanın yüz kızartıcı ve utanç verici bir suç olup olmadığının tespit için disiplin makamlarına ve idari yargı mercilerine karine teşkil edeceği, davacının hakkında verilen disiplin cezasına esas teşkil eden "hırsızlık" fiilini işlediğine dair adli yargıda kesinleşmiş bir kararın bulunmadığı dikkate alındığında, davacının söz konusu eylemlerinin memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak derecede yüz kızartıcı ve utanç verici davranış niteliğinde olmadığı sonucuna varıldığı hakkında.

3 T.C. Danıştay Beşinci Daire Esas No:2016/49819, Karar No:2018/16359

YAPI DENETİMDE İLAVE HİZMET BEDELİ⁴

Uyuşmazlıkta, yapı denetim sözleşmesine uyulmaması durumunun bulunmadığı, ilave hizmet bedelinin ödenmemesi durumunun söz konusu olduğu, bu durumda yapı denetim sözleşmesine uyulmaması halinde uygulanabilecek olan Yapı Denetimi Hakkında Kanunda belirtilen hükmün, yaptırımların kanuna dayanması ilkesine aykırı olarak idarece uygulanması suretiyle yapının mühürlenerek durdurulmasında hukuka uyarılık bulunmadığı hakkında.

KÖY YERLEŞİK ALANINDA İMAR PARA CEZASI⁵

Köy yerleşik alanı sınırları içinde 3194 sayılı Kanununun 27. Maddesinde öngörülen usul ve esaslara uyulmadan yapılan yapılar hakkında 3194 sayılı Kanununun 42. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca hesaplanan para cezasının, aynı maddenin 5. Fıkrası uyarınca 1/5'inin hesaplanarak verilmesinin gerektiği hakkında.

Dava, ... parsel sayılı taşınmaz üzerinde ruhsatsız yapı yapıldığından bahisle 3194 sayılı İmar Kanununun 32. Maddesi uyarınca yıktırılmasına, aynı Kanunun 42. Maddesi uyarınca ... TL idari para cezası verilmesine ilişkin 05.06.2014 günlü, 964 sayılı ... Belediye Encümeni kararının iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; dava konusu işlemin yıkıma ilişkin kısmının iptaline, para cezasına ilişkin kısmı ise kısmen iptaline, kısmen iptaline karar verilmiştir.

(...)

3194 sayılı İmar Kanununun 27. maddesinde; “Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerinin valilikçe incelenmesi, muhtarlıktan yazılı izin alınması ve bu yapıların yöresel doku ve mimarı özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur.” hükmüne yer verilmiş, aynı Kanunun 8. Maddesinin (ğ) bendinde ise; Büyükşehir belediyesi sınırlarının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000’in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamaların, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılıncaya kadar 27’nci madde hükümlerine göre yürütüleceği düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinin 2. Fıkrasında; para cezasıyla ilgili düzenlemelere yer verilmiş, (a) bendinde yapı sınıf ve grubu dikkate alın-

4 T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No:2014/10681, Karar No:2018/9165

5 T.C. Danıştay Ondördüncü Daire Esas No:2015/3708, Karar No:2018/5667

mak suretiyle maddede belirtilen miktar ile yapının alanının çarpılması sonucu temel ceza miktarının hesaplanacağı ve bu miktar üzerinden (c) bendinin alt bentlerinde belirtilen artırım sebepleri için gösterilen oranlar uyarınca bulunan miktarların eklenmesi sonrasında toplam ceza miktarının bulunacağı belirtilmiş olup, 5. fıkrasında ise; “27 nci maddeye göre il özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine üçyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, üçyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

(...)

Dava konusu yapı için verilen idari para cezasında herhangi bir indirim uygulanmamak suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmamakta ve para cezasının tamamının iptal edilmesi gerekmekte olup, bu husus dikkate alındığında, İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmüştür.

TÜTÜN ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN CEZADA 4. TEKERRÜR⁶

4207 sayılı Kanuna aykırı fiilin üçüncü tekerrürden sonra işyerinin geçici olarak kapatılacağına ilişkin sözü edilen Kanunda bir hüküm bulunmamaktadır.

Dava, davacı tarafından 4207 sayılı Yasa'ya muhalefet ettiğiinden bahisle, işyerinin 30 gün süreyle kapatılmasına ilişkin 08.10.2014 tarih ve 2014/-545 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır. Bursa 3. İdare Mahkemesince; işyerinde 16.08.2014 tarihinde yapılan denetim, içeride duman olduğu ve sigara içildiğinin tespit edilerek bu durumun tutanağa bağlandığı, bu nedenle 4207 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin 2. fıkrasının bir yıllık süre içinde dört kez ihlal edildiği açık olduğundan, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 4. maddesinin 1. fıkrasında ise; hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriğinin, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabileceği, 2. fıkrasında da; kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarının ancak kanunla belirlenebileceği hüküm altına alınmış olup, kanunilik ilkesinin doğal bir sonucu olarak, idari yaptırımın türü, süresi ve miktarının kıyas yoluyla uygulanması mümkün değildir.

⁶ Danıştay Onuncu Daire Esas No:2015/3489, Karar No:2018/3391

Hangi fiillerin idari yaptırım gerektirdiğinin kanunda açıkça tanımlanması, bunun doğal sonucu olarak eyleme yaptırım uygulanabilmesi için yaptırım uygulanacak eylemin belirli olması gerekmektedir. Kanunda suç olarak düzenlenmemiş fiillerin, kanunda suç olarak düzenlenmiş fiillerle benzerliği dolayısıyla veya fiilleri kapsadığı şeklinde yorumla yaptırıma bağlanması kanunilik ilkesinin ihlâlidir. Bu bakımdan, kanunilik ilkesi aynı zamanda suç ve ceza normlarının genişletilemeyeceğini de öngörür. Eğer kanun hükmü istisnai nitelikte ise dar yoruma tabi tutulmalıdır. Nitekim idari tedbirler istisnai nitelik taşıdığından dar yorumlanması gerekmektedir.

Kanun açıkça suç saymadığı bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemeyeceği ve kanun açıkça cezayı arttırıcı bir neden olarak görmediği bir husustan dolayı kimsenin cezasının arttırılamayacağı, “suçta kanunilik”; hiç kimsenin belli bir suçla ilgili olarak kanunda öngörülme-yen bir ceza ile ya da kanunda öngörülenden daha ağır bir ceza ile cezalandırılmayacağı ise, “cezada kanunilik” ilkesinin özünü oluşturmaktadır.

Bu durumda; İdari yaptırıma konu eylemin üçüncü tekrüründen sonra işyerinin geçici olarak kapatılacağına dair herhangi bir hüküm bulunmaması nedeniyle tekrür zinciri sona ereceğinden, idari yaptırım kararına konu eylemin üçüncü tekrürden sonra ilk eylem gibi değerlendirmek suretiyle işlem tesis edilmesi gerekirken, kıyas yoluyla idari yaptırım süresi ve miktarı yönünden yeniden işyerinin kapatılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamakta olup, İdare Mahkemesince dava konusu işlemin yukarıda belirtilen gerekçe ile iptaline karar verilmesi gerekirken, davanın reddi yolunda verilen kararda hukuka uygunluk görülmemiştir.

4483 SAYILI KANUNDA ZAMAN AŞIMI⁷ (Ruhsat ve Eklerine Aykırı İşlemler)

4483 sayılı Kanun uyarınca yapılan ön incelemede, isnat edilen eylem bakımından zamanaşımı değerlendirmesi yapılamayacağı hk.

İtiraz Edilen Karar: Haklarında ön inceleme yapılanların tümü için soruşturma izni verilmemesine İlişkin İçişleri Bakanının 17.7.2017 tarih ve Mül. Tef. Ku.Bşk. 2017/170 sayılı kararı.

Dosyanın incelenmesinden, ... taşınmazda, ... tarafından ruhsatsız yapı yapıldığının tespiti üzerine Adapazarı Belediye Encümeninin 11.10.2000 tarih ve 1683 sayılı kararıyla, ruhsatsız yapının cezalı ruhsata bağlanmasına ve yapı sahibinin ... TL cezası ödenmesine karar verildiği, söz konusu para cezasının 2003 yılında ödendiği, ***bu taşınmazdaki binanın yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi bulunmadığı, ruhsat dolayısıyla veraset ilamı ve hissedarların tamamının muvafakati olmadığı halde,***

⁷ T.C. Danıştay Birinci Daire Esas No:2018/599, Karar No:2018/932

söz konusu taşınmazda yer alan İşkembe Salonu unvanlı işyeri için ... Otomotiv Tic ve San. Ltd. Şti. adına 9.2.2007 tarih ve 21783 sayılı işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlendiği, ... Belediye Encümeninin 9.5.2007 tarih ve 555 sayılı kararıyla da, söz konusu taşınmazda yer alan .. unvanlı işyerine 24 saat süre ile çalışma izni verilmesine karar verildiği, daha sonra 15.6.2015 tarihli yapı tatil tutanağı ile söz konusu taşınmazda ruhsatsız yapı yapıldığının tespit edildiği ve yapının yıkım işlemlerinin gerçekleştirildiği, ruhsat dosyasında veraset ilamının ve hissedarların tamamının muvafakatinin olmadığı gerekçesiyle de anılan işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edildiği, **böylece yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi bulunmayan, hissedarların muvafakati olmayan yapıdaki ticari faaliyet izin verildiği görülmüştür.**

(...) söz konusu ruhsatsız yapının ruhsata bağlanmasına karar verildiği, yapıdaki ticari faaliyet için işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlendiği ve .. unvanlı işyerine 24 saat süreyle çalışma izni verildiği tarihler ile Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığına şikayetin yapıldığı 7.12.2017 tarihi arasında dava zamanışımını durduran veya kesin bir neden olmaksızın sekiz yıldan fazla süre geçtiği belirtilerek ilgililer hakkında soruşturma izni verilmemesine karar verilmiş ise de, zamanışımı konusundaki değerlendirmenin soruşturma ve/veya yargılama mercilerine ait olduğu, soruşturma evresinden önceki süreçte yer alan önce incelemede zamanışımı değerlendirmesi yapılamayacağı, bu nedenlerle ilgililere isnat edilen eylemlerin, haklarında soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunduğu anlaşıldığından, ...

SAYIŞTAY KARARLARI

KISMİ ZAMANLI AVUKAT VE TAM ZAMANLI AVUKATLAR BİRLİKTE İSTİHDAM EDİLEBİLİR Mİ?¹

... Belediyesinde kısmi zamanlı avukat olarak çalıştırılan ...ile ilgili iptal işlemlerinin zamanında yapılmaması nedeniyle kamu zararına sebebiyet verilmesi iddiası ile ilgili olarak yapılan incelemede;

5393 sayılı Belediye Kanununun Norm Kadro ve Personel İstihdamı başlıklı 49'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, "Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim

¹ Sayıştay 7. Daire Karar No:316, Tutanak Tarihi: 3.1.2019

yılına aşamaz.” beşinci fıkrasında, “Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynı ya da nakdi menfaat temin edilmez. Bu personel hakkında bu Kanunla düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır. Bu personele ait sözleşme örnekleri sözleşmenin imzalanmasını izleyen 30 gün içinde İçişleri Bakanlığına gönderilir.” düzenlemesi yapılmıştır.

Yukarı alınan mevzuat hükümlerine göre; avukatların tam veya kısmi zamanlı olarak istihdam edilebilmesi mümkündür.

... Belediyesinin norm kadro cetvelinde bir adet Hukuk İşleri Müdürü ile 2 adet avukat kadrosu bulunmaktadır. Hukuk İşleri Müdürlüğüne uzman kadrosunda bulunan kişi görevlendirilmiş, bir adet tam zamanlı ve bir adet avukat ise kısmi zamanlı olarak istihdam edilmektedir. Tam zamanlı avukat olarak istihdam edilen ...15.06.2014 tarihinde Belediyede çalışmaya başlamış ve halen aynı statüde çalışmaktadır. Diğer taraftan kısmi zamanlı olarak istihdam edilen ...15.04.2015 tarihinden itibaren Belediyede kısmi zamanlı avukat olarak çalışmaya başlamış ve halen de aynı statüde çalışmaktadır.

...Belediyesi tarafından 06.01.2017 gün 75636334-903.02.01-47/354 sayılı...Kaymakamlığına yazılan yazıda, “5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesi gereği 2016 yılında sözleşmeli personel olarak çalıştırılan ve 2017 yılı için sözleşmeleri yenilenen 10 adet tam zamanlı, 1 adet kısmi zamanlı personelin yapılan sözleşmeleri tanzim ve tasdik edilerek İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmek üzere ekte sunulmuştur.” denilmiş ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün bu yazıya istinaden verdiği 17.02.2017 gün ve 93127266-262.02.03.E.4191 sayılı cevapta, “5393 sayılı Belediye Kanununun Norm Kadro ve Personel İstihdamı başlıklı 49’uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan.... hükmü uyarınca Döşemealtı Belediyesi tarafından kadro karşılığı tam zamanlı sözleşmeli avukat ve kısmi zamanlı sözleşmeli avukatın birlikte çalıştırılmasının mevzuata uygun olmayacağı değerlendirildiğinden, ilgi yazı ve ekleri ilgili mevzuat ve 31.10.2005 gün ve 11493 sayılı Genelgemiz çerçevesinde işlem yapılması amacıyla iade edilmiştir.” denilmiştir.

Daha sonraki süreçte Belediye tarafından, kısmi zamanlı avukat istihdamının 5393 sayılı Kanun’un 49’uncu maddesi ve 31.10.2005 tarih ve 11493 sayılı Genelgeye aykırılık içermediği yönündeki gerekçeli 01.03.2017 tarih ve 233/1739 sayılı yazı, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmek üzere ...Kaymakamlığı’na yeniden gönderilmiştir.

Söz konusu yazı ... Kaymakamlığının 09.03.2017 tarih ve 731 sayılı yazılarıyla İl Mahalli İdareler Müdürlüğüne, İl Mahalli İdareler Müdürlüğü’nün 14.03.2017 tarih ve 10291 Sayılı yazısıyla da Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından ise söz konusu sözleşme tekrar geri gönderilmemiştir ve idarece bu durum sözleşme dosyasının kabul edilmiş olduğu şeklinde yorumlanarak sözleşmenin devamı sağlanmıştır.

Belediyede tam zamanlı avukat da istihdam edildiğinden, mevzuatta öngörülen işlerin azlığı nedeniyle kısmi zamanlı avukat istihdamı yoluna gidilmesinin mümkün olamayacağı iddia edilmiş ise de;

5393 sayılı Belediye Kanununun yukarıda yer verilen 49'uncu maddesine göre; işlerin azlığı nedeniyle kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile avukat çalıştırılması mümkündür.

Dolayısıyla tam zamanlı avukat ile birlikte kısmi zamanlı avukat çalıştırılmasında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Bu itibarla; kısmi zamanlı avukat olarak çalıştırılan ...'e yapılan ...TL ödeme için ilişilecek husus bulunmadığına,

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesi uyarınca İşbu İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere, oy birliğiyle karar verildi.

İHTİSAS KOMİSYONUNA EVRAK HAVALE EDİLMEMESİ DURUMUNDA HUZUR HAKKI ÖDENİR Mİ?²

İhtisas Komisyonlarına havale edilen iş olmamasına rağmen bu komisyonlarda görevlendirilen belediye meclis üyelerine ödemede bulunulması suretiyle... TL kamu zararının tazminine ilişkin karar verilmiştir.

Sorumlulardan Muhasebe yetkilisi ..., göndermiş olduğu temyiz dilekçesinde özetle;

Bu maddede gerçekleştirme görevlisi belediyenin hizmet alımı yoluyla aldığı ve şirket elemanı çalışanı olduğu için, Muhasebe Yetkilisi olduğundan kendisinin sorumlu tutulmasının hukuki olmadığını, kamuda 3 milyona aşkın Belediyede 5 yüzü aşkın bu emsalde personel mevcut olduğunu, bu kişilerin her türlü işte çalıştırıldığını, yaptıkları işlerdeki eksikliklerden Muhasebe Yetkilisini sorumlu tutmanın işlerin işleyişi ve sorumluluk açısından ciddi sıkıntılar yaratacağını, (sorumlu olmadığını anladığında işin yasalar çerçevesinde yapmaya özen göstermez.) Bu personellerinin alınması çalıştırılması yasal değilse alan ve çalıştırmanın sorumlu olması gerektiğini, bundan dolayı sorumluluğunun olmadığını, 5393 sayılı Belediye Kanununun 24. Maddesinde İhtisas komisyonları, Belediye meclisi üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonlarını kurabileceğini, komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağını aynı meclis kararında belirtileceğini, İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulduğunu, İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulmasının zorunlu olduğunu, *Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandıracağını, Komisyonların kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konunun meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınacağını, İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işlerin bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanacağını*, bu nedenle; 5393 sayılı Belediye Kanununun 24. Maddesine göre kurulan İhtisas Komisyonları görevlerini yasada belirtilen süreler içerisinde yaptıklarını, yasada belirtilen gün sayısını aşmadıklarını ve buna karşılık yazdıkları rapor karşılığı oturum ücretleri

2 Sayıştay 7. Dairesi Tutanak No:45236, Tutanak Tarihi:31/10/2018

aldıkları tespit edildiğinden yasaya aykırı herhangi bir durumun tespit edilmediğini, bununla birlikte konu Belediye Meclis toplantısında gündem maddesi olarak ele alınmış olup İhtisas komisyonlarına ödenen oturma ücretlerinin oybirliğiyle karara bağlanmış olup karar suretinin ekte sunulduğunu, ayrıca (Denetçinin görüşü meclis üyeleri kendilerini görevlendirmiş raporları tutmuş bu ücretleri almış denmektedir belediyenin en üst organı olarak 06.04.2016 Tarih 5420390-301.05-43 Karar Numarasının 4. maddesinde bu komisyonların doğru olduğunu oybirliğiyle karar alınmıştı, Belediyenin en üst organı olarak parayı alan ve onaylayan olarak sorumlu oldukları kanaatinde olduğunu,

Sorumlulardan Harcama Yetkilisi ...ve Gerçekleştirme Görevlisi göndermiş oldukları temyiz dilekçesinde özetle;

Bahse konu İhtisas Komisyonlarına havale edilen iş olmamasına rağmen bu komisyonlarda görevlendirilen belediye meclis üyelerine ödemede bulunulması suretiyle oluşan ... TL kamu zararının tarafına tazmin ettirilmiş ise de;

5393 sayılı Belediye Kanununun 24. Maddesinin 3 ve 4 üncü paragrafında; "Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır." hükmü bulunduğunu, 5018 sayılı Mali Kontrol Kanununun 33. Maddesinin 2 nci paragrafında da; "Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler." hükmü göz önünde bulundurulduğunda; Belediye Meclis Kararıyla oluşturulan "İhtisas- komisyon üyelerinin hazırlamış olduğu raporlarda belirtilen metnin" Belediye Meclis Kararıyla da aynı şekilde onaylandığını, gerçekleştirme görevlisi ve harcama yetkilisi olarak da kendilerinin Belediye Meclis kararını ile İhtisas Komisyonunun hazırlamış olduğu raporda belirtilen metni ve 5 günlük çalışma süresini sorgulama veya uygulamama gibi bir yetkilerinin bulunmadığının anlaşılacağını, bu nedenle; meclis çalışmalarına ilişkin yazışma işlemlerini yürüten yazı işleri müdürlüğü biriminin, ihtisas komisyonlarının 5 günlük toplantı gün sayısının ödenmesine ilişkin teklifi üzerine başkanlığın yazılı onayı sonucu oluşan belgeye istinaden, ödeme emrinde gerçekleştirme görevlisi ve harcama yetkilisi olarak imzalarının bulunduğunu ve sorumluluklarının bulunmadıklarını, belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmektedirler.

Başsavcılık mütalaasında;

"Dilekçede; İhtisas Komisyonlarına havale edilen iş olmamasına rağmen bu komisyonlarda görevlendirilen belediye meclis üyelerine ödemede bulunulması suretiyle oluşan kamu zararının sorumlularına ödetirilmesi yönündeki 81 sayılı İlamın 9. maddesine itiraz edilmektedir.

Sorumlu tarafından ileri sürülen itiraz gerekçelerinin, sorgu aşamasında da ileri sürülen gerekçeler olduğu, bu gerekçelerin Daire kararında değerlendirilerek karşılandığı görülmüştür.

Bu nedenlerle, sorumlunun ileri sürdüğü gerekçelerin, ilamın kaldırılması ya da bozulmasını gerektirecek mahiyette olmadığı değerlendirildiğinden, temyiz talebinin reddedilerek,

yasa ve yönetime uygun düzenlenmiş Daire kararının tasdikine karar verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Dosyada mevcut bilgi ve belgelerin okunup incelenmesinden sonra;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

İhtisas Komisyonlarına havale edilen iş olmamasına rağmen bu komisyonlarda görevlendirilen belediye meclis üyelerine ödemede bulunulması suretiyle... TL kamu zararının tazminine ilişkin karar verilmiştir.

Sorumluluk itirazına ilişkin inceleme;

5018 sayılı Yasanın “Giderin gerçekleştirilmesi” başlıklı,

Madde 33- Bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. (Değişik son cümle: 22/12/2005-5436/10 md.) Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır.

Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.

...

Gerçekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumludurlar.” denilmektedir.

14.06.2007 tarih ve 5189/1 sayılı “5018 sayılı Kanun Çerçevesinde Sorumlu Tutulacak Görevli ve Yetkililerin Belirlenmesi Hakkında Sayıştay Genel Kurul Kararı”nın “sorumlular” başlıklı 3. bölümünde;

“3- Harcama Yetkilileri

a) Harcama Yetkililerinin Genel Sorumluluğu

... ..

Bu nedenle, harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının ve buna konu olan harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygunluğundan sorumlu olduklarına,

4- Gerçekleştirme Görevlileri

a) Ödeme Emri Belgesini Düzenlemekle Gövrendirilen Gerçekleştirme Görevlisinin Sorumluluğu

... ..

Yapılan bu açıklamalara göre, aslı bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisinin, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerektiğine” denilmektedir.

Anılan hususlar birlikte değerlendirildiğinde; harcama yetkililerinin, gerçekleştirme görevlileri ile birlikte harcama talimatlarının ve buna konu olan harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygunluğundan sorumlu oldukları anlaşıldığından, harcama yetkilisi... ile gerçekleştirme görevlisi ...'ın sorumluluk yönünden itirazının reddine,

Muhasebe yetkilisi ...'ün sorumluluk itirazına ilişkin inceleme;

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 61 inci maddesinin; “Muhasebe yetkilileri ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde;

- a) Yetkililerin imzasını,
- b) Ödemeye ilişkin ilgili mevzuatında sayılan belgelerin tamam olmasını
- c) Maddi hata bulunup bulunmadığını,
- d) Hak sahibinin kimliğine ilişkin bilgileri, Kontrol etmekle yükümlüdür.

Muhasebe yetkilileri, ilgili mevzuatında düzenlenmiş belgeler dışında belge arayamaz. Yukarıda sayılan konulara ilişkin hata veya eksiklik bulunması halinde ödeme yapamaz. Belgesi eksik veya hatalı olan ödeme emri belgeleri, düzeltilmek veya tamamlanmak üzere en geç bir iş günü içinde gerekçeleriyle birlikte harcama yetkilisine yazılı olarak gönderilir. Hataların düzeltilmesi veya eksikliklerin giderilmesi halinde ödeme işlemi gerçekleştirilir.” Hükmü gereğince sorumluluk itirazının kabulüne,

Diğer yandan 5018 sayılı Kanunun 11’inci maddesinde; “Bakanlıklarda müsteşar, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, **il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir.** Ancak, Millî Savunma Bakanlığında üst yönetici Bakandır.

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler.” hükmü uyarınca komisyonların meclis tarafından kendilerine havale edilen bir iş olmamasına rağmen toplanmış gibi her ay düzenli bir ödeme şeklinde almasına olur veren ve sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden sorumlu olan ancak görevini bu anlamda yerine getirmeyen Belediye Başkanı ... ile Belediye Meclis Üyesi ... in tazmin kararından sorumlu tutulmalarına karar verilmiştir.

Esasa ilişkin inceleme;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun İhtisas Komisyonları başlıklı 24'üncü maddesinde; “Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı meclis kararında belirtilir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.

Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir. ” denilmektedir.

Belirtilen mevzuat hükmüne göre; komisyonlar meclis tarafından kendisine havale edilen işleri yapar ve havale edilen işleri beş iş günü içinde sonuçlandırır. Bu noktada önemli olan her meclis toplantısından sonra komisyonlara iş havale edilmesi ve komisyonların da havale edilen işlerle ilgili toplanmasıdır. Ancak bu durumda komisyonlar mevzuatta belirlenen tutarlarda ödemeye hak kazanacaklardır. Yoksa Komisyonların sırf kurulmuş olması bunlara her ay ücret tahakkuk edeceği anlamına gelmez.

Örneğin... Belediyesi İmar Komisyonuna her meclis toplantısından sonra imar tadilat dosyaları sevk edilmekte olduğundan imar komisyonunun her ay 10 iş günü toplanarak karar alması mevzuata uygundur. Aylık üst sınır olan 10 ve yıllık üst sınır olan 120 gün aşılmadığından imar komisyonunda görev alan meclis üyelerine yapılan ödemeler de mevzuata uygundur.

Ya da Şehircilik Komisyonuna 03.06.2015 tarihinde hafriyat sahası işletme yöntemi ve fiyat tespiti ile belediye idari sınırlarının tespiti sevk edildiğinden bu komisyon üyelerine Haziran ayında ve İsimsiz Cadde Sokaklara İsim Verilmesi ve İsim Değiştirme Komisyonuna 04.08.2015 tarihinde üst geçide isim verilmesi sevk edildiğinden bu komisyon üyelerine de Ağustos ayında komisyon huzur hakkı verilmesi mevzuata uygundur.

Ancak Park Yeri ve Mesire Alanı Tespit Komisyonu, Şehir İsale Hattı ve İçme suyu Tesislemini Kontrol ve Denetim Komisyonu, Ekoloji Sağlığı Komisyonu, Kültür ve Sanat Komisyonu, Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu ve Şengal Mültecilerine Yardım Toplama ve Araştırma Komisyonu kurulmasına rağmen, meclis tarafından bu komisyonlara herhangi bir iş sevki olmadığından bu komisyonların üyelerinin rapor imzalayarak üst sınır olan **5x12 ay=60 gün** üzerinden huzur hakkı almalarında mevzuata uyarlılık bulunmamaktadır.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

Cumhurbaşkanlığından:

Konu: Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı
İzleme ve Yönlendirme Kurulu

GENELGE
2019/27

Enerji verimliliği; enerjide arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklanan risklerin azaltılması, enerji maliyetlerinin sürdürülebilir kılınması, iklim değişikliği ile mücadelede etkinliğin artırılması ve çevrenin korunması gibi stratejik hedeflerimizin ve enerji politikalarımızın en önemli bileşenlerinden biridir. Ülkemiz, enerji ve doğal kaynaklarını verimli ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirerek ülke refahına en yüksek katkıyı sağlama misyonu, enerji ve doğal kaynaklarda güvenli bir gelecek vizyonu ile enerjinin üretiminden nihai tüketimine kadar bütün süreçlerde verimliliğin artırılmasını hedeflemektedir. Ülke genelinde enerji verimliliğinin iyileştirilmesi için doğru ve tutarlı politika ve önlemlerin ortaya konulması kadar, ilgili tüm paydaşlarla işbirliği ve koordinasyon içerisinde bu politika ve önlemlerin etkin bir biçimde uygulanması ve sonuçların izlenmesi ve değerlendirilmesi de önem taşımaktadır.

Bu çerçevede; kamu kesimi ile özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının katılımcı bir yaklaşımla ve işbirliği çerçevesinde hareket etmesini gerekli kılan enerji verimliliği çalışmalarının ülke genelinde tüm sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde etkin olarak yürütülmesi, ulusal düzeyde enerji verimliliği stratejilerinin belirlenmesi, eylem plan ve programlarının hazırlanması, Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı da dahil olmak üzere gerçekleştirme düzeylerinin takip edilmesi, etkin bir biçimde uygulanabilmesi için koordinasyonun sağlanması, sonuçlarının izlenmesi, gerektiğinde değiştirilmesi ve güncellenmesi amacıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısının başkanlığında “Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı İzleme ve Yönlendirme Kurulu” kurulmuştur.

Kurul; Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu, Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Hazine ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim, Sağlık, Sanayi ve Teknoloji, Tarım ve Orman, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıkları, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Türkiye Belediyeler Birliği ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği adına karar vermeye yetkili üst düzey temsilcilerin katılımıyla oluşur.

Kurul yılda en az bir defa toplanacak, çalışma usul ve esasları Kurul tarafından belirlenecek, Kurulun sekretarya hizmetleri ve koordinasyon işleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülecektir. Kurul çalışmalarında ihtiyaç duyulması halinde; alt kurul, danışma ve çalışma grupları oluşturulabilecektir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek birlikleri ve özel sektör temsilcileri Kurul toplantılarına davet edilebilecek, alt komite, danışma ve çalışma gruplarında yer alabileceklerdir.

Kurul tarafından Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında yürütülecek çalışmalarda ve alınan kararların uygulanmasında ihtiyaç duyulacak her türlü destek ve yardım ilgili kurum ve kuruluşlarca titizlikle sağlanacaktır.

1977/10, 1980/67, 1997/68, 2000/20 sayılı Genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

SORU - CEVAP

Soru:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 'İhtisas komisyonları' başlıklı 24 üncü maddesinde "Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir. İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur. Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır." denilmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap vermenizi arz ederim.

1-İmar ve ihtisas komisyonları dini bayramlarda, resmi bayramlarda ve tatil günlerinde çalışabilir mi? Çalışabilir ise huzur hakkı ödenir mi?

1-Cevap:

İl Özel İdaresinin temel organlarından İl Genel Meclisi üyelerine mevzuata aykırı olarak resmi tatil günleri ve hafta sonlarındaki toplantılar için huzur hakkı ödenmesinin kamu zararı oluşturduğu gerekçesiyle yapılan yargılamada tazmin hükmü verilmiştir¹.

"İl Özel İdaresi İl Genel Meclisi üyelerinin 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun İhtisas Komisyonları başlıklı 16 ncı maddesinde geçen iş günü ifadesine aykırı olarak resmi tatil günleri ve hafta sonlarındaki toplantıları için de huzur hakkı ödenmesi neticesinde ... TL'ye tazmin hükmü verildiği görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanun'unun "Meclis Toplantısı" başlıklı 12 nci maddesinde;

"İl genel meclisi, il genel meclisince belirlenecek bir aylık tatil hariç her ayın ilk haftası meclis tarafından önceden belirlenen günde mutlak toplantı yerinde toplanır.

Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür."

"Denetim Komisyonu" başlıklı 17 nci maddesinde; "İl genel meclisi, her yılın ocak ayında yapılacak toplantısında il özel idaresinin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile hesap ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az, beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

¹ Sayıştay 1. Dairesi 19.12.2018 tarih ve 45438 tutanak nolu kararı

Komisyon, çalışmasını şubat ayı sonuna kadar tamamlar ve buna ilişkin raporunu, izleyen ayın on beşine kadar meclis başkanlığına sunar.” denilmektedir.

Anılan Kanun’un “İhtisas Komisyonları” başlıklı 16 ncı maddesinde ise;

“İl genel meclisi, bir yıl görev yapmak üzere üyeleri arasından en az üç, en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Plân ve Bütçe ile İmar ve Bayındırlık komisyonları en çok yedi kişiden meydana gelir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plân ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur.

İmar ve bayındırlık komisyonu dışındaki komisyonların çalışma süreleri meclisin toplantı süresiyle sınırlıdır. Meclis toplantısını müteakip imar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır.” ifadesine yer verilmiştir.

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesi neticesinde; ... İl Özel İdaresi İl Genel Meclisi tarafından oluşturulan ihtisas komisyonlarına **iş günleri dışında** yapılan toplantılar için de huzur hakkı ödendiği anlaşılmıştır.

Dilekçiler temyiz dilekçesinde; İl Özel idaresi Kanunu’nun 16. maddesinde ihtisas komisyonlarının çalışmaları için iş günü ifadesine yer verilmiş olmasına rağmen Kanunun toplantı süresi ve huzur hakkı ile ilgili 12. 16. ve 17. maddelerindeki düzenlemelere bakıldığında, kanunun meclis ihtisas ve denetim komisyonlarının çalışma süresi ile ilgili toplantı günü olarak bir üst sınır belirlediğini, bu sürelerin toplantı günü olarak azami süreler olduğunun anlaşıldığını, İl Genel Meclisi ihtisas komisyon çalışmalarını yaparken, komisyonlara gelen konular ile ilgili mutad yerinde ilk incelemeler için hafta sonları ve tatil günleri için personel ve araç ihtiyacı ile ilgili kamudan herhangi bir yardım talebinde bulunmadan kendi imkânları ile çalışmaların gerçekleştirildiğini, ihtisas komisyonlarına havale edilen konuların çoğunluğunun saha çalışmasını gerektirdiğini, komisyon üyelerinin bu çalışmalarını ilçeler bazında alanda yapmak zorunda olduklarını, yapılan bu çalışmaların Kanunun 16. maddesinde belirtildiği gibi İmar ve Bayındırlık Komisyonu için 10 günü, diğer komisyonlar için 5 günü geçmediğini, 5393 sayılı Kanun’un 24. 25. ve 32. maddelerindeki toplantı süresi ve huzur hakkıyla ilgili düzenlemelere bakıldığında; Kanunun meclis ihtisas ve denetim komisyonunun çalışma süresiyle ilgili toplantı günü olarak bir üst sınır belirlediğini, bu sürelerin toplantı günü olarak azami süreler olduğunu, iş günü ifadesi kullanılmak suretiyle komisyonun hafta sonu ve resmi tatillerde toplantı yapmasını zorunlu kılmadığını, **ancak komisyonun isteği halinde hafta sonu ve resmi tatil günlerindeki toplantısını yasaklamadığını** ifade etmişlerse de;

Kanun Koyucu 12 ve 17 nci maddelerde İl Genel Meclisi toplantısı için gün ifadesini kullanmış, denetim komisyonu toplantısı için de şubat ayı sonuna kadar ça-

İşmanın tamamlanacağını hüküm altına almıştır. İhtisas komisyonlarının düzenlendiği 16 ncı maddede ise “iş günü” ifadesine yer verilmiştir.

İş günü Ulusal bayram ile genel ve hafta sonu tatil günleri hariç, diğer günleri ifade etmektedir. Türk Dil Kurumu iş gününü “tatil günleri dışında kalan, çalışılmak üzere yasayla belirlenmiş gün, çalışma günü” olarak tarif etmektedir. İl genel meclisinin aylık mutad beş günlük toplantısı ve denetim komisyonunun her yıl şubat ayı sonuna dek tamamlaması gereken çalışmaları için gün kavramı kullanılmış ve bu konuda hafta içi veya sonu ayrımı olmadan toplantılar yapılmış hatta denetim komisyonları oluşturulduğu andan itibaren kesintisiz (hafta sonları dâhil) toplanmış ve huzur haklarını almışlardır. İhtisas Komisyonları için ise Kanunda “Meclis toplantısını müteakip imar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır” denilmek suretiyle, toplantı yapılacak gün sayısı için işgünü ifadesi getirilerek sınırlama yapılmıştır. **Kanun Koyucu işgünü ifadesini özellikle getirmiş olup, toplantıların işgünlerinde yapılmasını öngörmüş bulunmaktadır.”**

Örneğin, Meclis toplantısının Perşembe günü bitmesini müteakip komisyonlara sevk edilen işlerle ilgili Cuma günü başlayan komisyon toplantılarını hafta sonu (cumartesi-Pazar) yapamayacağı kanaatindeyiz.

2-Bir ay içinde bir komisyon kaç iş günü çalışabilir?

2-Cevap

İmar Komisyon 10 gün, diğer komisyonlar beş gün toplanma üst sınırı getirilmiştir. Belirtilen mevzuat hükmüne göre; komisyonlar meclis tarafından kendisine havale edilen işleri yapar ve havale edilen işleri beş/10 iş günü içinde sonuçlandırır. Bu noktada önemli olan her meclis toplantısından sonra komisyonlara iş havale edilmesi ve komisyonların da havale edilen işlerle ilgili toplanmasıdır. Ancak bu durumda komisyonlar mevzuatta belirlenen tutarlarda ödemeye hak kazanacaklardır. Yoksa Komisyonların sırf kurulmuş olması bunlara her ay ücret tahakkuk edeceği anlamına gelmez. Örneğin... Belediyesi İmar Komisyonuna her meclis toplantısından sonra imar tadilat dosyaları sevk edilmekte olduğundan imar komisyonunun her ay 10 iş günü toplanarak karar alması mevzuata uygundur. Aylık üst sınır olan 10 ve yıllık üst sınır olan 120 gün aşılmadığından imar komisyonunda görev alan meclis üyelerine yapılan ödemeler de mevzuata uygundur. Ancak Park Yeri ve Mesire Alanı Tespit Komisyonu, Şehir İsale Hattı ve İçme suyu Tesislerini Kontrol ve Denetim Komisyonu, Ekoloji Sağlığı Komisyonu, Kültür ve Sanat Komisyonu, Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu ve Şengal Mültecilerine Yardım Toplama ve Araştırma Komisyonu kurulmasına rağmen, meclis tarafından bu komisyonlara herhangi bir iş sevk olmadığından bu komisyonların üyelerinin rapor imzalayarak üst sınır olan 5x12 ay=60 gün üzerinden huzur hakkı almalarında mevzuata uyarlılık bulunmamaktadır².

2 Sayıştay 7. Daire 31.10.2018 tarih ve 45236 Tutanak sayılı kararı

3- Meclis üyelerine, ihtisas komisyonlarına ve encümen üyelerine verilen huzur haklarında gelir vergisi ve damga vergisi kesilir mi?

3-Cevap:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 32'nci maddesinde, "meclis üyelerine aynı gün içinde birden fazla huzur ödenmez" denilmektedir.

Encümen ödeneği ve huzur hakkı olarak elde ettiği gelirlerin ayrı ayrı değerlendirilerek gelir vergisine tabi tutulması gerekir. Başka bir ifade ile söz konusu ödemelerin kümülatif gelir vergisi matrahına dahil edilmesi gerekir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun "Mevzuu" başlıklı 1'inci maddesinde aynen; "Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılında elde ettiği gelirlerin gerçek ve safi tutarıdır." denilmektedir. 2'nci maddesinde ücretler, gelire giren kazanç ve iratlar arasında sayılmıştır. Anılan Kanun'un "Ücretin Tarifi" başlıklı 61 inci maddesinde ise; "Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı(mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebetinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez³.

Dergimizin pratik bilgiler köşesinde de yer alan Damga Vergisine Tabi Kağıtlar'a ilişkin her yıl yenilenen **Tebliğin IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar** başlıklı 1.Makbuzlar (b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar binde7,59 Damga Vergisi alınacağı açıklanmıştır.

4 - Belediye meclis üyesi ilçe dışındaki eğitim seminerine katıldıkları durumlarda ihtisas komisyonları çalışmalarında yer alabilir mi? Huzur hakkı ödenir mi?

4-Cevap:

İlçe dışındaki eğitim seminerine katılan meclis üyesi, fiilen toplantıya katılamayacağı, ayrıca komisyon çalışması ile eğitim semineri çalışmaları aynı mesai saatlerine denk gelmesi durumunda ödenemeyecektir.

5 -Meclis kararı ile ihtisas komisyonlarına havale edilen öneriler beş iş günü içerisinde komisyon raporuna bağlanmadan huzur hakkı ödenir mi? Şayet ödenir ise bir sonraki ayda rapora bağlanmak üzere görüşülüp huzur hakkı ödenebilir mi?

5-Cevap:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 24 üncü maddesi gereği süresi içinde imar komisyonu 10, diğer komisyonlar 5 iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuç-

3 Sayıştay 6. Dairesi 21.2.2019 tarih ve 636 kararı

landırırılar. Bu sürelerin sonunda raporları meclise sunmaz iseler, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. Önemli olan meclis toplantısında görüşülen konularla ilgili ihtisas komisyonları var ise, bu konuların komisyonlara havale edilmesi ve komisyonların da havale edilen işlerle ilgili toplanmasıdır. Komisyonlarahavale edilen konuların süresi içinde tamamlanıp tamamlanmadığına bakılmaksızın mevzuatta belirlenen tutarlarda ödemeye hak kazanırlar. İşlerin yetişmemesi veya yapılan işin araştırılması vs. gibi durumlardan kaynaklı olarak 5 iş gününde yetişmemesi, meclis üyelerinin sorumluluğunda olmayacağı kanaatindeyiz. Esasen yetişmeyen raporların meclis başkanınca doğrudan gündeme alınmasının yolu da açıktır.

Ayrıca, toplantılara katılmak ve süresi içinde kalmak şartıyla üyelere ücret ödenir. Toplantı süresinden fazla huzur hakkı yukarıdaki verilen örnekten de anlaşılacağı üzere ödenemez.

Sayın Müfit DAĞ'ın Sorusu

Sözleşmeli mühendis personel belediye başkan yardımcısı görevine vekalet edebilir mi ?

İkinci bir soru sözleşmeli personel olan bir mühendis yazı işleri müdürlüğüne vekaleten verilebilir mi?

Cevap:Bilindiği üzere,bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.

Bu nedenle, Devlet memurları eliyle yürütülmesi gereken unvanlı kadrolar arasında yazı işleri müdürlüğü ve bir istisnası meclis üyeleri arasından görevlendirilebilecek belediye başkan yardımcılığı kadrolarına sözleşmeli personellerin statü gereği vekaleten bakamayacağı kanaatindeyiz. Nitekim Devlet Personel Başkanlığının 25.04.2011 tarih ve 7454 sayılı Görüşünde; **memur kadrolarına ilişkin görevlerin sözleşmeli personele vekaleten gördürülemeyeceği** değerlendirilmektedir

Çünkü, Belediye Başkan Yardımcılığına;

- a) Memur statüsünden atama yoluyla,
 - b) Belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilme yoluyla,
- Yapılabilmektedir.

Bu kapsamda, gerek memur statüsünde gerekse meclis üyesi statüsünde bulunmadıkları için sözleşmeli personelin başkan yardımcılığına vekalet etmelerinin mümkün olmadığı açıktır.

Dolayısıyla sözleşmeli personelin başkan yardımcılığına vekaleten (imza yetkisi-ne) atanamayacağı kanaatindeyiz.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.	01.07.2019 31.12.2019 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,130597	0,138459
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,044187	2,16748
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,041416	0,04391
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.240,67	1.315,36

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Hazine ve Maliye Bakanlığının 27998389.-010.-06.02-205248 sayılı 04/07/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.	01.07.2019 31.12.2019 Dönemi TL.
		Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)	278,69
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	65,30	69,22
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	32,65	34,61
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.240,67	1.315,36
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.481,34	2.630,72

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının 2799838 9.-010-.06.02-205248 sayılı 04/07/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	10.007,81
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	11.392,40
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	14.161,58
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	16.238,47
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	19.0007,65
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	21.776,83
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	26.622,89
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2019 - 31.12.2019	0,138459	32.161,25

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 14.161,58 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2019 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2019- 30.06.2019 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.07.2019 31.12.2019 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	104,88	111,20
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	119,39	126,58
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	148,42	157,35
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	170,18	180,43
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	199,20	211,20
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	228,22	241,96
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	279,01	295,81
2.000.001'den fazla olan beldelerde	337,06	357,35

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2019 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/01/2019 30/06/2019 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/07/2019 31/12/2019 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	457,09	484,60
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	587,69	623,06
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	783,58	830,75
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	979,48	1.038,44
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.567,16	1.616,50

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019	Dönemi 01/07/2019-31/12/2019
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x memur maaş katsayısı)	786,97	834,35
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x memur maaş katsayısı)	290,71	308,20

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019	Dönemi 01/07/2019-31/12/2019
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x memur maaş katsayısı)	1.828,36	1.938,26
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x memur maaş katsayısı)	1.567,16	1.661,50

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:305)

31.12.2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2019 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
18.000 TL'ye kadar	15%
40.000 TL'nin 18.000 TL'si için 2.700 TL, fazlası	20%
98.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL), fazlası	27%
98.000 TL'den fazlasının 98.000 TL'si için 22.760 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'den fazlasının 148.000 TL'si için 36.260 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%14)	284,13	358,18
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	20,30	25,58
Gelir vergisi (%15)	106,55	134,32
Asgari Geçim İndirimi	152,21	191,88
Damga Vergisi (%07,59)	15,40	19,42
Kesintiler Toplamı	426,38	537,50
Net Asgari Ücret	1.603,12	2.020,90
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	314,57	396,55
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	40,59	51,17
İşverene Toplam Maliyet	2.384,66	3.006,12

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2019 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	191,88	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	191,88
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	230,26	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	220,66
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	259,04	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	249,44
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	287,82	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	287,82
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	307,01
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	326,20

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01.01.2019 - 31.12.2019)

M.Lamih ÇELİK tarafından hazırlanan '2019 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları' başlıklı Makaleden alıntı yapılmıştır. Mahallî İdareler Dergisi Aralık 2018 72. s.

KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN ADI	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	320 TL
m.33	DİLENİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	153 TL
	DİLENİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	153 TL
m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	3.292-16.510 TL
m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	320-1.635 TL
m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	153 TL
m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermektan kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	153 TL

KANUN MADDESİ	KABAHATİN ADI	KABAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	50 TL
m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.635-16.510 TL
m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	153TL
m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	320-16.510 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası (belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	153 TL
m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	814 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL
	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	320 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	320 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	644- 13.010 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	320 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinden cezasını uygulayacaktır.

4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR

SIRA	KABAHATİN/SUÇUN ADI	KABAHATİN / SUÇUN DÜZENLENDİĞİ 4207 SAYILI KANUNUN İLGİLİ MADDESİ	UYGULANACAK CEZA MİKTARLARI 2019 YILI	UYGULANACAK CEZANIN DÜZENLENDİĞİ KANUNUN İLGİLİ MADDESİ (**)	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLAR	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLARIN DÜZENLENDİĞİ KANUN MADDESİ
1	Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-a	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
2	Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-b	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
3	Kamuya ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
4	Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere özel hukuk kişilerine ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
5	Kamuya ait okul öncesi eğitim kurumlarının, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
6	Özel hukuk kişilerine ait okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3

7	Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-d (19 TEMMUZ 2009'da YÜRÜRLÜĞE GİRDİ.)	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
8	Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünlerinin tüketilmesi	Madde 2/4	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
9	Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetlerin kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınması	Madde 3/2	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın veya ilk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1
11	Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışının yapılması	Madde 3/7	2.104 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/5	Mahalli Mülki Amir (6111 sayılı Kanun İle Değiştirdi)	4207 sayılı Kanun Madde 5/5
17	"Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez." HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/9	Her bir kişi için 2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/7	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/7
18	Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz. HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/10	2.595 TL den 26.027 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4733 sayılı Tütün ve APDK Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 8/5-j	Mahalli Mülki Amir	4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 9/9
20	Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünlerin tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde ürünlerin üretilmesi	Madde 3/14	42.232 TL den 211.186 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/10	Belediye Sınırları İçinde Belediye Encümeni	4207 sayılı Kanun Madde 5/10
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Belediye Sınırları Dışında Mahalli Mülki Amir	

21	“Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/1	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
23	(Değişik: 3/4/2008-5752/6 md.) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere “Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılmaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır.” ibaresi Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunca belirlenen usullere uygun olarak yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/2	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
29	4207 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, denetimi yapan yetkililer tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerin yerine getirilmemesi	Madde 5/2	2.104 TL den 10.555 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/2	Mahalli Mülki Amir (6111 Sayılı Kanun İle Değiştii	4207 sayılı Kanun Madde 5/2
30	4207 sayılı Kanunla kendilerine görev yüklenen memurlar ve diğer kamu görevlilerince bu görevlerin yerine getirilmemesi	Madde 5/15		4207 sayılı Kanun Mad- de 5/15	Yetkili Ma- kamlar	4207 sayılı Kanun Madde 5/15

ÖNEMLİ NOT: 6111 SAYILI KANUN İLE EKLENDİ:

4207 SAYILI KANUN MADDE 5/16 HÜKMÜ: “Bu maddedeki cezaları gerektiren fiillerin tekrerrüü halinde idari para cezası bir kat artırılarak verilir.”

(*) 2019 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 30 Kasım 2018 tarihli ve 30611 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 503 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No:389) 27/12/2018 tarih ve 30638 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	2,36 TL/m ² ,
b) Kalorifersiz konutlarda	3,69 TL/m ² ,
c) Kaloriferli konutlarda	4,85 TL/m ² ,
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferli, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	0,57 TL/m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,08 TL/m ² ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	0,93 TL/m ² ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,01 TL/m ² ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,50 TL/m ² ,
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	1,94 TL/m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,22 TL/m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26/5/2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 294)'nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	763.600
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.380,900
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.380,900
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	86.700
b-Diğer İlçelerde	43.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	523.700
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	262.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	189.900
ç) Diğer İlçelerde	141.900

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarınüç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 2,13 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,25 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakim bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 284,50 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 305 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 337,50 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 381 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 454,50 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 527 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekilere için 527 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekilere için 701 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

DİĞER ÖDEMELER

1. 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

11. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

12. (K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.550
	2-İlçelerde	800
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	17.750
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	8.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4- Bağış ve yardımlar için	35.350
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	ı) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	290.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2019 YILI)

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	13,50
	b) Beyanname	13,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	22,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	133,50
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	89,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	45,00
7	Aile cüzdanları	121,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	166,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	166,00
11	Motorlu araç tescil belgesi	148,50
12	İş makinesi tescil belgesi	124,00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	8,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	12,50
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	89,00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	89,00

AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR (V.U.K. MADDE:313)

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği
770 TL	01/01/2012-31/12/2012	411 Sayılı VUK Genel Tebliği
700 TL	01/01/2011-31/12/2011	402 Sayılı VUK Genel Tebliği

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN
KİRA İSTİSNA TUTARI 2019 YILI**

(31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	5.400 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN
İSTİSNA TUTARI (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	19.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2019 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	9.000 TL
-Diğer yerlerde	6.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.200
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	650
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	290

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asılde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2019-31/12/2019 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **1.162,27 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	6,97
		B	11,62
	II.	A	18,58
		B	25,55
	III	A	41,82
		B	46,49
	IV	A	53,45
		B	58,10
		C	72,05
	V	A	88,32
B		106,92	
C		120,86	
D		146,43	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında ¹ veya parselasyon planında "Kamu Tesis Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50
	Ruhsatsız ise		% 180

	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayırarak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	4.649,12
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhithliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	4.649,12
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak amacıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0,50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	4.649,12
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
		4.649,12
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	4.649,12
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	2.3214,88

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	4.649,12
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 632,67 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	697,32

Önemli Not:

- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde **tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak** uygulanır.
- Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.
- Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.
- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,
1) Üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer alan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(72,70 TL)
2. Sulhnameler	(72,20 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(408,60 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(72,70 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(25,10 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(14,80 TL)
ac) İyda senedi	(2,40 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,70 TL)
b) Konşimentolar	(14,80 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(25,10 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(56,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(26,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(26,90 TL)
c) Barnameler	(2,40 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(11,00 TL)
e) Ordinolar	(0,70 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(11,00 TL)
IV. Makbuzlar ve diğere kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerinin resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,70 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(72,70 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(97,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(48,00 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(48,00 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(48,00 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(97,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(35,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(35,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(56,90 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,70 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	153 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdarî para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdarî para cezasına itiraz : 7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:504, 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2.700
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.700-270.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	270.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	33
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	120.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	230.000
	- Satış tutarı	320.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	120.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	230.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.200
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	3,30
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.200
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	14,80
	- Diğer vergilerde	29
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	180
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	110
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	55
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	25
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	14,80
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	7
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	98
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	55
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	25
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	14,80
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	7
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,90	
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	290
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	148.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	290
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	14.800
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	148.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	290
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	7000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	350
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.100
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	220.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.480	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretili görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.100	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,40
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	980
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	490
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.200	
2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	600	
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	300	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.480.000	
MADDE 370	İzaha davet	
	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	70.000

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	320 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaз ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ
(01.01.2019-31.12.2019)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fñnlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.100
	10.000' den fazla olan belediyeler	6.200

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:51) 31.12.2018 tarih ve 30642 (3.Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Tebliğ ile 1/1/2019 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarlarının tespit ve ilan edilmiştir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	3.500	2.700	2.200	1.900	1.690
2. Grup	2.200	1.690	1.300	1.100	980
3. Grup	1.690	1.100	980	700	550
4. Grup	700	550	400	350	270
5. Grup	400	350	240	230	190
6. Grup	230	190	120	110	84
7. Grup	84	65	45	39	29

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	4.375	3.375	2.750	2.375	2.112
2. Grup	2.750	2.112	1.625	1.375	1.225
3. Grup	2.112	1.375	1.225	875	687
4. Grup	875	687	500	437	337
5. Grup	500	437	300	287	237
6. Grup	287	237	150	137	105
7. Grup	105	81	56	48	36

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	1.750	1.350	1.100	950	845
2. Grup	1.100	845	650	550	490
3. Grup	845	550	490	350	275
4. Grup	350	275	200	175	135
5. Grup	200	175	120	115	95
6. Grup	115	95	60	55	42
7. Grup	42	32	22	19	14

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2019 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/b Md.	2.761.007
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/c Md.	60.742.537
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	60.742.537
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	60.742.537
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	60.742.537
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	180.732
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	361.481
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	180.732 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	361.481 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	361.481 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	2.761.007 -
			3.012.502 -
			60.742.537

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	90.358
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	30.101
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	13.857.591
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	301.228
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	602.479
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	334.368
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		5.719
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		11.442
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		17.163
	18.541.351-TL ve üzeri		22.887

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun M.	Ceza M.	Fiil	01.01.2015 itibarıyla Ceza Miktarı	Tehlike Sınıfı	01.01.20189 itibarıyla Ceza Miktarı			Açıklama
					10'dan az çalışan	10-49 çalışan	50 ve daha fazla çalışan	
4/1-a	26-1/a	İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
4/1-b	26-1/a	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
6/1-a	26-1/b	İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	İşyeri hekimi çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	3083	Az Teh.	-	-	-	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	-	-	-	
				Çok Teh.	-	9,568	14,352	
6/1-b	26-1/b	İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-c	26-1/b	İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-ç	26-1/b	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her tedbir için
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
6/1-d	26-1/b	Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
8/1	26-1/c	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

8/6	26-1/c	Tam süreli görevlendirmelerde işyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
10/1	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırılmamak.	3700	Az Teh.	5,742	5,742	8,613	Türk Lirası
				Tehlikeli	7,177	8,613	11,484	
		Risk değerlendirmesi yapmamaya veya yaptırmamaya devam etmek.	5550	Az Teh.	8,615	8,615	12,922	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	10,768	12,922	17,230	
				Çok Teh.	12,922	17,230	25,845	
10/4	26-1/ç	Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamamak	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
11	26-1/d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
12	26-1/d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
14/1	26-1/e	İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili incelemeler yaparak ilgili raporları düzenlemek.	1.849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	TL / Her yükümlülük için
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
14/2	26-1/e	İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemek.	2.466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
14/4	26-1/e	Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.466	-	-	3,825	Türk Lirası	
15/1	26-1/f	Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak	1.233	-	-	1,911	TL / Her çalışan için	
15/2	26-1/f	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu almama	1.233	-	-	1,911		

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

16	26-1/g	Çalışanları, karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları hakkında, ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirmemek	1.233	-	1,911		TL / Her çalışan için	
17	26-1/g	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak (İSG eğitimi, çalışan temsilcisine özel eğitim, mesleki eğitim, iş kazası geçirene ilave eğitim, yenileme eğitimi, başka işyerinden çalışmak için gelenlere eğitim, geçici iş ilişkisiyle gelenlere eğitim vermemek, eğitim maliyetini çalışanlara yansıtmak, eğitimlerde geçen süreyi çalışma süresinden saymamak.)	1.233	-	774			
18	26-1/h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılmalarını sağlama yükümlülüklerine uymamak.	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	TL / Her çalışan için
20/1	26-1/ı	Uygun sayıda çalışan temsilcisi görevlendirmemek. (2-50 çalışana 1, 51-100 çalışana 2, 101-500 çalışana 3, 501-1000 çalışana 4, 1001-2000 çalışana 5, 2001 ve üzeri çalışana bulunan işyerine 6)	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası
20/3	26-1/ı	Tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, öneride bulunan ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyen çalışan temsilcilerinin isteklerini yerine getirmemek.	1.849	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	2,869 3,586 4,303	2,869 4,303 5,738	4,303 5,738 8,607	Türk Lirası
20/4	26-1/ı	Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
22	26-1/ı	İş sağlığı ve güvenliği kurulu ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmemek	2.466	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	3,825 4,781 5,737	3,825 5,737 7,650	5,737 7,650 11,475	TL / Her aykırılık için
23/2	26-1/j	Birden çok işyerinin bulunduğu iş hanları, sanayi bölgeleri vb. yerlerde diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler konusunda işverenleri uyarmayan, uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirmeyen yönetimlere	6.167	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	9,574 11,967 14,361	9,574 14,361 19,148	14,361 19,148 28,722	Türk Lirası

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

24/2	26-1/k	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak	6.167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	Türk Lirası
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
25/6	26-1/l	İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermemek	1.233	-	1,550			Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için (aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar)
29	26-1/m	Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinde büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamamak	61681	Az Teh.	95,767	95,767	143,650	Türk Lirası
				Tehlikeli	119,708	143,650	191,534	
				Çok Teh.	143,650	191,534	287,301	
29	26-1/n	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	98690	Az Teh.	153,227	153,227	229,840	Türk Lirası
				Tehlikeli	191,533	229,840	306,454	
				Çok Teh.	229,840	306,454	459,681	
30	26-1/n	30 uncu maddede öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her hüküm için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
	26-1/o	Çalışanlarına, standartlara uygun ve CE işaretli kişisel koruyucu donanım temin etmemek		-	774			TL / Her çalışan için
	26-1/ö	Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve girişi çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak		-	774			

*) 01.06.2005 tarihinde türiürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında (YDO) artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idari para cezaları açısından uygulanmaz.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	26.027	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	366	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.464	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	219	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	219	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	857	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.250	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	857	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	857	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	416	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	857	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	416	Bu durumdaki her işçi için

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	416	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	416	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	416	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.292	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	416	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.292	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.292	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.292	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.292	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.292	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.292	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.292	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.292	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkarda yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	20.822	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	20.822	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	20.822	

*Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	320 TL

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince 100.- TL idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100 TL, 2018 yılında ise 204 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında en az ve en fazla..... 204 x 1,2373 = 252 TL.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	320 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.	Belediye Encümeni	320 TL

YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KATSAYILARI

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	3.392.152,362	1980	69.017,630	2000	10,598
1954	3.059.740,865	1981	47.771,418	2001	8,657
1955	2.709.804,391	1982	39.721,050	2002	5,231
1956	2.220.048,895	1983	34.528,590	2003	4,016
1957	1.942.132,670	1984	27.623,974	2004	3,465
1958	1.776.512,282	1985	19.042,821	2005	3,103
1959-1966	1.509.092,732	1986	13.792,289	2006	2,927
1967	1.369.105,351	1987	10.630,727	2007	2,611
1968	1.256.760,019	1988	7.067,470	2008	2,452
1969	1.197.181,407	1989	4.287,586	2009	2,239
1970	1.117.297,753	1990	2.600,678	2010	2,185
1971	1.005.222,213	1991	1.668,791	2011	2,028
1972	851.928,109	1992	1.002,119	2012	2,063
1973	753.619,896	1993	604,512	2013	1,963
1974	559.340,276	1994	362,183	2014	1,797
1975	446.042,377	1995	164,626	2015	1,675
1976	380.448,863	1996	91,211	2016	1,558
1977	279.063,305	1997	46,853	2017	1,415
1978	199.555,197	1998	27,150	2018	1,229
1979	147.751,650	1999	17,524	2019	1,000

16.03.2019 tarih ve 30716 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Tespit olunan bu katsayılar 1/1/2020 tarihine kadar uygulanacaktır.

b) 1/3/1981-28/2/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) ve geçerliliğini muhafaza eden müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 47.771,418 ile çarpılacaktır.

c) 1/3/1982-31/12/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 39.721,050 ile çarpılacaktır.

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	2.100
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.200
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamct tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	3.200
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	21.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	12.000
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	1.200
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	12.750
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.000
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.600
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	21.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	78.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limirler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	6.200
1.3. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	30.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.550
1.2. Diğer İlçelerde	800
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	81.300
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	8.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.550
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	734
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibariyle uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 01.07.2018 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 01.01.2017 - 30.06.2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
3. 01.01.2015 - 31.12.2016 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
4. 01.01.2014 - 31.12.2014 dönemi için	
4.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
4.2. Temerrüt faiz oranı	
4.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
4.2.2. Ticari işlerde (27.12.2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin Adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	19
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,5
8	Mahsup Alındısı	Cilt	24
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	24
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	24
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,5
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	32
14	Gönderme Emri	Cilt	24
15	Döviz Gönderme Emri	Cilt	24

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.